ELLIE MIDWOOD

Copilul care a supraviețuit

**Pentru un copil născut în lagăr,
singura cale de supraviețuire este evadarea...**

Ellie Midwood

COPILUL CARE A SUPRAVIEŢUIT

Original: The Child Who Lived (2023)

Traducere şi note de
Irina-Marina Borțoi

— 2024 —

Pentru Christina Demosthenous, redactoare, prietenă şi mamă de cățel Cavalier.

Jumătate din cărțile mele n-ar exista fără tine. Îți mulțumesc din tot sufletul!

PROLOG

Viena, septembrie 1946

Erich Brodbeck aştepta cu receptorul lipit de ureche, de parcă însăşi viața lui ar fi depins de acest apel telefonic. Avea un nod în stomac, produs de un entuziasm pe care nu-l mai simțise de la naşterea ultimului său copil, cel de-al patrulea, cu vreo douăzeci de ani în urmă.

Abia reuşise să-l aranjeze, după ce trăsese toate sforile de care dispunea, şi totuşi un ofițer sovietic însărcinat cu aprobarea unor astfel de apeluri într-o zonă de ocupație americană din Germania îi aruncase o privire extrem de bănuitoare. Brodbeck îl asigurase pe Herr Kommissar că putea să asculte dacă voia – Brodbeck nu avea nimic de ascuns – la care nu primise decât un zâmbet superior şi rece. Oh, normal că vor asculta – vorbele acestea nerostite se citeau pe chipul Kommissarului sovietic. Întotdeauna ascultau.

Însă acum, în timp ce aştepta ca bărbatul de la celălalt capăt al firului să răspundă, ofițerul politic sovietic era ultima grijă a lui Brodbeck.

— Falk la telefon.

Brodbeck avu o senzație în pântec, ca şi cum ceva s-ar prăbuşi şi apoi s-ar înălța imediat. Preț de o clipă, îşi pierdu de tot capacitatea de a vorbi.

— Alo?

— Da. Brodbeck se grăbi să-şi revină, de teamă ca bărbatul să nu închidă. Erich Brodbeck la telefon.

— Cu ce vă pot ajuta, Herr Brodbeck?

Profesionalism pe toată linia, aşa cum se aşteptase Brodbeck. Zâmbi afectuos şi tăcut, ca pentru sine.

— Am o poveste pentru dumneavoastră, Herr Falk.

— Trebuie să fie o poveste grozavă dacă telefonați tocmai din Austria.

— Într-adevăr. Doar că va trebui să veniți aici ca s-o auziți.

La celălalt capăt al firului, Falk râse. Nu era nici urmă de batjocură sau aroganță în râsul acela, ci doar tonul binevoitor al unui om atât de îngropat în muncă, încât simpla idee de a o părăsi îi părea absurdă.

— Mă tem că nu va fi posibil, Herr Brodbeck. Mai că nu m-am mutat de tot în Palatul de Justiție de aici, din Nürnberg, împreună cu alți jurnalişti, iar acum că urmează să fie pronunțate sentințele...

— Credeți-mă că vreți să auziți povestea asta mai mult decât orice sentință, Herr Falk.

Pauză.

— Pot să trimit un coleg...

— Nu. Trebuie să veniți dumneavoastră.

La celălalt capăt, Falk oftă adânc.

Brodbeck parcă îl şi vedea cum îşi şterge faţa cu palma şi se ciupeşte cu două degete de puntea nasului. Ştia exact ce gândea tipul: dăduse ochii cu toţi acei criminali de război, zi de zi, luni la rând, şi acum se trezea pe cap cu un austriac prost şi bătrân care insista să lase baltă totul şi să vină la Viena după o poveste care n-ar merita nici măcar hârtia pe care ar fi tipărită.

— Herr Falk, zise el, încet. Înţeleg cât de ocupat şi epuizat trebuie să fiţi. Credeţi-mă, n-aş fi îndrăznit în veci să vă telefonez dacă povestea asta n-ar fi atât de importantă.

— Nu puteţi să-mi spuneţi măcar despre ce e vorba?

Brodbeck cugetă pentru câteva clipe. Se gândi la sovieticii care ascultau de o parte şi la americanii care, cel mai probabil, erau şi ei pe fir, şi fu cât mai precaut în răspunsul său. Falk avea nevoie de un permis de intrare şi ieşire. Datorită profesiei sale, era mai uşor să-l obţină, dar motivul trebuia, totuşi, să fie unul valid şi, pentru asta, atât Falk, cât şi serviciile de informaţii care ascultau conversaţia lor trebuiau să rămână într-o desăvârşită ignoranţă.

— Am o supravieţuitoare de la Mauthausen pe care veţi dori s-o intervievaţi.

Ceva se schimbă la celălalt capăt al firului. Brodbeck aproape simţi cum se înalţă între ei un zid de piatră.

Apucă mai strâns receptorul.

— Nu închideţi, vă implor! Îşi umezi buzele şi adăugă cuvintele pe care Falk nu le putea ignora. E vorba despre Anika.

1

Viena, aprilie 1946

Încă de la prima privire pe care judecătorul Brodbeck le-o aruncă celor doi, îşi dădu seama că bărbatul avea să facă necazuri. Era un dosar civil – un caz de divorţ pe motiv de infidelitate – dar judecând după privirile ucigătoare pe care soţul ofensat le arunca în direcţia soţiei, ai fi zis că femeia a săvârşit nici mai mult, nici mai puţin decât o crimă.

Erau şi frapant de diferiţi, cei doi soţi Stroman. El era atât de blond, încât părea spălăcit, ca un tablou vechi în acuarelă, care a stat prea mult la soare; ea – o flacără aprinsă, cu buclele castaniu-roşcate deja scăpându-i din cocul strâns la ceafă şi cu buze ca de cocotă: mult prea roşii şi prea pline, chiar şi fără urmă de ruj pe ele.

„Soţul e la război; între timp, nevasta se întinde cu un escroc de pe piaţa neagră locală, care are cafea de cicoare şi sardine. Acum, soţul s-a întors dintr-un lagăr de detenţie al Aliaţilor, i-a descoperit pe amanţi şi doreşte repararea onoarei”, conchise judecătorul Brodbeck, în timp ce se aşeza pe fotoliul înalt de pe care fusese smuls vulturul cu svastica, lăsând o cicatrice urâtă, care nu avea să se vindece prea curând. „Chestiuni la ordinea zilei.” Prezidase asupra unor cazuri asemănătoare aproape în fiecare zi.

Erau cazuri juste şi cazuri care-l făceau pe Brodbeck să se cutremure în sinea sa. Cu doar două săptămâni

în urmă, în vreme ce nevasta plângea de-i săreau ochii de ruşine şi suferinţă, soţul îi enumera cu răceală pe toţi soldaţii sovietici cu care fusese femeia în vara anului 1945. Avea şi dovezi: vecinul băgăcios, care stătuse vesel în spatele soţului pe tot parcursul procesului, încuviinţându-i fiecare cuvânt, numărase toţi soldaţii beţi care îşi făcuseră mendrele cu nevasta – împotriva voinţei ei, după cum bănuise judecătorul Brodbeck, dar pentru soţ asta nu conta. Nu-i păsa de explicaţia disperată a nevestei, rostită cu glasul ei supus şi tremurător, cum că soldaţii o ţintuiseră la pământ, în timp ce o siluiseră cu rândul, în orgiile lor stropite cu alcool. Pentru el, era de-acum o stricată. Nu mai voia să aibă nimic de-a face cu ea.

Cu dinţii încleştaţi, judecătorul Brodbeck pronunţase divorţul – de dragul soţiei, nu al soţului. Avea să-i fie mai bine departe de dobitocul ăla, fără să fie nevoită să-i asculte pentru tot restul vieţii reproşurile şi reamintirea ororilor pe care le îndurase.

Heinrich Stroman îi amintea de soţul acela, al cărui nume judecătorul Brodbeck nu şi-l mai aducea aminte: la fel de nervos în mânia lui făţarnică, aproape cutremurându-se de indignare fiindcă trebuise să treacă prin umilinţa de a relata în faţa unor străini poveştile despre desfrâul neveste-sii.

Nevasta, însă – Frau Stroman – era altfel decât cea din cazul precedent, care încă îl măcina pe dinăuntru. Aparent complet impasibilă la prezenţa soţului ei, privea pe geamul sălii de judecată, spre ruinele clădirii de locuinţe de afară, în timp ce îşi odihnea obrazul în pumn, căzută pe gânduri şi gata să termine odată cu

toată povestea asta. Nici urmă de mustrări de conştiinţă. Nici imagini schimonosite, de coşmar, cu chipurile unor soldaţi sovietici beţi, care să o ţină trează noaptea.

Întocmai la ora stabilită, judecătorul Brodbeck începu audierea. Conform procedurii, soţul era primul care să-şi susţină pledoaria.

Heinrich Stroman se ridică în picioare.

— Rog frumos Curtea să-mi aprobe cererea de divorţ pe motivul infidelităţii soţiei mele, spuse el. Nu doar că mi-a fost infidelă pe toată durata războiului, ci a mai şi făcut un copil în afara căsătoriei, copil despre care tocmai am aflat.

„Există şi un copil?" Sprâncenele judecătorului Brodbeck se strânseră uşor, fără voia lui.

— Vă întrerup o clipă. Puteţi să explicaţi mai detaliat cum se face că abia aţi aflat de acest copil?

— Bastardul e cu taică-său, presupun, zise Stroman, mârâind.

— Şi tatăl unde e?

— De unde să ştiu eu? Mort, împreună cu plodul, aşa sper.

Surprinzând o privire urâtă, cu rol de avertisment, din partea judecătorului Brodbeck, Stroman mormăi iute o scuză pentru tonul sardonic.

— Dispărut, onorată instanţă. Împreună cu copilul.

— E austriac sau e unul dintre muncitorii străini?

Brodbeck trebuia să întrebe. Nu era nici un secret că francezii veniţi la muncă forţată, mai ales, fuseseră foarte populari printre localnice. Fuseseră destui soţi

întorşi de pe front, care au găsit, la fel, nişte copilaşi străini, pe jumătate francezi, umblând prin gospodărie.

— Neamț. Nu că ar ajuta cu ceva.

— Fireşte că nu. Întreb doar ca să-mi fac o imagine.

— Fireşte.

— Şi copilul s-a născut...?

— La sfârşitul războiului, din câte mi-a spus... ea, zise Stroman, aruncând o privire otrăvitoare în direcția soției sale.

— Şi dumneavoastră eraţi pe front la momentul acela?

Contrar aşteptărilor judecătorului Brodbeck, Stroman tuşi incomod, în loc să-i confirme.

— Nu, onorată instanță. În ciuda dorinței mele de a-mi apăra țara şi a servi cu cinste în forțele armate ale Reichului şi, trebuie să subliniez, în ciuda încercărilor mele numeroase de a mă înrola voluntar, am fost respins pe motiv de sănătate. Ca majoritatea copiilor care au crescut în urma Marelui Război, am suferit de plămâni toată viața. În 1938, am avut nenorocul să fac tuberculoză – nu din cea molipsitoare, se grăbi el să clarifice – dar tot mi-a făcut praf plămânii şi m-a tot ținut prin sanatorii vreme de câțiva ani, până în 1943.

— Atunci nu reuşesc să înțeleg, Herr Stroman. Judecătorul Brodbeck se aplecă înainte. Spuneți că eraţi acasă când soția dumneavoastră a avut o aventură, a rămas însărcinată şi a făcut un copil fără să observaţi?

Gura roşie a lui Frau Stroman tresări aproape imperceptibil la colțuri.

Lui Brodbeck i se păru că surprinde un zâmbet vag, care însă dispăru înainte să poată fi sigur.

— Nu, nu asta spun... Adică, eu eram acasă, dar ea nu era. Dacă ar fi fost, aş fi observat, cu siguranţă; cum să nu observi? mormăi Stroman, încurcându-se şi mai tare. Era plecată din 1941. N-am văzut-o ani de zile, apoi a venit acasă anul trecut şi primul lucru pe care l-a făcut a fost să se înscrie voluntară la Crucea Roşie, că ei au toate listele acelea cu persoane dispărute, mă înţelegeţi? Ca să-şi găsească amantul şi pe copilul lor bastard.

— Contestaţi ceva din toate astea, Frau Stroman?

Judecătorul Brodbeck trebui s-o strige de două ori pe nume înainte ca Frau Stroman să-şi dezlipească privirea de la geam şi să se uite la el, la fel de indiferentă la lumea din jur ca până atunci.

— Nu.

Privirea ei era sinceră şi limpede.

Judecătorul Brodbeck aşteptă alte explicaţii sau poate o justificare a acţiunilor ei, dar ea îl privea în continuare cu stăpânirea de sine liniştită a unei femei care nu are vreun motiv să se ruşineze.

Nu că ar fi fost neruşinată de fel, doar că nu avea nimic de care să se ruşineze. Era o diferenţă între aceste două noţiuni.

Fără să vrea, lui Brodbeck i se trezi brusc curiozitatea.

— Unde aţi fost în cei patru ani în care, după cum afirmă soţul dumneavoastră, aţi lipsit de la domiciliu?

— În diferite închisori şi lagăre de concentrare.

Mărturisirea în sine, dar mai mult decât atât, tonul complet neafectat cu care făcuse o declaraţie atât de uluitoare îl şocară pe judecătorul Brodbeck, deşi ar fi putut să jure că a văzut tot ce era de văzut în cei

cincizeci şi şapte de ani ai săi, dintre care douăzeci petrecuți ca judecător.

— Trebuie să fi fost o infracțiune gravă, zise el, mai în glumă, mai în serios.

Brodbeck ştia din proprie experiență cum tratau naziştii asemenea „infractori". El însuşi fusese retrogradat în funcția măruntă de grefier, din momentul în care funcționarii în uniformă înțeleseră că nu avea să respecte noile legi. Timp de unsprezece ani lungi, fusese nevoit să sufere sub jugul lor. Abia după sosirea şi stabilirea Aliații aici, fusese în stare să îmbrace din nou roba neagră şi să ia în mână ciocănelul, care îi lipsise ca un membru amputat.

— Acțiuni subversive împotriva guvernului.

Glasul lui Frau Stroman nu era lipsit de o oarecare mândrie.

— Asta acoperă destul de multe lucruri, zise Brodbeck.

Respectul față de femeia asta i se strecura încet pe sub roba de judecător, pe care jurase odinioară să o respecte fără părtinire. Însă uneori era greu să nu iei partea nimănui. La urma urmei, om era şi el.

— Am lucrat ca dactilografă la una dintre agențiile guvernului. Oficiul de Emigrare a Evreilor, mai cu seamă. Mi-era destul de uşor să fur câteva formulare goale ici şi colo, să le completez şi să le ştampilez pentru oamenii care aveau nevoie de ele.

— Evrei? întrebă Brodbeck.

Frau Stroman încuviință din cap.

— De ce ați hotărât să vă implicați?

— Aveau nevoie de ajutor.

De parcă asta ar fi fost toată explicația necesară. Şi, straniu, Brodbeck îşi dădu seama că aşa şi era. Merita să-ți pierzi slujba pentru asta; merita să ispăşeşti o pedeapsă de câțiva ani.

Dar exista, totuşi, chestiunea copilului conceput... unde mai exact? În captivitate?

Brodbeck îşi scoase ochelarii şi se frecă la ochii împăienjeniți din pricina orelor insuficiente de somn pe care reuşea să le strecoare între teancurile copleşitoare de dosare zilnice. Aşa cum pe durata guvernării naziste fusese o abundență de funcționari publici „de încredere din punct de vedere politic", dispuşi să-i ia locul într-o clipită, acum era o penurie de astfel de oameni, după ce toți foştii jurişti fuseseră concediați şi trimişi la denazificare.

— Frau Stroman, mă tem că va trebui să-mi povestiți toate acestea de la început.

2

Viena, 1938–1939

Lore nu-şi dădea prea bine seama cum a început totul. Nu avusese niciodată cine ştie ce înclinații politice. Asta era treabă de bărbați; cu siguranță nu era treaba ei. Ocupată cu proaspăta căsnicie şi bârfele cu prietenele, la cafenelele din zonă, fusese ca somnambulă mare parte din timpul cât naziştii răspândiseră teroarea în Germania vecină, şi chiar şi când se produsese

Anschluss-ul austriac. De fapt, anexarea Austriei (sau *reunificarea* cu Germania, potrivit lui Goebbels, ministrul Propagandei) îi păruse a fi doar o altă aventură, la fel ca măritişul cu Heinrich.

Fusese oare îndrăgostită de el până peste cap, într-atât încât să-l ia de bărbat – pe colegul acela chipeş, cu părul de culoarea aurului palid şi mâinile elegante ale unui funcţionar bancar tipic, care n-a cunoscut nici o zi de trudă fizică? Lore nu-şi dădea seama nici de asta. Când începuseră să iasă împreună, nu o ţinuse trează noaptea gândul la el şi nici nu simţise acea iubire oarecum nebunească şi înfricoşătoare, care s-o facă să spună „mi-aş da viaţa pentru tine" şi despre care citise în cărţi. Pe de altă parte, cărţile erau ficţiune şi asta era viaţa adevărată, iar când o fată abia trecută de douăzeci de ani e atrasă suficient de mult de un bărbat, nu e căsătoria următorul pas firesc? Şi în plus, ce priviri invidioase îi aruncau colegele ei de fiecare dată când Heinrich şi Lore plecau de la bancă ţinându-se de mână; cu câtă lăcomie o trăseseră de mână ca să se uite mai bine la inelul de logodnă şi, şase luni mai târziu, la verigheta de pe degetul ei...

Lui Lore i se părea amuzant, ba chiar ridicol uneori, felul în care prezenţa unui bărbat în viaţa unei femei schimba dintr-odată felul în care era percepută de ceilalţi. Se transformase brusc în Frau Stroman, soţia lui Heinrich Stroman, o femeie măritată şi, aşadar, o persoană mai importantă, mai dorită, oricât de stupide i-ar fi părut ei toate astea. Stupide, şi totuşi noi şi atât de incitante.

La fel ca Anschluss-ul, care urmase câțiva ani mai târziu.

Îmboldită de Heinrich şi entuziasmul lui, îşi pusese chiar un costum tradițional verde şi prinsese garoafe la uniformele elegante ale nemților, când soldații Wehrmachtului trecuseră, fluierând, frontiera austriacă proaspăt deschisă. Amețită de bere şi de muzica răsunând din difuzoare la fiecare colț de stradă, Lore aclamase drapelele stacojii care coborau pe clădirile imperiale vechi şi dansase în lumina torțelor – cu Heinrich, cu prietenii lui de la bancă şi chiar şi cu germanii.

Pentru scurtă vreme, nu păruse deloc rău. Fireşte, fostul imperiu formidabil fusese redus la noua versiune de Ostmark – un fel de apendice german, reflectând disprețul Führerului față de țara sa natală, care-l respinsese pe motiv că nu era suficient de înalt, nu era suficient de puternic, nu era suficient de viril, încât să lupte în forțele sale armate în timpul Marelui Război – dar piața muncii era brusc în plină ascensiune, şi firme noi îşi turnau sângele german proaspăt în anemica economie austriacă, una care se atrofia fatal, de ceva vreme deja. Până şi Lore era dintr-odată solicitată de nemți.

Fusese şi momentul perfect. Noutatea căsniciei începea să se stingă. Din ce în ce mai mult, Lore începea să observe trăsăturile lui Heinrich care o iritau şi pe care mama ei o sfătuia totuşi să le treacă cu vederea. În public, rămâneau cuplul perfect. În compania prietenilor, Heinrich rămânea fermecător ca întotdeauna, sărutând mâna soției şi privind-o adânc în

ochi, în timp ce se autoproclama cel mai norocos bărbat de pe pământ. Acasă, însă, era un ipohondru căruia cu greu îi puteai sta prin preajmă, strigând mereu la Lore să închidă ferestrele chiar în clipa aceea – „De la tine o să mi se tragă moartea, îți jur!” – şi tuşind demonstrativ în palma albă, delicată, de fiecare dată când Lore rata o zi de şters praful.

— Mama ştergea praful de trei ori pe săptămână.

— Mama ta nu avea serviciu.

— Am plămânii fragili. Ştii doar. E periculos să inspir praf. Vrei să mă îmbolnăvesc?

Dacă ar fi fost întru totul sinceră, Lore ar fi vrut să şteargă el praful în nenorocitul de apartament; ea avea deja de făcut curat, spălat şi gătit, asta dincolo de postul de secretară, care îi impunea să lucreze la fel de multe ore ca Heinrich, dar pe un salariu de două ori mai mic; în schimb, îşi înghiţea sentimentele şi lua pămătuful şi o cârpă umedă.

Şi totuşi obedienţa ei, plină de ranchiună mută, nu-l împiedica pe Heinrich să se plângă la şeful lui din pricina blestemului de a avea o „carieristă” pe post de nevastă. Nu după mult timp, Lore se trezi că-i chemată în biroul directorului băncii şi rugată să-şi semneze demisia.

— Dar... de ce? fu tot ce reuşi să îngaime, în stupoarea ei.

Era o angajată exemplară, o dactilografă excelentă, una dintre cele mai eficiente din departament, care nu-şi lua niciodată concediu medical, sosea mereu prima şi pleca ultima de la birou.

Din partea directorului, un zâmbet binevoitor, de om care îi oferă unui copil o explicație evidentă.

— Ca să vă concentrați pe adevărata dumneavoastră slujbă, de soție și, să sperăm, curând, de mamă.

Lore spumega de furie în timp ce își mâzgălea semnătura pe scrisoarea de demisie, dactilografiată de una dintre secretarele mai puțin norocoase, nemăritate. „Oh, ce ironie", râse în sinea ei, printre lacrimile amare pe care nu vru să i le arate lui Heinrich.

În compania prietenilor, el bea bere cu poftă și mânca orice i se punea în farfurie, dar acasă, își amintea brusc că are stomacul sensibil. Cea mai ușoară deviere de la rețetele cunoscute, pe care mama lui Heinrich i le înmânase lui Lore în ziua nunții, îi provoca greață și crampe. Lipsa bomboanelor de ciocolată preferate de la băcănie – de parcă ar fi fost vina lui Lore – îl făcea să se bosumfle ca un copil răsfățat și să mormăie în barbă că la magazinul universal de lângă Prater se găseau mereu și dacă Lore chiar ar fi ținut la el, s-ar fi dus până acolo. Faptul că Praterul și afurisitul de magazin universal erau în partea opusă a orașului nu conta prea mult pentru el.

Acolo, lângă Prater, pe când Lore stătea la coadă pentru drăciile de bomboane de ciocolată pe care și-ar fi dorit să i le vâre pe gât lui Heinrich, doar ca să-l facă să tacă măcar o secundă, intră în vorbă cu ea un ofițer SS[1] îmbrăcat în negru, chipeș ca un zeu grec. Ochii i se

---

[1] *Schutzstaffel* („Eșalonul de protecție"), organizația paramilitară nazistă care a reprezentat baza partidului nazist din Germania, activă între 1923 și 1945.

aprinseră când află că tânăra absolvise o şcoală de afaceri şi lucrase o vreme ca secretară în cadrul băncii unde îşi cunoscuse soţul.

— Fireşte, mi-am dat demisia de îndată ce ne-am căsătorit.

Această explicaţie îi oferea măcar un dram de demnitate. Mai bine decât să recunoască în faţa lui că fusese concediată fiindcă şi-a dorit şi familie, şi carieră.

— Staţi să ghicesc: avea nevoie să-i calce cineva cămăşile şi să-i gătească, iar slujba dumneavoastră stătea în calea confortului său?

Lore îl privi pe bărbatul în uniformă cu o curiozitate nouă. Propriul său ministru al Propagandei, Goebbels, tocmai ţinuse un discurs bombastic în care înfiera ideea „perversă" a drepturilor femeilor şi proclama că nu Regatul Unit ori Statele Unite, şi cu atât mai puţin bolşevicii aceia fără nici un Dumnezeu, iniţiaseră adevărata emancipare a femeilor, ci noul Reich german eliberase femeile din lanţurile capitalismului, care le legau de slujbele unde nu le fusese niciodată locul. Noul Reich german le redase mândria şi demnitatea şi le pusese pe singurul piedestal demn de ele, acela de soţie şi mamă.

— Sunt din Berlin, explică ofiţerul SS, făcând conspirativ cu ochiul. Acolo vedem altfel lucrurile.

— Înţeleg, spuse ea, fără să înţeleagă.

— Nu vă mai risipiţi talentele pe cratiţe şi gulere apretate. Veniţi să lucraţi la biroul nostru. Când îi strecură cartea de vizită în poşetă, răsuflarea lui caldă îi furnică pielea urechii. Abia am deschis şi avem mare nevoie de personal calificat.

Lore era gata să obiecteze, dar el se mulțumi să-i facă din nou cu ochiul şi o îndemnă să se apropie de vânzătoarea cu şorț albastru, apretat, care o aştepta pe Lore la tejghea.

Nu, Lore nu ar fi fost în stare nici în ruptul capului să spună în ce moment anume a început totul. Azi era o angajată conştiincioasă a Agenției Centrale pentru Emigrarea Evreilor, şi mâine, o duşmancă a statului, care trădase încrederea superiorilor ei; care merita să ajungă alături de scursurile pe care le ajutase, de vreme ce fusese atât de proastă, încât să-i aleagă, în defavoarea celor de felul ei.

La început, noul loc de muncă al lui Lore părea aproape inofensiv. Sigur, era ticsit de ofițeri SS îmbrăcați în negru, iar clădirea în care era situat fusese rechiziționată de la familia Rothschild, în temeiul noii legi a arianizării, potrivit căreia orice bunuri ale evreilor aparțineau acum statului. Însă era aproape cu neputință să-ți închipui că în Palais Albert Rothschild – un splendid conac neorenascentist, asemănător unui palat, cu scara lui de marmură şi abundența de ornamente din ghips aurit şi tapiserii Gobelins – putea fi planificat şi orchestrat ceva sinistru.

În fiecare dimineață, ori de câte ori păşea prin fostele săli de bal ale palatului şi simțea soarele cum se reflectă din nenumăratele candelabre de cristal care proiectau curcubeie multicolore pe pielea ei, lui Lore nu-i venea să creadă ce noroc avusese. Scăpase de bancă şi de nemulțumirile soțului (măcar opt ore, dar vai, cât de minunate erau acele ore de linişte!) şi se simțea din nou stăpână pe propria viață, simțea că e o

persoană care îşi aduce contribuția la bunul mers al societății.

— Aici construim un nou Reich, spuse unul dintre superiorii ei, Eichmann, la prima adunare a angajaților. Agenția Austriacă e doar prima dintr-un lung şir care vor urma. Voi sunteți purtătorii torței care va lumina calea pentru generațiile viitorului. Numele voastre vor fi amintite pe veci, cu recunoştință şi venerație, de către toți urmaşii noştri.

Lore nu credea că îşi va aminti cineva numele ei, fiindcă secretarele obişnuite nu ajungeau niciodată în analele istoriei, dar orice o scotea din casă şi îi servea drept scuză să rămână afară până târziu îi era de ajuns.

Dacă era să fie complet sinceră, avea rezervele ei în privința oamenilor pentru care fusese înființată agenția. De ce aveau nevoie evreii austrieci de o agenție de emigrări condusă de SS, când aveau deja una proprie?

Însă acelaşi funcționar SS care o angajase – „Te rog, fără grade între noi; spune-mi doar Ulrich" – îi explică situația în termeni suficient de simpli cât să-i risipească orice îndoieli.

— Lore, dragă, e doar birocrație.

Îşi încrucişă picioarele, încălțate cu cizme negre lustruite, până la genunchi, în timp ce se lăsă pe spătarul fotoliului tapițat cu catifea roşie. Deasupra lui, între panouri aurite din trecut, atârna acum un portret al Führerului.

— Acum, Germania şi Austria sunt o singură țară. A trebuit, pur şi simplu, să centralizăm.

— Dar nu e emigrarea...

Lore îşi căuta cuvintele în timp ce se uita lung la formularele necompletate, stivuite pe biroul ei. În fiecare zi, se forma o nouă coadă pentru completarea lor. Impozitele plătite, bunurile deținute, viza eliberată...

— Înainte era voluntară, a continuat ea. Acum, mi se pare că îi forțăm să plece.

— Îi forțăm? Ulrich îşi dădu capul pe spate, sincer amuzat. Vezi că îi strânge cineva cu uşa să vină încoace să-şi ia vizele de ieşire din țară?

— Nu, sigur că nu, dar...

Să discute cu bărbații era o pierdere de vreme, şi mai ales să discute cu bărbații care ştiau ce fac, în timp ce ea era doar o dactilografă glorificată care le servea cafea. Şi totuşi, deşi ştia că nu e bine, Lore simțea o nevoie cruntă să-şi exprime îndoielile care o măcinau şi o țineau trează mult după ce Heinrich se întorcea pe o parte şi sforăia încet.

— Nu au de ales decât să emigreze. Toate bunurile le-au fost arianizate. Nu pot să mai dețină funcții administrative. Mulți dintre ei şi-au pierdut afacerile. Nici măcar nu mai pot să practice medicina. Fostul nostru medic de familie – care locuieşte cu două etaje deasupra noastră, un om aşa de amabil! — nu mai poate să ne consulte fiindcă e evreu.

Ulrich se mulțumi să ridice din umeri şi sorbi cafeaua dintr-o ceaşcă delicată din porțelan, pe care Lore i-o umpluse cu nici zece minute în urmă.

— Găseşte-ți un medic arian.

Lore nu voia un medic „arian”. Doktor Blumenthal era singurul medic în care avea încredere. După

nenumăraţii medici la care Heinrich o obligase să meargă – toţi arieni, fireşte – acesta fusese primul care a explicat, în termeni deloc îndoielnici, că nu Lore era stearpă. Heinrich şi sănătatea lui fragilă îi împiedicau să aibă copii. Dar nu era totuşi sfârşitul lumii. Puteau oricând să adopte...

Exact în clipa aceea, Heinrich îl numise un evreu mincinos şi intrigant şi ieşise valvârtej, după care nu îşi mai salutase niciodată vecinul, nici măcar cu un gest din cap.

— Presupun că aşa va trebui să fac, mormăi Lore, mulţumindu-i providenţei că nu mai lucra la bancă.

Heinrich nu mai putea să-i încaseze salariul; nu ştia cât câştigă, ceea ce însemna că ea se putea lipsi cu uşurinţă de jumătate din bani, ca să-i ofere lui Doktor Blumenthal. Nici el nu avea copii, nici alte rude care să-l sprijine după ce îşi pierduse singura sursă de venit. Nici o problemă; Lore avea să fie fiica lui adoptivă şi să-l sprijine cât de bine putea.

— Personal, susţin ideea să-i trimitem înapoi pe pământurile lor istorice, zise Ulrich, întrerupând gândurile incomode ale lui Lore. Dar britanicii spun că arabii palestinieni o să se răscoale. E o situaţie al naibii de urâtă, oricum ai privi-o.

— Dar de ce nu i-am lăsa să rămână? Vocea lui Lore era doar o şoaptă. Nu deranjează pe nimeni.

Din partea lui Ulrich, încă o ridicare nonşalantă din umeri şi un zâmbet de un şarm extraordinar.

— Dar îi lăsăm să rămână. Lore, emigrarea e perfect voluntară. Nu-i urcăm în trenuri şi nu-i trimitem pachet cu miile cine ştie pe unde, nu-i aşa?

Râse împreună cu el atunci, oarecum jenată de propria-i naivitate, şi îşi făcu treaba în următoarele nouă luni, eliberând formulare de emigrare pentru oameni care păreau, într-adevăr, bucuroşi să plece spre locuri mai primitoare, până într-o bună zi, când pe Lore o izbi realitatea şi o smulse, în sfârşit, din starea de somnambulism pe care şi-o impusese singură.

Ziua de muncă se sfârşise, dar soarele de vară era încă sus pe cer, mângâind chipul lui Lore, pe când ieşea din agenție. În timp ce se bucura de soare pe treptele clădirii, nu-l observă la început pe evreul hasidic bărbos care trecu împleticindu-se pe lângă ea, în timp ce din mâinile lipsite de vlagă îi căzeau hârtii rupte, acoperind treptele ca o cenuşă.

Poate că totul începu cu acel evreu în vârstă sau, mai precis, cu silueta lui încovoiată, făcută grămadă la capătul treptelor agenției.

Lore s-ar fi împiedicat de el dacă omul de serviciu al agenției nu l-ar fi împuns cu mătura. Rămase palidă ca moartea şi şocată de-a dreptul, în timp ce măturătorul îşi văzu de treabă, la fel ca restul trecătorilor, în timp ce evreul se ținea cu mâinile de piept, îndurerat.

— I s-a făcut rău, zise Lore, fără să se adreseze cuiva anume, fiindcă nimănui nu părea să-i pese prea mult. Cred că are un atac de cord... Să-i chemăm o ambulanță...

Amețită, cu un nod tot mai mare în gât, Lore îngenunche în fața bărbatului – prea speriată ca să-l atingă, dar şi ca să nu o facă – şi-i desfăcu gulerul. La naiba cu rezervele ei față de religia lui sau dacă l-ar fi

jignit cu atingerea ei. Omul murea acolo, pentru numele lui Dumnezeu!

— Lăsați-mă să vă ajut... Aveți nitroglicerină? Bunicul meu şi-o punea sub limbă... A murit acum câțiva ani.

Îşi muşcă limba. Cum să spună aşa o tâmpenie într-o asemenea situație? Lore scotoci frenetic prin poşetă. Heinrich râdea mereu de ea fiindcă avea tot felul de medicamente, pe lângă un mosor de ață neagră şi o foarfecă mică, dar asta numai până când îl apucaseră crampele de stomac în drumeția spre lac şi fusese salvat de pastilele cu cărbune activat ale lui Lore sau când descoperise că are un nasture care-i atârnă, în timp ce erau amândoi în drum spre teatru, iar degetele pricepute ale lui Lore îl reparaseră în întunericul taxiului.

Iată-le, sub cutiuța rotundă de bomboane mentolate şi rujul vechi, două pastile micuțe într-un ambalaj alb, de pe care se ştersese scrisul. „Pastilele de inimă" ale bunicului ei, care îi supraviețuiseră acestuia.

— Puneți-le sub limbă...

— Ineligibil, mormăi evreul bătrân, aparent orb la Lore şi încercările ei de a-l ajuta. Ce înseamnă ineligibil?

Răsuflarea îi era sacadată şi mult prea slabă sub degetele lui Lore. Bărbatul îi dădu mâna şi pastilele la o parte, vlăguit, de parcă ar fi fost enervat.

— Am luptat în război... Încă mai port Crucea...

Din buzunarul de la piept, de deasupra inimii care îi ceda, bătrânul evreu smulse o Cruce de Fier şi o ținu în fața lui Lore. Degetele i se încleştară în jurul ei cu o forță bruscă, neaşteptată. Se ridică cu greu, fruntea udă de sudoare i se încreți de efort, şi bărbatul flutură

cu ultima fărâmă de forță pumnul în care se afla cea mai înaltă decorație militară austriacă.

— Nici un om nu-i ineligibil... Şi eu asta sunt! Un o...

Păli şi mai tare, mai deschise gura o dată ca să tragă aer, înțepeni... şi apoi căzu dintr-odată, cu membrele moi şi lipsite de viață, ochii stinşi şi o ultimă răsuflare ce-i scăpă printre buzele întredeschise, care nu aveau să mai vorbească vreodată.

Prin valul de sânge care-i urca în urechi, Lore auzi zornăitul gol al Crucii căzând pe pământul proaspăt măturat.

Atunci ieşi şi Ulrich, cu o valijoară în mână; se încruntă la evreu, apoi la omul de serviciu.

— E mort?

Lore încuviință din cap şi ridică Crucea, fără să ştie de ce.

— Un erou al Marelui Război, zise funcționarul SS, cu o emoție în glas pe care Lore nu o putu descifra. Ei bine? Dintr-odată se năpusti asupra omului de serviciu, plin de mânie, indignat din pricina perturbării ordinii. Ai de gând să-l laşi să zacă acolo ca un sac? Telefonează imediat la spital!

— Nu primesc evrei. Şi mai cu seamă morți.

La auzul acestor cuvinte, Ulrich explodă şi urlă la omul de serviciu, spunându-i ceva înfricoşător. Lore îşi aminti o singură insultă anume – „măgar neghiob!" – şi ceva despre un spital evreiesc şi autoritatea funcționarului SS... Apoi toate vocile se şterseră cumva, dispărură, la fel ca mortul acela, în urma căruia nu rămase acolo decât Lore; Lore, crucea din mâna ei şi cele două pastile inutile, scăpate pe jos.

Printre strigătele şi murmurele mulțimii care se aduna în fața treptelor, prin vuietul sirenelor ambulanței, se uită lung la ele şi îşi jură în clipa aceea că nu va mai fi niciodată atât de nefolositoare, că niciodată nu-şi va mai îngădui să se piardă cu firea când erau alții la care trebuia să se gândească şi că nu va avea linişte până când ultima persoană „ineligibilă" – orice o fi însemnând asta – nu era ajutată conform celor mai bune intenții ale sale.

Da, Lore bănuia că aşa începuse totul. Cu evreul mort, pe strada pavată cu piatră cubică, şi ziua însorită din Viena care îi dăduse viața peste cap.

Şi meritase efortul?

Privind în urmă, da, meritase. Absolut fiecare secundă.

3

Viena, vara–toamna anului 1941

De trei ani, Lore sosea cu punctualitate la mărețul Palais Rotschild, tencuit cu calcar. Fusese transformat în Agenția de Emigrare a Evreilor, la scurt timp după Anschluss. De trei ani, dactilografia nenumărate documente, lua stenograme, servea cafea pe tăvi din argint incrustate cu fulgerele omniprezente, răspundea la telefoane şi transmitea mesaje. De două ori fusese promovată; de două ori fusese răsplătită cu prime în bani pentru munca asiduă şi serviciul devotat, dar şi cu

scrisori elogioase din partea superiorilor, pe care Heinrich insistase să le înrămeze şi să le pună pe peretele camerei de zi. Lui Lore, gestul i se părea ironic, după dezgustul iniţial al soţului ei faţă de simpla idee de a avea o „carieristă" drept nevastă. Însă de îndată ce începură să sosească bilete gratuite la teatru, sticle de vin franţuzesc exclusivist şi invitaţii la festivităţile de Yuletide şi 1 Mai găzduite de SS, Heinrich schimbase, ca prin magie, macazul.

Acum învârtea whisky maturat (încă un cadou din partea altui superior, care-l primise, la rândul său, de la un camarad sau drept mită – Lore observase de mult că superiorii ei aveau atât de multe sticle, încât nu mai ştiau ce să facă cu ele) în paharul de cristal (setul era tot căpătat, de la cineva de la etajul al doilea – „Ce să fac eu cu sticlă cehească? Ia, Hannelore, îl vrei tu? Ia-l, nu te sfii"), pufăia din trabucul pe care îl adusese Lore într-o cutie de import, cu doar câteva zile în urmă, şi pomenea tot felul de nume faimoase în faţa oaspeţilor lor, cu nonşalanţa unui prinţ moştenitor, plictisit de mult de asemenea privilegii: da, noua producţie *Nibelungen* era magnifică, într-adevăr. Au văzut detaliile costumelor tuturor actorilor din loja lui Gruppenführer[2] Cutare. Superiorul lui Lore, da, un om foarte plăcut şi un fin *connaiseur* într-ale vinurilor.

— Ar fi trebuit să auziţi ce muştruluială i-a tras ospătarului. Bietul drac împieliţat a făcut greşeala să

[2] Ofiţer de rang superior, la comanda unor unităţi militare sau poliţieneşti, grad paramilitar în timpul nazismului, în cadrul trupelor SS, echivalent cu cel de general-maior.

recomande un Beaujolais din ’27 la fazan... vă puteți închipui aşa ceva? Dar acela a fost un an îngrozitor în sudul Franței; orice imbecil ştie asta.

Lore, de cunoştințele şi cadourile căreia se folosea Heinrich ca să-şi impresioneze oaspeții, era rareori inclusă în discuții. Fie era redusă la rolul de gazdă elegantă, dar tăcută, dacă era o adunare a colegilor lui Heinrich, la care participau numai bărbați, fie era lăsată într-un colț, cu restul nevestelor, şi forțată să le asculte discuțiile despre tehnici de înțărcare şi avantajele laptelui de capră față de cel de vacă pentru digestia bebeluşilor.

Numai la muncă se simțea cu adevărat folositoare. Nu când făcea copii după încă un ordin ce trebuia trimis la diferite departamente; nu, Lore se simțea folositoare când făcea o copie în plus după noul ordin care îşi propunea să strângă lațul şi mai tare în jurul rămăşițelor deplorabile ale comunității evreieşti din Viena şi o scotea pe furiş din oficiu, pentru a i-o înmâna lui Otto Blumenthal – fostul vecin al ei şi al lui Heinrich, care locuise cu două etaje mai sus şi care, doar cu patru ani în urmă, aranjase tratamentul lui Heinrich la cel mai bun sanatoriu de tuberculoşi din Elveția (fără nici un cost, firește, doar erau vecini), pentru ca apoi să fie dat afară din apartament, să-şi piardă dreptul de practică şi să fie trimis într-o zonă industrială a Vienei, un fel de ghetou, ultimul bastion al evreilor supraviețuitori.

Heinrich nici măcar nu făcuse efortul de a mima ezitarea, când superiorii lui Lore sugeraseră ca familia

Stroman să ia în stăpânire apartamentul lui Otto Blumenthal.

— Oricum era mult prea mare pentru un singur evreu, zisese el, ridicând din umeri la protestele lui Lore.

— Primea pacienți acolo, Heinrich. Te-a tratat *și pe tine* acolo.

Însă Heinrich îi ignorase reproșul. Fusese mult prea ocupat să inspecteze lambriurile din lemn de cireș și lucrările de artă pe care doctorul Blumenthal nu avusese voie să le ia cu el. La fel ca toate celelalte bunuri ce aparținuseră evreilor germani și austrieci, fuseseră „arianizate".

Lore pierduse de mult șirul ordinelor de „arianizare" pe care le dactilografiase în ultimii ani.

— Lore, Lore, zise doctorul Blumenthal, scuturând ușor din capul cărunt. Speram să nu ne mai vedem.

— Tocmai a fost emis un nou ordin, Herr Doktor.

— În fiecare zi se emit altele. Fluturarea resemnată a mâinii care ajutase atâția oameni îi frânse inima lui Lore. E prea periculos să vii aici. Ce caută o fată ariană frumoasă într-o mahala evreiască? O să te raporteze careva.

Mahala nu era tocmai cuvântul potrivit pentru locul unde trăia acum doctorul Blumenthal. O adunătură de magherniță prăpădite, cu acoperișuri care se prăbușeau după fiecare ninsoare serioasă și mucegai care înnegrea pereții imediat după încă un tratament cu oțet, cu instalații măcinate de rugină și apă nepotabilă, latrine construite în grabă afară... era un morman de gunoaie ale omenirii, în care mâna plină de ură a

naționalismului aruncase unele dintre cele mai strălucite nestemate ale țării.

— O să-mi fac griji când o să se întâmple, Herr Doktor. Lore nu-i asculta niciodată îngrijorările paterne; doar scotea hârtii de sub haine şi le aşeza, călduțe încă, în mâinile bunului doctor. Se întâmplă să cunoaşteți pe cineva pe piața neagră?

— De ce? Ai nevoie de ciorapi? Cafea adevărată?

— Nu, nu-i asta, Herr Doktor.

Aşteptă ca doctorul Blumenthal să citească ordinul până la capăt. După ce termină, doar un uşor tremur al mâinii îi trădă adevăratele sentimente.

— E... rău.

— Da.

— Ne retrag cetățenia.

— Da.

— Cu totul.

— Da.

— Şi vom fi forțați să purtăm însemne.

— O stea galbenă, da.

Pauză. În depărtare, o sirenă de pompieri îşi tânguia cântecul îndurerat.

Doctorul Blumenthal o ascultă prin pereții subțiri.

— Lumea întreagă e în flăcări în jurul nostru.

Lore nu protestă.

— Trebuie să găsiți pe cineva care să vă facă rost de acte false, Herr Doktor.

— Acte, da...

Privirea lui era departe, de parcă se dăduse deja bătut.

Lore îl apucă de braț şi-l scutură blând, dar ferm.

— Acte, Herr Doktor. Un paşaport fals.

— Ah, dar la ce bun? Îşi scoase ochelarii şi se frecă la ochi, în timp ce în colţul buzelor îi tremura un zâmbet. N-o să supravieţuim niciodată aici, nici măcar cu acte false. Funcţionarii guvernului cer deja prea multe lucruri care să le justifice, descendenţă ariană, registre de tribunal, registre de la biserică, tot pedigriul până la începutul veacurilor.

— Nu ca să rămâneţi, Herr Doktor. Ca să plecaţi.

Ridică privirea din condamnarea la moarte, pe care încă o ţinea în mână. Şi o văzu pe Lore, călăul său fără voie.

— Să plec?

— Da, Herr Doktor. Să plecaţi de tot din Reich.

— Şi unde să mă duc, Lore? Zâmbetul său era acum o grimasă, iar Lore simţi cum i se adună lacrimi în ochi. Franţa? Belgia? Olanda? Polonia? Lituania? Toată Europa e ocupată de ei.

— Nu toată. Elveţia încă e liberă.

— Sunt liberi fiindcă n-au vrut să aibă nimic de-a face cu toată treaba asta. Şi mă tem că asta ne include şi pe noi.

Lore se foia de pe un picior pe altul.

— Dacă nu plecaţi imediat, o să înceapă să vă adune curând. Şi apoi...

— Lagărele din est. Da, da, ştiu, zise doctorul Blumenthal şi o concedie cu acelaşi gest enervat cu care îl concediase Heinrich pe el, când îi explicase cu blândeţe că nu Lore era cea care nu poate avea copii.

Ce amintire stranie, în cel mai nepotrivit moment... Lore îşi trecu palma peste frunte.

— De acolo oamenii nu se mai întorc, Herr Doktor.

„Şi care e alternativa?” spuneau ochii lui, disperaţi şi deja pe jumătate morţi.

Încă o viaţă care se stingea în faţa ei, în timp ce ea privea, neajutorată şi împietrită, ca mai înainte.

Nu. Nu şi de data asta.

— Vă spun eu, Herr Doktor. Sunteţi conducătorul comunităţii locale. Dumneavoastră răspândiţi conţinutul ordinului către oameni şi-i lăsaţi să hotărască singuri ce vor să facă. Dacă vor să rămână, e alegerea lor. Dacă vor să plece, vă rog eu, faceţi tot ce vă stă în putere...

— Fireşte, aşa am să fac. Dintr-odată, în ochi i se aprinse scânteia unei vechi flăcări sfidătoare. N-aş ascunde aşa ceva nimănui şi nici nu i-aş ţine aici împotriva voinţei lor. Dar piaţa neagră s-ar putea să fie o problemă. Cunosc traficanţi care pot să facă rost de cafea sau valută, dar paşapoarte..., zise doctorul, clătinând din cap, foarte nesigur.

— Pot să încerc să văd dacă găsesc o listă de suspecţi urmăriţi de Gestapo. Dar nu e la departamentul meu. Cunosc o secretară de la...

— Lore, nici măcar să nu-ţi treacă prin cap asemenea idei periculoase. Să-ţi vâri nasul în treburile Gestapoului! Asta o să te arunce în lagăr înaintea noastră, fata mea.

Lore nu protestă, dar nici nu abandonă ideea.

În doar câteva luni, se dovedea exact cât de profetice fură vorbele doctorului Blumenthal.

Într-un vestibul îmbrăcat în marmură, la o masă elegantă pe care se aflau un set de chei şi telefoane, stătea întotdeauna o santinelă SS cunoscută. O saluta întotdeauna pe Lore cu un zâmbet şi îi respingea încercările de a-şi prezenta permisul de muncă. Astăzi însă, în locul lui se afla alt bărbat. Cu un aer sever, cu ochi de viperă, ageri şi neiertători, studie atent actele lui Lore, le confruntă cu jurnalul, notă ora sosirii ei şi chiar telefonă la adjutantul lui Gruppenführer, ca să-i confirme identitatea.

Când Lore făcu greşeala să întrebe politicos unde se afla Mark, predecesorul lui, noul paznic doar se încruntă la ea, de parcă l-ar fi întrebat ceva incredibil de stupid.

— Tocmai a izbucnit războiul cu sovieticii, dacă nu sunteţi la curent. E pe front.

După cum Lore avea să descopere curând, plecarea lui Mark fu doar începutul sfârşitului proverbial. Uniforme gri de teren le înlocuiră pe cele negre, elegante; jumătate din acte erau acum codate înainte să fie transmise la sediul central, în teritoriile ocupate. Adjutanţii nu mai stăteau aiurea pe lângă birourile secretarelor drăguţe, glumind şi bârfind despre superiorii lor. Până şi superiorii înşişi începură să dispară, strângându-şi lucrurile din birouri în doar câteva ore şi plecând spre destinaţii marcate „strict confidenţial” – „spre a continua pe teren munca pentru gloria Reichului”.

Toată lumea ştia că „pe teren” nu însemna pe front, şi totuşi toată lumea păstra o tăcere ciudată cu privire la acele destinaţii finale nerostite.

Rapoarte cu adrese de retur marcate Auschwitz, Treblinka, Majdanek începură să sosească cu o frecvență înfiorătoare, pline cu statistici şi solicitări care pentru Lore nu aveau absolut nici un sens.

Cu toate acestea, când îşi exprimă nedumerirea în fața unuia dintre adjutanții din departamentul vecin – „La ce le trebuie constructori de coşuri la o scară industrială?" – el îi aruncă o privire atât de întunecată, încât lui Lore îi îngheță sângele în vene.

— La ce credeți? Nu pot ține pasul.

— Cu ce?

— Cu volumul de muncă.

— Cu volumul de muncă?

— Câte tranşee să sapi? Şi în ele, câți țepeni să înfunzi? Şi apoi mai e chestiunea condițiilor sanitare. Începe să iasă otravă din sol. Apele din vecinătate se strică. Țăranii localnici încep să facă nazuri. Trebuia să existe o metodă mai eficientă. Ei bine, cineva de la Auschwitz a venit cu ideea asta. Din câte am auzit, a primit o Cruce pentru ideea strălucită, de la Reichsführer[3] însuşi.

În următoarele săptămâni, Lore nu putu să doarmă cum trebuie. De îndată ce închidea ochii, imagini cu trupuri arzând prindeau a-i dansa în fața pleoapelor strânse, cacofonia urletelor lor înlocuia sunetul liniştit al respirației lui Heinrich, mirosul de carne arsă îi invada simțurile copleşite, până când o sufoca. Iar dimineața totul o lua de la început, la temuta Agenție

[3] Grad în SS echivalent cu cel de mareşal.

de Emigrare a Evreilor, unde chestiunile de viață şi de moarte erau reduse la nişte simple statistici.

Acum, Lore detesta să meargă la birou. Mintea ei lipsită de somn era învăluită constant într-o negură de coşmar. Rotițele încă i se învârteau, dar mecanismul aparatului mintal tot dădea rateu. Devenise neglijentă. Uita din care sertar „împrumutase" seara ştampila pentru vizele de ieşire din țară. Ignora ordinea în care erau stivuite permisele speciale pe biroul superiorului ei; credea că nu o să observe nimeni dacă scotea discret câteva pentru trei familii de care avea grijă doctorul Blumenthal.

Dar, fireşte, cineva observă şi cineva făcu un raport şi, nu după mult timp, Lore stătea nu la biroul ei, ci la o masă de metal, în departamentul vecin al Gestapoului, unde fostul ei superior se afla pe scaunul interogatorului.

Gruppenführer se arătă mai blând decât agentul Gestapo dinaintea sa. Nu strigă şi nu o amenință pe Lore cu un ştreang din coarde de pian, rezervat doar celor mai crunți infractori – „trădătoarele Reichului, târfele iubitoare de evrei, care îşi schimbă mândria germană pe un umanism prost înțeles". Se mulțumi să-şi aprindă o țigară – fuma întotdeauna foarte mult; de fapt, Lore îl vedea rareori fără o țigară luminând tăcut între degetele lui pătate de nicotină – şi o privi aproape cu compasiune.

— Nu fumezi, Lore, nu-i aşa?

— Nu, Herr Gruppenführer.

Dar tot îi oferi pachetul. Erau țigări americane, spre uimirea lui Lore. Un pachet de Chesterfield, mototolit şi aproape gol.

— Ia una. Toată lumea fumează aici.

Luă o țigară, în principal din obicei. Făcea mereu orice îi spunea superiorul său. Lucrau împreună de ani de zile şi de asemenea obiceiuri profesionale te dezbărai cu greu.

El scoase o cutie de chibrituri cu numele unui club de noapte din Berlin şi aprinse un chibrit, cu un gest exersat.

Lore trase în piept şi înțelese de ce spusese ce spusese, cum că toată lumea fuma acolo. Era ultima oprire înainte de spânzurătoare. Tutunul amar pe limbă îi părea cumva mai potrivit decât o ultimă masă.

— Lore, Lore, Lore.

Gruppenführer scutură din cap, şi pe Lore o cuprinse brusc un impuls copleşitor de a izbucni în lacrimi, de a se face ghem la picioarele lui şi a rămâne în umbra protectoare a prezenței lui, care îi intimida de obicei până şi pe vizitatorii de rang înalt de la Berlin.

Era o privelişte înfricoşătoare, cu trupul impunător şi mâinile de criminal care îți puteau zdrobi cu uşurință traheea, şi gura ca o tăietură aspră, încrețită constant într-un gest uşor de scârbă. Şi totuşi, în particular, cu oamenii pe care îi simpatiza, vorbea cu glasul cel mai blând, zâmbea neîncetat şi trata personalul feminin de sub conducerea sa cu un farmec extraordinar, trecând cu vederea greşelile de literă şi aproape cerându-şi scuze lui Lore pentru că avea nevoie să dactilografieze din nou cine ştie ce raport. Era întotdeauna vina lui. El

era cel care vorbea prea repede; avea să dicteze mai rar data viitoare; e amabilă să-l ierte?

În timp ce amintirile despre blândețea lui îi umpleau ochii de lacrimi, Lore lăsă capul în jos, pe brațele încrucişate, incapabilă să-l privească în ochi pe singurul bărbat pe care se simțea vinovată că îl trădase. El ştiuse cu ce se ocupa ea; Lore simțea asta cu un fel de al şaselea simț interior. Ştiuse şi, din cine ştie ce motiv, nu scosese nici o vorbă în fața nimănui. Dar altcineva fusese suficient de sârguincios ca să observe nu doar o singură ocazie, ci să depisteze un tipar, să adune mai multe rapoarte cu datele şi chiar orele fărădelegilor lui Lore şi, dintr-odată, Gruppenführer se trezi cu mâinile legate şi nu mai avu ce să facă, decât să o viziteze o ultimă dată şi să-i ofere acest ultim gest de bunătate, pe care Lore simțea că nu îl merită.

Îi puse mâna pe creştet – un gest atât de părintesc – iar umerii ei se scuturau de suspine tăcute, în timp ce el îi mângâia buclele de la tâmplă.

— Îl cunosc pe judecătorul care o să prezideze procesul tău.

— Individul din Gestapo care a fost aici înaintea dumneavoastră a spus că o să fiu spânzurată şi gata.

— Nu. Ca ariană, ai dreptul la un proces corect.

Lore ridică atunci capul şi îi zâmbi printre lacrimi.

— Proces corect, repetă ea, amar.

Gruppenführerul nu spuse nimic.

— Aş prefera să nu iau parte la un astfel de circ, Herr Gruppenführer.

— Atunci ai prefera să fii executată?

— Există şi altă variantă?

— N-am spus adineauri că îl cunosc pe judecător?

Lore se frecă la ochi, aproape pârlindu-şi pleoapa cu ţigara pe care uitase că o ţine în mână, şi se uită la fostul ei superior, în timp ce înţelesul vorbelor sale abia începea să pătrundă prin zidurile disperării şi resemnării ei.

— Cu un astfel de caz împotriva ta, nu prea are ce să facă; deja mi-a explicat asta, continuă Gruppenführer. Dar ce poate să facă e să te condamne la închisoare în loc de execuţie. Avocatul apărării tale – l-am ales eu însumi, e un vechi prieten de-ai mei din frăţie – o să te descrie ca pe o umanistă nechibzuită în loc de o duşmancă odioasă a Reichului. La proces nu va fi Lore terorista, ci Lore care, în dorinţa ei greşită de a-l ajuta pe fostul medic al soţului ei, a apucat-o pe calea trădării...

— Ca o Eva biblică, ispitită de un şarpe.

Avocatul ei era un orator înnăscut, într-adevăr. Aşezată în banca acuzaţilor, Lore îi asculta pledoaria finală, din ce în ce mai uimită. Nici măcar ea nu s-ar fi recunoscut în imaginea zugrăvită de doctorul Schloss în faţa judecătorului şi a procurorului.

— O soţie devotată, o lucrătoare ireproşabilă, Hannelore Stroman nu a dat dovadă nici măcar o singură dată de vreun sentiment împotriva guvernului. Din contră, a votat cu „da” în chestiunea Anschlussului austriac. A sărbătorit sosirea trupelor germane, conform martorilor care au depus mărturie aici în faţa dumneavoastră. A refuzat să stea degeaba când s-a deschis un nou oficiu în oraşul ei natal, Viena, şi a

primit numai rapoarte excelente din partea superiorilor, cu privire la etica sa profesională şi la caracterul său.

— Singurul defect al lui Hannelore Stroman este inima ei mare. Orbită de recunoştinţă pentru că i-a salvat viaţa soţului ei, a căzut pradă minciunilor evreului Blumenthal, despre pericolul iminent cu care se confruntau dumnealui şi prietenii dumnealui din partea Reichului, şi a acţionat contrar conştiinţei sale, încercând să-l ajute pe evreul Blumenthal în strategiile dumnealui. Între timp, Blumenthal, a cărui viaţă nu a fost niciodată în pericol, se folosea de Hannelore Stroman doar ca să se îmbogăţească, aşa cum te-ai aştepta de la un evreu. A vândut actele pe care i le furniza Hannelore Stroman mai multor membri ai comunităţii evreieşti, după cum a recunoscut chiar dumnealui, în declaraţii verbale şi scrise.

„Declaraţii" smulse, mai mult ca sigur, prin tortură, de pe buzele lui zdrobite şi umflate; Lore ştia asta, era mult prea familiarizată cu modul în care acţiona Gestapoul local. Încă un om mort, şi totul din cauza ei; cât de proastă, de inutilă era...

Fără să vrea, lui Lore îi tremură bărbia şi buzele începură să i se schimonosească. Îşi ascunse faţa în palme şi suspină de ruşine şi ură pentru ea însăşi, o nevolnică fără creier, o netrebnică şi o idioată, care nu era în stare să facă nimic cum trebuie şi care probabil că fusese blestemată la naştere, fiindcă moartea cu coasa venea drept pe urmele ei.

— Priviţi! strigă doctorul Schloss, triumfător. Priviţi-o! Oare nu sunt acelea lacrimi de remuşcare? Nu sunt lacrimile unei femei care merită o a doua şansă?

Lore îşi smulse palmele de pe faţă, palidă de mânie faţă de apărătorul ei. Nu merita o a doua şansă. Nu după ce doctorul Blumenthal plătise pentru prostia ei.

— Solicit cu amabilitate Curţii să-mi dea curs cererii de execuţie imediată.

Cuvintele îi ţâşniră de pe buze înainte să apuce cineva să o reducă la tăcere.

Preţ de o clipă, în sala de judecată se lăsă o linişte stupefiată. După încă un moment, totul explodă în jurul ei.

— Onorată instanţă! Doctorul Schloss ridică braţele, extaziat. Era foarte bun, era în elementul său. Aţi mai văzut vreodată remuşcări atât de puternice, încât acuzata însăşi cere să fie executată fiindcă nu mai suportă vina? Nu este acesta semnul cel mai limpede al unei conştiinţe încărcate de vinovăţia pe care simte că nu o mai poate duce? O pedeapsă autoimpusă pentru infracţiunea pe care a săvârşit-o doar din pricina minciunilor unui ticălos şi a felului în care acesta şi-a bătut joc de firea ei binevoitoare?

— Vă rog, încetaţi..., şopti Lore, printre lacrimile care o sufocau, privindu-l cu ochi rugători, încercând să inspire aerul care nu mai venea.

Nu conta ce spunea sau făcea ea. El avea să întoarcă totul în avantajul propriu şi avea să o scoată de acolo doar cu o condamnare la închisoare, după care avea să iasă din sala de judecată, cu zâmbetul omului care n-a pierdut în viaţa lui vreun proces.

Ravensbrück, iarna anului 1941

Orbită de soarele amiezii, după ce coborâse din vagonul sordid şi înghesuit de tren, Lore era convinsă că imaginea care i se prezenta în faţa ochilor era un fel de iluzie. Acesta să fie groaznicul Ravensbrück? Lagărul de concentrare pentru deţinute, despre care şuşotea toată lumea în închisoarea de femei unde petrecuse câteva zile, în aşteptarea transferului către Germania? La cantina comună, cu duhoarea permanentă de varză acră şi carne aproape stricată, fiartă ca să se evite toxiinfecţiile alimentare, asta fusese tot ce auzise, printre accesele de tuse ale deţinutelor şi zornăitul lingurilor de aluminiu: poveşti despre un infern special pentru femei, unde erau trimise doar cele mai mari infractoare; unde gardiencele, alese pentru posturile respective tocmai datorită brutalităţii lor, îşi asmuţeau zi de zi câinii alsacieni asupra deţinutelor şi unde bătăile erau împărţite mai des ca pâinea.

— Să te consideri norocoasă dacă rezişti şase luni acolo, păsărică, declarase una dintre colegele ei temporare, după ce începură să se răspândească zvonurile despre destinaţia lui Lore.

Restul femeilor o ocoleau de-a binelea, de parcă ar fi prezentat simptomele unei boli molipsitoare care avea să se abată şi asupra lor dacă nu aveau grijă să evite orice contact cu „fata de la Ravensbrück”.

Şi cel mai rău lucru? Oricât şi-ar fi stors creierii Lore, abia dacă îşi amintea câte ceva despre Ravensbrück, de pe vremea când lucra la Agenţia de Emigrare a Evreilor. Poate fiindcă la Ravensbrück nu erau evrei şi, aşadar,

superiorii ei nu-şi bătuseră capul cu această „unitate de reeducare pentru infractoare”.

Era mult prea frumos ca să fie adevărat, acest sanatoriu la care ajunseseră, peisajul de vis acoperit cu o plapumă imaculată de zăpadă, lacul îngheţat care scânteia în soare de parcă ar fi fost pudrat cu cele mai fine diamante, dar, mai presus de toate, această volieră parcă scoasă dintr-un basm – o volieră adevărată, cu păsări de toate felurile – construită ca la carte, înălţându-se de după o colibă de lemn vopsită în alb.

Totul în jur era alb şi scânteietor: coliba în faţa căreia erau aliniate nou-venitele în rânduri ordonate, de câte cinci, straturile de flori cu moţuri de zăpadă, odihnindu-se uşor acolo unde florile aveau să înflorească peste doar câteva luni scurte, barăcile din lemn care mărgineau strada principală de o parte şi de alta, chiar şi aleile de pietriş care duceau la ele, greblate cu atenţie şi deszăpezite.

Lore se încordă pentru o clipă la vederea unei supraveghetoare SS, prima pe care o vedea vreodată, cu un aer de autoritate şi o uniformă elegantă şi croită pe măsură, nu prea diferită de cea a colegilor săi bărbaţi, însă cu fustă în loc de pantaloni de călărie şi o pelerină în loc de palton, dar simţi cum i se relaxară umerii din nou când tot ce făcu femeia fu să le verifice numele, confruntându-le cu lista, şi să le îndrume spre coliba de lemn, pe tonul plictisit al unui funcţionar guvernamental.

— ... unde veţi fi deparazitate şi spălate. Când terminaţi cu duşul, vi se va da noua uniformă. Îmbrăcămintea actuală şi bunurile personale vă vor fi

confiscate şi fie returnate rudelor apropiate, fie donate la Crucea Roşie Germană, în funcție de sentința fiecăreia. În caz că vor fi returnate, veți fi îndrumate la biroul supraveghetoarei, unde veți semna de predare, după care vor fi făcute pachet şi ştampilate pentru *Reichspost* şi trimise înapoi în localitățile natale...

— E semn bun, treaba asta cu trimisul hainelor, zise în barbă una dintre femeile de lângă Lore. Înseamnă că de aici se iese. Altfel, de ce să mai returneze ceva măcar?

— A zis „în funcție de sentința fiecăreia", interveni alta din rândul din spate. Dacă eşti politică, o ispăşeşti şi te duci acasă...

— Dacă nu se răzgândesc, mormăi altcineva.

— De ce să se răzgândească? întrebă Lore încet, fără să vrea. O sentință e o sentință.

— Eşti austriacă, aşa-i? o luă, binevoitor, în râs vecina ei, nemțoaică, după accent. Eu am fost condamnată la şase luni pentru trecutul comunist din 1937. Şi uitați-vă la mine, încă fac turul marelui nostru Reich german, ca o vedetă de cinema, până când n-o să mai rămână locuri unde nu m-am cazat până acum.

Lore simți că stomacul i se face ghem. Pentru prima dată de când coborâse din tren, un fior de gheață îi pătrunse prin tălpi. Pentru prima dată, observă sârma ghimpată în vârful zidului împrejmuitor; zări turnul de observație al gardiencelor, cu o mitralieră montată deasupra, ascuns sub un pin; simți o adiere care îi aminti bănuitor de o găină arsă, căreia nu i-au fost jumulite cum trebuie penele.

— Ce e mirosul ăla? întrebă, fără să se adreseze cuiva anume, mult prea conştientă de crematoriile industriale din celelalte lagăre şi de scopurile lor.

Dar nu şi la Ravensbrück. Nu, sigur că nu.

Lângă ea, femeile îşi schimonosiră feţele, adulmecară aerul, dar în cele din urmă, ridicară din umeri.

— Ceva ars la bucătărie, cel mai probabil.

— E ora prânzului.

— Mă întreb dacă aici servesc ceva mai bun decât la puşcăria dinainte.

Lore pufni încet, fără să zâmbească, pentru a nu atrage atenţia nedorită a vreunei gardience SS, şi răsuflă oarecum uşurată că nu vedea un bici în mâna supraveghetoarei şi nici alsacienii fioroşi, care îi fuseseră promişi.

Nerăbdătoare să aibă parte de un duş fierbinte şi de masa de prânz, puţine dintre nou-venite fură atente la ultimul ordin al supraveghetoarei SS:

— Deţinutele politice ariene, antisocialele, infractoarele şi martorele lui Iehova, la deparazitare, în ordinea în care staţi la rând. Dacă sunteţi aici cu altă condamnare, dar sunteţi evreice, sunteţi considerate evreice. Evreicele, staţi pe loc şi formaţi o grupă nouă. Câte cinci pe rând, cum eraţi înainte.

Numai Lore se opri la intrare, ridicând gâtul cât putea, ca să vadă ce avea să se întâmple cu ele. Dar valul uman trecu pe lângă ea măturând-o, forţând-o să intre; uşa barăcii se trânti cu zăngănitul unei finalităţi pustii, separându-le pe evreice de turma de care aparţinea acum Lore.

Un instinct vechi îi spuse lui Lore că aceasta era ultima dată când avea să le vadă.

În baraca de dezinfecție, aerul era atât de dens, plin de vapori urât mirositori, încât lui Lore începură să-i lăcrimeze ochii. Prin pelicula de lacrimi, abia distinse un doctor SS care verifica personal capul fiecărei femei şi care le trimitea fără milă pe cele cu păduchi la o deținută într-o rochie vărgată. Fără multă tevatură şi surdă la orice rugăminți, femeia rădea părul contaminatei, atât de aproape de piele, încât unele femei țipau încet când erau ciupite. O altă deținută, cu mănuşi de cauciuc trase aproape până la cot, aduna părul tuns într-un sac. Când cineva riscă să le întrebe unde se ducea tot părul acela, deținutele doar clipiră la nou-venite, de parcă ar fi fost nişte idioate irecuperabile.

— Ca să fie pus pe foc imediat, fireşte. Asta ne-ar mai lipsi aici, o epidemie de tifos.

— Deci asta mirosea, zise o femeie din spatele lui Lore, cu un rânjet mulțumit.

Însă Lore nu apucă să răspundă. După ce fu lăsată să treacă de doctorul SS, era deja scufundată într-o vană cu un lichid atât de vâscos şi de sufocant, încât aproape că începu să delireze, o cuprinse un acces de tuse şi îi veni să verse. La fel ca nou-venitele dinaintea ei, se duse pe bâjbâite la duş, unde aburul înlocui dezinfectantul şi restul bănuielilor rămase se duseră la spălat, sub jeturile puternice de apă fierbinte.

Femeile aproape zâmbeau când primiră prosoape albastre cu care să se şteargă, după care se îndreptară spre încă o stație, unde o altă deținută, o bavareză

plinuță care îi amintea lui Lore de un afiş pentru Oktoberfest, cu o blondă îmbrăcată în costum tradițional şi ținând la pieptul generos halbe de bere şi covrigi, le înmâna acum teancuri de îmbrăcăminte, cu un zâmbet la fel de larg şi de fermecător pe chipul trandafiriu.

Înfățişarea ei sănătoasă o linişti pe Lore mai mult decât orice straturi de flori şi voliere. Zâmbi şi încuviință din cap când bavareza o întrebă dacă poartă măsura patruzeci şi doi. Nici măcar n-o deranjă că noua ei lenjerie de corp nu era nouă, ci de un alb murdar şi aproape la fel de lungă ca izmenele lui Heinrich. Nu o deranjă nici maioul, care era limpede că mai fusese purtat, împreună cu rochia în dungi albastre şi şorțul asortat, care îi fuseseră înmânate. Asta însemna că oamenii ieşeau de aici, îşi spuse ea, în timp ce îşi lega capetele baticului alb în jurul buclelor dezordonate, pe care îi fusese îngăduit să le păstreze. Asta însemna că, într-o bună zi, şi ea avea să iasă.

În noua baracă a lui Lore – una dintre cele paisprezece folosite ca spații de locuit pentru deținute – deasupra patului de campanie pe care îl împărțea cu încă trei femei, cineva desenase o supraveghetoare SS care biciuia o deținută, în timp ce un medic SS privea. Imaginea era brută, doar din linii de cărbune, dar chipul gardiencei, schimonosit de ură, era limpede ca lumina zilei, la fel şi mâna liberă, cu pumnul strâns. Deținuta era şi ea schițată cu mult prea mult realism: o siluetă scheletică, întinsă pe o masă, cu încheieturile legate cu curele din piele de picioarele mesei, cu rochia

în dungi trasă până la ceafă, ca să aibă spinarea dezgolită, şi fesele deja vărgate de biciul supraveghetoarei. Dar mai rea decât acele două imagini era umbra celui de-al treilea personaj, care se profila în spatele victimei şi al asupritoarei sale, ca un demon dement şi grotesc – un ofițer SS, cu halatul alb tras peste o uniformă familiară.

Cumva, cu o simplă bucată de cărbune, artista necunoscută, care nu mai ocupa acest pat, reuşise să surprindă într-o asemenea manieră ochii acoperiți de ochelari ai medicului SS, încât păreau să fie nişte hăuri, şi nu ochi de om, două văgăuni atât de adânci, încât Lore ar fi putut să jure că, dacă privea suficient, şi mai ales noaptea, chiar înainte să se dea stingerea, vedea adâncurile iadului în ele. Dansul frenetic al flăcării lumânării nu ajuta cu nimic şi nici măcar prezența celorlalte femei atât de aproape de ea nu o făcea pe Lore să se simtă mai ferită de entitatea asta demonică, cu cascheta sa SS, marcată cu craniul şi oasele încrucişate în mijloc.

Chiar înainte să alunece într-un somn epuizat şi măcinat de coşmaruri, ultimul gând al lui Lore se îndreptă invariabil spre medicul SS. Nu se putu abține să nu se întrebe dacă se afla încă în lagăr.

Lore nu avea ceas. Nu-şi dădea seama cât de mult durase strigarea la apel de dimineață. Îşi dădea seama doar cât de dureros era să stai în picioare pe gheață şi cum îi clănțăneau dinții în gură când SS Aufseherin[4]

[4] Supraveghetoare de lagăr.

ajungea, în sfârşit, la numele ei. *Jawohl*-ul ei – „prezent!” – ieşea întotdeauna ca un cârâit răguşit de corb, la fel ca alte mii de strigăte. Şi după Stroman venea Stuber, după care Stück şi Sulzbach, iar apoi Tanzer şi Taube... Până când supraveghetoarea ajunse la Zweig, Lore abia îşi mai simţea extremităţile.

— Vă e frig, puicuţelor? le tachină SS Aufseherin, împungându-le în spinare cu biciul, ca pe nişte vite. Nu vă faceţi griji. Vă încălziţi numaidecât la muncă. Pentru asta ne aflăm aici: reeducare prin muncă. Şi am o veste minunată pentru voi: toată baraca voastră e repartizată la o unitate în aer liber!

Gemete de durere pretutindeni în jurul lui Lore; ea era mult prea amorţită ca să-i mai pese.

— Marş, marş, marş, hai repede, domniţelor!

Încă o împunsătură batjocoritoare cu biciul, drept între omoplaţii lipiţi laolaltă din pricina frigului insuportabil, care îţi îngheţa oasele.

— Toţi copacii ăia nu se fac singuri lemne de foc. Şi nici cărbunele nu se încarcă singur în căruţuri. *Macht schnell, schnell, schnell!*[5]

Aşa că, după primii paşi nesiguri pe picioarele îngheţate, de parcă ar fi învăţat din nou să meargă, începură treptat să mărşăluiască în pas vioi, apoi o luară la fugă, în aceleaşi haine care erau potrivite în barăcile mai călduroase, dar care nu ofereau cine ştie ce protecţie împotriva temperaturilor negative de afară. De-a lungul străzii principale Lagerstraße-Ravensbrück, mărginită de barăci, şi dincolo de zidurile

[5] „Hai, hai, iute!”

lagărului, în lumea reală, unde oamenii îşi trăiau viaţa, doar de cealaltă parte a malului lacului, unde acoperişurile acoperite cu zăpadă ale unui orăşel erau vizibile în razele aurii ale soarelui la răsărit, unde clopotniţa bisericii suna pentru enoriaşii care se rugau la Dumnezeu la prima oră a dimineţii şi, pe tot parcursul zilei, ignorau cu conştiinciozitate suferinţa suratelor lor.

— Te întrebi cum de e posibil să funcţioneze astfel conştiinţa unui om, zise Lore, cu glas răguşit şi cu ochii pironiţi pe crucea aurie ce strălucea neruşinată în soarele dimineţii. Atât de selectiv, încât să aleagă când să fie oameni cu frică de Dumnezeu şi când să fie atât de inumani, încât diavolul însuşi le-ar invidia inima cea neagră.

— Oamenii cred că merităm pedeapsa pe care o primim, zice, cu un oftat, o femeie de lângă ea, străduindu-se şi ea să păşească prin zăpada care le ajungea acum la gleznele goale. Şi dacă insişti să-ţi dea un argument, chiar o să-ţi citeze un verset potrivit din Cartea Sfântă. Nu despre iertare şi iubirea lui Dumnezeu pentru toţi copiii Lui, fireşte, ci din cele adăugate mai târziu, ceva despre focurile Gheenei rezervate nenorocitelor şi târfelor ca noi.

Lore aruncă o privire la triunghiul roşu de deţinut politic cusut pe pieptul hainei femeii, acelaşi pe care îl purta şi ea, împreună cu numărul cusut dedesubt.

— Noi nu suntem târfe. Suntem deţinute politic.

Prostituatele germane care îşi ispăşeau pedeapsa la Ravensbrück erau însemnate cu un triunghi negru, atâta lucru aflase şi Lore.

— Pentru ei e totuna. În oraşele astea mici, ca al lor, dacă nu mergi la slujbă într-o duminică, eşti târfă. Cum crezi că ne spun nouă, harpii neruşinate care au îndrăznit să se îndrepte împotriva statului însuşi? Femeia râânji, cu răsuflarea aproape tăiată. Nenorocite şi târfe. Şi, să-ţi zic ceva, eu sunt mândră de asta. Mai bine să fiu o nenorocită care-şi face vocea auzită decât o făptură fără coloană vertebrală, care urăşte pe toată lumea doar fiindcă e atât de nefericită, încât principiile morale sunt tot ce are. O existenţă tristă, dacă mă întrebi pe mine.

— Se poate, dar ele sunt acolo, şi noi suntem aici, mormăi Lore.

— Ai fost printre ele odată. Ce s-a întâmplat, sora mea?

Lore se gândi la întrebare, în timp ce Aufseherin le sorta în două grupuri diferite.

— N-am avut destule principii morale, presupun, îi răspunse în cele din urmă femeii, când ajunseră amândouă într-o unitate însărcinată cu tăiatul lemnelor.

Copacul proaspăt doborât pe care trebuiau să-l taie cu fierăstrăul ca să-l facă lemne de foc era atât de înalt, încât, peste trunchiul uriaş, Lore nu vedea decât capul şi umerii partenerei sale.

— Ai avut prea multe, dacă mă întrebi pe mine. Femeia râânji şiret şi îi oferi mâna lui Lore, peste trunchiul de copac, în timp ce cu cealaltă se chinuia să mânuiască fierăstrăul uriaş. Eu sunt Kathe.

— Lore.

— Bine ai venit în luxoasa noastră staţiune germană, sora mea.

Lore zâmbi la rândul ei, în timp ce încercau să înfigă fierăstrăul în copacul mamut. Ceva îi spunea că aveau să se împrietenească rapid.

6

Ravensbrück, primăvara–vara anului 1942

Odată cu dezgheţul, veni un nou flux de deţinute. Acum erau de toate naţionalităţile: franţuzoaice, olandeze şi poloneze, dar şi femei-soldat sovietice, căzute în captivitate, încă alături de comandanţii lor. Acestea erau tratate cu o brutalitate deosebită de SS, de cele mai multe ori cu o ploaie de palme şi insulte, şi totuşi, de parcă ar fi vrut să le facă în ciudă celor care le chinuiau, ţineau capul sus şi mărşăluiau invariabil în formaţie, cântând cântece rebele de armată, chiar dacă asta însemna să fie dezbrăcate la pielea goală şi puse să stea în faţa barăcilor drept pedeapsă, uneori pe toată durata nopţii sau până când supraveghetoarele SS se plictiseau să le privească.

Cu noile transporturi sosiră şi evreice, deşi ele nu rămâneau niciodată prea mult timp. Cele mai multe erau trimise mai departe, spre est, către Auschwitz sau Majdanek sau Treblinka, fără să treacă măcar prin vreun proces de înregistrare la Ravensbrück. Lagărul se supraaglomera chiar şi aşa; Lore simţea asta în oasele dureroase, fiind silită să-şi petreacă fiecare noapte

înghesuită într-un pat îngust, împreună cu încă patru femei; o simțea în stomacul care îi chiorăia, pe măsură ce rațiile deveneau din ce în ce mai mici. Acum îi era aproape imposibil să se mai întoarcă noaptea în pat, cu cotul cuiva înfipt în spinare şi genunchii altcuiva lipiți de dosul genunchilor ei. Somnul nu îi mai aducea odihnă, nici uitarea încântătoare care venea odată cu ea. Devenise o tortură în sine, cu gemete şi tuse şi plânsete agitate după câte o palmă răsunătoare, ce venea dintr-un pat din apropiere.

— Iar ai făcut pe tine, scroafă jegoasă ce eşti? părea să şuiere întunericul însuşi.

— Îmi pare rău! SS Aufseherin nu lasă pe nimeni să meargă la latrină noaptea. Am rugat-o, dar...

— Nu ne pasă! Să te pişi pe tine în pat, ca un animal!

— Lasă fata în pace. Azi-noapte a fost trimisă în gheţărie. Pedeapsă că tândălea la muncă. Şi doar ştii ce înseamnă gheţăria. Un buncăr de beton, de doi pe doi, cu gheaţă pe pereți. Vezica ei e...

— Atunci să se ducă la infirmerie, în loc să se pişe pe ea ca o proastă! Tre' să te mai gândeşti şi la alții!

— Ştii foarte bine ce înseamnă infirmeria.

Toată lumea ştia. Acolo te duceai ca să mori, nu ca să te faci bine.

Lore învățase asta din exemplul lui Kathe. Într-o zi era bolnavă cu febră, îi zâmbea lui Lore, cu buzele crăpate, în timp ce Lore o hrănea cu bucăți din pâinea ei cu marmeladă, păstrată de la prânzul de duminică, iar a doua zi dispăruse, dusă la infirmerie de gardience. Asta doar ca să se întoarcă două săptămâni mai târziu, cu

piciorul drept de două ori cât stângul, mov de sus până jos şi mirosind a carne putredă.

— Prima dată când mi-a părut rău că sunt ariană, zisese ea, cu un rânjet plin de durere, în timp ce Lore îi examina rana, uluită şi îngrozită. Pe evrei nu experimentează, vezi tu. Doar pe arieni. Învaţă cum să trateze rănile cangrenate.

— Dar nu aveai răni cangrenate, mormăise Lore, cu glas pierdut. Doar febră...

Kathe doar îi zâmbi, iar în lumina fantomatică a unei lumânări de seară, chipul ei era deja o mască a morţii, cerată şi palidă, cu oasele împungându-i pielea întinsă. Sub ochi, semiluni violacee pătate cu galben, acelaşi galben care se strecura încet şi în albul ochilor ei: otrava care îi pătrundea prin organism, fără nimic să-i stea în cale.

— O, dar problema asta se rezolvă uşor. Te taie şi îţi freacă în rană nişte praf, pământ şi mizerie, cu nişte praf de puşcă, să fie treaba treabă. Şi apoi zaci acolo câteva zile până începe să se învinețească. Şi gata, ai o rană cangrenată. Speră că sulfamidele o să le salveze soldaţii pe front, zise Kathe şi apoi îşi privi în tăcere piciorul. Din rana cusută în grabă se scurgea încet un puroi gălbui, urât mirositor. După cum vezi, încă n-au reuşit să găsească formula corectă. Dar nu-ţi face griji, Lore, iubita mea. Suntem o grămadă de iepuroaice pe care să facă experimente. Până la urmă, o să găsească ei ceva. Între timp, să ne simţim onorate că avem o contribuţie la sănătatea trupelor de pe front.

Cuvintele care i se scurgeau de pe buzele febrile aveau în ele mai multă otravă decât era în rană, iar în clipa

aceea, era tot vechea Kathe, cu limba ascuțită, rânjetul sardonic şi atitudinea pe potrivă. Dar de dimineață era pierdută, pierdută în ghearele delirului şi ale unei febre care tot urca şi urca, până când tot ce mai putea să facă era să se zgâiască în jur cu ochi orbi, care deja începeau să-i sticlească, şi să murmure numele unor iubiți de mult dispăruți sau să invoce duşmanii din trecut cu care încă nu-şi reglase conturile – Lore nu-şi dădea seama prea bine.

O ținu pe Kathe de mână şi-i şterse fața fierbinte cu o cârpă umedă, care, putea să jure, se usca în doar câteva minute pe fruntea lui Kathe. Duhoarea cărnii putrede devenise atât de insuportabilă, încât colegele de baracă le alungaseră pe amândouă în colțul cel mai îndepărtat, pe podea, lângă toaletă, şi respirau pe gură când treceau pe lângă Kathe, ca să nu-şi irosească puținele îmbucături din rația zilnică.

Luptătoare cum era, Kathe rezistase timp de trei zile intolerabil de lungi. În ziua a patra, Lore fusese cea care îi ținuse trupul emaciat, deja rece, sprijinit de ea, în timpul apelului de dimineață.

Amintirile îngrozitoare din dimineața aceea o făcură pe Lore să tresară în somn şi să se ridice în capul oaselor. Ignorând protestele colegelor de pat, se târî peste ele şi se duse pe pipăite la toaletă, unde era o găleată de aluminiu, împreună cu mopul şi mătura, articolele de curățenie din baracă.

— Poftim, zise ea, trântind găleata pe podea, lângă patul fetei cu infecția urinară. Lăsați-o să doarmă la capul patului ca să folosească găleata oricând are nevoie. Nimeni nu se duce la infirmerie! Nu cât timp

sunt eu aici. Şi dacă mai aud măcar o asemenea sugestie, vă trimit acolo eu cu mâna mea, mă auziți? Scroafe fără inimă, asta sunteți multe din voi! De parcă e vina ei că s-a îmbolnăvit!

Lore era gata să lupte, avea pumnii strânşi şi dinții dezveliți într-un rânjet fioros, dar, aparent, colegele de pat ale bolnavei se gândiră mai bine. Se auzi un foşnet de paie, foiala corpurilor şi un „mulțumesc" abia perceptibil de pe buzele fetei, când coborî şi se aşează pe vine deasupra găleții pe care i-o pregătise Lore.

În loc să se întoarcă în pat, Lore se duse la uşile barăcii şi se căută în buzunarele rochiei după țigări; țigările lui Kathe, moştenirea prietenei sale pe care i-o încredințase lui Lore, închizându-le în palma ei în ultima clipă de luciditate, chiar înainte ca viața să i se scurgă din priviri.

— Păstrează-le. Sunt monedă universală...

Aşa şi erau; mai prețioase decât diamantele şi aurul pe care femeile le sortau într-o unitate specială în capătul lagărului, pentru ca SS-ul să se îmbogățească şi mai mult. Puteai să cumperi cu ele mâncare, medicamente, haine. Dar în seara asta, lui Lore nu-i păsa de asemenea fleacuri. Inhalând adânc fumul dulce-amărui, speră să inspire odată cu el şi o parte din forța lui Kathe. Judecând după cum progresau lucrurile, avea să-i fie de folos.

Bărbatul era îmbrăcat în civil, scund şi vânos, cu chipul de vulpoi al unui vânzător obişnuit. Le inspecta pe femeile aliniate în fața lui, ca pe nişte găini în coteț,

cu ochiul antrenat al unui profesionist şi arăta cu vârful bastonului spre cele care-i plăceau cel mai mult.

În loc să schimbe zâmbete cu restul „celor alese”, Lore se uită neîncrezătoare la baston, când aproape o împunse în piept.

— Cele pe care le-am selectat să se prezinte la testul de agilitate a degetelor, anunță el, în timp ce vârful bastonului său, încununat cu un vultur de argint, arăta spre baraca rezervată de obicei bucătăriei.

Acolo, printre mirosurile de cafea de cicoare râncedă şi de brânză mucegăită, fură puse să se aşeze la mese, aproape ca la şcoală – „Doamne, cât de mult a trecut de atunci?”, călători un gând prin memoria îndurerată a lui Lore – şi li se ordonă să termine cât de multe mosoare de ață neagră puteau în zece minute.

Pierzându-şi curiozitatea față de scopul unei îndeletniciri atât de stupide – ață neagră încurcată, mosor de lemn, alt morman de ață, alt mosor de lemn – Lore lucră ca un automat, privind prin mosorul pe care degetele ei îndemânatice îl răsuceau în jurul ației; nu invers, cum făceau alte femei. Nu după mult timp, făcu patru şi le aşează la capătul mesei, când fluierul strident al gardianului străpunse aerul.

— Mâinile pe masă, cu palmele în sus!

Urmărit de ochii lor neliniştiți, bărbatul în civil începu să-şi facă rondul.

— Patru? zise, ridicând din sprâncene.

Lore îl privi cu ochi goi. Patru era rău? Bine? Nu-şi mai dădea seama în lumea asta stricată, în care susul era jos şi negrul era alb, doar fiindcă aşa spunea SS-ul.

— Notează-i numărul, te rog, se adresă gardiencei care îl urma cu o tăbliță de scris şi un ciot de creion prins de ea.

Gardianca întrezări numărul lui Lore de pe bucata de material cusută pe umărul ei şi-l mâzgăli lângă celelalte pe care le alesese bărbatul.

Lore se foi pe scaun. Selecțiile le înspăimântau pe toate, şi pe bună dreptate. De mult prea multe ori „norocoasele selectate" nu se mai întorseseră la barăci. Sau nu se mai întorseseră nevătămate, de fapt. „Gândeşte-te la Kathe..."

Lore îşi încleştă dinții şi se sili să-şi alunge acel gând. Astea erau ațe şi mosoare, deci trebuia să aibă de-a face cu unitatea de cusut, cel mai probabil. Lore ştia de cel puțin o astfel de unitate chiar acolo, în lagăr, unde femeile confecționau uniforme pentru Wehmarchtul de pe front şi pentru SS, de asemenea, cu care să facă paradă prin lagăre şi să le tortureze şi să le ucidă după bunul plac. Fără îndoială, pentru aşa ceva trebuia să fii îmbrăcat la patru ace.

Lore îşi muşcă vârful limbii, întrebându-se când a devenit oare atât de cinică şi de sardonică.

A doua zi, civilul se întoarse, într-un costum diferit, de vară, tot numai din in alb, şi cu un nou baston cu mâner de fildeş, în locul celui negru. Lore şi colegele pe care le selectase purtau aceleaşi rochii pe care le aveau din ziua sosirii – numai dungi decolorate, pete de sânge şi manşete deşirate, cu păduchi înfipți la cusături, care le muşcau necruțător.

— Azi e ziua voastră norocoasă, doamnelor. Gata cu munca în aer liber pentru voi, declară bărbatul, legănându-se de pe călcâie pe vârfuri, aparent mulțumit de pradă. Începând cu ziua de azi, vă veți prezenta la noua fabrică Siemens, unde veți lucra în ture, sub supravegherea unor maiştri civili. Veți rămâne cazate aici la Ravensbrück până când terminăm construcția barăcilor fabricii şi, dacă vă dovediți demne să lucrați acolo, veți fi transferate la locuințele fabricii, unde veți avea paturi duble, saltele, perne, pături, becuri electrice şi o toaletă lângă fiecare baracă. Veți mai primi şi rații speciale.

Felul în care o spunea sugera că fabrica Siemens şi tot ce venea la pachet cu ea erau paradisul pe pământ. O parte din Lore – cea veche, civilă – spera cu disperare să fie aşa. Însă partea nouă din ea – cea care o îngrijise pe Kathe în agonia ultimelor sale ore – îşi pierduse de mult credința în asemenea promisiuni.

— Prea frumos ca să fie adevărat, dacă mă întrebi pe mine, spuse una dintre femei, în timp ce mergeau în pas de marş, în şiruri ordonate de câte cinci, spre noua lor destinație.

Soarele de vară le scălda în sudoare, întețind duhoarea pe care o răspândeau deținutele încolonate. Dacă temperaturile de îngheț le amenințau viața, căldura venea şi ea cu problemele ei: sângele menstrual mirosea cel mai rău în lunile de vară, în timp ce şiroia pe picioarele femeilor, ceea ce nu făcea decât să provoace şi mai multe atacuri din partea gardiencelor SS şi să-i facă pe alsacieni să intre într-o frenezie însetată de sânge. Uneori, gardiencele nu-i țineau la

distanță. „Scroafele jegoase” care nu erau în stare să rămână curate o meritau. „Miroşi a proaspăt sau eşti sfâşiată” era mottoul lor. Nimănui nu-i păsa că singurele produse sanitare disponibile erau ziarele vechi pe care femeile le cereau la schimb de la bătrânele din barăci, oferindu-le în loc rațiile de mâncare. Nici nu se punea problema să te speli în mijlocul zilei.

Astăzi era una din zilele „blestemului lunar” pentru Lore. Strângea din coapse cât de tare putea, în timp ce arunca priviri în direcția gardiencei, care le însoțea mult prea de aproape pentru gustul lui Lore.

— N-au nevoie de specialişti să muncească în fabrică? interveni altcineva, cu o voce joasă.

Era aproape amuzant cum învățaseră toate să vorbească fără să-şi mişte buzele, ca nişte ventriloci demenți, în rochii vărgate. Aici, la Ravensbrück, publicul era ostil. Un bici peste față că trăncăneai, şi gata. Lore putea să jure că fusese mai bine înainte – înainte de îngrozitoarea „fermă de iepuroaice”, înainte de nou-venitele din est, înainte... Nu-şi dădea seama prea bine ce altceva ar mai putut să contribuie la agresiunea SS; doar că devenea din ce în ce mai rău pe zi ce trecea.

— Specialişti pe naiba, pufni altcineva, peste umărul lui Lore. Te învață repede orice profesie cu şuturi şi lovituri. O metodă mult mai eficientă decât orice educație civilă.

— Dar ce optimiste suntem astăzi! Încă un şuierat reținut. Să fim recunoscătoare că nu cărăm buşteni pe căldura asta.

— Exact aşa au spus şi iepuroaicele când au intrat prima dată în sectorul unde se făceau experimentele, mormăi Lore în barbă.

O tăcere grea se lăsă asupra grupului de femei. În liniştea aceea, ţârâitul greierilor se prefăcea în urlete stridente, în timp ce dincolo de lac, unde crucea bisericii strălucea aurie în soare, localnicii îşi vedeau de treabă, de parcă fete tinere şi bătrâne nu ar fi fost înghiţite deopotrivă de porţile iadului, zi de zi.

Deasupra halei fabricii era o siglă nouă, lucioasă: Siemens & Halske. Clădirea era prima din multe altele, din câte îşi dădea seama Lore după mulţimea de grinzi care se înălţau deja în spatele acestei noi unităţi; se auzea deja tot zgomotul specific construcţiilor, care aproape acoperea instrucţiunile SS-ului şi ale maiştrilor civili.

— Fără trândăveală la muncă...

— Cota zilnică de producţie a fiecăreia este de...

— Pedeapsa pentru prima oară când nu vă îndepliniţi cota este reducerea raţiilor, cinci lovituri de bici şi...

— A doua abatere se consideră sabotaj. Pedeapsa este de douăzeci şi cinci de lovituri cu bâţul de lemn la fundul gol.

În mintea lui Lore, răsări iar desenul din baracă, neanunţat şi nedorit, înfiorător de real în detaliile sale înspăimântătoare – deţinuta neajutorată, întinsă pe masa de pedeapsă, în timp ce e privită de un strigoi fără suflet, în uniformă de medic SS.

Se sili să se concentreze, în schimb, la cuvintele maiştrilor.

Chipurile lor erau bolnăvicios de palide în lumina neoanelor – primele astfel de lumini din văgăuna asta uitată de Dumnezeu. Pe de altă parte, nici nu aveai nevoie de lumină bună ca să arunci cărbuni în vagoane fără număr sau să tai cu fierăstrăul buşteni mai înalţi decât tine.

Nu aveai nevoie de lumină bună ca să mori; dar să munceşti pentru gloria Reichului era cu totul altceva, înţelese Lore cu un sarcasm amar, în timp ce înfăşura sârme de cupru în jurul unor cilindri mici şi reci, netezi şi aproape mătăsoşi la atingere. Erau componente de telegraf, potrivit inginerei supraveghetoare – o nemţoaică cu părul aproape la fel de roşu ca al lui Lore, doar cu o nuanţă mai închis şi brăzdat de şuviţe cărunte. Se zvonea că se transferase la Ravensbrück de la una din fabricile Siemens obişnuite din Germania, pentru că plata într-o unitate de lagăr era de trei ori mai mare – ca să compenseze inconvenientele – iar raţiile, duble.

Supraveghetoarea roşcată părea o femeie rezonabilă şi le trata mai bine decât îşi tratau alţi maiştri forţa de muncă. Uneori, Lore o surprindea cum se cutremură vizibil când un ofiţer SS plesnea câte o deţinută, ca să-i dea „nişte inspiraţie”, dacă femeia era în urmă cu norma de producţie, şi uneori chiar le aducea pe ascuns scrisori, mai ales celor care aveau bărbaţii pe front. Părea să deteste întregul putregai de aici, dar tot despre ea se mai zvonea şi că avea un fiu pe front şi o noră cu trei copii mici acasă, şi toate gurile acelea trebuiau hrănite. Chiar şi în vreme de război, când alţii

picau ca muştele în faţa ochilor lor, trebuia să-ţi vezi propriul interes. Frau Maistru era exemplul perfect.

Lore nu-i purta pică. În unele zile, se întreba dacă n-ar face la fel în locul ei. Asta dacă ar fi fost atât de norocoasă încât să aibă copii şi nepoţi pentru care să-şi facă griji, în loc să-şi vadă doar de propria persoană nefericită. Dar în cele mai multe zile, nu gândea absolut nimic; nu făcea decât să înfăşoare sârma de cupru în jurul cilindrilor, până când degetele i se înverzeau şi începeau s-o usture ochii de la lumina orbitoare, indiferentă.

7

La numai o lună după ce reprezentantul Siemens le selectase pentru munca în fabrică, sosi altcineva. Cineva mult mai important, măcar atâta deduse şi Lore, după felul în care membrii personalului SS fugeau care-ncotro ca nişte nebuni, lovindu-le pe deţinute mai mult decât de obicei şi plesnindu-le peste faţă pentru cele mai simple abateri.

— Tălpi murdare! Ce tălpi murdare ai, scroafă mizerabilă!

Trosc, trosc, de data asta peste obrazul deja învineţit al lui Lore.

În timp ce urechea îi ţiuia din cauza loviturii – gardianca asta SS era mai înaltă decât ea, cu constituţia ei aproape bărbătească, şi avea mâna la fel de grea ca oricare dintre colegii ei bărbaţi – Lore se uită cuprinsă de stupefacţie la picioarele ei goale. Normal că

erau murdare. Nu SS-ul le forța să umble în picioarele goale în lunile de primăvară şi vară, „ca să-şi păstreze” încălțămintea pentru temperaturile mai reci? Aleile de pietriş erau în regulă, dar după ce băteai cărările de pământ în august, până la fabrică şi înapoi, aveai tălpile mai negre decât fața unui miner care sapă după cărbune şi nu aveai ce să faci ca să eviți lucrul acesta. Când abia sosise la Ravensbrück, Lore izbucnise în plâns din cauza unor astfel de nedreptăți, a unor astfel de cerințe ridicole, care erau fizic imposibil de îndeplinit. Acum doar stătea amorțită şi mută, în fața tartorei sale în uniformă, aşteptând fie ca femeia să rămână fără energie, fie să-i dea vreo altă instrucțiune.

— Deci? Ce mai stai aici, vacă fără creier ce eşti? Du-te şi spală-te de îndată!

O simplă instrucțiune de data asta – cel puțin nu mai primea încă o palmă grea, care o lăsa cu fața umflată zile în şir.

— A venit Reichsführer în inspecție şi mai bine mor decât să-l văd că-mi găseşte deținutele cu asemenea tălpi jegoase!

Pentru prima dată după multe luni, pentru prima dată după moartea lui Kathe, lui Lore îi trecu prin minte altceva decât o indiferență amorțită. Ecoul unui lucru de mult uitat şi vag familiar, dintr-o fotografie veche, cu o viață care nu îi mai aparținea.

— Reichsführer Himmler.

Pe vremuri, era atâta venerație în felul în care personalul Agenției de Emigrare a Evreilor pronunța titlul secundului lui Hitler. Şi ceva vag batjocoritor în tonul Gruppenführerului. El nu avea pic de respect față

de omul acela, fie pentru că era mult mai mărunt de statură, fie pentru că fusese crescător de găini, şi nu un bărbat cosmopolit, licenţiat în Drept, ca Gruppenführerul... Sau poate că era cu totul altceva – la urma urmei, Lore nu avea cum să ştie ce era în sufletul fostului ei superior – dar ceva îi spunea că îl ura pe liderul celebrat al SS-ului cu o patimă rece şi calculată, pe care o ascundea cu grijă în spatele zâmbetelor fermecătoare de vienez şi al cerculeţelor de fum gri de ţigară. Era ceva sfidător şi aproape maliţios chiar şi în acel gest, deoarece Himmler nu era de acord cu fumatul, ceea ce toată lumea din SS ştia, şi cu toate acestea, Gruppenführer fuma ţigară de la ţigară şi strivea chiştoacele în scrumiera de marmură, până când pe Himmler îl apuca tusea şi părăsea biroul lui, pentru o gură de aer proaspăt, înainte ca inspecţia să ia, oficial, sfârşit.

Dar acum nu mai era nici un Gruppenführer aici, să-l alunge pe bărbatul scund, cu ochelari rotunzi şi o mustaţă care arăta ca a unui puşti de cincisprezece ani, şi nu ca a unui bărbat important, de statutul lui. Lore se duse repede la baia de lângă hala fabricii, îşi puse mai întâi un picior, apoi pe celălalt, în chiuveta comună din aluminiu şi începu să se frece cât de bine putu, ca să ajungă înapoi la locul ei, înainte ca delegaţia SS să intre şi să întrebe ce e cu masa de lucru goală şi care e motivul absenţei deţinutei.

Asta era acum: o deţinută. Nu una „de-a lor”, care îl privea pe Himmler din colţul camerei, când vizita sediul agenţiei austriece.

Ea îşi alesese calea şi, cu toate că acum trebuia să meargă pe ea în picioarele goale, Lore era cumva mândră de alegerea ei.

„Mă întreb dacă o să mă recunoască”, îi trecu prin gând.

Nu o recunoscu. Fireşte că nu, în ciuda înfăţişării memorabile a lui Lore. O privire fugitivă peste ea, fără s-o vadă de fapt, un gest mulţumit din cap, la vederea cutiei pline cu cilindri terminaţi din faţa ei.

— Sincer, sunt destul de impresionat, spuse el, uitându-se la supraveghetoarea roşcată, şi nu la Lore, de parcă ea era cea care făcuse toată treaba. Cotele voastre de producţie depăşesc cotele fabricilor civile, chiar şi pe ale celei din Berlin.

Supraveghetoarea aproape că făcu o plecăciune, cu mâinile împreunate cuviincios în faţa ei. La urma urmei, aşa cum nu era de acord cu fumatul, nu era de acord nici cu femeile angajate şi mai ales cu cele aflate în funcţii „bărbăteşti”. Dar acum era război şi, cum majoritatea bărbaţilor luptau pe front, nu era nimic de făcut decât să accepte această „tristă” stare de fapt. Femeia încercă să-şi ia un aer cât mai modest şi mai feminin cu putinţă.

— Vă mulţumim pentru amabilitate, Herr Reichsführer. Fetele muncesc din greu.

Sigur că munceau. A treia abatere era considerată sabotaj repetat, iar pedeapsa pentru sabotaj repetat era un glonţ în ceafă. O motivaţie excelentă, ar fi zis Lore, dacă ar fi întrebat-o cineva.

Dar n-o întreba nimeni nimic; sigur nu Himmler sau cineva din anturajul său. În schimb, gardiencele le

fugăriră pe deținute afară din fabrică şi le scoaseră în câmp deschis şi le aliniară în fața podiumului improvizat, cu cele două fulgere gemene în centru – SS-ul runic care servea şi drept memento că orice semn de rebeliune va fi pedepsit, mistuit de focul electric nemilos şi rece al efectivelor lui Himmler, îmbrăcate în negru. Şi în spatele Reichsführerului, un lac idilic şi pajişti nesfârşite, cu flori sălbatice, care se legănau delicat în adierea vântului.

De nedreptate şi dezgust față de tot şi toate, Lore încleştă în pământul uscat degetele goale de la picioare, deja prăfuite la loc.

— Femei ale lagărului de concentrare Ravensbrück, îşi începu discursul Himmler, apucând pupitrul cu amândouă mâinile palide, oarecum feminine. Unele dintre voi sunteți aici ca deținute de război, altele ca deținute ale Reichului. Însă este imperativ necesar ca voi toate să înțelegeți că prin munca asiduă şi devotamentul de care dați dovadă în depăşirea cotelor şi producerea componentelor necesare pentru maşinăria de război a Germaniei, grăbiți procesul reeducării şi reintegrării voastre în societatea productivă. Pentru deținutele străine: după victoria noastră, veți fi eliberate şi vi se vor oferi recomandări din partea superiorilor, ca să puteți obține posturi în protectoratele voastre germane.

„Deja vorbesc despre victorie." Gânditoare, Lore îşi împunse obrazul palid, pe dinăuntru, cu vârful limbii. „Protectorate..." Ar fi trebuit să fie mândră, ba chiar victorioasă, la fel ca localnicii în serile de vară, când beau până nu mai ştiau de ei; berea şi victoriile uşoare

li se urcau imediat la cap. Lore îi auzea în fiecare noapte în timp ce zăcea fără somn, înghesuită între corpurile asudate şi osoase, scărpinându-se şi alungând şobolanii care mişunau pe la tălpile ei. Ce obicei nenorocit aveau, să roadă oamenii adormiţi, după ce morţii fuseseră debarasaţi cu toţii la apel...

— Femei germane, continuă Himmler, iar pe chip îi apăru un zâmbet şters, părintesc. Nu sunteţi nişte marginalizate. Nu sunteţi pierdute pentru noi; dimpotrivă. Priviţi în spatele meu. De ce credeţi că am ordonat special ridicarea unui lagăr de concentrare în zona aceasta? De ce lacul şi pădurea şi voliera şi fermele la care unele dintre voi aveţi privilegiul să munciţi?

„Privilegiul"? Fără să vrea, Lore îşi încleştă maxilarele. O durere surdă îi reveni doar când auzi pomenindu-se de ferme. Să sape în pământul negru, din zori şi până după lăsarea întunericului, fără să se îndrepte de spate toată ziua, cu faţa arsă de soarele nemilos, cu băşici pe nas şi obraji, cu pielea care i se cojea din creştetul capului, cu unghiile rupte de mult şi infectate de la mizeria care îi pătrundea în crăpăturile din vârfurile degetelor, fără să se vindece niciodată, umflate şi condamnate să sape, iar şi iar, un purgatoriu infernal, din care nu exista scăpare.

„Da, Herr Reichsführer. Hai să vorbim despre privilegiu." Vai, cum îl mai detesta în clipa asta!

— A fost făcut cu intenţie, zise Himmler, cu un alt zâmbet patern.

Soţul lui Lore, Heinrich, obişnuia să-i zâmbească în acelaşi fel, pe jumătate superior şi pe jumătate

îngăduitor, ori de câte ori ea făcea greşeala să-şi exprime o opinie care o contrazicea pe a lui. Putea să aibă dreptate mie în sută, şi el tot ar fi scuturat din cap în faţa ei, tratând-o ca pe un copil mic care gângurea aiurea, drăgălaş, dar atât de neştiutor.

— Natura este la fel de benefică pentru reeducarea spiritului german ca structura şi munca asiduă pe care conducătorii lagărului vi le oferă; din nou, doar pentru binele vostru. V-aţi abătut de la calea noastră, aţi fost induse în eroare de influenţele otrăvitoare şi de-a dreptul fatale pentru sufletul german. Ideile despre amorul liber, relaţiile între persoanele de acelaşi sex, relaţiile interrasiale, consumul excesiv de droguri şi alcool şi, drept urmare, acţiunile subversive împotriva Reichului, care păzeşte instituţia cununiei sacre între bărbat şi femeie şi care îşi apără cetăţenii de toate elementele străine, dăunătoare – o privire aspră şi bine ţintită la însemnul galben al singurei deţinute evreice rămase, fiind cruţată de la deportare datorită studiilor de inginerie şi a faptului că era una dintre puţinele deţinute care chiar ştiau ce naiba fac – care v-au fost prezentate, treptat, prin mijloacele viclene ale propagandei duşmanului. Toate acele reviste străine pe care le citeaţi şi care acum sunt, din fericire, interzise şi arse; toate cărţile autorilor care se proclamă singuri liber-cugetători, dar care, în realitate, sunt agenţi duşmani, cu mintea tulburată de droguri; toate acele influenţe care ciobesc încet structura nobilă şi curată a fiinţei voastre germane – toate acestea vor fi spălate de sudoarea muncii voastre cinstite şi de apele curate ale patriei care vă înconjoară din abundenţă.

„Şi dacă nu, atunci vor fi spălate de sânge”, încheie Lore, în gând, ceea ce Himmler omise diplomatic din discursul său inspirat. Îi cunoştea biroul pe dinăuntru. Putea s-o scutească măcar de iluzia vindecării miraculoase a sufletului ei german şi a întoarcerii sale în rândurile societății germane. Societatea aceea, care închina pahare în cinstea măcelăririi evreilor şi bombardării civililor străini, era putredă până la os şi se putea duce dracului, după părerea ei. Germania – Germania lui Hitler, a lui Himmler – era pierdută pentru ea. Singura speranță care o mai ținea în viață acum nu era să iasă din Ravensbrück într-o bună zi, ci ca vreo putere superioară – sau vreun bombardier britanic – să facă lagărul una cu pământul, să-l şteargă din memorie, laolaltă cu toată otrava asta nazistă; să aibă un loc unde să se ducă, în care steagurile cu svastici să nu prefacă cerul în roşu-stacojiu, cu abundența lor însângerată.

Cineva din anturajul lui Himmler îndreptă un aparat foto spre ea. Obişnuită cu pistoalele care o priveau în față, Lore tresări fără să vrea, apoi rămase cu privirea în jos, în timp ce bărbatul trase câteva cadre din unghiuri diferite; nu de ruşine că ar putea s-o recunoască cineva în paginile fițuicii naziste în care aveau, probabil, să le publice fotografiile, ci drept unic act de sfidare pe care îl mai avea la îndemână. O îmbrăcaseră în zdrențe vărgate şi îi luaseră tot ce o făcea pe ea, ea: Lore. Dar mai bine murea decât să le dea voie să-i fotografieze nefericirea. Lasă cititorii să se zgâiască la creştetul ei acoperit cu basma şi să se înece

cu chiflele lor unse cu unt. Dacă încă-i stătea în putință să facă asta, era deja mare lucru.

8

Era ora apelului. Ploaia care cădea pieziş o biciuia pe Lore peste față. Şuvițe de apă şerpuind de-a lungul vânătăilor galbene, galbene pe fundal mov şi albastru şi roşu – de la palmele cele mai recente – pentru ce, Lore nici măcar nu-şi mai amintea.

Era Ravensbrück, unde lucrurile se desfăşurau ca de obicei. Aici, palmele erau împărțite mult mai regulat decât mâncarea.

Şi apoi, din nou marş; marş în rânduri de câte cinci, cu degetele de la picioare afundându-se în noroi, cu pietrele care le tăiau tălpile crăpate. Muşcături proaspete de şobolan pe degete, poate neinfectate. Şi în sinea lui Lore, ceva care se învolbura, care îi urca în gât ca fierea, acidă şi otrăvitoare, neagră la gust, oricât de ilogic ar fi părut, dar da, negrul avea un gust şi asta era exact ce simțea Lore în gură, alături de rămăşițele „cafelei” de dimineață – singurul mic-dejun pe care îl meritau, ca să le „întărească spiritul german”, fără îndoială.

Până când ajunseră la porțile fabricii Siemens, fierea aceea întunecată se închegă, se întări cumva într-un nod în gâtul lui Lore, şi indiferent de câte ori înghiți în sec, nu reuşi să scape de ea. Un urlet creştea înăuntrul ei, în timp ce degetele ei înfăşurau sârme şi începeau treptat să-i tremure, uşor mai întâi, apoi din ce în ce

mai vizibil, până când nu mai fu în stare să țină în mână un cilindru. Probabil că exact aşa începe nebunia: mai întâi, doar o senzație vagă că ceva nu e tocmai în regulă, şi care apoi creşte, se face tot mai mare, ca un bulgăre de zăpadă ce se transformă într-o avalanşă de neoprit care mătură întregul psihic şi-l rade de pe fața pământului.

Doar că Lore nu înnebunea. Exasperată, dădea târcoale la marginea unui abis, înclinându-se, până când nu mai era cale de întoarcere. La fel ca trupul, mintea are o limită a suportabilității, după care se frânge în cele din urmă şi se răzvrăteşte împotriva condițiilor în care nu fusese niciodată menită să existe.

Lore încleştă pumnii cât de tare putu, strânse tare din pleoape, sperând la o ultimă fărâmă de autocontrol, rugându-se ca atacul să-i treacă; dar nu trecu. Cu toată bunăvoința din lume, acum nu mai avea cum să-l oprească. Din proprie inițiativă, mâna ei luă cilindrul fragil şi, cu toată furia şi revolta acumulate, care rămăseseră închise mult prea multă vreme, îl azvârli de perete.

La început, nu reacționă nimeni. Nimeni nu avu ocazia să reacționeze încă; maiştrii civili şi ofițerii SS erau mult prea neobişnuiți cu asemenea acte. Preț de o clipă, toți cei din fabrică se opriră, cu gurile căscate, iar deținutele aveau ochii mari de groază şi uimire. Şi mâna lui Lore se întindea după toată cutia cu echipamentele delicate fără de care rachetele scumpe nu aveau cum să zboare şi forțele aeriene formidabile ale lui Göring nu aveau cum să radă oraşe de pe fața pământului, să îngroape civili de vii sub munți de

moloz arzând mocnit, să dea foc copiilor, în timp ce țipau după mamele lor, şi mamelor, în timp ce-şi țineau nou-născuții la piept, într-un efort inutil de a-i proteja de flăcările infernului.

„La dracu' cu toate!" Un urlet sălbatic ieşi din gâtul lui Lore, golindu-l, în sfârşit, de otravă. „Împuşcați-mă! Eu n-am de gând să fiu complice! Luați-vă reeducarea, făcută fărâme de mâna mea. Luați-o şi vârâți-o undeva şi scrieți un raport către Reichsführer şi..."

Gândurile i se începețoşară, se prefăcură în hohote maniacale, în timp ce Lore călcă în picioare bucățelele cu tălpile goale – dansul însângerat al unui şaman străvechi, invocând duhurile răzbunării.

— Revoltă, scroafă mizerabilă?

O voce care nu era a ei, în sfârşit. O voce de bărbat. Unul dintre gardieni, chemat fără îndoială de agitație, fiindcă absolut nici o gardiancă nu se simțise destul de stăpână pe propriile picioare cât să fugă şi să dea raportul. Lore le văzu pe toate, încremenite la locurile lor, cu bicele atârnând moale în mâinile atât de obişnuite să lovească, să plesnească şi care deveniseră acum, brusc atât de nesigure de propria lor putere.

Rottenführer[6] Bierlein, unul dintre oamenii Kommandantului. Ochii lui Lore se concentrară în sfârşit pe trăsăturile lui, schimonosite de furie şi de anticiparea măcelului.

— Nu cât sunt eu aici, afurisito! Se duse încet spre ea, în timp ce deținutele se răsfirau în fața lui, ca un banc

---

[6] Grad paramilitar în timpul nazismului, în cadrul trupelor SS, echivalent cu cel de caporal.

de peşti speriaţi. Acum chiar ai făcut-o de oaie. Acuma chiar ţi-o meriţi. N-am mai avut pe cineva ca tine de multă vreme şi nici n-o să mai avem vreodată după ce te dau exemplu în faţa tuturor; pe cuvântul meu de onoare, o să-mi cerşeşti glonţul!

Acum era atât de aproape, mâna lui se întindea după gulerul ei. Dar Lore era prea pierdută. În loc să se ferească, înfricoşată, îşi flutură mâna prin faţa lui, sâsâind şi dezvelindu-şi dinţii într-un rânjet sălbatic.

— Haide atunci! Până şi glasul ei era de nerecunoscut, plin de venin şi provocare. Dă ce ai mai rău din tine!

El miji doar puţin ochii şi zâmbi ca un vultur.

— Oh, aşa am să fac, zise şi desfăcu încet tocul pistolului. Asta îţi promit.

Cuprinsă încă de adrenalină, dansând încă pe cioburi, gata de luptă, Lore nu văzu cum patul pistolului se apropie de tâmpla ei. Doar o străfulgerare albă, apoi întuneric şi un somn lipsit de orice sunet şi, din fericire, de orice durere.

Când îşi reveni în simţiri, întunericul era încă acolo, dar acum o sufoca şi îi dădea o stare de greaţă. Valuri de durere agonizantă se revărsară peste Lore, până când trupul ei ţâşni ca ars, se cutremură spasmodic şi expulză o băltoacă de fiere şi, era convinsă, de sânge.

Oh, de câte ori o fi lovit-o cât timp zăcuse inconştientă şi lipsită de apărare în faţa lui! Lore gemu, încercând să-şi dea seama cât de gravă era starea ei, ţinându-se strâns cu mâinile de mijloc, fiindcă măruntaiele parcă îi luaseră foc. Şi buzele îi erau umflate. Vârful limbii aproape îi era retezat. Avea vreo doi dinţi care i se

mişcau în spate. Până şi părul din creştetul capului o durea, dacă părul poate să doară. Probabil o trăsese de el până aici, Rottenführerul sau vreunul dintre subalternii săi, dacă el o fi obosit până atunci să-i chinuie trupul leşinat. Avea şi sânge închegat pe tâmplă...

Lore clipi dureros de câteva ori, încercând să-şi evoce o imagine întru câtva mai limpede a acestui infern mocirlos. Nu erau ferestre. La pereți ajungea cu tălpile şi câte un braț întins într-o parte şi în alta. Era şi un frig de crăpau pietrele...

O gheţărie, aşadar. Primul pas al pedepsei.

Iar din adâncurile memoriei se înălțară brusc cadre vechi din Viena: Praterul primăvara, aroma ispititoare a covrigilor proaspeți, fetițe care vindeau toporaşi la intrarea în parcul de distracții şi râsul ei, în timp ce se dădea în carusel, în seara caldă austriacă, ameţită şi îndrăgostită, sau şi una şi alta, într-o viață dispărută de atâta amar de vreme, încât se prefăcuse într-un film.

Lore închise ochii şi lăsă imaginile să se deruleze în fața pleoapelor ei, sperând să se stingă chiar în clipa aceea; o moarte fericită, care ar fi scos-o din acest infern şi ar fi eliberat-o, înălțând-o printre nori.

Însă viața şi SS-ul aveau alte planuri pentru ea. Lore îşi dădu seama de asta când se trezi brusc cu un şut tras cu vârful cizmei în stomacul ei, încă dureros de la bătaia anterioară. Preț de câteva secunde, i se tăie răsuflarea.

Chircită ca o minge, Lore încercă disperată să tragă măcar o gură de aer, când se trezi însă scăldată în apă

rece ca gheața, ca s-o ajute să se ridice în picioare, fără îndoială.

— Scularea, drăguță! zise Rottenführer Bierlein, cu chipul ca masca anticipării unui inchizitor. Tovarăşii mei şi cu mine am făcut un pariu. Băieții şi-au pus rămăşag toată prima de la Nürnberg, toți banii pe care i-au primit în cinstea adunării anuale, că n-o să supraviețuieşti la douăzeci de lovituri. Dar, vulpiță turbată cum eşti, eu zic că o să rezişti la tot spectacolul, fără întrerupere. Pe toți dracii, zise el, cu un hohot sadic, în timp ce-şi înfăşura părul ei în jurul pumnului şi o trăgea afară din celula de pedeapsă, pe coridorul slab luminat, ba chiar am pus în joc o ladă întreagă de bere că nici măcar n-o să leşini. Aşa că ai face bine să te întăreşti, soldățico, că dacă rămân fără prima de adunare şi lada aia nenorocită din cauza ta, cele douăzeci de lovituri o să ți se pară mângâieri cu pana față de ce am să-ți fac.

Până când o lăsă în sfârşit să cadă în fața uşii de la ieşire, călcâiele goale o usturau de cât fuseseră târâte pe podeaua de ciment. La rănile vechi de pe tălpi, cu bucățile de arcuri zdrobite încă înfipte în carne, nici măcar nu voia să se gândească. Oricum, ce mai conta? N-avea să reziste suficient cât să mai sufere de pe urma lor.

Cu toate acestea, Bierlein nu purta titlul de cel mai „eficient” gardian al Kommandantului fără motiv. Cu o sclipire răutăcioasă în ochi, îi făcu un semn teatral lui Lore.

— Ei? Hai sus, soldățico. Publicul te aşteaptă.

Clătinându-se şi pipăind peretele ca să se sprijine de el, Lore se ridică în picioare cumva şi gemu fără să vrea, când zeci de cioburi mititele se înfipseră şi mai adânc în tălpile ei. Abia le simțise în ziua precedentă, când le călcase în picioare, cuprinsă de furie şi disperare, însă azi îi aminteau că în Germania lui Hitler, orice nesăbuință eroică era pedepsită invariabil cu durere şi suferință.

— Te doare, mieluşico?

Bierlein o privi cu o falsă solicitudine şi deschise uşa ce dădea spre curtea lagărului.

Tot lagărul trebuie că se adunase acolo. Şiruri întregi de deținute, toate cu ochii pe ea; unii, plini de durere şi compasiune, alții, duri şi indiferenți, alții...

„Sunt uşurate că nu-s ele aici", gândi Lore, în timp ce se târî, pas cu pas sfâşietor, spre măsuța pătrată pe care o recunoscu din desenul de deasupra patului ei. Şi, lângă ea, ca desprinsă dintr-o previziune dementă, o gardiancă cu un baston şi doi doctori ai SS-ului.

Măcar de-ar fi fost mai mulți oameni care să nu fie laşi, care să nu-şi ferească privirile de suferința altora şi să nu răsufle uşurați că nu li se întâmplă lor, care să nu se ascundă de confruntări şi să nu aştepte să se sfârşească cu războaiele şi dictatorii, care să nu-şi astupe urechile ca să nu fie nevoiți să audă urletele minorităților măcelărite şi care să nu se lege de bunăvoie la ochi ca să nu vadă tot sângele acela stropindu-le tălpile.

„Nu aud. Nu văd. Nu se preocupă de nimic altceva decât de propria supraviețuire şi exact aşa au ajuns să apară lagărele acestea", se gândi Lore, fixându-le cu

privirea pe toate cele care refuzau să o privească în ochi. „Pentru că mult prea mulți au refuzat să spună sau să facă ceva în privința asta.”

— Pe burtă, îi ordonă gardianca, pe un ton lipsit de orice emoție.

De îndată ce Lore se întinse pe măsuța scundă şi rudimentară, care purta încă mirosul groazei altcuiva întipărit în textura ei, femeia îi legă lui Lore încheieturile de partea de jos a picioarelor din față ale mesei.

În poziția aceasta, Lore nu mai vedea chipul gardiencei, când aceasta citi, cu aceeaşi voce mecanică, acuzațiile împotriva deținutei cu numărul 7843 şi pedeapsa pe care sus-numita deținută trebuia s-o primească, în conformitate cu cel mai recent decret al oficiului Reichsführerului SS şi al oficiului administrației lagărului, şi aşa mai departe – o farsă care nu făcea decât să pună sare pe rană.

— Terminați odată, mormăi Lore în barbă, dar regretă aproape imediat, când două mâini bătătorite îi ridicară brusc rochia şi-i traseră lenjeria aspră, de lână, în jos, dezgolind-o în fața întregii populații a lagărului, deținute şi gardieni laolaltă.

Umilința clipei fu, poate, mai dureroasă decât prima lovitură sau cel puțin aşa i se păru lui Lore, până când o explozie de agonie înlocui amorțeala feselor ei goale, unde bastonul gardiencei lăsase prima urmă.

— Una.

Undeva în adâncul minții, Lore îl auzi pe unul dintre doctorii SS cum numără – aceeaşi voce rece şi monotonă ca a gardiencei; o voce care nu era

omenească, ci a unei maşini fără inimă şi fără sentimente.

— Două.

Între lovituri, era câte o pauză scurtă. Aşteptarea următoarei lovituri era aproape la fel de chinuitoare ca lovitura în sine.

Lore simţi cum picioarele îi tremură incontrolabil, în timp ce se ţinea cu toată forţa de lemn, scrâşnind din dinţi, dorindu-şi din răsputeri să rămână puternică, să rămână tăcută, de dragul... mândriei sale? Autoconservării? Nu-şi mai dădea seama ce rămăsese din ea după ce avu impresia că îi era smulsă carnea de pe oase, la fel cum hainele îi fuseseră smulse de pe corp cu câteva clipe în urmă.

— Cinci.

Dezgolită şi legată ca o fiară prinsă într-o capcană a morţii şi torturată de nişte vânători sadici, înainte să fie jupuită şi aruncată la câini.

— Şase.

Cineva urlă de agonie. Strigătul neomenesc răsună prin lagăr şi peste pădure; ajunse până în localitate, după care fu acoperit de muzica bavareză veselă şi de glasul de la radio, care comenta adunarea de la Nürnberg, aflată în desfăşurare chiar atunci, pentru cei care nu aveau norocul să participe.

Când Lore începu să vadă din nou lumea, cu ochii ei înlăcrimaţi şi înroşiţi, văzu un fir subţire şi strălucitor de salivă care se întindea să atingă pământul, ca un fir rupt dintr-o pânză de păianjen, şi îşi dădu seama că ea e cea care urlă.

— Şapte.

„Nu mai... nu mai, vă rog, gata!”

Lore nu-şi mai dădea seama dacă doar gândea sau se ruga de tartorii ei, fără urmă de mândrie rămasă.

— Opt.

Un şiroi cald de urină şerpuia acum pe picioarele lui Lore. Trupul ei nu îi mai aparţinea. Era al torţionarilor ei; asculta de ei şi se supunea lor şi se întorcea împotriva lui Lore şi nu mai avea nimic de pierdut decât viaţa.

„Lasă-i să mă omoare. Te rog, lasă-mă să mor chiar acum...”

— Nouă.

„Lasă-mă să mor, oricine ai fi, Dumnezeu sau diavol, nu-mi pasă, ia-mă acum şi gata...”

— Zece.

La marginea conştiinţei lui Lore, glasul lui Bierlein, pe jumătate batjocoritor şi pe jumătate impresionat de-a dreptul:

— Am ajuns la jumătate!

Lui Lore i se păru că aude cum tovarăşii lui îşi plâng berea pierdută, şi unul dintre medici îl admonestează fiindcă a intervenit în proces, dar nu-i distinse cuvintele, doar pe ultimul – „unsprezece” – şi apoi se duse, se duse, în sfârşit, în neant, ţărână din ţărână, uitată de lume.

9

— Dar ştiu că şi-au făcut de cap cu tine, fata mea.

Lore nu voia să se trezească. Simplul gând de a deschide ochii îi repugna. Cât de dulce îi fusese somnul fără durere, cât de plăcută starea în care se rătăcise, în care nu era chiar moartă, dar pe aproape! Şi acum, durerea îi revenea în valuri, mai întâi amorțită, abia perceptibilă, dintr-un cotlon al minții, dar crescând cu fiecare nouă răsuflare, radiind în cercuri înflăcărate ce-i urcau dinspre posterior şi dosul picioarelor spre spinare şi burtă.

— Ți-e rău? Aceeaşi voce, aspră, dar cumva mămoasă, exact ca mâna caldă de la ceafa lui Lore. Abia atunci îşi dădu seama că zace întinsă pe burtă. Ai găleata chiar lângă tine. Varsă, dacă îți vine. Mă îndoiesc că mai ai cine ştie ce în tine, dar chiar şi aşa, nu te sfii. Acum eşti la infirmerie. Totul s-a sfârşit.

„Nu s-a sfârşit." Prin crăpăturile ochilor, care pur şi simplu refuzau să se deschidă mai mult, Lore întrezări găleata de aluminiu care mirosea slab a clor şi scuipă în ea. „Nici pe departe." Restul loviturilor avea să le încaseze de îndată ce s-ar fi ridicat şi ar fi putut să umble; asta era regula lagărului.

Lore scuipă din nou, se luptă să-şi țină-n frâu stomacul îngrețoşat şi răsuflă uşurată când câştigă măcar acea bătălie măruntă.

— Ți-am curățat toate rănile. Şi cele de pe tălpi. Bine că te-au adus la mine în timp util; dacă mai stăteai câteva zile, s-ar fi instalat infecția. A fost una minoră, dar eu zic că o să-ți treacă repede, cât ai zice peşte. Eşti o fată puternică. O să rezişti.

Doar că nu era nici pic de bucurie în glasul doctoriței deținutelor. Şi nici pe chipul ei, îşi dădu seama Lore

când îşi dezlipi, în sfârşit, pleoapele. Faptul că femeia refuza să-i întâlnească privirea nu făcu decât să-i adâncească lui Lore bănuielile tot mai mari. În schimb, când Lore se uită la ea şi o măsură din cap până-n picioare, laolaltă cu împrejurimile ei, doctoriţa îşi făcea de lucru amestecând un unguent pe o măsuţă, femeia aceasta respectabilă, cu batic alb şi o gropiţă în bărbie.

Era la infirmerie, cu siguranţă, dar nu la cea obişnuită. Era mult prea mică şi curată pentru o infirmerie a deţinutelor. Şiruri ordonate de paturi, acoperite cu cearşafuri adevărate, de culoarea untului, şi chiar şi perne plate, umplute cu paie, la fel ca aceea pe care se odihnea acum obrazul lui Lore. Şi mirosul, de clor şi ceva vag familiar, care îi aducea înapoi din adâncurile memoriei ceva întunecat şi tulburător...

Era greu să inspire prin coaja de sânge închegat din nas, dar Lore trase aer o dată, de două ori, şi se ridică imediat, tresărind de durere.

— Ferma de iepuroaice!

Cuvintele îi ieşiră pe gură înainte să le prindă şi să le reducă la tăcere, de parcă dacă ar fi rostit adevărul dezastruos, ar fi făcut cumva realitatea şi mai reală, inevitabilă, o capcană a morţii din care nu exista scăpare; nu de data asta, nu pentru iepuroaica asta.

— Dacă aşa vrei să-i spui.

Doctoriţa deţinutelor ridică din umeri. „Da, aşa e, dar nu e vina ei; cineva trebuie să aibă grijă de toate femeile astea", părea să spună spinarea ei încordată.

Şi erau cel puţin o duzină acolo, zăcând fiecare în patul ei; un lux care li se oferea în schimbul cărnii şi sângelui lor.

O parte din carne le putrezea, după ce medicii lagărului le-o spintecaseră şi le-o frecaseră cu tot felul de mizerii şi praf de puşcă, pentru a simula răni de pe câmpul de luptă; Lore simţea mirosul specific, prin duhoarea aproape copleşitoare de clor, menită să-l acopere. Deja îi făcuseră asta celei mai bune prietene ale ei – *singurei* prietene ale ei de aici.

Acum era rândul ei.

Lore se sprijini în coate, un animal rănit care spera să ţâşnească din loc, dar care nu mai avea aproape deloc forţă să se salveze.

— E o greşeală. N-ar trebui să fiu aici. Trebuie să fiu la infirmeria obişnuită, să mă recuperez destul cât să mă întorc la Appellplatz[7]...

— Nu te obosi, copilă, zise doctoriţa, cu un oftat, de parcă ar mai fi auzit povestea asta. Nimeni nu ajunge aici din greşeală. Numai cu ordine explicite. Şi după ce manevră ai făcut..., zise femeia, scuturând din cap, iar gropiţa din bărbie îi evidenţie dezaprobarea vădită.

Nu, nu dezaprobarea, decise Lore, după ce o studie mai îndeaproape pe doctoriţă; ci dezamăgirea unui părinte iubitor, căruia i se rupea sufletul pentru copilul care nu putea, pur şi simplu, să înveţe cum merg lucrurile în societate şi tot avea probleme cu legea.

Privirea lui Lore se mai îmblânzi când înţelese că nu doctoriţa era duşmanul, deşi ajuta SS-ul în treburile sale înspăimântătoare. Într-adevăr, cineva trebuia să aibă grijă de toate „iepuroaicele” rănite.

---

[7] Careul din lagăr unde avea loc strigarea apelului zilnic.

— Ce o să-mi facă? întrebă ea, întinzându-se la loc în pat, întrebându-se dacă braţul îi tremură atât de violent din pricina efortului sau a agitaţiei.

Doctoriţa ridică iar din umeri, parcă cerându-şi scuze. „Orice le trăsneşte imaginaţia bolnavă", spunea acel gest.

— Momentan testează sulfamidele pe răni cangrenate.

Lore întinse gâtul şi se uită nedumerită la tălpile-i bandajate.

— Atunci de ce v-aţi mai obosit să-mi curăţaţi tălpile? Aveam atâtea cioburi şi mizerie în ele, că dacă mai stăteam două zile, ar fi avut o întreagă grădină supurândă.

Doctoriţa o privi pieziş.

— Acelea nu sunt genul de răni pe care le caută. Soldaţii Wehrmachtului nu umblă desculţi, vezi tu.

— Deci o să mă vindece de toate astea, zise Lore, arătând neîncrezătoare spre corpul ei, care semăna cu o rană unică, imensă, din ce vedea după bandaje, care miroseau slab a unguent, doar ca să mă taie şi să mă infecteze intenţionat?

— Ai prins şpilul, răspunse doctoriţa.

Spre mirarea ei, Lore îşi dădu seama că râde.

Zilele se întindeau la nesfârşit, într-un purgatoriu al fatalităţii pustii. În fiecare dimineaţă, când Herr Doktor, în uniforma lui perfect apretată şi cu cizmele înalte, îşi făcea rondul şi dădea din cap mulţumit de cum progresa recuperarea lui Lore, ea simţea cum fire de nisip alunecă tăcut prin gâtul subţire al clepsidrei care îi măsura viaţa. Cu cât se însănătoşea, cu atât mai rece

se făcea suflarea Morții în ceafa ei. Dintr-o clipă în alta, medicul avea să anunțe că e pregătită pentru „procedură”, iar apoi subalternii săi aveau s-o conducă în locul de unde celelalte „iepuroaice” se întorceau pe două picioare, dar cu nişte răni cumplite. Şi apoi, la fel ca ele, ea avea să se roage la toți zeii ca sulfamidele cele mai noi pe care medicii SS le administrau „pacientelor” să funcționeze, dar în schimb nu aveau decât să simtă cum febra urcă de la o oră la alta şi să privească îngrozite de moarte cum otrava violacee le înnegreşte carnea în fața ochilor.

— Măcar nu mai doare.

Ultimele cuvinte notorii, însoțite de un zâmbet firav, pe care Lore îl văzuse de mai multe ori decât ar fi vrut să recunoască, în timp ce zăcuse acolo, printre femeile acelea muribunde, aşteptându-şi şi ea rândul.

Rațiile erau mult mai mari, însă, după standardele lagărului, aproape omeneşti. Un fel de terci la micul-dejun, supă de napi la prânz şi – un adevărat ospăț – cartofi şi bucăți de sângerete sau brânză la cină. Însă mare parte din mâncare ajungea la asistente în locul deținutelor: femeile nu prea aveau ce să facă cu mâncarea când febra le creştea atât de mult; în schimb, cuprinse de delir, vorbeau cu rudele lor moarte.

Sosi şi dimineața, cețoasă şi cenuşie. Chiar şi aşa, Lore se oferi să mătură pe afară, în preajma „fermei de iepuroaice”, deşi dinspre lac se rostogolea în valuri ceața, doar ca să inspire un pic de aer curat, poate pentru ultima oară – cu SS-ul, n-aveai de unde să ştii. Rănile de pe fese şi coapse se făcuseră din mov-închis

galbene, iar tăieturile din tălpi erau acum doar nişte zgaibe. Peste încă o zi sau două aveau să vină după ea; Lore ştia că aşa va fi. Aici, în Ravensbrück, două lucruri erau certe: soarele care asfinţea seara şi SS-ul care îşi culegea recolta fatală la fiecare răsărit. Era inutil să speri la o schimbare în program.

Sub picioarele lui Lore, un covor roşiatic, înceţoşat de lacrimile ei. Se adunau de ceva vreme deja, dar Lore îşi muşca limba până când i se crăpa din nou, doar ca să le alunge. Din cine ştie ce motiv, durerea fizică era întotdeauna mai uşor de tolerat decât cea sufletească. Vânătăile se vindecau, însă pieptul i se tot înălţa şi cobora cu fiecare nouă trecere a măturii prin ţărână, în timp ce două glasuri opuse îşi duceau propriul război în sinea ei.

„Nu mai pot... Mi-aş dori să mor."

„O să mori curând, nu-ţi mai plânge de milă. Altora le e mai greu."

„Dar sunt şi alţii cărora le e mai bine! De ce eu? Ce le-am făcut eu lor?"

„Şterge-ţi nasul, mămăligă ce eşti. Trebuia să-ţi faci singură de petrecanie când ai avut ocazia, dar eşti mult prea laşă şi ca să-ţi pui capăt vieţii. Hai atunci, aşteaptă să te rezolve naziştii. Excelează în domeniu, întreab-o pe Kathe."

Atunci îi ţâşniră lacrimile din ochi – un plâns urât, un strigăt de ajutor din partea cuiva care abia dacă plângea măcar. Şi mai enervată şi înfuriată pe ea însăşi şi nefericită ca întotdeauna, Lore dădu să şi le şteargă, să-şi şteargă mucii de la nas, cu dosul palmei, mică şi

neajutorată ca un copil la locul de joacă, după ce un bătăuş tocmai i-a luat mingea preferată.

— Hannelore?

Lore încremeni, cu mătura în mână, la auzul vocii doctoriței. Spre deosebire de gardieni, ea le cunoştea pe toate „iepuroaicele” ei după nume şi li se adresa numai aşa, indiferent cât de scurtă le era şederea în pavilionul ei. Şi le amintea şi pe toate care se stinseseră, iar asta nu era deloc ceva uşor: numărul lor era de câteva zeci, dacă nu sute, deja.

— Cum mai merge, fata mea?

Dintr-odată, lacrimile se opriră de la sine. Să plângă singură era una, dar să-şi arate slăbiciunea în faţa altora, oricât de plini de compasiune ar fi fost, era cu totul altceva. Lore nu se încredea cu uşurință în oameni. Şi, în plus, să plângă pe umărul cuiva nu-i adusese niciodată nimic bun.

Făcuse o singură dată greşeala asta cu soțul ei, la începutul căsniciei lor, într-o zi când nimic nu părea să meargă bine şi îi venise din nou menstruația, dovedind că nu e însărcinată, iar aluatul nu crescuse cum trebuia fiindcă Heinrich cumpărase o făină proastă, ieftină, şi nu cea pe care o ceruse Lore, iar oaspeții urmau să sosească în mai puțin de două ore, oaspeți pe care el îi invitase, încă o dată, fără să-i spună nimic lui Lore şi aşteptându-se să le fie servită o cină completă, ca prin magie. Totul se adunase pic cu pic, dar chiar şi atunci refuzase să se dea bătută; în schimb, aruncă aluatul şi intră cu pas hotărât în camera de zi, unde Heinrich stătea tolănit, fumând un trabuc şi citind ziarul, cu picioarele sprijinite pe măsuța de cafea.

Venise să-i ceară bani de făină – banii ei, pe care el îi primea în locul ei de la bancă, în ziua de salariu, întrucât era „capul familiei”. Avea să dea o fugă până la alimentară şi să ia făina; încă avea timp să coacă chifle proaspete *şi* să facă şi desertul... Dar Heinrich se mulţumi să ţâţâie, enervat, şi refuză de-a dreptul să-i dea vreun pfenig. „Pentru ce? N-o să faci decât s-o strici iarăşi” şi ţâţâi din nou, când ea izbucni în lacrimi, copleşită de nedreptatea întregii situaţii.

Începând din ziua aceea, Lore nu mai plânse decât singură, încuiată departe de lume, cel mult două minute, după care se întorcea direct la problema care trebuia rezolvată. Singură. Mereu singură.

Şi niciodată nu fusese mai singură decât acum, când era închisă la Ravensbrück; doar că aici nu existau soluţii la problemele ei. Doar moarte, oriunde ar fi privit.

— Merge, răspunse ea, cu o voce puternică şi perfect calmă.

— Mhm. Doctoriţa se foia de pe un picior pe altul în spatele ei. Ai nevoie de ajutor?

Ceva îi spuse că doctoriţa se referea la un lucru cu totul diferit, dar chiar şi aşa, nu era nimic de făcut în privinţa situaţiei ei, nu-i aşa?

— Nu. Aproape am terminat aici.

— În regulă.

— În regulă.

Paşi care se retrăgeau în spatele ei, rigid ca o scândură. Lore nu mai plângea. Atacul trecuse, lăsând în urmă doar o uşoară durere de cap. Pe lângă ea, se

târau şiruri de picioare, ochii se fereau de fermă, ca întotdeauna.

Ceața venea în valuri dinspre vest. Lore mătura.

În Appellplatz, secundul Kommandantului le lăuda ceva deținutelor. O nouă unitate de muncă, una ca Siemens, bănuia Lore. Nu se obosi să asculte; oricum nu avea să fie acolo ca să aprecieze înşelătoria. Nici deținutele nu o apreciau, judecând după faptul că subalternul Kommandantului tot ridica vocea, cuprins dintr-odată de entuziasm şi veselie.

— ... şi în schimb, veți primi dormitoare personale, rații la fel ca ale personalului SS, duşuri zilnice, un medic personal gata să vă îngrijească oricând, aşternuturi proaspete, rufe spălate săptămânal, şi, cel mai frumos, veți fi eliberate de sentință, indiferent cât de lungă era inițial, după ce vă îndepliniți sarcina aceasta nouă timp de exact douăsprezece luni.

Lore ciuli urechile. În oamenii aceştia nu puteai avea încredere; o învățase deja pe propria piele, totuşi, cât de splendidă era țesătura aceasta de minciuni!

„Douăsprezece luni, ha!"

Şi totuşi, Lore îşi sprijini mătura de zidul văruit al barăcii şi făcu primul pas nesigur în direcția Appellplatz.

— Puteți opta pentru un lagăr ca Ravensbrück sau puteți alege o detaşare din lista pe care v-o va pune la dispoziție oficiul nostru, dacă nu vă place viața dincolo de gardurile cu sârmă ghimpată, ha ha! Avem opțiuni pentru toată lumea.

„Chiar întrece măsura. Postul ăsta, oricare ar fi el, nu miroase deloc a bine." Lore rânji ca pentru sine,

ascultându-i minciunile, şi totuşi, din cine ştie ce motiv, se îndepărta tot mai mult de siguranța imediată a fermei de iepuroaice.

— Veți locui în barăci încălzite, alocate doar comandoului vostru, şi veți dormi nu în paturi suprapuse, ci în paturi individuale cu noptiere, veți beneficia de o selecție de cărți din biblioteca lagărului, cu care să vă omorâți timpul, şi chiar şi de discuri pe care să le ascultați când lucrați sau vă bucurați de timpul liber. Apropo de asta, pe timpul verii vi se vor acorda privilegii speciale, de pildă să faceți plajă lângă barăci sau să vă îngrijiți propria grădină, care va fi, de asemenea, sub controlul personal al comandoului vostru. Ei bine? Avem voluntare?

De unde stătea acum, la marginea Appellplatz, Lore văzu cum fac un pas în față doar patru femei. Toate erau însemnate cu triunghiuri negre.

— Sunteți curate? întrebă secundul Kommandantului, cu o față acră, dintr-un motiv pe care Lore nu-l putea identifica.

Femeile schimbară priviri între ele.

— Aveți grijă, veți fi examinate de personalul lagărului înainte să fiți eliberate pentru noua sarcină. Dacă se descoperă că vreuna dintre voi ascunde vreo boală venerică..., zise şi lăsă amenințarea să plutească în ceață.

Două femei făcură un pas înapoi. Numai două rămăseseră în față, din tot roiul acela de uniforme vărgate.

— Haideți, nu-i nevoie să fiți aşa sfioase! interveni iarăşi Herr Adjutant, vânzătorul anului. Nu aveți nevoie

de experiență profesională, ha ha! Primim pe oricine are două picioare şi e clinic sănătos.

— Care este sarcina?

Lore se surprinse pe ea însăşi cu întrebarea pe care buzele ei o rostiră parcă din proprie inițiativă.

Adjutantul veni spre ea, o măsură din cap până în picioare şi zâmbi, aparent mulțumit.

— Un *freudenhaus*, pentru SS sau deținuți. Alegerea vă aparține.

Un *bordel*. Trebuia să-şi imagineze. Lore nu zise nimic.

— Eşti ariană, aşa-i?

— Da.

— Pentru ce acuzații?

— Trădare.

Bărbatul dădu din cap aprobator, zâmbind şi mai larg, din cine ştie ce motiv.

— Germană?

— Austriacă.

— Austriacă! exclamă el, încântat. Am în minte exact lagărul potrivit pentru tine. Mauthausen. Un loc atât de pitoresc, chiar în mijlocul munților; pun pariu că o să-ți placă aerul proaspăt. Eu aş dansa de bucurie dacă m-ar detaşa cineva acolo, în loc de tractirul ăsta.

Alt hohot de râs, atât de binevoitor, încât lui Lore aproape că-i venea să-l creadă. Dintr-odată, el îşi aminti ceva.

— Clinic sănătoasă?

Lore se gândi ceva timp.

— ... da. Sunt sănătoasă, dar doar deocamdată.

— Ce înseamnă asta? Te aşteaptă vreo criză de tifos în curând?

— Nu. O cangrenă, cel mai probabil.

— Eşti rănită, deci?

— Nu încă.

— Vrei să nu mai vorbeşti în ghicitori? Zi odată ce e, fato.

— Am fost alocată „fermei de iepuroaice”, Herr Offizier. Urmează să fiu operată în următoarele zile.

Spre marea mirare a lui Lore, mâna dreaptă a Kommandantului îi şterse condamnarea la moarte cu o nonşalanţă minunată.

— Nu e motiv de îngrijorare acesta. Merkel, zise el, întorcându-se spre subalternul său, pune-i numărul pe listă şi transfer-o imediat la baraca noastră.

— Şi dacă Herr Doktor face gură din cauza asta? zise Merkel, privindu-l îndoielnic.

— Oferă-le pe astea două. Cu aceeaşi privire stăpână pe sine, adjutantul arătă spre cele două antisociale, care erau astfel forţate să renunţe la posturile lor posibil călduţe. Nimeni nu-mi spintecă mieluşelele.

Ceva din felul în care o privi când spuse aceste lucruri îi zise lui Lore că sărise din lac în puţ.

10

Sankt Georgen, Austria Superioară, vara anului 1942

Heimat.

Patria. Pământul care i-a dat naştere şi a hrănit-o şi a făcut-o cine era.

Până şi aerul părea altfel aici; Lore ar fi putut să jure pe viaţa ei că aşa era. Gata cu umezeala pădurilor germane cu parfum de muşchi, scoarţă şi sevă de copaci. Aici, aerul era limpede precum cerul, din care vedea o felie printre scândurile trenului de marfă în care fuseseră înghesuite, lângă lăzi pline cu mărfuri pentru SS. Un singur gardian fusese desemnat să le supravegheze, dar până şi el era prea ocupat să se îndoape cu sardine îmbibate în ulei, ca să le acorde atenţie femeilor.

Erau douăzeci cu totul, legănându-se umăr la umăr, când trenul încetini treptat şi scârţâi pe şine, până se opri de tot.

— Unde suntem? întrebă o fată din stânga lui Lore, cu o şoaptă abia perceptibilă.

Mărfuri valoroase sau nu, „trăncănitul" era strict *verboten*; pe toată durata călătoriei, nici măcar nu-şi aflaseră numele unele altora.

— Aproape de Linz, şopti Lore.

— E de bine?

Cum să răspunzi la întrebarea asta?

Lore îşi muşcă buza, şi o expresie gânditoare îi întunecă trăsăturile. Era frumos vara, cum era în toată Austria. Oricât de mult şi-ar fi îndrăgit oraşul natal, Viena, uneori o copleşea cu grandoarea ei imperială veche, palatele şi teatrele şi magazinele de pălării şi cafenelele la fiecare colţ. Mult prea aglomerată, cu traficul care îi înfunda arterele – maşini, oameni, cai. Imobile vechi, cu imigranţi înghesuiţi în ele ca sardinele, aproape stând unii în capul altora... Pe de

altă parte, toți acei oameni trebuie că nu mai erau acolo de-acum, epurați de vreo directivă a naziştilor.

Vara, locul ideal era Linz, nu Viena. Aşezat între văi luxuriante de culoarea smaraldelor, odihnindu-se în fața Alpilor care creau un fundal magnific, era un oraş de un farmec extraordinar, într-atât încât nu puteai să nu te îndrăgosteşti de el, aşa cum o făcuse şi Lore când era doar o copilă, când Marele Război aproape că fusese dat uitării şi mâncarea era din nou din belşug, iar ecoul ciondănelilor dintre marxiştii şi naționaliştii locali nu ajunsese până la idilicul şi pastoralul Linz.

Dar trecuseră prea mulți ani de-atunci. Noul război se dezlănțuia, foştii marxişti ori fuseseră deja ucişi, ori erau pe cale să fie, iar Lore însăşi fusese redusă la un simplu număr.

Aşa că se mulțumi să ridice din umărul amorțit şi spuse:

— Cine să mai ştie acum?

Un ultim scrâşnet de frâne, aceleaşi strigăte ale ofițerilor SS de afară, dar cu un accent austriac familiar. Gardianul lor îşi scutură firimiturile de pe uniformă, şi femeile ieşiră din măruntaiele întunecate ale trenului în lumina orbitoare a după-amiezii, într-o piațetă provincială, care le luă prin surprindere mai tare decât ar fi putut-o face un baston de Kapo[8] pe spinare.

---

[8] Deţinut din lagărele naziste care era însărcinat cu supravegherea muncii forţate sau îndeplinirea unor activităţi administrative.

În timp ce se aliniară lângă vagon, ca nişte sclave jalnice ale obişnuinţei, viaţa mergea mai departe în jurul lor, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic ieşit din comun. Bărbaţi sfrijiţi, în uniforme vărgate, alergau de colo-colo, încărcaţi cu lăzi, în timp ce mai mulţi civili fumau şi citeau presa de dimineaţă, pe banca aflată la nici câţiva metri depărtare. O tânără îmbrăcată într-o rochie cu buline se sprijinea de zidul de lângă mersul trenurilor, în timp ce îşi făcea vânt cu o revistă, cu ochii închişi în faţa soarelui şi cu buzele rujate într-un roz frumos. Când adierea suflă spre Lore, simţi chiar parfumul femeii – ceva cu liliac, proaspăt, la fel ca femeia care îl purta. Gardianul SS care le păzise se holba la ea cu un interes vădit.

— Învârtoşează-te în timpul liber; cât eşti de serviciu, numără-mi târfele de teren! mârâi un ofiţer la tânărul gardian, când trecu pe lângă el şi micul şir din care făcea parte Lore.

Şi uite aşa, atât gardianului, cât şi lui Lore li se aminti brusc care le era locul în ierarhia asta crudă intitulată Marele Reich German.

Acum era enervat din cauza lor, de parcă ar fi fost vina femeilor că făcuse el impresie proastă în faţa unuia dintre noii săi superiori, încă din prima zi. Blestemele lui aproape acoperiră scuzele pe care *Meister*-ul gării le oferea bărbaţilor care îşi aşteptau trenul.

— Câteva minute şi gata, domnilor. Afacerile de stat sunt pe primul loc, cu siguranţă mă înţelegeţi. De îndată ce deţinuţii aceştia descarcă vagoanele, trenul va porni pe dată şi va elibera şinele pentru al

dumneavoastră. Deja aşteaptă chiar acolo, domnilor. Doar câteva minute...

Civilii nu spuseră nimic, trebuia oricum să ai porniri sinucigaşe ca să te adresezi vreunui ofiţer SS, dar căutăturile lor urâte făceau cât o mie de cuvinte. Şi astfel, ca să intre în graţiile SS-ului, deţinuţii Kapo începură să-i împungă şi mai abitir pe ceilalţi, care oricum făceau eforturi vădite, iar ofiţerii SS, la rândul lor, începură să-şi scoată pistoalele din tocuri, ca stimulent suplimentar.

În toată nebunia aceasta crescândă, femeia din faţa lui Lore stătea cu ochii închişi şi îşi făcea vânt. Când deschise în cele din urmă ochii, se uită nu la Lore, ci prin ea, de parcă femeile în rochii vărgate nici nu ar fi existat.

— Sankt Georgen.

— Ha? făcu Lore, neauzind bine ce îi şoptise deţinuta de lângă ea.

Fata cea blondă doar făcu un semn din bărbie spre numele satului, vopsit imediat deasupra capului femeii celei frumoase. Scufundată în observarea acelei umbre a lui Lore de altădată, ea nici nu fusese atentă la ceea ce reprezenta acum prezentul ei.

— *Ach*. Aşa e. La est de Linz, atunci, zise Lore, dând încet din cap, gânditor, ca pentru sine.

— Acum construiesc lagăre în mijlocul satelor? zise fata şi ridică din sprânceană, nevenindu-i să creadă.

Probabil că da, fiindcă în loc să se urce în alt tren, fură pur şi simplu trimise în marş după deţinuţii cocoşaţi sub greutatea lăzilor, din care nu aveau să se

aleagă cu nimic altceva decât nişte zgârieturi pe spinare.

Pretutindeni în jurul lor, femeile atârnau rufe la uscat sau îşi îngrijeau grădinile; fete tinere în uniforme BDM[9] împingeau cărucioare, în timp ce sporovăiau zgomotos, iar copiii se jucau cu pietricele în ţărână.

Numai câte un căţel mai venea din când în când pe lângă ele, atras de un miros nou, necunoscut.

— Import german, nou-nouţ! Un ofiţer SS de la primire îşi sărută vârfurile degetelor, când Lore şi grupul ei trecură de porţile unei clădiri ce semăna cu o fortăreaţă medievală, cu turnurile şi zidurile ei de piatră. Bine aţi venit la Mauthausen-Gusen, doamnelor! Porcii ăştia urâţi tocmai termină de pavat drumul spre dormitoarele voastre personale.

La început, Lore crezu că e o glumă, dar după ce se uită în direcţia în care arăta biciul ofiţerului SS, îşi dădu seama că, acum, asta era realitatea.

În depărtare, mai mulţi deţinuţi izbeau cu barosul în blocuri de granit mai înalte decât ei. Lângă ei, un alt grup de deţinuţi spărgea pietrele ciobite în bucăţi şi mai mici, până când le prefăceau în pietriş.

Unul dintre ei înălţă capul la vederea femeilor, rămase împietrit de uimire vădită şi fu lovit de îndată peste cap de furtunul de cauciuc al unui Kapo.

Deşi întoarse repede capul, Lore tot auzi cum iese aerul din plămânii deţinutului de fiecare dată când cizma unui Kapo se înfigea în burta lui. Colac peste

---

[9] *Bund Deutscher Mädel*, Liga Fetelor Germane, parte a organizaţiei Tineretul Hitlerist.

pupăză, micul lor şir era condus drept spre locul măcelului, căruia nici unul dintre ofiţerii SS nu îi acorda atenţie. Pietrişul scânteia sub picioare, de parcă ar fi fost pudrat cu milioane de diamante minuscule, când Lore trecu pe lângă trupul neînsufleţit, în care Kapo încă trăgea şuturi. Doar nişte stropi de sânge abia vizibili marcau locul unde trebui să calce peste braţul deţinutului muribund – sau mort.

— A murit ca să călcăm noi pe granit zdrobit, se auzi Lore şoptind.

Lângă ea, blonda suspina în tăcere.

Drept în faţa lor, se înălţa o scară naturală înaltă, săpată direct în munte. Privelişte a acestei noi terori o făcu pe Lore să se oprească încet, fiindcă până şi ochii ei, oţeliţi de anii de abuzuri de la Ravensbrück, refuzară să creadă ce se ivea în faţa lor.

Ca nişte umbre ale strămoşilor lor egipteni înrobiţi, nenumăraţi bărbaţi erau fugăriţi pe scara aceea infernală de Kapo şi ofiţeri SS care râdeau, doar ca să se întoarcă peste câteva clipe împovăraţi de nişte bolovani atât de mari, încât tot corpul le era încovoiat sub greutatea aceea de nesuportat. Şi chiar şi atunci, în timp ce coborau cu picioare tremurânde, care se chinuiau să-i susţină, ofiţerii SS îşi asmuţeau alsacienii la călcâiele bieţilor oameni.

— Mişcă, mişcă, mişcă, putoare ce eşti, până nu te ajut cu un şut în dos!

— Asta zici că-i încărcătură? Las-o jos. Las-o jos în clipa asta, am zis. Urcă înapoi şi vino cu un bloc de două ori mai mare!

Strigătul răguşit al unui deţinut răsună ca să-i alerteze pe ceilalţi, în timp ce un bloc imens de granit se rostogolea deja la vale, gata să măture din calea sa orice fiinţă omenească fără noroc, zdrobind-o ca pe o furnică. Deţinuţii se feriră şi săriră din calea bolovanului, doar ca să fie ciomăgiţi din nou şi trimişi la loc în pas vioi.

— Ce fel de loc e ăsta? scânci vecina lui Lore, în timp ce corpul i se scutura, cuprins de un tremur violent.

— Mauthausen, răspunse Lore, cu un glas la fel de mort ca bărbatul pe lângă care tocmai trecuseră. Tocătorul de oase.

— Există trei clasificări acordate diferitelor lagăre de concentrare, zise Lore. Categoria întâi, pentru deţinuţii puţin vinovaţi şi clar „reformabili" – Dachau, Sachsenhausen şi lagărul principal de la Auschwitz aparţin acestei categorii. Apoi vine categoria a doua, lagărele rezervate deţinuţilor foarte vinovaţi, care pot, totuşi, să fie reformaţi. Această categorie include Buchenwald, Flossenbürg, Neuengamme şi Auschwitz II. Şi apoi vine Mauthausen. Lore se opri. În tăcerea încordată, fiecare femeie îşi auzea propria răsuflare. Singurul lagăr clasificat vreodată în categoria a treia.

Nu era nevoie să explice în ce fel de iad pe pământ fuseseră transportate. Celelalte deţinute văzuseră cu ochii lor înainte ca uşa barăcii lor să se trântească, închizându-le înăuntru ca pe nişte miei de primăvară înainte de tăiere.

Baraca se dovedi a fi destul de frumoasă, spre surprinderea lui Lore. Două verande cu coloane de

cărămidă duceau spre spațiile principale de locuit. Pe numeroasele ferestre, lumina soarelui se revărsa în compartimentele cu paturi individuale – dotate cu saltele, aşternuturi, ba chiar şi noptiere cu flori proaspete – exact aşa cum le promiseseră ofițerii SS la Ravensbrück. Însă lui Lore tot i se întorcea stomacul pe dos la vederea acelor paturi. La fel cum uniformele negre elegante ale ofițerilor SS nu le ascundeau firea abjectă, cearşafurile de un alb imaculat de pe noile lor paturi nu păcăleau, nici ele, pe nimeni.

Nu după mult timp, aveau să fie legate în lanțuri de paturile acelea, în care aveau să muncească pe spate în slujba Reichului.

— De unde ştii toate astea? Despre categoriile de lagăre, de pildă? zise una dintre femei, mijind, bănuitoare, ochii la Lore.

Purta însemnul negru al unei antisociale şi, la fel ca restul, părea să aibă douăzeci şi ceva de ani. Lore o remarcase prima în mica lor trupă şi se gândi că nu era de mirare că SS-ul o alesese pentru această sarcină. Avea unul dintre acele chipuri care ieşeau în evidență în mulțime, nu datorită frumuseții sale clasice, ci tocmai în pofida ei. Bărbia îi era prea ascuțită, buza de sus mai plină decât cea de jos şi ochii puțin cam depărtați, dar luate laolaltă, toate presupusele ei defecte se îmbinau impecabil, alcătuind un chip care îşi avea locul nici mai mult, nici mai puțin decât pe marele ecran.

— Cum te cheamă? o întrebă Lore.

Femeia o tot sfredelea cu ochii aceia minunați, până când Lore rânji şi capitulă, aşezându-se pe unul dintre

paturi. Puteau foarte bine să şadă comod, cât timp erau lăsate de capul lor.

— Am lucrat la Agenția de Emigrare a Evreilor, din Viena. Era unul dintre oficiile aflate sub autoritatea SD-ului.

Femeia miji şi mai mult ochii. Nu prea mulți germani de rând ştiau cu ce se ocupă, mai exact, îngrozitorul şi misteriosul Sicherheitsdienst – Serviciul de Securitate al Reichsführerului SS. Doar că Gestapo face parte din el, aşadar, orice ar fi fost, n-avea cum să fie ceva bun.

— Păi şi ce cauți aici? Eşti noua noastră Mamă, despre care ne-au avertizat?

Tonul ei era de-a dreptul otrăvitor.

— Mamă? Lore chicoti fără să vrea. Nu. Nici pe departe. Sunt doar o deținută, la fel ca voi toate.

— Atunci ce naiba ai făcut de i-ai supărat pe cei de la putere?

Lore ridică, vag din umăr. Patul era atât de moale, iar ea se simțea dintr-odată atât de obosită.

— Le-am făcut rost de acte false evreilor, ca să scape din capcana asta de şobolani.

Femeia pufni zgomotos, cu o aprobare bruscă, şi îi întinse mâna lui Lore.

— Eu sunt Tillie.

— Lore, zise ea şi dădură mâna. Şi tu de ce eşti aici?

— Că iubesc femeile mai mult decât bărbații.

— Pff, sunt înconjurată de infractoare de primă mână! chicoti altă fată din cercul lor. Eu sunt singura profesionistă de aici? Mă cheamă Emmi, apropo.

Femeile schimbară priviri. Încă şase ridicară mâinile.

— Noi suntem toate aici pentru prostituție.

— Şapte, conchise Emmi. Şi restul?

— Politică.

— Antisocială. Ca tine, Tillie.

— Politică. Deşi eu nu sunt: amantul meu era, iar ghinionul face ca soţul meu să fi aflat şi să mă fi raportat şi pe mine drept comunistă!

O explozie de râs.

În noua lor închisoare, făcură schimb de nume şi poveşti, ca în vremurile de demult, şi, preţ de câteva momente scurte, Lore se gândi că poate dacă rezistă împreună douăsprezece luni nenorocite, vor ieşi de acolo în viaţă, noi surori unite de legături mai puternice ca sângele. Să ai speranţă într-un loc ca acesta era ceva periculos, cu siguranţă, dar să nu o ai era şi mai rău. Fără ea, puteai foarte bine să te duci să te spânzuri chiar în clipa aceea.

— Şi tu, blondino? o întrebă Tillie pe fata care îşi petrecuse tot drumul cu trenul lângă Lore. Numele şi infracţiunea săvârşită?

Captivată de poveştile noilor sale colege de baracă, Lore aproape că uitase de ea şi abia acum o vedea pe fata care stătea tăcută pe colţul patului de lângă uşă, cu genunchii la piept, cu ochii sticloşi şi privind în gol. La auzul vocii lui Tillie, însă, smuci capul de parcă ar fi încasat o palmă.

Încet, clipi ca să revină la realitate şi şopti foarte încet:

— Anika. Incendiere.

Abia atunci îşi dădu seama Lore că triunghiul fetei era verde: singura „infractoare” adevărată printre deţinutele politic şi antisociale.

— Incendiere? repetă Tillie, de-a dreptul uluită.

— Da.

Fata cea blondă zâmbi vag. Acum, când ochii i se adaptară la lumină, Lore văzu că fata avea o spuzeală de pistrui pe puntea nasului. Împreună cu părul ei împletit şi statura minionă, asta o făcea pe Anika să semene mai degrabă cu o copilă decât cu o femeie.

— Familia mea avea o fermă. Tatăl meu şi cei trei fraţi sunt toţi la război. Doar Mutti şi cu mine aveam grijă de ea... Dar ne-am descurcat noi, ne trezeam la răsăritul soarelui, mulgeam vaca şi caprele, le duceam la păşune, vedeam de gâşte şi de găini, ne îngrijeam de recoltă... Mutti lua ouă, lapte, sângerete şi făină, toate într-un sac mai mare decât ea, şi urca într-un marfar care se ducea în oraşul cel mai apropiat. Ştiţi cum se urca în tren? Alerga pe lângă el şi încerca să se agaţe de ceva, apoi se ţinea bine de tot până în oraş, în timp ce cu cealaltă mână ţinea sacii ăia enormi. Ei bine... a mers cum a mers o vreme, toată lumea făcea comerţ pe piaţa neagră, până şi poliţia locală închidea ochii, ba unii chiar cumpărau de la noi.

Zâmbetul slab, angelic, care îi jucase pe faţă în timp ce îşi relata povestea, pică brusc, de parcă cineva ar fi tăiat sforile unei măşti.

— Dar într-o zi a alunecat. Ploua şi a alunecat şi a căzut din tren şi ceva i-a prins rochia şi a târât-o... Inspiră brusc şi înghiţi în sec. Aşa că am rămas doar eu la fermă. Prea multe animale în grija unei fete singure; asta au zis oamenii de la administraţia satului când au venit să-mi înmâneze notificarea de relocare. Mi-au dat o zi să-mi strâng lucrurile. Ei bine, în noaptea aia am dat drumul la toate animalele, am încuiat toate uşile

şopronului, cu furajele şi grânele şi ce mai era înăuntru, am turnat kerosen peste toate, şi peste casă, şi am lăsat totul să ardă.

Lore văzu o scânteie de sălbăticie în ochii Anikăi, în timp ce rosti ultimele cuvinte.

— Chiar a doua zi m-au arestat pentru distrugerea proprietăţii guvernamentale. Şi acum, iată-mă aici.

— De ce, Doamne iartă-mă, te-ai oferi să vii încoace? întrebă Emmi.

— Nu m-am oferit. Pur şi simplu m-au pus pe listă, zise Anika, ridicând din umeri.

— Ai ieşit vreodată cu un băiat? întrebă Lore, dând glas gândurilor tuturor.

Adunate în jurul fetei blonde, femeile se uitau lung la ea, cuprinse de o groază mortală şi o agonie neajutorată. „Să aduci copila asta inocentă într-un bordel, pentru ce?", se citea pe chipurile lor.

— Ce băieţi? Buzele Anikăi tremurară când încercă să schiţeze un zâmbet. Până să ajungă să mă intereseze, s-au dus cu toţii la război.

— Biata de tine! strigă Tillie, urcând în patul Anikăi şi înconjurând-o pe fată cu braţele. Nu-ţi face griji. Rezolvăm noi de îndată ce îşi arată nasul aici careva din conducere! Le spunem că s-a produs o greşeală şi o să te trimită înapoi la Ravensbrück. Sigur sunt destule femei mai mature pe care să le trimită încoace în locul tău.

Anikăi aproape că-i revenise zâmbetul, iar Lore aproape crezu că aici, în patria ei, oamenii erau mai buni, mai blânzi şi că dreptatea nu mai era doar o vorbă goală.

Dar atunci se deschise brusc uşa barăcii, şi o figură impunătoare ocupă, practic, tot cadrul uşii.

— Vă faceţi comode, găinuşelor? Femeia îşi dezveli un şir de dinţi pătaţi de nicotină. Noua lor Mamă. Mai bine nu. Paturile alea sunt pentru muncă, nu pentru lenevit. Aşa că sculaţi-vă cozile grăsane de pe ele şi porniţi la cantină în pas vioi, dacă nu vreţi să munciţi pe burta goală. Poate aveţi impresia că e uşor să-ţi desfaci picioarele, dar după patru ore, începe să fie epuizant. Deci? Marş, am zis!

„Patru ore", răsuna în capul lui Lore, în timp ce tropăiau spre cantină, pe pietrişul de un alb orbitor.

„Patru ore", îi zvâcnea în sânge, când se întoarseră la baracă cu două cazane, stropindu-şi tălpile tremurânde cu conţinutul lor preţios.

„Patru ore", i se învolbura în stomac, în timp ce încerca să înghită lingură după lingură de supă fierbinte de cartofi.

Patru minute mai târziu, vomită în latrină.

11

Încă îngreţoşată, încă straniu de deconectată de propriul corp, Lore tresări când degetele reci, înmănuşate ale medicului din lagăr începură să-i sondeze şi să-i împungă trupul gol, lipsit de apărare. Tillie, care fusese supusă aceleiaşi inspecţii înaintea ei, încercase să-i explice lui Herr Doktor că trecuseră deja toate examenele şi testele efectuate de personalul de la Ravensbrück şi că erau clinic sănătoase.

— Altfel n-ar fi permis să fim trimise aici...

O palmă grea de la Frau Aufseherin – titlul oficial al Mamei – pusese brusc capăt discuției.

Când venise rândul ei, Lore se dezbrăcase în tăcere. Medicul lagărului avea un protocol de respectat, până la urmă, şi birocrația fusese întotdeauna mult mai importantă pentru SS decât sentimentele unei persoane.

— Iritația de pe dosul coapselor? zise el, ciupindu-i dureros carnea.

— De la bice, răspunse Lore, cu o voce care nu suna ca a ei. Am primit douăsprezece, cred.

— Crezi?

— Atâtea am numărat. Apoi mi-am pierdut cunoştința.

Bărbatul nu făcu nici un comentariu. Nici nu o întrebă de ce fusese supusă acelei pedepse; doar îi făcu semn să urce pe masa de consultații şi îi spuse să desfacă larg picioarele.

— N-ai născut niciodată, aşa-i?

— Nu.

— Avorturi?

— Nu.

— Ai rămas vreodată însărcinată?

Degetele lui erau reci precum şerpii.

— Nu.

— Eşti infertilă?

— Nu ştiu, minți ea.

— Mai bine să fii. Dacă oricare dintre voi se întâmplă să rămână gravidă, întrerupem sarcina în secunda doi.

Măcar asta era o uşurare. Să fie violată constant de un deținut după altul era oricum ceva îngrozitor, dar să

mai şi fie nevoită să poarte în pântec copilul unuia dintre violatori... Lore nu şi-ar fi putut imagina o soartă mai cruntă.

— M-aş omorî..., şopti, abia perceptibil.

— Poftim?

Medicul ridică privirea brusc.

— Am zis: bine.

Medicul lagărului o privi încă o clipă, dar apoi îi făcu deodată semn să coboare.

— Curată. Următoarea.

Lore îşi trăgea rochia peste cap, în timp ce Anika şi-o dădea jos.

— Herr Doktor..., începu Lore, dar bastonul Mamei, lipit de sânul lui Lore, o împiedică să mai facă vreo mişcare. Vă rog, e...

De data asta, bastonul se înfipse în pieptul ei, iar Lore îşi înghiți cuvântul pe care voise să-l rostească – „virgină".

— Afară! Să dai din gură neîntrebată...

Altă îmbrâncitură, altă împunsătură cu bastonul, şi uşa i se închise în față. Ultimul lucru pe care îl văzu Lore fură mâinile medicului, desfăcând genunchii Anikăi. Pentru Lore, în clipa aceea, fata nu părea mai mare de doisprezece ani.

Dincolo de geam, un camion Sanka descărca nişte cutii pe care scria „Profilactice". Lore privi cu ochi goi, în timp ce Tillie şi Emmi le cărau în baracă.

— Astea ar trebui să ne ajungă vreo săptămână, zise Emmi în bătaie de joc, în timp ce se ştergea de praf pe mâini, după ce stivuise cutiile în „sala de primire".

Undeva în depărtare, o muzică clasică frumoasă se revărsa din difuzoarele din Appellplatz. Lore simțea cum i se adună fierea în gât.

— Fată, arăți ca o stafie, comentă Emmi, nu fără compasiune. Ți-e rău?

Lore doar încuviință din cap, căută un loc unde să scuipe, nu-l găsi, așa că înghiți în sec de mai multe ori.

— Ar fi fost mai ușor dacă aveam un strop din vreo licoare de patruzeci de grade. Acum, mâna lui Emmi era pe spinarea lui Lore, masându-i-o cu mișcări circulare, ca s-o liniștească. Asta face totul mai frumos. Păcat că suntem nou-venite aici; altfel, aș fi procurat ceva – nu pentru mine, eu sunt obișnuită cu soarta asta blestemată – pentru voi. Dar știți ce mai ajută? Închideți ochii și vă imaginați primul băiat pentru care ați făcut o pasiune când erați mici. Primul băiat căruia ați jurat că v-ați fi dăruit. Sau poate căruia chiar v-ați dăruit, nu vă știu povestea și nu mă bag, dar imaginați-vă chipul lui, mâinile lui, corpul lui deasupra corpului vostru...

Lore nu-și dădea seama dacă era mâna caldă a lui Emmi de pe spinarea ei sau sfatul ei ciudat de rațional, care părea atât de atroce, dar logic, ori poate simpla milă față de ea însăși, de Emmi, Tillie și Anika – față de toate – dar, dintr-odată, începu să plângă, cu fața pe umărul lui Emmi. Respirațiile îi erau lungi, tremurate; lacrimile, mari și urâte; umerii i se zgâlțâiau – Lore se făcea praf. Ce o fi fost în mintea lor? Ea nu era făcută pentru așa ceva. Nu avea să fie în stare să o facă niciodată. „Ar fi trebuit să rămân la Ravensbrück. Ar fi trebuit să-i las să mă taie în bucăți și să-mi frece rănile

cu pământ; tot aş fi fost mai curată, mai bine decât după aşa ceva; nu, nu pot...”

— Şşş, şşş, fată, îi şopti Emmi la ureche, în timp ce îi ţinea cealaltă mână la ceafă. Sunt doar emoţii. N-o să fie aşa de rău, îţi promit. Şi, într-o bună zi, fii atentă ce zic, chiar o să râzi de treaba asta. Aşa cum râdeam eu şi fetele mele. Am avut acelaşi „impresar”, vezi tu, şi dă-mi voie să-ţi zic că era un mare porc! Înainte, fusese cioban şi avea mereu tendinţa să ne spună că ce seamănă cel mai mult cu ce are femeia... ştii tu ce... e aia de oaie. Aparent, înainte să se mute la oraş, îşi formase experienţa de peşte la o fermă. Mergea vorba că fermierii au vrut să-i facă de petrecanie după ce l-au prins cum dă pe mână oile lor băieţilor din zonă, care nu puteau să facă rost de fete.

— Poftim? exclamă Tillie, râzând cu jumătate de gură.

Până şi suspinele lui Lore încetară, înainte să-şi dea seama măcar. Era mult prea incredibilă povestea; n-aveai cum s-o asculţi altfel decât cu gura şi ochii larg deschişi.

— Vă spun cu mâna pe inimă, întări Emmi, ba chiar îşi făcu şi semnul crucii. Aşa că una dintre fetele noi – eram în colţul unei spelunci – fiţi atente ce îl întreabă: „Păi, şi nu-ţi face rău, cumva, să umbli cu oaia, împotriva tuturor legilor naturii?” Şi atunci eu, spirituală cum sunt, zic din spatele grupului, ca să nu ştie omul cine a fost: „Neeeeeeee!”

De data asta, Lore fu cea care izbucni în râs. Împreună cu Tillie şi Emmi, râse lângă turnul din cutii de profilactice, până când răguşi şi simţi c-o doare

pieptul – de la bastonul Mamei, încă, sau de la râs, nu-şi mai dădea seama.

Singură cuc, cu spinarea rigidă ca o scândură, Lore stătea aşezată pe marginea patului din compartimentul ei. Afară, note delicate de pian îi învăluiau pe deținuții care se înşiruiau pentru apelul de seară.

Cei mai norocoşi îşi depăşiseră cota pe ziua respectivă şi primiseră, la schimb, permisul de bordel.

Cei mai nenorocoşi zăceau, zdrobiți şi mutilați, la poalele scărilor înalte de granit, unde aşteptau să fie culeşi de brigada responsabilă de cadavre. În ochii lor deschişi, înceţoşați, se reflecta cerul purpuriu, dureros de frumos. Pe chipurile lor însângerate, praful de granit strălucea în lumina asfințitului, precum diamantele.

Prin peretele subțire al compartimentului, Lore auzea fiecare cuvânt adresat de supraveghetorul SS norocosului deținut.

— Ai exact douăzeci de minute pe ceas. Este permisă doar poziția misionarului. Fără sărutări. Fără discuții. Fără nici un alt fel de relații dacă nu vrei să ajungi la comandoul disciplinar. Utilizarea de profilactice este obligatorie. După ce ai terminat, vei primi al doilea tratament preventiv şi ai două minute la dispoziție să te speli. Şi să nu ți se aprindă călcâiele după fată. De fiecare dată – dacă nu dai colțul încă şi continui să scoți tot cifre record – ți se va aloca alta, deci vezi să nu te apuce sentimentalismul să începi s-o întrebi cum o cheamă şi aşa mai departe. Fă-ți treaba şi apoi treci în pas vioi înapoi la baracă.

„La fel ca la latrină”, se gândi Lore, din cine ştie ce motiv. Tremurul violent îi trecuse. Acum, în ciuda căldurii de la sobița din colț, era amorțită şi îi era frig, cum zăcea pe pat ca un cadavru, cu mâinile împreunate pe burtă.

Se deschise uşa. Frau Aufseherin îi dădu drumul înăuntru deținutului.

— O să vă verific, să nu vă țineți de prostii, îl avertiză din nou acelaşi ofițer SS din corpul medical al lagărului pe vizitatorul lui Lore.

Era un vizor în uşă, iar Lore se întrebase mai înainte ce scop are. Acum era limpede.

Trase aer în piept, tremurând, şi îl eliberă încet pe nări. Preț de o clipă, după ce se închise uşa în urma lui, deținutul rămase unde nu-l putea vedea decât cu coada ochiului. Nici ea nu întoarse capul spre el. Se uită lung la tavan, cu maxilarul încleştat, fără să clipească.

Bărbatul se dezbrăcă în tăcere.

Lore nu făcu nici o mişcare să-şi scoată rochia. Dintr-odată, corpul ei nu îi mai aparținea. Era doar o bucată inertă de carne, asupra căreia nu avea nici un control. O bucată de carne de care să se folosească ceilalți.

Patul gemu când bărbatul urcă în el.

— Semeni cu Marlene Dietrich, şopti el, în timp ce îi desfăcu palmele şi le întoarse, parcă mirat, în palmele lui.

Nu semăna deloc cu Marlene Dietrich, dar asta nu conta. Oricum, probabil că, după toți anii aceia, el nici nu-şi mai amintea cum arată Marlene Dietrich.

Era femeie şi asta era tot ce conta.

Mâinile lui erau aspre şi grosolane de la munca brută. Corpul îi mirosea a sudoare stătută şi a ură.

Ura avea miros, într-adevăr, se gândi Lore absentă, în timp ce el îi trăgea rochia peste şolduri şi îi dădea jos lenjeria de corp. Lore trebuia să facă asta singură – conform instrucțiunilor stricte ale Mamei – dar Lore nu mai era acolo.

Când fața lui se apropie mult prea mult de a ei, Lore închise ochii, aşa cum le sfătuise Emmi, şi deschise gura, ca să tragă aer în piept. Gura nu simțea nici un miros. Măcar de-ar fi putut să-şi oprească restul senzațiilor din corp în acelaşi fel...

Emmi îi spusese să se gândească la prima ei iubire, dar în schimb, Lore începu să-şi amintească de blana caldă a câinilor de vânătoare ai bunicului ei, de mirosul cailor după ploaie, la Viena, de zgomotul vâslelor pe lac în timpul verii, de gustul divin al profiterolului dintr-un restaurant franțuzesc, de notele Filarmonicii din Viena, mângâind-o ca nişte valuri...

Însă el era tot aici, printre toate amintirile plăcute, invadând, deranjând, oricât de departe ar fi încercat Lore să-l țină. După o lungă bătălie dusă şi pierdută în sinea ei şi absolut nici o emoție la exterior, încetă să se mai gândească la orice. Era mai bine decât să-şi mânjească cele mai bune amintiri cu treaba asta. Încă avea nevoie de ele, vii şi neatinse, ca să-şi poată spune că mai există ceva pe lumea asta pentru care merită să trăieşti.

Se termină cât ai zice peşte. Dintr-odată, el nu mai era acolo, zdrobind-o cu trupul lui. Foşnet de haine, scârțâitul slab al uşii, iar Lore era singură din nou.

Singură şi cumva străină, de parcă propriul corp ar fi fost un necunoscut cu care nu ştia ce să facă.

După cincisprezece minute, veni altul.

Acesta nu spuse nimic.

Fiecare era altfel. Un deținut mai mare. Unul mai mic. Unul mai în vârstă. Un băiat căruia abia îi dăduseră tuleiele. Dar cu toții germani sau austrieci, ofițerul SS o asigurase măcar în privința asta. „Prostituatele germane sunt numai pentru germani." Chiar şi aici, legi rasiale, igienă rasială, puritate rasială.

— Nici un porc de evreu n-o să pună mâna pe tine, stai liniştită, intervenise şi Mama, deşi nu o întrebase nimeni. Doar bărbați germani, curați.

Dacă erau atât de curați, atunci oare de ce Lore nu-şi dorea altceva decât să-şi jupoaie pielea de pe ea şi s-o spele cu leşie, când ziua se sfârşi, în cele din urmă?

Cina fu luată în tăcere în seara aceea. Jumătate dintre femei nu aveau poftă de mâncare. Celelalte mâncau în linişte, cu ochii în farfurie, de parcă s-ar fi simțit vinovate că ele puteau s-o facă, şi celelalte nu.

În camera ei, Frau Aufseherin ținea socotelile: permisele de bordel cumpărate cu mărci germane, medicamentele preventive folosite, profilacticele distribuite.

— O zi bună azi, conchise ea prin uşa deschisă, mai degrabă pentru ea însăşi decât pentru protejatele de care nu-i păsa cine ştie ce.

Nu răspunse nimeni.

— Azi am stat de vorbă cu unul dintre tipii mei, zise Emmi în şoaptă, în timp ce cărau cazanele înapoi la

bucătărie. Lucrează ca mesager în lagăr. A zis că data viitoare ne face rost de nişte vaselină. Îl cheamă Oskar. E un tip destul de drăguţ. La care se nimereşte data viitoare, să-i cereţi ce vă trebuie.

— Eu am nevoie de un corp nou, mormăi Lore, pe un ton plat.

— Păi, ai noroc atunci, fată. Găseşti o grămadă pe aici, răspunse Emmi, pe acelaşi ton.

Lore se opri şi se uită la ea peste mânerul cazanului pe care îl împărţeau, întrebându-se cum poţi să glumeşti despre aşa ceva într-un loc ca acesta şi după lucrurile prin care tocmai trecuseră.

Dar apoi Emmi ridică din sprânceană – „Ce-i?" – şi deodată, fără să vrea, lui Lore îi tresăriră buzele palide, schiţând un surâs aproape imperceptibil.

— Ţi se pare amuzant, vacă toantă ce eşti? zise şi-i cârpi una lui Emmi.

Drept răspuns, Emmi o lovi în fluierul piciorului şi, nu după mult timp, râdeau, se blestemau şi se plesneau una pe alta peste capetele acoperite cu baticuri, până când începură să le curgă lacrimile pe obraji. Iar apoi, aceleaşi baticuri fură date jos, lipite de obrajii lor cu gesturi de surori – „Gata, gata, dragă, nu eşti singură, toate trecem prin asta şi o să trecem peste, o să vezi că aşa va fi!" – şi, dintr-odată, povara nu mai era insuportabilă.

La fel ca granitul de la Mauthausen, fusese spartă în bucăţi şi împărţită între ele, iar astfel, era cumva mai uşor de cărat.

Până la sfârşitul lunii, administraţia lagărului procurase un radio portabil pentru baraca femeilor.

— Răsplată că nu le-am înjunghiat în grumaz vreunul dintre cei mai buni muncitori, cu siguranţă, glumi Tillie.

— Sau că nu ne-am tăiat venele, replică Lore.

Radioul era reglat pe singurul post de stat şi transmitea mai des discursurile lui Goebbels decât muzică, dar tot era ceva. Dimineaţa, femeile se strângeau în jurul lui, încercând să distingă minciunile de adevăr.

— L-au omorât pe Heydrich, eh?

— Acum câteva luni. Şi noi habar n-am avut.

— Cine e Heydrich? întrebă Anika, fără să ridice capul din lucrul de mână.

Lui Oskar al lui Emmi începuse să-i placă de ea în mod deosebit, ca unui frate. Ori de câte ori era repartizat la ea, nu-şi folosea niciodată privilegiile; doar stătea de vorbă cu ea în şoaptă, prieteneşte, şi îi aducea cadouaşe pe sub mână, în timp ce ofiţerii SS mituiţi închideau ochii. Cumva, în ciuda tuturor regulamentelor, reuşise chiar să-i procure andrele şi câteva gheme, probabil după ce observase că îşi ciuguleşte pieliţele degetelor până îi dă sângele. Surprinzător, trucul funcţionă. Anika tricota cu la fel de multă concentrare câtă îşi dedicase sfâşierii pieii, şi tricota oricând nu dormea sau lucra: mai întâi, doar petice de forme nedefinite, pe care le desfăcea de îndată ce rămânea fără fire, doar ca să se apuce de un alt petic amorf. Dar nu după mult timp, sub îndrumarea blândă a lui Tillie, Anika începu să facă fulare şi mănuşi.

Întâi Mama şi apoi ofiţerii SS remarcaseră talentele fetei şi acum, în schimbul unor privilegii suplimentare sau al hranei, Anika tricota pulovere pentru personalul SS din lagăr, fulare de angora pentru neveste şi jucării pentru copiii lor.

Jumătate din orăşelul Sankt Georgen era alcătuit acum din familiile ofiţerilor SS. O grămadă de lucru pentru mâinile neobosite ale Anikăi.

— A fost şeful SD-ului, zise Lore încet. Actualul RSHA, Biroul Principal de Securitate al Reichului German. Au unit mai multe agenţii şi i-au dat alt nume, dar asta s-a întâmplat deja după ce am plecat eu.

— L-ai cunoscut vreodată?

Aceasta era Heidi, cea denunţată de soţul ei fiindcă avusese o aventură cu comunistul, şi curiozitatea ei morbidă, ca de obicei.

Cu bărbia sprijinită în palmă, Lore se uita pe geam. Acolo, sub razele usturătoare ale soarelui dogoritor de iulie, deţinuţii se tot împleticeau coborând scările morţii, cărând, în spinarea goală, blocuri imense de granit. Nişte coloşi ai vremurilor moderne, biciuiţi şi scuipaţi, care purtau pe umeri greutatea întregii lumi.

— O singură dată, imediat după Anschluss. L-am văzut de departe în timp ce ne inspecta birourile, spuse Lore, cu vocea plină de viaţă, o viaţă de mult dispărută şi uitată. I-am văzut pe majoritatea.

— Cum ţi s-au părut? Heydrich, Himmler...

Lore ridică din umeri cu indiferenţă.

— Oameni obişnuiţi. Oameni obişnuiţi, dar cu forţa de a a anihila milioane dintr-o singură semnătură, pe o singură foaie de hârtie. Asta e tragedia întregii situaţii.

— Bine că l-au omorât cehii ăia, zise Lisl.

Spre deosebire de Heidi, ea chiar era pe bune şi îşi purta cu oarecare mândrie în piept triunghiul roşu de deținut politic.

— Cum să fie bine? Heidi se întoarse către ea. Au murit toți. Toți prietenii le-au murit şi ei. Sate întregi au fost rase de pe fața pământului drept răzbunare şi alți şi alți evrei şi slavi au fost arestați şi trimişi în lagăre drept pedeapsă, şi pentru ce? Pentru ca alt călău să continue de unde a lăsat ăsta treaba?

— Deci, spui că ar trebui să stăm pe spate şi s-o încasăm fără să ripostăm? protestă Lisl.

— Exact asta facem deja, mormăi Emmi, cu un rânjet strâmb.

Lore pufni încet, din locul ei de lângă fereastră.

— În orice caz, tu ce sugerezi să facem? continuă Emmi. Fuseseră hrănite destul de bine de la sosirea la Mauthausen. Acum, aveau putere să fie din nou într-o dispoziție luptătoare. Noi, personal, aici, în lagărul ăsta?

— Eu sugerez ca Lisl să ia andreaua Anikăi şi să se ducă să-l înjunghie pe Kommandant Ziereis, sugeră Tillie, cu o privire ironică.

— Ţicnită mai eşti, Mathilde! pufăi Lisl.

— Cine vorbea, replică Tillie, neperturbată. Să instigi la revoltă în mijlocul unui lagăr de concentrare!

Afară, baroasele izbeau granitul care nu ceda. Anika tricota. La radio, Zarah Leander cânta despre iubirea eternă.

Apelul de seară. Începea munca pentru singurele douăzeci de femei de la Mauthausen.

Lore îl studie pe bărbatul care îi fusese repartizat, în timp ce acesta stătea în picioare, timid şi sincer stânjenit, în pragul compartimentului ei. Tânăr, bine bărbierit, un funcţionar din lagăr, bănui ea, cumva uşurată. Funcţionarii erau cei mai buni vizitatori de aici. Ofiţerilor SS nu le plăcea duhoarea în sediul unde lucrau, ceea ce însemna că funcţionarii aveau voie să facă duş regulat şi li se dezinfectau periodic uniformele de păduchi.

Numai triunghiul roz de pe pieptul bărbatului o deruta pe Lore. Nu mai văzuse unul până atunci şi nici nu-şi amintea, la prima vedere, ce însemna acea clasificare mai exact. Biroul ei se ocupa doar de evrei. Însă Reichul avea mulţi alţi „duşmani" pe care să-i însemneze, să-i trimită în lagăre şi să-i ucidă. Nu puteai să ţi-i aminteşti pe toţi.

— Bună seara, spuse funcţionarul, strivindu-şi chipiul de la uniformă în mâinile fără astâmpăr.

— Bună seara, răspunse Lore, dându-şi mâna la o parte, ca să-i facă loc bărbatului să se aşeze lângă ea.

El se aşează, dar nu prea aproape.

— N-am cumpărat nimic ca să vă văd, a zis el, cu o şoaptă grăbită.

— Pentru mine nu schimbă nimic. Oricum noi nu suntem plătite.

— Nu, nu asta am... Se încurcă în cuvinte, îşi drese glasul. Îmi pare rău să aud că nu sunteţi plătite. Ar trebui.

— Avem privilegii. E destul de bine.

Nici un privilegiu din lumea asta – nici radioul, nici tricotatul şi, cu siguranţă, nici sângeretele – nu ar fi

fost vreodată de ajuns ca să compenseze violul acesta organizat, zi de zi, dar Lore înțelesese de mult că nu ajuta pe nimeni să se plângă din cauza asta. În schimb, îi ceruse lui Oskar un calendar şi tăia acolo zilele din sentința de un an. Încă zece luni, trei săptămâni şi două zile. Şi apoi, libertate. Puteai să trăieşti cu asta.

— Chiar şi aşa, insistă deținutul, cu o încăpățânare stranie.

Lore începu să-şi desfacă nasturii rochiei.

— Nu, nu, nu vreau... Părea să caute cuvintele potrivite. Nu trebuie să faceți nimic. Sunt aici doar fiindcă m-au obligat să vin.

— Cine?

— SS-ul.

— Stranie pedeapsă, sublinie Lore, zâmbind în colțul gurii.

— N-o luați personal. Sunteți foarte frumoasă. Doar că..., zise şi arătă spre triunghiul roz, iar sângele îi urcă în obraji.

— Nu ştiu ce înseamnă, recunoscu Lore, cu sinceritate.

O pauză foarte lungă, după care el şopti în sfârşit, atât de încet, că Lore abia îl auzi:

— Homosexual.

— Oh.

Preț de o clipă, nu ştiu cum să reacționeze.

— Îmi pare rău, spuse el.

— Nu aveți de ce să vă cereți scuze.

— Înțeleg dacă sunteți scârbită.

Lore se mulțumi să chicotească încet. Kapo erau cei care o scârbeau, bărbații care o tratau ca pe o latrină,

pe sistemul: „Fă-ți treaba şi pleacă”. În mod cert, nu homosexualii politicoşi.

— Şi de ce v-au trimis aici, mai exact?

— Ca şi pe ceilalți din lagăr. Pentru reeducare.

— Ah, făcut Lore, zâmbind cu subînțeles.

SS-ul, cu logica sa imbatabilă. Probabil că fusese încă una din ideile „strălucite” ale lui Himmler.

— Da, încuviință deținutul, zâmbind la rândul său.

Dar tăcerea aceea plăcută nu dură mult. Uşa se deschise brusc de perete, şi ofițerul SS de serviciu se înfipse în prag.

— N-ai venit aici să stai la poveşti, poponare! Hai, pantalonii jos şi treci la treabă, sau te raportez la comandanții tăi şi gata cu postul călduț în biroul de contabilitate.

Lore simți cum pe deținut îl străbate un fior când uşa se trânti în urma ofițerului SS.

— E în regulă, şopti ea, trăgându-l de mână. Îmi ridic fusta şi vă întindeți peste mine şi vă mişcați jumătate de minut. O să creadă că am făcut-o.

— N-o să mă raportați?

— Nu, bineînțeles că nu.

Stânjenit, bărbatul urcă peste ea, atent să nu-i strivească trupul delicat.

— Aveți nevoie de ceva? Mă ocup de valută şi metale prețioase. Toate lucrurile cu care sosesc deținuții, dacă au o valoare cât de mică, trec prin biroul nostru. Pot să vă fac rost de orice vă trebuie.

Lore doar zâmbi în fața buzelor lui, în timp ce ochii lui sinceri şi albaştri erau foarte aproape de ai ei.

— Vă mulțumesc, dar e în regulă. Aici nu avem ce să facem cu banii.

— Dar SS-ul da, şopti el, privind-o cu subînțeles, iar Lore se uită la el întrebătoare. Nu uitați că sunteți o deținută, dar ei merg la oraş şi în permisie, explică funcționarul. Pentru câteva bancnote americane, pot să devină foarte agreabili.

— Dacă pot fi atât de agreabili, de ce sunteți aici cu mine?

— Ah, dar asta e directiva lui Himmler. Trebuie să se prefacă şi ei, ca să-i scrie un raport frumos.

— Cum vă numiți? întrebă Lore.

Era prima dată când îl întreba asta pe un vizitator.

— Wilhelm.

— Eu sunt Lore.

— Încântat de cunoştință, Lore.

— Încântată de cunoştință, Wilhelm.

Când ofițerul SS împinse din nou uşa, Wilhelm îşi lega ascultător şireturile de la pantalonii de uniformă.

— Ei? Cum a fost?

Întrebarea îi era adresată lui Lore.

— Oh, foarte bine, răspunse ea, cu un zâmbet sincer.

— Vezi, nătărăule? Se pare că poate să ți se scoale pentru o fată dacă vrei, mormăi ofițerul SS, împungându-l pe Wilhelm cu vârful bastonului, să iasă din cameră.

— *Jawohl*, Herr Rottenführer.

Bărbatul era un soldat obişnuit, văzu Lore după însemnele de pe uniformă, dar promovarea în grad trebuie să-i fi făcut plăcere.

— Bun. Am grijă să te repartizez tot la ea data viitoare.

— Vă mulțumesc, Herr Rottenführer.

Wilhelm era serviabilitatea întruchipată când făcu o plecăciune şi ieşi din compartimentul lui Lore. Aceasta îl surprinse totuşi că îi făcu cu ochiul în semn de rămas-bun când soldatul SS nu se uita.

13

Noiembrie 1942

— De ce nu l-ai raportat? Nu contravine regulilor? Trebuia să faci ceva!

Pentru prima dată după incidentul de la Siemens, Lore se simțea cuprinsă de o emoție suficient de puternică pentru a distruge. Se pare că fusese nevoie să vadă fața bătută a lui Tillie ca să se trezească, în sfârşit, după câteva luni bune, din apatia care o făcea să străbată, ca o somnambulă, rutina lagărului, existând pur şi simplu, cu siguranță fără să trăiască în adevăratul sens al cuvântului, în vreme ce toate sentimentele i se atrofiau încet.

— Lore, e în regulă, o să se vindece cât ai zice peşte, o imploră Tillie, cu buzele sparte şi umflate.

Cu toate acestea, ochii lui Lore erau ațintiți doar asupra lui Frau Aufseherin, iar în ei se aprindeau din nou focuri de mânie îndreptățită.

— N-ar fi trebuit să aibă voie să vină aici de la bun început. E cunoscut ca un cal breaz printre deținuți. Îi agresează toată ziua, îl văd cu ochii mei pe scările alea,

cum îi loveşte cu bastonul pe bieţii nenorociţi, până când se împiedică şi cad şi îşi găsesc moartea zdrobiţi. E un sadic şi un mare porc, iar dumneata i-ai dat voie să vină aici!

— Nu mă critica pe mine, fată, mârâi Frau Aufseherin. Nu eu împart permisele de bordel, ci ofiţerii SS. Ai o problemă cu asta, du-te la Herr Kommandant, dacă ai chef.

— Poate că aşa am să fac!

— Lore, pentru binele tău, ţine-ţi gura, zise Emmi foarte încet, trăgând-o pe Lore de braţ. Hai, vino s-o ajutăm pe Tillie să se spele. Am nişte spirt în cameră. O curăţăm numaidecât.

Dar cu Lore nu aveai cum să te înţelegi. Acum era cuprinsă de o stare, aceeaşi stare care o adusese aici.

— Are nevoie de copci, nu de spirt. Şi vreau să vorbesc cu Herr Doktor. Sau cu Rottenführer Siebert. Vreau să fac un raport oficial...

O palmă grea peste gură i-o reteză scurt.

Lore se uită câteva clipe lungi la Mama lor, scuipă sânge pe podeaua abia frecată, drept la picioarele ei, şi, dintr-odată, îşi luă avânt cu braţul şi o lovi la rândul ei, cu atâta forţă, încât Mama se retrase cu mâna la gură, uluită mai degrabă de actul de revoltă decât de lovitură în sine.

Lângă Lore, Emmi icni brusc, printre dinţi. Însă cu coada ochiului, Lore o văzu pe Tillie că schiţează un zâmbet minuscul într-un colţ al gurii zdrobite.

— Ţi s-a urât de tot cu viaţa? şuieră Frau Aufseherin, cu pieptul urcând şi coborând, cu mâna pipăind la şold după baston.

Doar că nu era acolo. Încetase să-l mai poarte după prima săptămână, crezând, greşit, că mieluşelele ei sunt o turmă ascultătoare, care nici măcar nu s-ar putea gândi să-i facă necazuri.

— Dacă te întorci cu bățul ăla, zise Lore, respirând şi ea greoi, jur că ți-l vâr pe gât.

— Până aici ți-a fost, mormăi Mama şi se retrase, prevăzătoare, fără să întoarcă spatele fetei de la bordel care îşi pierduse dintr-odată mințile. Până aici ți-a fost. Te raportez în clipa asta. La buncăr cu tine! La duşurile de gheață, împreună cu rusnacii! Ai văzut ce repede o mierlesc după alea? Să vedem tu cât rezişti, curvă idioată!

Sigur că Lore văzuse. Lore vedea multe de la fereastra ei, iar printre acestea se numărau şi notoriile duşuri de gheață. Erau una dintre cele mai recente invenții ale SS-ului, rezervată în principal prizonierilor de război sovietici. Înfometați după un drum lung în vagoanele de vite, îmbrăcați doar în nişte cârpe, uneori cu picioarele goale, erau puşi să stea în poziție de drepți în Appellplatz ore în şir, în timp ce ofițerii SS îşi vedeau de birocrația obişnuită, numărându-i şi numerotându-i; deşi în cazul prizonierilor de război sovietici, toată procesarea era o simulare. SS-ul aştepta, pur şi simplu, ca jumătate din bărbați să moară de hipotermie, după care îi trimitea pe cei rămaşi la duşurile construite afară. Vara, acestea erau o plăcere pentru deținuți, dar în lunile de toamnă şi iarnă se transformau în instrument de tortură. Lore văzuse mult prea mulți sovietici care sucombaseră după ce fuseseră forțați să stea sub jeturile de apă rece ca gheața până când

ofițerii SS hotărau că fuseseră „dezinfectați” suficient. Macabrul Sonderkommando[10], cu căruciorul morții, era mereu acolo, gata să desprindă cadavrele înghețate bocnă şi lipite de pământ, după ce se termina distracția celor de la SS. Din batalioane întregi capturate, numai câteva zeci de bărbați supraviețuiau, doar ca să fie trimişi la carierele de granit, unde erau munciți până la moarte.

Uneori, Lore se întreba dacă bărbații îi invidiau pe tovarăşii lor morți.

— Haide, raportează-mă! strigă Lore după ea, în timp ce Frau Aufseherin se strecura afară din baracă. Mai bine fac duşuri de gheață cu rusnacii în loc să mai servesc vreun porc de Kapo de-ai dumitale, în orice zi a săptămânii şi de două ori duminica! Orice e mai bine ca asta! Crezi că duşurile dumitale sunt o pedeapsă? Nu sunt o pedeapsă. Sunt o eliberare!

Colegele ei de baracă se rugau de ea şi o trăgeau de brațe, iar în cele din urmă reuşiră să o aducă înapoi înăuntru.

— Te-ai țăcănit de tot? strigă Emmi, agățându-se de umerii lui Lore, în încercarea disperată de a-i băga mințile în cap. Sau te-a sărit Dumnezeu când a împărțit judecata sănătoasă la oameni? Ce naiba te-a apucat?

Dar în loc să răspundă, Lore se scutură din strânsoarea ei şi se îndepărtă cu o hotărâre extrem de calmă.

---

[10] Unitate din lagărele naziste alcătuită din deţinuţi, de obicei evrei, a căror sarcină principală era eliminarea cadavrelor.

— Deci? i se adresă femeii uluite din pragul compartimentului lui Emmi. Unde ziceai că e spirtul ăla?

— I-o fi zis careva de ce sunt aici, spuse Tillie, tresărind când Lore îi şterse tăietura de sub ochi, cu o cârpă îmbibată în alcool. O fi mituit pe cineva ca să-mi fie repartizat mie, reuşi ea să zâmbească îndurerată. A zis că mi-o trage până iese perversiunea din mine. Mi-a zis că-mi plac femeile fiindcă n-am fost cu un bărbat adevărat. Asta în timp ce mă sugruma, mare bărbat adevărat ce e el.

— Anika, du-te, îi spuse Lore fetei pe care abia acum o observă că stătea în uşă.

— Da, Ani, du-te înapoi în camera ta, spuse Tillie. Starea mea actuală e numai pentru ochii odihniți.

— Nu sunt un copil, să ştiți, răspunse Anika.

Poate că erau doar umbre, dar Lore ar fi putut să jure în clipa aceea că vede ceva ciudat în ochii fetei.

— Ştim, Ani. Emmi îi înconjură umerii cu brațul, împăciuitor, şi o conduse blând, dar ferm, spre ieşire. Dar Mama o să vină curând cu toată cavaleria după ea, aşa bănuim, după isprava lui Lore. Lore ignoră privirea acuzatoare a lui Emmi. Nu vrem să creadă că ai avut vreo legătură cu asta. Nu-i nevoie să-ți pierzi cele mai noi privilegii.

— Privilegii, mormăi Anika, cu ochii pironiți asupra feței desfigurate a lui Tillie.

Cu doar câteva zile în urmă, după ce una din nevestele ofițerilor SS se lăudase cu toată garderoba nouă pe care o crease Anika pentru ea şi familia ei,

folosind tipare din revistele de modă pe care i le oferise ea, una dintre nevestele ofițerilor superiori hotărâse că nu poate fi eclipsată. Era uşor de ghicit prin ce chinuri îl făcuse să treacă pe soțul ei, dar cumva se eliberase un permis pe numele Anikăi, ca să meargă în Sankt Georgen, cu un singur bărbat drept escortă, şi să-i ia măsurile nu doar nevestei ofițerului senior, ci şi celor patru copii ai lor şi ofițerului însuşi, precum şi pe cele ale canapelelor şi paturilor. Nevasta lui Herr Offizier voia cuverturi şi pături şi milieuri – tot tacâmul, aşa cum se cuvine – şi le voia gata până de Yuletide. Timpul nu era o problemă. Dar Anika nu avea să mai lucreze la bordel până când nu termina comanda.

Nu puteai să rişti un asemenea noroc.

Chiar şi aşa, Anika rămase înfiptă-n loc, cu încăpățânare.

— Du-te, Ani. Emmi aproape o împinse afară. Avem nevoie de cineva în exterior. Altfel, cine să ne spună ce se întâmplă, de fapt, cu nenorocitul ăsta de război?

După ce aruncă o ultimă privire spre Tillie, Anika se îndepărtă târându-şi picioarele şi mormăind ceva în barbă. La fix, fiindcă în clipa aceea sosi Frau Aufseherin, cu Rottenführer Siebert după ea, arătând cu un deget acuzator spre târfa aia afurisită, care a atacat-o în modul cel mai abject şi care trebuia pedepsită, ca să le învețe pe toate cât de bine o duceau aici.

Spre dezamăgirea Mamei, Lore nu avea să primească duşuri de gheață, însă. Doar o bătaie, care a făcut-o să urineze cu sânge mai bine de o săptămână, şi izolarea

într-un buncăr atât de mic, încât putea să atingă ambii pereți cu brațele desfăcute.

Habar nu aveau ei că ea stătea acolo încovrigată ca un cățeluş, să-şi țină de cald, învelită în câteva ziare pe care Oskar reuşise să i le aducă cine ştie cum, şi zâmbea neîncetat, cu buzele ei sparte. Aici nu erau vizitatori. Nimeni care s-o violeze zi de zi. Buncărul nu era o pedeapsă. Era o vacanță. Măcar de şi-ar fi putut petrece acolo tot restul anului...

14

Viena, 1946

— Fireşte, asta nu s-a întâmplat.

Judecătorul Brodbeck văzu cum un zâmbet mărunt şi sardonic se cuibări, ca o pisică, pe buzele lui Frau Stroman.

— Aproape că m-am gândit să-i mai dau o scatoalcă după ce am ieşit, dar...

Vocea i se stinse.

Heinrich Stroman se foia incomod pe scaun, de parcă simpla idee a violenței soției sale, fără a mai lua în seamă ocupația ei ruşinoasă, i se părea respingătoare.

— Dar? o întrebă judecătorul Brodbeck, cu blândețe.

Opinia lui despre această femeie misterioasă se schimbase mult de când începuse să-şi relateze povestea. Dintr-o stricată şi o neghioabă, se transformase într-o persoană cu un puternic simț al

dreptății, pe care nu avea cum să nu-l respecte; o rebelă, cu o busolă morală care arăta în permanență direcția corectă, în pofida circumstanțelor. Aproape că o admira în clipa aceea.

— Dar fetele, oftă Frau Stroman. Colegele mele de baracă. Surorile mele... Trebuia să le fiu alături. Şi mai ales după incidentul cu Anika... Atunci l-am cunoscut pe tatăl copilului meu. Wolf.

Ochii îi fură învăluiți într-o ceață plină de iubire şi dor de netăgăduit. Cu o mişcare lentă şi gânditoare, răsuci un inel îngust de aur pe inelar, despre care judecătorul Brodbeck bănuia că fusese pus acolo de altcineva decât soțul ei.

Cu toată ființa lui, se aplecă înainte, gata să asculte continuarea poveştii ei incredibile.

15

Noiembrie 1942

— Ca să fiu sincer cu tine, nu ştiu de ce mă aflu aici, zise vizitatorul.

Avea zâmbetul unui bărbat care nu prea era obişnuit cu astfel de manifestări. Sau care aproape că uitase de tot cum să zâmbească.

— Din acelaşi motiv ca toată lumea, bănuiesc, răspunse Lore, ducând mâna la primul nasture al rochiei.

— Nu, nu, făcu el un gest cu mâna. Era o mână de muncitor, o palmă lată, cu cicatrici de la munca fizică grea. Şi totuşi, avea ochi de intelectual, strălucind de o inteligență tăcută, ca flăcările de chihlimbar ale bibliotecii incendiate din Alexandria. Ți-am spus, nu pentru asta sunt aici.

Lore lăsă mâinile să-i coboare înapoi în poală şi îl privi întrebător. Nu avea un triunghi roz, ca Wilhelm. Era roşu, exact ca al ei şi exact ca cicatricile recente din palmele lui, în care praful de granit zdrobit avea să rămână pentru totdeauna.

— Mă tem că aici prestăm un singur serviciu, zise ea, cu un zâmbet ironic. Aşa că, dacă n-ai venit pentru asta, nu eşti în locul potrivit.

Zâmbi şi el, de parcă ar fi apreciat răspunsul.

— Mauthausen a fost un lagăr destinat integral bărbaților, încă de la deschidere, zise el.

Lore dădu aprobator din cap.

— La fel ca Ravensbrück, doar că acela era numai pentru femei.

— Aşadar, eşti de la Ravensbrück?

— Îmi place să cred că sunt din Viena.

Răspunsul acesta îi plăcu şi mai mult; Lore îşi dădu seama după ridurile mici care îi apărură în colțurile ochilor.

— Eu sunt Wolf.

Numele i se potrivea[11]. Avea o forță incontestabilă, tacită, dar nu cea a unui prădător, cum văzuse Lore la mult prea mulți ofițeri SS şi Kapo. Nu; era forța unui conducător de haită care umbla în urma ei, nu în față

[11] „Lup” (în limba germană în original).

de tot, şi care avea grijă să-i apere pe membrii cei mai plăpânzi ai familiei sale.

— Nu ți-au explicat regulile acestui stabiliment minunat, Wolf? Pentru că mă tem că le încalci pe toate.

— Regulile stabilite de cei aflați la putere şi care nu au nici o treabă să fie la putere trebuie încălcate.

— De-asta eşti aici?

El se gândi la răspuns.

— Am supărat pe cine nu trebuie. Dar tu?

— Trădare.

— Ai câştigat.

Lore arătă în jurul ei, râzând pentru prima dată după săptămâni întregi, sau cel puțin aşa i se părea.

— Chiar aşa?

— Eşti în viață. Asta e deja o victorie în circumstanțele noastre.

— Ce filosof eşti, Wolf!

— Doar fost jurnalist. Şi tot nu mi-ai spus cum te numeşti.

— Contravine regulilor.

— Judecând după faptul că te afli aici pentru trădare, n-aş zice că eşti genul de persoană care să respecte regulile.

Peste cameră se lăsă tăcerea, plină de umbre vechi şi înțelesuri ascunse. În ea, Lore recunoscu reflexia celei care fusese şi, cumva, inexplicabil, şi pe a lui, doar că fără aceste uniforme hidoase, ci îmbrăcați în schimb în hainele cele bune, stând de vorbă la un bar din lemn de mahon, cu pahare de şampanie în față, într-o realitate paralelă care nu se întâmplase niciodată.

— Pari dintr-odată foarte gânditoare, fată fără nume.

— Mă gândeam doar la ce-ar fi putut să se întâmple.

— Ce-ar fi putut să se întâmple sau ce e posibil să se întâmple de acum înainte? Pentru că eu am convingerea fermă că încă n-am ajuns la final, indiferent ce ne promite tâmpitul ăla de Ziereis de fiecare dată când vine în vizită la carierele alea nenorocite în care muncim.

— De cât timp lucrezi în carieră, Wolf?

— De la început.

— Cum adică de la început?

— De când erau stânci neatinse, iar Sankt Georgen era un sat obişnuit, şi nu un cuib de vipere infestat de ofițeri SS. Eu am contribuit la construirea lagărului Mauthausen. Primele barăci şi sediul ăla elegant al SS-ului, pe lângă care sigur ai trecut când ai coborât din tren, turnurile alea afurisite ale fortăreței şi podurile alea mici şi drăguțe din Gusen şi tunelurile în care atâția tovarăşi şi-au găsit sfârşitul nefericit.

Era o melancolie atât de tandră în vocea lui, încât Lore simți cum i se pune un nod în gât, de parcă durerea lui ar fi fost molipsitoare, de parcă ar fi avut de împărtăşit suferința, pe care nu trebuia s-o poarte doar el.

Dintr-odată, fu copleşită de o tristețe atât de profundă, încât simți că e gata să se prăbuşească de durere. Rareori o izbea într-un fel atât de ascuns, dar când se întâmpla, aerul însuşi devenea la fel de greu ca stâncile Alpilor, apăsând-o, sugrumându-i dorința de a trăi.

— Văd că te-am întristat. Iartă-mă, te rog. Nu a fost intenția mea.

Nu o întristase. Doar îi amintise de viața pe care nu o mai avea. Viața pe care nici *el* nu o mai avea...

— De ce eşti aici, Wolf?

— Mi-e dor să am discuţii inteligente, în primul rând.

— Şi ai venit să le cauţi la bordel?

— Nu e un bordel şi tu ştii asta. E casa nefericitelor care au fost pedepsite de nazişti pentru nişte păcate pe care alte naţiuni le-ar considera fapte de eroism.

Dintr-odată, nu-şi dorea nimic mai mult decât ca el să plece. Trezise ceva în ea, nişte amintiri dureroase despre cine fusese înainte, despre toate lucrurile pe care încercase cu disperare să le uite, ca să supravieţuiască aici. Vorbea mult prea mult despre dreptate, despre eroism, despre moralitatea universală şi umanism, despre toate lucrurile care se înălţaseră odată cu fumul rugurilor pe care SS-ul îşi ardea nenumăratele victime, iar Lore pur şi simplu nu mai suporta să audă nimic din toate astea. Nici măcar numele ei. Îşi dorea să fie un număr. Un număr apatic, care nu simţea nimic şi care putea, aşadar, să supravieţuiască tuturor încercărilor.

Şi totuşi, dintr-un motiv pe care nu şi-l putea explica nici măcar sieşi, se ridică în picioare şi îi întinse mâna cu un gest uitat de mult, care nu îşi avea locul la Mauthausen şi în nici un alt lagăr, de fapt.

— Eu sunt Lore. Hannelore Stroman.

Cu un gest delicat, aproape reverenţios, îi luă mâna într-a lui şi i-o strânse, în timp ce zâmbetul cel mai călduros, de un şarm extraordinar, îi transformă trăsăturile.

— E o plăcere şi o onoare pentru mine să te cunosc, Hannelore Stroman.

Onoare. Ce ciudat suna acel cuvânt aici, într-un bordel din lagăr, şi totuşi cât de sincer îl rostise bărbatul. Lunecă peste pielea lui Lore ca o mângâiere, ca sărutul cel mai delicat, într-o seară caldă, la Viena.

Ar fi vrut să spună atât de multe lucruri, dar o bătuseră până scoseseră cuvintele potrivite din ea. El venise aici pentru o discuție inteligentă, dar ea îşi pierduse de mult obiceiul de a purta asemenea discuții. Data viitoare se va descurca mai bine; dar era posibil să nu existe o dată viitoare, era perfect conştientă de asta, aşa că tot ce putea face era să-i mai ofere un zâmbet dulce-amărui şi să-şi întipărească în memorie senzația palmei lui aspre peste palma ei.

— Aproape ți s-a scurs timpul, Wolf.

Bărbatul încuviință din cap, încet, solemn, studiind-o cu o asemenea gravitate, de parcă însăşi viața lui depindea de a-şi aminti fiecare fir de păr care îi încadra chipul.

— Te deranjează dacă mai vin?

— Deloc.

Pe coridor, paşii grei ai Mamei. Pentru prima dată, Lore nu simți senzația acea familiară de uşurare când auzea scârțâitul scândurilor şi încheieturile degetelor bătând la uşă.

— Dar repartizează vizitatorii la întâmplare. Vezi tu... ca să nu se creeze familiaritate.

Wolf pufni încet, cu un dispreț grozav.

— Primeşte mită? Supraveghetoarea aia minunată a voastră?

Tonul lui, când apăsă pe cuvântul „minunată”, era de-a dreptul batjocoritor.

— Nu când vine vorba de mine. Am reuşit s-o calc pe coadă de curând.

— Ce ai făcut de ai supărat bestia?

— I-am tras o palmă.

Bărbatul căscă ochii mari, la fel cum şi uşa se căscă de perete, dezvăluind-o tocmai pe bestia aceea, în toată gloria ei malefică.

— Gata. Afară.

Lore văzu că bărbatul îşi dorea cu disperare să mai spună ceva, dar în urma Mamei venea medicul SS. Al doilea vaccin preventiv pentru vizitatorii bordelului. Lui Lore i se păruse întotdeauna amuzant cât de îngrijoraţi erau ofiţerii SS de bolile venerice, într-un loc unde deţinuţii picau ca muştele. Pentru deţinuţi, herpesul genital ar fi fost o binecuvântare dacă venea la pachet cu o masă completă şi măcar o zi liberă de la munca aceea care le rupea spatele şi de la bătăile administrate de Kapo, „ca să le ţină moralul ridicat”.

— Du-te. Lore fu prima care îşi retrase mâna, deşi cu multă reticenţă. Nu-ţi risca privilegiul. O să încerc să organizez ceva, şopti ea.

El încuviinţă din cap, se înclină uşor în faţa ei şi bătu din călcâie în faţa medicului SS. După acel blând bun-rămas, gestul îi ieşi deosebit de batjocoritor, sau cel puţin aşa i se păru lui Lore.

— Ce e sunetul ăla? o întrebă Lore pe Tillie, când încă o explozie făcu geamul de la fereastra cu perdea a compartimentului ei să zornăie.

— De unde să ştiu? Tillie îi aruncă o privire uşor batjocoritoare. Doar sunt şi eu încuiată aici cu tine, nu?

Încă nu era trei după-amiaza, şi totuşi soarele se scufunda deja dincolo de zidul înalt al fortăreţei, iar razele sale piezişe colorau totul împrejur în nuanţe roşcate. Lore îşi trecu palma peste aşternuturi, proaspăt venite de la spălătorie, dezinfectate, deparazitate, mirosind liniştitor a leşie şi, totuşi, a sudoarea nenumăraţilor bărbaţi care se întinseseră în ele.

— Hei, Anika! o strigă Tillie, prin uşa deschisă. În timpul zilei, când nu aveau nimic de ascuns şi nimic de care să se ruşineze, cele mai multe fete stăteau cu uşa deschisă. Lasă tricotatul şi mai odihneşte-ţi mâinile.

De unde stătea, Lore vedea doar creştetul blond al Anikăi, aplecat conştiincios deasupra lucrului de mână.

— Ani, vino! Vreau să te întreb ceva, strigă Tillie mai tare.

Acum, vânătăile de pe faţa lui Tillie abia dacă se mai vedeau, de un galben-pal şi aproape dezumflate de tot. Doar cu ochiul stâng încă nu vedea bine. După ce îl inspectă, medicul indiferent din lagăr declarase că nervul era, probabil, deteriorat permanent şi o trimisese pe Tillie la plimbare. Cât timp părţile ei intime funcţionau cum trebuie, asta era tot ce conta. Nimănui nu-i păsa că o fată de la bordel avea doi ochi buni sau numai unul.

În fiecare zi, când echipele de muncitori se aliniau în Appellplatz pentru apelul de seară, femeile erau îngrozite de întoarcerea Bestiei Verzi, un nume dat

bărbatului de colegii de echipă şi adoptat repede şi de fetele de la bordel. Până acum, fuseseră scutite de prezența lui. Dar amenințarea încă plutea în aer, nevăzută şi totuşi la fel de grea ca aerul înainte de furtună. Lore simțea ca un fior pe ceafă de fiecare dată când se lăsa seara şi, odată cu ea, se profila şi umbra Bestiei: nu chiar lângă ele, ci pândind, aşteptând răbdător... strângând destui bani pentru mita cu care să se asigure că va fi repartizat unei victime alese de el.

Chipul pur şi angelic al lui Ani o smulse pe Lore din gândurile negre. Cu părul ei împletit, de culoarea grâului, cu tricotajul în mână, era o imagine din trecut, dulce precum cântecul de leagăn al unei mame, aşa cum stătea acolo, în pragul compartimentului lui Lore. Cumva, însăşi prezența ei făcea camera să pară mai uşoară, mai aerisită.

— Lore, du-te până afară, începu Tillie, apropiindu-se mai mult de perete, ca să-i facă loc Anikăi pe pat. Vezi ce se întâmplă.

Ani încuviință din cap şi se aşează.

— Mințile curioase îşi doresc să ştie, continuă Tillie, schimbând un zâmbet conspirativ cu Lore, ce sunt exploziile alea pe care le auzim. O fi cumva armata Aliaților care se apropie?

Lore pufni încet. „N-avem noi norocul ăsta."

— Nu, nu-s armatele Aliaților, asta e sigur, rânji Ani. Dar n-ar fi minunat?

— Atunci ce e? insistă Lore, ascultând cum încă o undă de şoc îşi trimite valurile prin întregul lagăr.

— Aruncă în aer stânci în Gusen, zise Ani.

— În Gusen? repetă Tillie încet, de parcă ar fi simțit pe limbă numele vag familiar.

— E o altă parte din complexul lagărului, explică Ani, apucându-se din nou de tricotat.

Fata asta muncea mereu, observă Lore. Obicei de la fermă, cu siguranță. Fetele de la fermă nu ştiau niciodată cum să stea de vorbă liniştite; nu avuseseră niciodată parte de un asemenea lux şi nu erau obişnuite cu el.

— Lagărul s-a extins acum peste tot în jurul oraşului. Mauthausen într-o parte, Gusen I în cealaltă, şi apoi mai e Gusen II şi în curând o să fie şi Gusen III. Acolo construiesc tuneluri.

— Pentru ce oare? întrebă Lore, cu adevărat nedumerită.

— Aliații bombardează Germania acum, răspunse Ani, cu vocea ei netulburată. Gravitatea veştilor pe care le aflase din afară nu părea să o afecteze câtuşi de puțin. Deocamdată, apărarea noastră aeriană îi ține la periferia oraşelor, dar mai-marii de la Berlin au decis că va fi doar o chestiune de timp până când vor începe să o străpungă şi să zboare tot mai aproape. Aşa că mută anumite fabrici sub pământ. Asta-i treaba cu exploziile. Construiesc tuneluri.

— Suntem bombardați, şi tu nu te-ai gândit să împărtăşeşti vestea colegelor tale de baracă? Tillie o lovi în joacă pe Ani. Foarte drăguț, ce să zic!

— Scuze, zise Ani, afişându-şi zâmbetul frumos, chiar dacă uşor vinovat. Bombardează mai ales nord-vestul Germaniei, nu Austria. Nu m-am gândit că e aşa de important.

Dar ochii ei spuneau altă poveste. Nu voia să le ofere prietenelor ei speranțe false, în caz că roata războiului s-ar fi întors din nou, asta citi Lore foarte clar în puritatea lor de azur. Citi, întinse mâna şi îi prinse mâna Anikăi într-a ei, preț de o clipă scurtă.

Schimbară o privire, fără a spune nimic, dar înțelegând totul: afecțiune de soră, dorința de a proteja şi ceva şi mai profund, o forță pe care Lore nu o putea identifica prea bine, dar pe care o simți până în măduva spinării.

— Deci e rândul Germaniei să se aplece şi s-o încaseze, cum suntem noi forțate să facem de aproape şase luni? conchise Tillie, cu un zâmbet absolut poznaş. Foarte bine.

— Tu nu eşti nemțoaică? reuşi Lore să întrebe, aproape înecându-se de râs.

— Nu mai sunt. Renunț la cetățenie. Să se spânzure singuri cu tot cu Führerul şi cu mândria lor nordică.

Lore ridică un pahar invizibil în cinstea ei.

— O să beau pentru asta de cum ieşim de aici. Încă şase luni, nu, fetelor? Să rezistăm încă şase luni. Ia zi, Tillie, tu ce o să faci după ce ieşi?

— Îți spun eu ce o să fac. O să găsesc un loc unde nu sunt bărbați.

— Cum ar fi?

— Cum ar fi o mănăstire de maici.

— Ți-ar plăcea, nu-i aşa? o tachină Lore binevoitor, chiar dacă tânjea cu toată ființa ei după acelaşi lucru.

Să nu mai fie privită niciodată cu ochii aceia flămânzi, care o dezumanizau. Să nu mai fie niciodată pângărită

în cel mai crud mod cu putință. Să nu mai fie niciodată supusă acestui viol autorizat de stat.

— Ai fi o vulpe în cotețul găinilor.

— Obiecție, onorată instanță! Tillie ridică o mână, pasămite jignită. Spre deosebire de vizitatorii noştri de aici, eu n-am forțat niciodată în viața mea pe nimeni să facă nimic. Am mers în cluburi special desemnate, unde toată lumea era mai mult decât dornică; poți să mă crezi pe cuvânt. Dar tu, Lore? Tu ce-o să faci când o să ieşi de aici?

Lore se gândi pentru o vreme. Apoi cugetă încă şi mai mult; deschise gura, dădu să spună ceva, dar scuturâ din cap şi rămase tăcută. Era cu totul surprinzător: habar nu avea.

— Soțul tău o să se bucure nespus să te revadă, sugeră Ani, mai degrabă din bunătatea sufletului, bănui Lore.

Sigur nu fiindcă ar fi ştiut ceva despre Heinrich.

Heinrich, care nu voise să aibă nimic de-a face cu ea şi aproape îi negase existența când Lore fusese arestată.

Heinrich, care nu o vizitase nici măcar o dată la închisoare.

Heinrich, care nu-i scrisese niciodată. Nici Lore nu-i scrisese, dar nu asta era ideea. El era cel aflat în libertate. Sigur auzea poveşti despre viața deținuților. Putea să-i fi trimis un pachet cu mâncare, cel puțin, dacă nu voia să vorbească cu ea. Lore ar fi făcut măcar atât.

Dintr-odată, îi trecu prin minte că a făcut mult mai multe pentru Heinrich decât făcuse el vreodată pentru

ea. Întotdeauna ea a fost cea care a purtat întreaga lor căsnicie pe umerii ei plăpânzi. El a fost acolo doar pentru a se bucura de beneficii, pentru mesele calde şi paharele de martini pe care le cerea în fiecare seară când se întorcea de la lucru, chiar dacă şi ea abia se întorsese de la birou.

— Soţul meu poate să se ducă să se spânzure şi el împreună cu Führerul şi mândria nordică, zise Lore dintr-odată, uluindu-le nu doar pe fete, ci şi pe ea însăşi, cu francheţea aceasta amară. N-am de gând să mă întorc la el. N-o să facă decât să folosească împotriva mea toate lucrurile prin care voi fi trecut, chiar dacă nenorocitul ăla jalnic n-ar rezista o zi în condiţiile astea.

— Aşa sunt unii bărbaţi, încuviinţă Tillie, cu o privire melancolică. Se simt mari şi puternici doar când se iau de cei care nu se pot apăra singuri. E destul să priviţi în jur: e plin locul de-alde de-ăştia. Bestia, de pildă. Toţi Kapo şi toţi ofiţerii SS.

— Ah, fără îndoială, ar fi ieşit din el un ofiţer SS de primă mână, încuviinţă Lore, cu un rânjet zeflemitor. Dacă n-ar fi fost un molâu atât de vrednic de milă.

— Atunci vino cu mine la o mănăstire de maici, spuse Tillie, sfâşiind de îndată în două vălul greu al viitorului nesigur care atârna deasupra camerei.

La naiba cu lumea asta. Ele, fetele, aveau să-şi fie mereu alături una alteia, şi asta era tot ce conta.

Îşi încârligară degetele mici în semn de jurământ şi, câteva ore mai târziu, când Lore auzi de la unul dintre vizitatori că Bestia avea să vină după Anika în ziua următoare, strânse în tăcere toţi banii pe care îi

adusese pe furiş Wilhelm, Triunghiul Roz, de la contabilitatea lagărului, şi îi aduse îi camera Mamei.

— Asta da premieră, zise Mama, numărând banii, care dispărură imediat în buzunarul ei. Cine e norocosul?

O clipă de linişte. O clipă în care să se răzgândească, să spună numele „Wolf", care îi tot stătea pe limbă de când fusese în vizită la ea. Doar că acum nu mai era vorba de Lore. Aşa că, întorcându-se deja cu spatele, Lore rosti încet: „Bestia" şi plecă, lăsând-o pe Frau Aufseherin să se zgâiască la ea cu gura căscată.

16

Toată ziua, orele îşi târşâiră paşii, ca nişte condamnaţi. Lore număra fiecare oră, fiecare pas care ducea spre spânzurătoarea ridicată special pentru ea. Se spune că nesiguranţa e cea mai rea, dar Lore aflase deja că nesiguranţa venea ca o palmă-surpriză din partea unui ofiţer SS care nu-şi lovea, de obicei, deţinuţii. Sigur, ustura şi lăsa semn, dar asta era tot. Dar să aştepţi tortura programată, pe care ai văzut-o deja abătută asupra altuia... asta era cu totul altceva. Cu fiecare ţipăt strident al cucului de lemn din camera Mamei, Lore simţea cum creşte în ea o groază insuportabilă, care îi scutura tot corpul cu un tremur nervos. La cinci seara, era aproape gata să dea buzna în camera lui Frau Aufseherin şi să sucească gâtul afurisitului de cuc, împreună cu cel al lui Frau Aufseherin, ca să ştie o treabă.

Avu nevoie să-şi adune toate forţele ca să se pregătească, atunci când auzi în cele din urmă paşii în faţa compartimentului, iar uşa se deschise. Dar când ridică privirea încet şi deliberat spre tartorul care trebuia s-o chinuie, îl văzu în schimb pe Wolf, cu un rânjet larg pe faţă.

— Bună seara, doamnă, zise el, făcând o plecăciune când Mama trase uşa după el. Pari surprinsă.

— Nu, doar că... Strânsoarea de gheaţă din jurul gâtului ei se topea brusc; totuşi, era încă greu să spună ce avea de spus. Aşteptam pe altcineva.

Prefăcându-se lezat de moarte, Wolf dădu să pornească spre uşă.

— Îmi pare rău că te-am dezamăgit; te asigur că nu asta a fost intenţia mea. Am să plec de îndată.

Tot teatrul acesta, împreună cu aerul de rege ofensat – cum de mai avea forţă în el să o distreze, se întrebă Lore uimită – o făcu să-i adreseze cel mai mare zâmbet, de care ar fi putut să jure că nu mai era în stare.

— Încetează. Nu asta am vrut să spun. Vino. Aşază-te lângă mine. Spune-mi ce se întâmplă în lumea de afară, zise ea, bătând cu palma locul de pe pat de lângă ea.

— Lumea de afară? Pentru o clipă, Wolf păru gânditor. Să vedem. Jumătate din personalul tânăr al SS-ului a fost trimis la Stalingrad. Acolo se desfăşoară o luptă straşnică chiar în clipa asta. Acum ne păzesc bărbaţii mai în vârstă, care poartă uniforme clar peticite şi spălate de deţinutele ca tine, în cine ştie ce fabrică a unui lagăr. Uniformele morţilor, adăugă el, după o pauză. Gusen se extinde. Construim tuneluri în stâncă, pentru fabricile subterane.

Lore dădu din cap aprobator.

— Am auzit.

— Ai şi alte surse decât mine, să înțeleg? Mă faci gelos.

— Nu fi. Lore îi zâmbi cu un reproş tandru. E doar o fată. Una dintre noi, care merge la oraş şi aude nişte lucruri.

Wolf ridică din sprânceană, nevenindu-i să creadă.

— Nu te uita aşa la mine. Se întâmplă să fie foarte prețuită de SS pentru talentele ei. Şi nu pentru alea la care te gândeşti! Lore îl pocni şi simți imediat cum o străbate un val de plăcere la cel mai simplu contact dintre pielea ei şi a lui. Cât de intim părea acest gest, mult mai intim decât orice trăise vreodată împreună cu soțul ei în patul conjugal! Tricotează. Haine şi pături şi jucării pentru copiii lor.

Atunci Wolf îşi dezveli un şir de dinți minunat de sănătoşi; doar doi premolari lipseau într-o parte. Pipăi cu degetul spațiul acela gol, fără să fie câtuşi de puțin jenat.

— Asta m-a învățat din vreme că nu-i bine să faci pe deşteptul cu un ofițer SS dacă nu vrei să-ți iei şuturi repetate în figură, cu o cizmă cu vârful de oțel. Stai liniştită. Între timp m-am mai deşteptat.

— O să-ți pui alții când ieşi de aici, zise Lore şi se surprinse gândindu-se că îi place jurnalistul fără noroc şi vorba lui ascuțită şi sardonică şi ochii lui aurii şi acea forță liniştită pe care o avea şi care o înfăşura pe ea într-o pătură nevăzută a încrederii, ori de câte ori el doar se aşeza aproape de ea, de parcă ar fi fost cumva

molipsitoare; cea mai bună boală pe care puteai s-o capeți în locurile astea uitate de Dumnezeu.

— Pari mult mai convinsă de faptul că o să scap vreodată de aici decât sunt eu. Cât despre mine, eu sunt destul de sceptic.

— Nu, spuse Lore, privindu-l adânc în ochi, fără să zâmbească de data asta. Tu vei fi printre puținii care vor supraviețui acestui infern. Ştiu asta, pur şi simplu. Eşti un supraviețuitor. Şi un salvator.

— Acum chiar că mă flatezi.

În ciuda tonului zeflemitor, privirea lui rămase serioasă.

— Asta n-o să te ajute să mă convingi să-ți intru în pat, să ştii.

Lore râse încetişor, conştientă deodată de căldura care radia din palma lui, aşezată lângă a ei, chiar acolo, pe pat, între ei doi.

— Nu?

— Nu. Sunt mai degrabă genul care preferă flori şi o cină romantică.

— Aici avem seri de operă în fiecare vineri. Transmise în direct de la Filarmonica din Viena. Pot să-ți pregătesc nişte brânză mucegăită şi biscuiți uscați din cei pe care ni-i aruncă uneori ofițerii SS.

— Mmm, brânză mucegăită. Preferata mea. În regulă. M-ai convins. Rămâne stabilit.

Dintr-odată, conduşi de acelaşi impuls nebunesc, începură să se sărute, el cu mâna aspră pe gâtul ei, ea cu genunchii lipiți de ai lui; împinşi unul în brațele celuilalt de aerul fierbinte, îmbătător, şi de dorința pură.

Şi apoi, deodată, îi întrerupse un urlet surprins, strangulat; o vânzoleală de paşi afară, şi sunetul uşilor care se deschideau scârțâind.

Într-o clipită, săriră amândoi în picioare, cu pieptul urcând şi coborând, cu mâinile încă împreunate, dar ascultând acum cu atenție.

— S-a întâmplat ceva, şopti Lore şi dădu să se apropie de uşă, dar Wolf fu mai rapid decât ea.

Cu o singură mişcare fluidă, apucă clanța şi ieşi pe hol, nelăsând-o pe Lore să vadă ce anume o făcea pe Frau Aufseherin să icnească şi să țipe.

— Treci înapoi, îi spuse Wolf femeii, cu o voce în care se citea o autoritate neaşteptată.

— Să trec înapoi? repetă Mama, tremurând. Omul are nevoie de un doctor! Îl chem pe Herr Doktor...

— Nu chemi pe nimeni.

Lore împietri. Era glasul Anikăi, rece ca gheața, în care se simțea un fior cumplit.

Dintr-odată, Lore se vârî sub brațul întins al lui Wolf, care bloca uşa, şi rămase cu gura căscată când văzu priveliştea care i se prezentă în fața ochilor.

În mijlocul holului, unde probabil că se târâse cu un ultim efort, încă ținându-se cu mâna de gâtul însângerat, zăcea Bestia, cu bule rozalii ce i se formau în jurul gurii şi ochii care se holbau la Anika, cuprinşi de groază şi neîncredere.

Ca un înger răzbunător, stătea deasupra lui, învăluită într-un triumf tăcut; doar că în mâna ei mică, de copil, în loc de sabie, ținea o andrea lungă, din care picura sânge. Lipsită de emoție şi fermă precum granitul, îl privea pe abuzatorul lui Tillie cum îşi trage, cu greu,

ultimele răsuflări; abia când se stinse în cele din urmă, ridică încet ochii spre Frau Aufseherin.

O ură atât de crudă şi de pură ardea în ei, încât Mama făcu involuntar un pas înapoi, ridicând mâna protector la gât, în timp ce mai multe perechi de ochi priveau fiecare din pragul uşii sale.

— Ce căuta aici? Lore îşi găsi, în sfârşit, vocea; se năpusti şi ea asupra Mamei, cuprinsă de o furie bruscă. Ce căuta aici cu ea? Braţul îi ţâşni în direcţia lui Ani. Te-am plătit! Ţi-am dat toţi banii mei ca să-l trimiţi la mine! Nu la Tillie, nu la Ani, la mine, afurisito!

Tremurând din tot corpul, Lore nu se mai recunoştea. Nu-i stătea în fire. Nu mai vorbise urât în viaţa ei. Provenind dintr-o familie bună de burghezi, fusese crescută mai bine: cu lecţii de pian, cu un profesor de engleză, care venea marţea şi joia, şi unul de franceză, sâmbăta. Nu, nu-i stătea în fire. Era o nouă Lore, Lore cea din lagăr, fiara în care o transformaseră, care îşi rânjea colţii şi înjura şi muşca la rându-i: legea junglei, unde supravieţuiesc doar cei mai puternici.

— Nu te obosi, Lorechen, zise Anika, păşind dinadins peste cadavru. Eu am plătit-o mai mult şi ştim doar că îi plac banii.

— De ce ai face aşa ceva? şopti Lore răguşit, printre lacrimile care i se adunau deja în ochi. Eu am plătit-o ca tu să fii cruţată.

Şocul iniţial trecea. Acum, gravitatea situaţiei o zdrobea dintr-odată, ca un morman de bolovani. „Un Kapo mort. Ucis de o fată de la bordel. Ce o să se întâmple acum cu Ani a lor? O s-o taie în bucăţi; cu siguranţă, ba chiar în faţa întregului lagăr!”

Ani se mulțumi să ridice din umeri cu indiferență.

— Şi la ce bun? O să te maltrateze sau o să te omoare. Şi apoi? O să vină din nou după Tillie? Sau Emmi? Sau Lisl? Până când ne omoară pe toate? *Asta* n-are de gând să-l raporteze, continuă Ani, aruncându-i Mamei o privire scârbită. Trebuia făcut ceva în privința asta. Pe mine nu mă interesează cine e la putere. Tot există ceva care se numeşte dreptate universală şi cineva trebuie s-o facă.

Lore o privi şi se gândi că aşa trebuie să fi arătat Ani când şi-a incendiat ferma în loc s-o dea pe mâinile naziştilor; asta trebuie să le fi spus ca să ajungă închisă aici. Dar ei nu i-au frânt spiritul. Ea a fost cea care i-a frânt, pişpirica asta de fată, cu forța anihilatoare a naturii cuprinsă în corpul ei mărunt.

În spatele Mamei, unul dintre deținuți se făcu nevăzut, un gest înțelept. Altul se luă repede după el, nevrând să aibă nimic de-a face cu scena, care avea, fără îndoială, să se umple de ofițeri SS dintr-o clipă într-alta.

Fuga lor lasă o linişti cumva pe Mama. Îşi îndreptă umerii, arătând cu degetul spre Ani.

— Să nu dai vina pe mine. Tu ai cerut-o, eu l-am trimis la tine. Acum ai să plăteşti.

Acestea fiind spuse, era gata să se întoarcă pe călcâie şi să plece iute să cheme autoritățile, fără îndoială. Doar că Wolf fu mai rapid decât ea. Când trecu pe lângă el, o apucă de antebraț, scoțându-i din gura rotunjită un chițăit de uimire – ori durere.

Ignorându-i încercările de a se elibera, Wolf mătură coridorul cu privirea, privindu-l în ochi pe fiecare deținut în parte.

— Ieşiți de aici. Toți. Asta nu vă mai priveşte.

Nici măcar unul nu fu suficient de nătâng cât să contrazică sfatul acela. După câteva clipe scurte, mai rămăseseră doar femeile. Femeile, un cadavru şi Wolf, care încă ținea ca într-o menghină brațul lui Frau Aufseherin.

— Am să vă raportez, exclamă ea indignată, cu siguranță într-o tentativă de intimidare, dar curând aceasta se prefăcu în panică şi apoi într-o teroare sinceră, când Ani se apropie de ea cu arma în mână.

— Ani, zise Lore, pe un ton de avertizare.

Însă Ani era o forță cu care nu te puteai înțelege rațional. În pofida staturii ei mici, o apucă pe Mama de păr şi-i trase capul în spate; o împunse cu andreaua în mâna pe care femeia o ridică să se apere şi apoi, la întâmplare, în gât, în față şi din nou în mână, în timp ce Mama țipa şi se zvârcolea în strânsoarea lui Wolf.

Paralizată de o asemenea violență rece şi animalică, Lore rămase înfiptă în loc până când Mama se prăbuşi în genunchi şi apoi se prăvăli, împroşcând cu sânge podeaua proaspăt lustruită.

— Ce-ați făcut? şopti Lore, apoi repetă mai tare, în timp ce îl lovea pe Wolf cu o furie neajutorată. Ce-ați *făcut*?

Întorcându-se spre ea, el doar o privi cu o tristețe exterioară, nesfârşită, de parcă ar fi trăit mult prea multe vieți ca să explice scopul fiecărui eveniment monumental cuiva care abia a învățat să meargă şi care

nu ar putea în nici un caz să înțeleagă ideea măreață din spatele fiecărei scheme universale.

— Nu te uita aşa la mine, mârâi Lore. Înțelegi ce o să se întâmple acum cu Ani?

— N-o să se întâmple nimic cu Ani, spuse Ani, cu zâmbetul ei angelic, şi, tocmai când Lore era gata să intervină, şterse andreaua pe fustă cu cea mai mare grijă, apoi, cu o mişcare iute, o duse la gât şi îşi străpunse o arteră, cu gestul priceput al unei fete de la fermă, care a ucis de prea multe ori ca să rateze.

— Ani, nu! țipă Lore şi dădu să o prindă pe fata care deja cădea, cădea dincolo de tărâmul celor vii, drept în brațele lui Wolf, care o aşteptau.

Blând, cât mai cuviincios, o coborî pe podea, ținându-i capul şi brațele într-ale lui, mângâindu-i părul de aur, în timp ce ea îi zâmbea încântată lui Wolf, lui Lore care îngenunchea lângă ea, lui Tillie care suspina la picioarele ei şi lui Emmi care o ținea de mână.

Trupul neînsuflețit al Mamei fusese împins de cineva la o parte, către perete.

— Acum du-te cu Domnul, fată curajoasă, zise Wolf şi depuse pe pleoapele şi fruntea lui Ani sărutări uşoare ca fulgul. O să aibă grijă de tine. O să te facă unul dintre îngerii lui. Să ne veghezi de acolo, de sus, după ce ajungi, bine?

Cumva, cu ultimul dram de forță, Ani reuşi să încuviințeze din cap şi să mai zâmbească o dată. Un zâmbet de o frumusețe atât de extraordinară, încât nu pieri nici măcar când lumina i se scurse din ochi, alături de ultimul strop de sânge din corpul ei, şi

rămase acolo chiar şi atunci când ecoul cizmelor cu vârf de oţel umplu curtea.

17

Când femeile fură adunate în curtea bordelului, sub gurile pistoalelor-mitralieră ale ofiţerilor SS şi sub ochii atenţi ai reflectoarelor, nimeni altul decât Schutzhaftlagerführer[12] Bachmayer, adjunctul lui Kommandant Ziereis, fu cel care coborî din maşina statului-major şi le cercetă în tăcere mai bine de un minut.

Avea faţa rotunjoară a unui unchi binevoitor, cu ochii căzuţi la colţuri, ceea ce nu făcea decât să întărească impresia înşelătoare a unui om cu totul inofensiv. Zâmbea mereu cu uşurinţă şi mai ales când erau aparate de fotografiat prin preajmă. Zâmbea la nou-veniţi, la prizonierii de război, la tovarăşii săi şi la infractori; mereu acelaşi zâmbet dezarmant. Zâmbea şi când ordona execuţii. Lore auzise asta de la mult prea mulţi dintre vizitatorii ei, ca să-şi facă vreo iluzie cu privire la acel zâmbet al lui.

Cu coada ochiului, Lore îl privi pe Bachmayer cum se apropie de cadavre, îşi suge dinţii în timp ce le studiază cu o expresie de necitit pe chip şi inspectează andrelele pe care unul dintre aghiotanţii săi le ţinea în faţa lui, cu mâna înmănuşată. În lumina albă a reflectoarelor, sângele uscat de pe ele părea de culoarea ruginii;

---

[12] Şeful lagărului de detenţie preventivă.

aproape ca vopseaua de recuzită, ceva făcut de om, cu siguranță nu ca sângele adevărat, la fel ca și cadavrele, de altfel. Toată scena asta avea calitatea unei drame de coșmar puse în scenă, doar că morții nu se ridicau la sfârșitul piesei și nu făceau ultima plecăciune.

— Ei bine – încă un zâmbet binevoitor din partea lui Bachmayer – presupun că acesta e prețul pe care îl plătim pentru acordarea unor privilegii care n-ar fi trebuit acordate de la bun început. La urma urmei, e un centru de corecție. Dar Kommandant Ziereis și cu mine suntem prea buni la suflet pentru așa ceva, zise el cu un oftat, cercetând chipul adjutantului său, de parcă avea nevoie de aprobare. Toată instruirea riguroasă din partea lui Gruppenführer Eicke, tatăl *SS Totenkopfverbände*[13], nu a fost apreciată. „Nu sunt altceva decât niște animale periculoase", spune el. „Nu poți să te înțelegi cu un animal periculos. Da, o vreme poate să-ți mănânce din palmă, ba chiar să dea dovadă de un anumit grad de docilitate, dar nu vă lăsați înșelați. Firea lui rămâne neschimbată. Tot un animal periculos este, iar într-o bună zi, fiți atenți la mine, o să se întoarcă împotriva voastră." Dar Kommandant Ziereis și cu mine nu ascultăm, așa-i?

Un chicotit jalnic din partea lui Bachmayer; clătinarea din cap a unui bărbat profund dezamăgit de sine.

Lore nu tremurase sub amenințarea pistoalelor-mitralieră, însă acum începea să tremure și cu cât

---

[13] În traducere literală, Unitatea Cap de Mort, o divizie a SS-ului responsabilă cu administrarea lagărelor de concentrare și exterminare din Germania nazistă.

tonul lui Bachmayer devenea mai blând şi mai sincer, cu atât mai violent i se cutremura corpul.

— I-am dat încă o şansă unei piromane; o viaţă mai uşoară la Mauthausen, în locul muncii grele de la Ravensbrück, continuă el, privind cadavrul Anikăi. Dar nu ne-am oprit acolo. Am lăsat-o să tricoteze – *să tricoteze!* — în loc să muncească aşa cum ar trebui, ba chiar am lăsat-o să iasă din incinta lagărului. Am primit-o în casele noastre, unde se află familiile noastre, copiii noştri. Noi credem în reeducare, în reformarea caracterului. Şi ea cum ne răsplăteşte?

Dintr-odată, trase un şut atât de violent în coastele Anikăi, încât Lore simţi cum îi tresare trupul, de parcă pe al ei l-ar fi lovit, şi nu trupul neînsufleţit al fetei.

— Căţea!

Bachmayer scuipă pe faţa frumoasă şi palidă a Anikăi. Când îşi întoarse privirea întunecată spre femei, nu mai avea nimic inofensiv. O fiară sălbatică stătea în faţa lor, crudă şi însetată de sânge.

— Să vă împuşc pe toate acolo unde staţi şi să comand un lot nou la Ravensbrück? Acolo găseşti târfe pe toate drumurile. Pe deasupra, mi le trimit cât ai clipi. Mai puţin de tras cu administrarea lor. Mai puţine guri de hrănit.

Fireşte, nu era o întrebare adresată lor. Pur şi simplu gândea cu voce tare. Iar Lore văzu, spre oroarea ei, că nu era o ameninţare în van. Chiar se gândea la asta, cu capul uşor înclinat într-o parte.

În faţa lor, soldaţii SS îşi pregătiră pistoalele-mitralieră, aşteptând ordinul. Un singur gest din partea lui Bachmayer, şi gata. Cu găvanele oarbe ale

reflectoarelor, Moartea însăşi o privea pe Lore în faţă şi, dintr-odată, cuprinsă de o frică străveche, animalică, într-o fracţiune de secundă luă o decizie.

La urma urmei, nu avea nimic de pierdut.

— Herr Schutzhaftlagerführer, spuse ea, cu o voce mult prea slăbită de frică, o voce care nu era a ei, şi făcu un pas în faţă. Vă rog, permiteţi-mi să vă vorbesc.

Bărbatul înclină capul şi mai mult, surprins sau interesat; Lore nu putea să-i citească gândurile, dar nu conta, atât timp cât asculta. Şi chiar asta făcea; poate că din plictiseală sau poate că-i plăcea să se joace cu victimele lui, la fel cum Bestiei îi plăcea să se amuze cu deţinuţii înainte să le tragă un şut în spinare, care să-i trimită de-a rostogolul pe treptele de granit, zdrobiţi sub greutatea bolovanilor pe care îi cărau.

— Herr Schutzhaftlagerführer, situaţia e mai complexă decât atât, continuă Lore, după ce îşi umezi buzele. Deţinutul pe care l-a omorât Anika a fost cât pe ce s-o ucidă pe una dintre fetele noastre mai demult. Făcu un gest către Tillie, care arăta de parcă şi-ar fi dorit să se afle oriunde altundeva, numai nu acolo, pusă în centrul atenţiei, în faţa lui Bachmayer şi a subordonaţilor săi. Frau Aufseherin nu a raportat situaţia, deşi contravine regulamentului. Deţinuţii nu au voie să facă rău fizic fetelor. Nu au voie nici măcar să le sărute.

— Cunosc regulile, o întrerupse aspru Bachmayer.

— Da, desigur. Lore coborî înţelept capul, mimând servilismul cât de bine putu. Iertaţi-mă, vă rog. Nu a fost intenţia mea să vă jignesc.

El îi acceptă generos scuzele, cu un fluturat din mână.

— Continuă.

— Medicul din lagăr care vine să distribuie vaccinurile preventive a cercetat rănile lui Mathilde. Poate să vă confirme că a fost atacată...

Vocea lui Lore se stinse. Acum păşea pe un teren periculos, fără să gândească lucrurile până la capăt. Să o acuze pe Mama că nu a raportat abuzul era una; să-l arate cu degetul pe unul dintre oamenii lui Bachmayer era cu totul altceva. Însă anii de muncă în cel mai mare cuib de vipere dădură roade. Lore învăţase cum să se strecoare din astfel de situaţii de la cei mai pricepuţi membri ai SS-ului.

— Nu ştiu sigur dacă raportul lui Herr Doktor a ajuns pe biroul dumneavoastră sau dacă nu s-a pierdut sub mormanul de acte mult mai importante; ştiu de câte chestiuni trebuie să vă ocupaţi zi de zi şi cât de asiduu munciţi pentru prosperitatea naţiunii şi bunăstarea noastră. Vă asigur că apreciem foarte mult acest lucru! În orice caz, după ce nu s-a luat nici o măsură... nici pedeapsa, nici măcar împiedicarea acestui Kapo violent să se întoarcă şi să o atace – sau mai rău, să o omoare – pe vreuna dintre noi, după ce el însuşi a promis că aşa va face, Anika a acţionat după cum i-a spus inima şi ne-a apărat cum a crezut ea mai bine de cuviinţă. Asta nu înseamnă că vreuna dintre noi este de acord cu acţiunile ei, dar eu sunt o femeie simplă şi încerc doar să vă explic ce s-a întâmplat mai exact. Anika nu s-a apucat să omoare din senin. A avut motivele ei, încheie Lore aproape în şoaptă şi lăsă din nou capul în jos.

În faţa ochilor ei, vârful cizmei drepte a lui Bachmayer bătea gânditor pe pietriş.

— Şi cum rămâne cu gardianca? întrebă el, în cele din urmă. După cum arată, a supărat-o mai tare pe fata asta decât Kapo.

— Nu a fost o gardiancă bună, Herr Schutzhaftlagerführer, spuse Lore încet, fără să se uite la el.

Din partea lui Bachmayer, un chicotit amuzat.

— N-a fost o gardiancă bună? Şi dacă eu nu sunt un bun conducător al lagărului de detenție? O să mă înjunghie şi pe mine una dintre voi?

— Nu, sigur că nu, Herr Schutzhaftlagerführer. De data aceasta, Lore îl privi, zâmbind cât mai timid din colțul gurii. Nici una dintre noi nu e violentă. Nu au existat niciodată incidente cu vreuna dintre noi. Şi în plus, sunteți cel mai bun conducător de lagăr pe care şi-l poate dori orice deținut. Priviți doar unde locuim. Nu ne lipseşte nimic, iar asta se datorează numai generozității dumneavoastră şi a lui Herr Kommandant. Ar fi o prostie din partea noastră să riscăm să pierdem toate aceste lucruri. Vă rog, Herr Schutzhaftlagerführer, vă implor în genunchi...

Lore se lăsă imediat pe pietrişul aspru din fața lui, cu mâinile împreunate ca pentru rugăciune. Cu coada ochiului, îl văzu pe Wolf cum rânjeşte şi îşi dă ochii peste cap, înainte să-şi ia o expresie neutră. Da, poate că a exagerat puțin, dar încă erau toate în viață şi asta era tot ce conta.

— Nu ne pedepsiți pe noi din cauza acțiunii nesăbuite a Anikăi. Noi nu vă vom face niciodată probleme; vă dau cuvântul meu.

— Şi tu cine eşti? Şefa lor?

— Nu, nu.

— Ei bine, acum eşti. Cum te numeşti?

— Hannelore Stroman.

— Notează, îi spuse Bachmayer adjutantului său, care scoase cu promptitudine un carneţel negru şi un creion. De acum înainte, Hannelore Stroman este responsabilă personal de ordinea în această baracă. Dacă se întâmplă ceva, dacă primesc cea mai mică plângere din partea unui deţinut, spuse el, privind-o pe Lore drept în ochi, capul tău va cădea. Şi să nu crezi că e vreo figură de stil.

Lore îl privi la rândul ei. Oh, nu ar fi crezut aşa ceva. Era mult prea familiarizată cu SS-ul şi felul în care acţiona ca să-i treacă măcar prin minte contrariul.

— Nu vor exista plângeri, Herr Schutzhaftlagerführer, vă promit. Dar am să raportez orice comportament nepotrivit atât medicului din lagăr, cât şi dumneavoastră personal, astfel încât regulile să fie respectate nu doar de către noi, fetele, ci şi de către deţinuţi.

Bachmayer încuviinţă din cap, aparent mulţumit de aranjamentul făcut.

— Nu mă aştept la nimic mai puţin.

— Vă mulţumim, Herr Schutzhaftlagerführer, pentru răbdarea, bunătatea şi înţelegerea dumneavoastră infinită.

Tot în genunchi, Lore făcu o plecăciune adâncă.

Pieptul lui Bachmayer se umflă de satisfacţie de sine.

— Ei bine, dacă asta e tot, spuse el, aproape vesel de data asta, pipăindu-se după ţigări.

Fusese o seară bună pentru el. Situația se rezolvase de la sine. Acum, avea să scrie un raport frumuşel către superiorii săi şi nu avea să fie nevoit să treacă prin chinurile trimiterii unei cereri pentru încă douăzeci de femei de la Ravensbrück şi nici să le proceseze mai târziu. Totul era din nou aşa cum trebuia în lumea de la Mauthausen.

— Faceți curat aici şi... Era aproape la portiera maşinii, pe care i-o ținea adjutantul său, când Wolf îi atrase atenția. Se opri, nedumerit o clipă. Şi tu ce cauți aici?

Lore îl văzu pe Wolf cum ridică din umeri cu o stângăcie dezarmantă. „Ce să cauți la bordel, Herr Schutzhaftlagerführer?"

Bachmayer pufni pe nas – un bărbat care îl înțelegea pe altul, deținut sau nu – şi îşi lăsă cotul pe marginea portierei.

— Întreb ce căutai aici după ce toată lumea s-a făcut nevăzută, istețule.

— Le supravegheam pe femei, Herr Schutzhaftlagerführer. Celelalte păreau împietrite de şoc, dar voiam să mă asigur că nu-i mai vine nimănui vreo idee năstruşnică.

— Şi? I-a venit cuiva?

Wolf zâmbi şi scutură din cap.

— Nu, Herr Schutzhaftlagerführer. Cele mai multe plângeau de spaimă. Dar toate sunt nişte doamne drăguțe.

— Sunt convins.

Acestea fiind spuse, Bachmayer rânji, mai clătină o dată din cap şi urcă în Mercedesul statului-major.

Abia atunci se ridică Lore în picioare, nesigură, răsuflând uşurată după ce nici nu-şi dădu seama că îşi ținuse respirația. Şi apoi, după ce toți ofițerii SS dispărură şi toate reflectoarele se stinseră, prin întuneric o înconjurară nenumărate brațe, şi pe obraji simți alți obraji umezi. Şi, în depărtare, zări ochii lui Wolf, care îi zâmbeau, înainte ca el să ridice brațul pentru un ultim salut şi să urmeze un gardian SS înapoi în propria-i închisoare.

18

Februarie 1943

La radio, doar muzică sumbră. Asta dădeau de zile întregi deja, înlocuind anunțurile publice făcute de ministrul Propagandei, Goebbels, care deveneau din ce în ce mai turbate pe măsură ce situația de pe Frontul de Răsărit devenea tot mai drastică. La început, bravul feldmareşal Paulus şi Armata a 6-a au învins cu mult curaj iudeo-bolşevicii sovietici; apoi, apeluri la donații pentru front, unde primeau de toate: mănuşi călduroase, şosete, pulovere. Hrană... Lore ridicase din sprâncene când auzise asta. Apoi au urmat promisiuni pentru un ultim efort de capturare a Stalingradului, un cadou pe care bravii soldați germani îl păstrau pentru familiile de acasă, potrivit aceluiaşi Goebbels; apoi, negarea oricăror „zvonuri răutăcioase răspândite de duşman”, cum că întreaga armată a lui Paulus ar fi fost

înconjurată, şi în cele din urmă, o promisiune solemnă cum că Paulus mai degrabă s-ar sinucide decât să capituleze. După aceea, veni muzica: Wagner în buclă, zi după zi, un singur concert lung şi sumbru.

Din când în când, fetele băgau capul în noua cameră a lui Lore, cea care îi aparţinuse Mamei, dar tot ce putea ea să facă era să ridice din umeri în faţa lor. Tot nu erau veşti. Nimic de anunţat.

Abia când Wolf veni în ziua următoare, Lore primi, în sfârşit, confirmarea bănuielilor ei.

— Paulus e prizonier de război, anunţă Wolf, cu un rânjet atât de larg pe faţă, încât Lore se temea să nu-i plesnească. Şi ochii lui străluceau deosebit de tare, aprinşi de o nouă speranţă. Toţi soldaţii din grupul armatei au capitulat, au fost luaţi prizonieri şi trimişi în lagărele sovietice în schimb. Ce zici?

Lore nu ştia ce să zică. Era mult prea incredibil; prea frumos ca să fie adevărat. Şi, într-un fel, tragic, când se gândea la compatrioţii ei transformaţi deodată în prizonieri ca ea, din capriciul unui nebun.

— De unde ştii? întrebă ea după o pauză, răsucind în mâini permisul cu care el venea mereu şi pe care nu-l folosea niciodată.

— Am ştiut imediat după ce au trimis aproape toată populaţia de sex masculin din Sankt Georgen în est, ca să înlocuiască unităţile pierdute. Acum, afacerişti din zonă se dau peste cap şi cer SS-ului să ne împrumute în locul muncitorilor pierduţi. Şi ce mai şpăgi împing, din câte am auzit! Îşi dădu ochii peste cap cu expresivitate, fluierând ca să-şi sublinieze ideea. În orice caz, continuă el, trecându-şi palma peste dunga

îngustă proaspăt rasă de pe scalpul său altfel acoperit cu păr negru, ce părere ai despre noul meu Bulevard al Păduchilor?

— Bulevardul Păduchilor?

Cu un chicotit, Lore întinse mâna şi îl atinse pe creştet.

— Păi, da. Aşa ne însemnează pe noi, prizonierii, care suntem trimişi să muncim pentru civili. Ca să nu ne vină vreo idee tâmpită să ne ciomăgim maistrul civil, să-i furăm hainele şi să fugim pe câmpii mai verzi.

— Dar puteți să vă radeți în tot capul după ce-i furați hainele. Atunci n-o să vă recunoască nimeni.

— Şi de-asta, Fräulein Lore, tu eşti mai deşteaptă decât SS-ul.

— Dacă aş fi atât de deşteaptă, nu m-aş afla aici.

— Motivul pentru care te afli aici e tocmai pentru că eşti atât de deşteaptă. Dintr-odată, scânteia jucăuşă i se stinse din ochi. Motivul pentru care acuzațiile împotriva noastră sunt unite sub denumirea de „ordine de custodie de protecție" e că astfel se apără de noi. De jurnalişti cu gura mare ca mine, de disidenți ca tine. De fete ca Ani, care preferă să vadă lumea cum arde decât să le-o ofere pe o tavă de argint. Se tem de noi, Lore. Nu există lagăre în țările unde guvernul nu se teme de propriul popor.

Cât şi-ar fi dorit Lore să rămână acolo, la masa cu jurnalul de vizite şi un teanc de cartonaşe numerotate, în fața acestui bărbat care trezise în ea ceva ce fusese adormit mult prea multă vreme. Dar un vizitator grăbit îşi dregea deja glasul în fața uşii întredeschise şi nu avea cum să evite sarcina asta nenorocită.

De când Bachmayer o numise noua gardiancă a bordelului, în mintea lui Lore se ducea veşnic o luptă. Nespus de uşurată, pe de o parte, să scape de greutatea nenumăratelor trupuri deasupra ei, care gemeau, transpirau, o violau şi o mânjeau cu jegul lor în fiecare zi; pe de altă parte, vinovată, într-atât încât îi era scârbă de ea însăşi, că îşi trimitea toţi foştii vizitatori la colegele ei de baracă, făcându-le pe ele să îndeplinească datoria pe care nu i-ar fi dorit-o nici celui mai mare duşman.

De mai multe ori, se gândise să ceară să fie eliberată din funcţia de gardiancă. De tot atâtea ori, fetele ei o rugaseră cu cerul şi cu pământul să nu facă asta. Era una dintre ele, cu ea se puteau înţelege. Era bună şi corectă. Nu lua niciodată mită, nu permitea niciodată nici cea mai mică abatere din partea deţinuţilor care veneau în vizită. Cât timp Lore le păzea spatele, se simţeau în siguranţă. Dacă Lore ar fi plecat, cine ştie ce şerpoaică ar fi trimis funcţionarii de la Ravensbrück în locul ei, şi atunci s-ar fi întâmplat din nou ce se întâmplase cu Mama şi Anika şi Bestia, iar de data asta, toate ar fi fost puse la zid.

Lore reluă aceste conversaţii în minte, când luă cartonaşul de vizită din mâna deţinutului, care roşi vizibil în clipa în care ea îi dădu un pachet de profilactice la schimb. Mâna lui, cu pielea crăpată de atâta muncă grea, tremură când luă, cu stângăcie, pachetul.

— Compartimentul numărul patru, îi spuse Lore.

La fel ca în restul lagărului, aici nu erau nume, doar numere. Numele erau rezervate pentru vizitatorii care

veneau pentru prietenie şi bârfă sau, ca Wilhelm, ca să scape de departamentul politic.

— Dar mai întâi, du-te şi spală-te şi mergi la Herr Doktor, în cabinetul de la capătul blocului. Trebuie să-ţi facă un vaccin preventiv. După ce ţi se termină cele douăzeci de minute, te duci din nou să te speli şi mai mergi o dată la Herr Doktor. Nu trebuie să-mi dai raportul. Te duci înapoi după ce termini cu al doilea vaccin.

Wolf o privi cu atenţie când se întoarse la birou, scârbită de ea însăşi.

— Nu e cazul, zise el, acoperindu-i palma cu a lui.

— Nu e cazul să ce?

— Nu e cazul să te urăşti că faci asta. Cineva trebuie s-o facă.

— Amuzant. Un zâmbet cinic îi trase colţul gurii. De ce o aud pe nevasta lui Kommandant Ziereis argumentându-i în acelaşi fel, în timp ce îi serveşte paharul de brandy după cină?

Wolf pufni încet.

— Am îndoieli serioase că trebuie să-i argumenteze ceva, de vreme ce omul ăla nu are conştiinţa încărcată din pricina noastră. Din contră, convingerea mea profundă e că beau în fiecare seară în cinstea faptului că unii dintre noi au mai dat colţul, şi după aia dorm ca nişte prunci.

Lore simţi cum degetele i se întrepătrund cu ale lui, de parcă ar fi avut o voinţă proprie.

— Cum reuşeşti aşa, fără nici un efort?

— Ce?

— Să mă faci să mă răzgândesc de fiecare dată când îmi vine să mă spânzur cu cordonul.

— Dar de ce să le uşurezi munca naziştilor? Trebuie să rezistăm până la sfârşit doar ca să-i enervăm că am rămas în viață, Lorechen.

Lore clătină din cap, chicotind fără să vrea. Wolf, bufonul de la curte, ale cărui cuvinte îl aduseseră aici şi care o făceau cumva să supraviețuiască acestui coşmar zi după zi.

— Şi când o să vină sfârşitul ăsta?

De data asta, el privea undeva dincolo de ea, pe fereastra care dădea spre curtea acoperită cu zăpadă, privea chiar în viitor, aşa părea. Preț de o clipă, chiar închise acei ochi gălbui ai săi, iar o expresie visătoare, îndepărtată îi transformă trăsăturile mereu vigilente ale chipului său frumos.

— Tocmai au pierdut o bătălie majoră în est. Sunt împotmoliți în noroi şi zăpadă, fără acces la petrolul de care au atâta nevoie. Linia frontului e întinsă prea mult, resursele, epuizate, partizanii îi atacă, făcând şi mai multe pagube: francezi, sovietici, olandezi. Germania e bombardată. Trebuie să mute producția sub pământ. Şi astăzi – abia azi pentru prima dată, Lore – am văzut cu ochii mei cum un ofițer SS mustra un Kapo fiindcă a lovit peste cap un prizonier de război sovietic.

Lore clipi, nedumerită.

Wolf doar zâmbi şi mai larg, un zâmbet aproape prădător, care îți oprea inima în loc şi care îi tăie respirația lui Lore.

— Mai ții minte cum, cu câteva luni în urmă, îi măcelăreau doar de amuzament? Pe sovietici? Ei bine, ce să vezi? Se pare că a fost emis un nou decret. Nu se mai irosesc prizonierii. Acum nu mai sunt o marfă – nici măcar sovieticii pe care îi omorau cu sutele. Încep să rămână fără forță de muncă. Nu m-ar mira dacă în curând am începe să primim și evrei aici.

Primăvara veni și se duse. Nu primiră evrei, dar sângeretele dispăru cu totul din meniul de duminică al fetelor. La fel și brânza mucegăită pe care le-o aruncau din când în când – resturi din dosul bucătăriei SS. Acum, se considerau norocoase dacă în supă ajungeau și cartofi, nu doar cojile lor. Feliile de pâine împărțite seara deveneau și ele din ce în ce mai subțiri.

— Ar trebui să cer bani SS-ului pentru daunele produse! declară Emmi într-o zi, întinzându-și rochia peste bustul odinioară superb și generos. Acum rochia atârna largă pe ea. Mândria și bucuria mea, care mi-a adus venituri atât de frumușele în Berlin, mai că n-a dispărut de tot! Arăt de parcă sunt gata să intru iar la pubertate, doar că nici măcar nu mai stau atât de sus. S-au turtit ca niște clătite. Naiba să-i ia pe toți! bombăni ea în continuare, spre încântarea celorlalte fete. Râsul era tot ce le mai rămăsese când toate celelalte lucruri, libertatea și chiar demnitatea, le fuseseră luate. Râsul însemna putere de recuperare. Râsul era o formă de rezistență. Nu, dar chiar o să le cer bani nenorociților când se termină războiul, fiți atente ce vă zic.

— Stai liniștită, o consolă Tillie, mușcând din pâinea de rumeguș pe care o primeau seara. O să începi să te

îndopi din nou ca înainte şi o să-ţi crească la loc cât pepenii.

Emmi îşi apucă pieptul, neîncrezătoare.

— Mă tem că dacă afurisitul ăsta de război mai durează încă vreo câţiva ani, o să-mi atârne şi mai mult şi o să arate ca nişte vinete, nu ca nişte pepeni, mormăi ea, făcându-le pe femei să izbucnească în alt acces de chicoteli.

— N-o să fie aşa, zise Lore încet şi, dintr-odată, hărmălaia încetă.

Dintr-odată, toţi ochii erau aţintiţi asupra ei, căutând, aproape implorând.

În clipa aceea, Lore înţelese în cele din urmă cum trebuie să se fi simţit Anika pe când purta pe umerii ei fragili povara informaţiilor preţioase din lumea exterioară. Dacă le dădea prea multă speranţă, dezamăgirea avea să le ucidă în cele din urmă mai repede decât orice pistol al SS-ului. Dacă le dădea prea puţină, era posibil să nu reziste fără ceva de care să se agaţe. Aveai nevoie de o lumină măcar la capătul unuia din tunelurile astea metaforice de granit, ca să rezişti. Aşa că vorbi cu precauţie, în ghicitori, şi le dădu suficiente indicii, fără să promită însă nimic cert. Iar asta era de ajuns. Fetele devorară acele fărâme mai avid decât pâinea. Le ţineau şi mai bine de foame; de asta, Lore era convinsă.

— N-o să fie aşa, repetă ea, cu convingere. Pregăteşte-ţi lista de acuzaţii, Emmi.

Privirea ei dădu roată prin cameră. Fetele trebuie că văzură ceva nou, oţelit, periculos în ea, fiindcă se

ridicară una câte una, îşi neteziră rochiile şifonate, îşi îndreptară umerii.

— Pregătiți-vă lista de acuzații, voi toate. O să le transmitem naziştilor când o să ne vină ziua. Şi o să plătească. O să plătească de o să le iasă pe nas, promise ea, mijind ochii, uitându-se pe aceeaşi fereastră pe care îi plăcea lui Wolf să privească.

Afară, se vedeau porțile de granit ale fortăreței şi, într-o bună zi, ele aveau să se deschidă.

19

Vara anului 1943

Afară, în curte, se întâmpla ceva. Apelul de dimineață se încheiase de mult, şi totuşi nici un prizonier nu plecase să formeze grupurile de lucru, ca de obicei. În schimb, stăteau încă în formația lor obişnuită, cu mâinile pe lângă cusăturile pantalonilor, cu chipiurile de deținuți în mâini, în timp ce soarele dogoritor de iulie le pârlea pielea de pe capetele proaspăt tunse.

Lore îi privea singură în dimineața aceea. Fetele încă dormeau: singurul privilegiu al profesiei lor de noapte. Nu ajutase nici că Tillie nu le-a lăsat să se odihnească toată noaptea, gemând şi umblând fără astâmpăr pe coridor, cu mâna lipită de falca umflată. Avea un abces la un dinte, iar situația se înrăutățea pe zi ce trecea şi nu aveau ce să-i facă. Pentru deținuți, nu existau dentişti în lagăr, şi medicul SS care le vizita se interesa

doar de sănătatea organelor lor genitale. Dinții nu-l deranjau câtuşi de puțin. Nici nu reprezentau o scuză ca s-o scutească de muncă pe femeia suferindă; nu admitea aşa ceva.

— Pot s-o duc la departamentul politic al lagărului, sugerase el, mai în glumă, mai în serios, când Lore i-o adusese pe Tillie, implorându-l să facă *ceva*. Sunt foarte experimentați cu cleştii, din câte am auzit.

— Am înțeles, spusese Lore.

Aşa scoteau informațiile de la deținuții deosebit de încăpățânați sau îi chinuiau pur şi simplu de amuzament. Poate că exista un decret privind cruțarea vieții deținuților, dar nu exista nici unul referitor la unghiile sau chiar la degetele lor.

— Va trebui să ne descurcăm singure. Vă mulțumesc oricum, Herr Doktor.

Emmi ceruse nişte morfină de la credinciosul ei Oskar, şi Wolf venise şi el cu nişte aspirină – cine ştie de unde o fi ciupit-o – dar o terminaseră de mult, şi noaptea trecută lui Tillie îi venise să se urce pe pereți, implorând să fie împuşcată dacă era nevoie, doar ca să pună capăt acelei dureri insuportabile. Adormise aproape de dimineață – un somn chinuit, numai broboane de sudoare şi gemete constante – dar Lore tot nu putu să se odihnească. Îşi ieşise din minți de furie – era furioasă pe ea însăşi că nu fusese în stare să o ajute, furioasă pe faptul că o chestiune atât de stupidă şi măruntă care ar fi putut fi rezolvată în câteva ore pe timp de pace o chinuia acum pe una dintre fetele ei până când ajunsese să nu se mai poată concentra.

Aşa că, în loc să prindă câteva ore de somn, stătea la geam şi se uita la agitaţia de afară, întrebându-se ce altceva mai inventase acum SS-ul şi cum avea să le afecteze asta pe ele, fetele de la bordel.

Şi avea să le afecteze; ştia că aşa va fi. Asta era trista realitate a vieţii în lagăr. Toate erau aranjate cu grijă, ca pietrele de domino, în mica lor fortăreaţă. Un bobârnac dat de un deget al vreunui ofiţer SS, şi toate aveau să se prăvălească, să se rostogolească pe treptele de granit, unde aveau să-şi găsească imediat moartea.

Însă nu doar pentru ea şi fetele ei studia Lore cu atâta atenţie şirurile de deţinuţi. Undeva printre ei se afla Wolf.

Wolf, cel cu gura mare; Wolf, bufonul de la curte. Wolf al ei, la vederea căruia toate fetele râneau cu subînţeles şi ştiau să nu îi deranjeze în timpul vizitelor lui scurte.

Nu că s-ar fi întâmplat ceva nepotrivit în compartimentul lui Lore, în orice caz; trebuia să proceseze alţi deţinuţi când el era acolo, iar cu medicul din lagăr şi ofiţerii SS care îşi băgau capul pe uşi de plictiseală şi perversiune, verificându-le din când în când pe fetele de la bordel, nu exista nici un pic de intimitate.

Iar Lore tânjea după intimitate, fie şi doar câteva minute scurte, aproape blestemându-se că nu profitase de situaţie când încă era una dintre fete, şi Wolf, unul dintre vizitatori. Ce n-ar fi dat să fie singură cu el, să-i simtă palmele aspre pe piele, singurele mâini de care voia să fie atinsă de acum înainte. Simplul gând la orice alt bărbat, inclusiv soţul ei, i se părea respingător. Dar

cu Wolf era, cumva, altfel. El o făcea să uite toate lucrurile prin care trecuse. Cu el, nu exista trecut. Doar viitor, iar pentru asta, şi doar pentru asta, Lore încă trăia – flămând, mereu în alertă, hotărâtă să supravieţuiască acestui infern doar ca să fie cu el în linişte şi pace. El avea să-şi scrie din nou articolele agere şi cine ştie? Poate că avea să scrie şi ea. Trăise destule lucruri ca să umple nu doar câteva ziare, ci câteva cărţi, cu poveşti pe care multă lume nu le-ar crede.

În starea ei de visare, aproape că nu auzi ordinul ca deţinuţii să se dezbrace.

— Ce Dumnezeu? icni Lore în faţa geamului, aproape lipindu-se de el.

Şiruri întregi de schelete, aproape groteşti în starea lor fizică actuală, se mutau de pe un picior pe altul; un spectacol macabru pe fundalul Alpilor austrieci. Teancuri de uniforme în faţa picioarelor lor ca nişte chibrituri, ca o piele lepădată. Unii aveau nişte numere mari tatuate pe piepturile scobite: sovieticii. Altfel, era imposibil să distingi un grup de altul. Luptători spanioli pentru libertate, comunişti germani, inteligheţia poloneză, disidenţi austrieci: cu toţii erau o singură mare nesfârşită de oase şi rotule şi capete rase.

Umanitatea redusă la nimic.

Morţi ambulanţi.

În faţa lor, unul dintre ajutoarele lui Bachmayer striga ordine pe care Lore nu le distingea. În spatele lui erau medicii din lagăr, cu uniformele SS ivindu-se de sub halatele albe; ăsta nu era niciodată semn bun. Spre deosebire de doctorii de afară, aceştia nu salvau

niciodată vieți. Erau acolo doar ca să sorteze muncitorii de paraziți, cum le spuneau ofițerii SS: bărbații mult prea bătrâni sau slabi ca să mai facă munci fizice grele.

O selecție, așadar, decise Lore.

Cu precauție, întinse mâna după închizătoare și deschise fereastra, ca să-l audă mai bine pe ajutorul lui Bachmayer. După câteva minute, încruntătura ei se adânci atât de tare, gravând două linii ascuțite, ca de lamă, pe fruntea ei. Nimic din ce spunea nu avea absolut nici un sens.

— ... care va pleca în scurt timp, mâine-dimineață, mai precis, așa că aveți grijă ca numele vostru să fie pe listă dacă nu vreți să ratați plecarea. Într-un sanatoriu, veți putea să vă recuperați forțele și să vă întoarceți la lucru într-o formă mult mai bună decât cea în care sunteți acum. Indiferent că sunteți bolnavi sau vă doriți doar o mică pauză de la toată munca grea pe care o faceți aici, asta e șansa voastră. În plus, dacă ați lucrat la săpatul tunelurilor și trebuie să vă refaceți plămânii, asta e ocazia voastră...

Lore închise geamul și se întoarse cu spatele la el, în timp ce un sentiment înfricoșător de déjà-vu își înfășura brațele bolnăvicioase în jurul ei. Ofițerul SS de la Ravensbrück avusese aceleași note mieroase în glas când ceruse voluntare pentru bordelurile lagărelor. Nu că ar fi mințit, propriu-zis...

Lore își frecă viguros fruntea. Le promisese paturi separate și rații mai bune și condiții sanitare și chiar aveau parte de toate astea. Doar că trecuse deja un an, și când Lore întrebase un medic din lagăr cu privire la eliberarea promisă, bărbatul o privise de parcă ar fi

spus ceva incredibil de stupid. Avea să transmită chestiunea mai departe către Bachmayer sau Kommandant Ziereis, spusese el. Asta se întâmplase cu aproape o săptămână în urmă. Încă erau aici.

Afară, deținuții tropăiau acum, cu uniformele prețioase şi încălțările şi mai prețioase lipite de piepturile lor schiloade. Din când în când, medicii SS smulgeau câte unul din rând şi-l trimiteau într-un grup separat. Ca nişte vite speriate, bărbații se lipeau incomod unii de umerii altora, de parcă ar fi avut nevoie disperată de susținere. Nu scăpă atenției lui Lore cât de emaciat era fiecare membru al acestui grup anume.

— Înveselirea, oameni buni! strigă un ofițer SS la ei. Lore îi auzi râsul chiar şi prin geam. În sfârşit o să aveți parte de o pauză!

*

— Despre ce era vorba? Emmi căscă în timp ce cărau un cazan greu de la baraca bucătăriei în camerele lor. În el era acum doar apă fiartă şi napi. Gata cu micile rotocoale de grăsime care pluteau deasupra. Toată agitația aia de azi-dimineață. La naiba cu dintele ăla al lui Tillie, am auzit gălăgia, dar n-am putut să deschid ochii nici să mă bați.

— Să fiu a naibii dacă ştiu, gâfâi Lore, chinuindu-se să care cazanul greu. Spre deosebire de Mama, care nu se obosise niciodată cu vreo muncă fizică, Lore participa la aceleaşi ture pe care le împărțeau fetele ei, la exact aceleaşi sarcini, indiferent că erau la bucătărie sau la spălătorie sau la curățarea barăcilor, iar uneori

chiar muncea în locul vreuneia dintre fete, dacă aceasta se simțea rău din pricina blestemului lunar. Nu mi s-a părut că are nici un sens, tot ce bolborosea acolo. Lore se încruntă. De ce ne mai chinuim să cărăm chestia asta înainte şi înapoi? Cu rațiile astea reduse de acum, pot să ne dea doar o mână de napi şi gata. Fierbem singure apa şi-i aruncăm înăuntru. Aceeaşi supă, mai puțin efort.

Emmi pufni în semn de acord, dar nu renunță la subiect, aşa cum sperase Lore.

— Şi despre ce bolborosea, mai exact?

— Un sanatoriu unde cică o să-i trimită pe cei care au nevoie de o pauză.

— Un ce? Emmi se opri atât de brusc, încât Lore simți o durere ascuțită în încheietura mâinii, când cazanul se balansă între ele, periculos de aproape să se verse.

— Un sanatoriu.

— Te-am auzit de prima dată. Întreb ce naiba e cu el?

— Exact asta mă întreb şi eu.

— De când ne trimit în vacanță?

— Nu e o vacanță. E un fel de tertip.

— Îi bagă în dosul infirmeriei?

Dosul infirmeriei era o sală de aşteptare pentru camera de gazare; măcar atât ştiau toți deținuții. Camera de gazare în sine se afla în pivnița de sub barăcile infirmeriei. „Ca să scurteze drumul celor care adună cadavrele”, comentase odată Wolf, cu un zâmbet întunecat. „Celebra eficiență a SS-ului.”

— Nu. Îi trimit în lagărul Gusen I, din câte am înțeles. Trenul cică pleacă de acolo.

— Nu există camere de gazare la Gusen.

— Ştiu asta.

Câteva momente, merseră în tăcere, cu gândurile întrerupte doar de răsuflări greoaie şi pârâitul toartelor cazanului.

— Poate chiar rămân fără prizonieri şi încearcă să-i salveze pe ăia pe care îi mai au? speculă Emmi, iar Lore îi aruncă o privire stranie. Ştiu, şi eu sunt sceptică, dar cum ar fi?

— Hai să ne vedem de treburile noastre, bine? În orice caz, nu e ca şi cum ne-ar fi invitat şi pe noi.

Şi apoi, întrebarea care o sâcâise pe Lore încă de la primele ore ale dimineții:

— Tu te-ai fi dus?

Lore se gândi multă vreme până să răspundă în cele din urmă:

— Nu. Dar aş fi trimis-o pe Tillie acolo dacă era, într-adevăr, un tren.

După prânz, agitația deveni şi mai frenetică. Lipită de fereastră, Lore privea cum personalul SS aleargă înflăcărat încolo şi încoace, strigând la deținuți şi mai tare decât de obicei, pocnind din bice la oricine nu se dădea suficient de iute din calea lor.

La scurt timp după aceea, câțiva deținuți se iviră în fața barăcii bordelului, cu găleți cu vopsea după ei. Lore ieşi să-i întrebe despre ce e vorba, dar ei se apucaseră deja de treabă cu frenezie, dând zidurile cu un strat proaspăt de vopsea albă, în timp ce Kapoul lor îi împungea cu bastonul de lemn.

— Mai repede, mai repede, jegurilor! Tre' să terminați în douăzeci de minute! Dacă nu, la gaz cu voi toți, m-auziți?

Hotărând cu înțelepciune să nu-l agite şi mai tare şi să nu le facă probleme muncitorilor, Lore închise uşa şi se retrase în siguranța camerei sale. Cu puțin noroc, indiferent ce se întâmpla în lagăr nu avea să le privească.

Puțin după ce plecă echipa de vopsitori, sosi unul dintre ofițerii SS şi, fără să rostească măcar un cuvânt, puse un lacăt pe uşa barăcii lui Lore.

Simțind cum îi creşte ghemul de panică din stomac, ea îl privi cum se îndepărtează.

Aceeaşi teamă se reflecta pe chipul lui Tillie, când Lore dădu buzna în compartimentul ei, fără să bată; lucru cu totul atipic pentru ea.

— Ce se întâmplă? întrebă ea.

Dar Lore era prea preocupată să-l urmărească pe acelaşi ofițer SS cum încuie restul barăcilor în acelaşi fel. Mai întâi, toată discuția aceea despre un sanatoriu şi trenuri magice, şi acum asta. Lore înghiți în sec: o dată, de două ori; însă nodul din gât îi rămase acolo. Se simțea captivă – un veritabil şoarece cu ghearele pisicii înfipte adânc în coadă – şi nu avea unde să fugă. Pretutindeni în jur, pericol şi moarte, aşteptând doar să-şi înfigă colții în ea, în toți.

Aveau să-i ucidă pe toți. Să măcelărească întregul lagăr, cu sânge-rece.

Dintr-odată nu mai putea să respire. Amețită şi îngrețoşată de frică, ieşi împleticindu-se din camera lui Tillie şi se întoarse într-a ei. Acolo, fără să ştie exact ce

face, începu să scotocească prin sertarele biroului ei de supraveghetoare, într-o căutare disperată după ceva, *orice*, care să poată servi drept armă. Dacă Anika reuşise să ia doi cu ea, aşa avea să facă şi ea. Să înfigă creionul acesta în primul ofiţer SS care s-ar fi apropiat, drept într-o arteră, şi să moară cu măcar puţină demnitate – ca o luptătoare, nu ca o laşă.

În starea ei de seminebunie, nu le observă pe fete care se strânseseră una într-alta în uşa camerei, toate palide la faţă şi cu ochi mari, înspăimântaţi.

— Lore?

Emmi se împinse în faţă, hotărâtă să-i dea de cap, oricât de sumbră ar fi părut situaţia. Era o soldăţică experimentată, asta părea să spună expresia ei. Putea să suporte adevărul.

— Nu mă întrebaţi; nici eu nu ştiu!

Lore aproape ţipă în agitaţia ei şi îşi vârî pumnul în buzunarul rochiei, cu creionul în el.

Deodată, văzură afară o adevărată paradă de maşini ale statului-major. Capote din onix, lustruite până ce luceau ca oglinda; flamuri ale SS-ului şi *Hakenkreuz*[14] montate deasupra farurilor. În Appellplatz, întregul corp al personalului SS superior de la Mauthausen împietrise în poziţie de drepţi, cu Kommandant Ziereis şi Schutzhaftlagerführer Bachmayer în faţa lor, întinzând rigid braţele în salutul nazist.

Deodată, Lore icni, aproape sufocându-se cu un sentiment foarte asemănător uşurării, şi izbucni într-

14 Svastica.

un râs care suna prea mult a plâns. Ştergându-se pe faţă, se întoarse către fetele ei şi răsuflă adânc.

— E doar o inspecţie. Nimic de care să ne temem. Doar o inspecţie idioată a superiorilor. Uite-l pe Himmler. Exact ca la Ravensbrück.

— La Ravensbrück nu ne încuiau, mormăi Tillie, cu îndoială, dar se apropie de fereastră chiar şi aşa, ca să vadă cu ochii ei.

Emmi se strecură între ele şi rânji imediat cu dispreţ.

— Ia uitaţi-vă la Ziereis. Cum dansează pe lângă Himmler ca un băiat în jurul primei lui prietene.

— De ce să nu danseze? pufni Lisl. Pun pariu că o să primească o promovare frumuşică după vizita asta.

— Crucea de Fier pentru toate eforturile depuse, adaugă Emmi, cu un aer cunoscător.

Doar că Lore nu se uita nici la Himmler şi nici la Kommandantul lagărului Mauthausen. În schimb, cu aerul parcă blocat în plămâni, se uita fix la bărbatul în uniformă gri-verde, care stătea uşor mai departe de ceilalţi, cu mâinile la spate. Jumătate din chip îi era ascuns de chipiul uniformei, dar Lore l-ar fi recunoscut cu uşurinţă chiar şi în haine civile, pe care, ştia foarte bine, el le prefera tuturor acestor uniforme bătoase.

Fostul ei şef. Bărbatul care îi salvase viaţa când avusese toate motivele să nu o facă.

Fără să vrea, Lore îşi lipi palma de geam, într-un salut mut.

El nu o văzu, firește. Zâmbea distras la ceva ce îi spunea unul dintre ofiţeri şi deveni din nou melancolic de îndată ce bărbatul se întoarse. În pofida staturii sale impunătoare şi a purtării naturale, care indica

autoritatea fără efort, părea nelalocul lui printre toți ofițerii aceştia SS, în mijlocul lagărului împotriva căruia fusese de la bun început; Lore îşi amintea bine telefoanele şi certurile şi serile târzii când refuzase să plece de la birou până când chestiunea nu avea să fie rezolvată. Doar că totul fusese hotărât dinainte la Berlin. Nimănui nu-i păsase prea mult de opinia lui. Şi acum, el se uita melancolic în jur, cu gura strânsă într-o linie subțire, nemulțumită, cuprinzând totul cu privirea: carierele, barăcile şi întreaga companie nenorocită în care se afla.

Conduşi de Kommandant Ziereis, se îndepărtară să inspecteze ce veniseră să inspecteze, în timp ce Ziereis însuşi arăta mândru cu degetul încolo şi încoace, oferind, fără îndoială, rapoarte strălucite şi cifre de producție impresionante, până când bărbații dispărură cu totul din raza vizuală a lui Lore.

— SS-ul nu arată de parcă ar pierde războiul, mormăi Emmi, când se aşezară în camera lui Lore, câteva minute mai târziu – vechea gardă, cum le spunea Lore: Emmi, Tillie, Lisl şi ea. Numai Anika lipsea. Graşi ca nişte căpuşe, cum umblă țanțoşi de parcă ar fi stăpânii locului.

— Păi chiar sunt, rânji Lore.

— Of.

— N-o să arate ca şi cum ar pierde războiul nici măcar când vor semna capitularea, zise Lore, privind în depărtare, peste umărul lui Tillie. O să se ducă la spânzurătoare cu o figură de parcă ar urma să fie făcuți cavaleri. Wehrmachtul e cel care umblă pe burtă în

noroiul din tranşee. SS-ul nu se deranjează cu toată povestea asta cu războiul.

— Chiar crezi că o să se întâmple, Lore? Tillie îi cercetă cu luare-aminte chipul. Încă era disperat de palidă; arăta de parcă ar fi durut-o şi să rostească cele mai simple cuvinte, dar erau mult prea dulci ca să nu treacă prin durerea de a le rosti. Spânzurătoarea, adică?

Lore se mulţumi să ridice din umeri şi îi zâmbi, dintr-odată foarte jucăuşă.

— Putem spera, zise şi schimbă subiectul imediat după aceea, oferindu-se să facă un ceai. Scoarţă de copac, specialitatea Mauthausen.

Îşi beau ceaiul şi bârfeau despre vremurile trecute, când delegaţia apăru din nou brusc. Doar că, de data asta, mergeau hotărât spre sectorul cu barăci proaspăt vopsite.

Lui Lore îi veni să se plesnească peste frunte. Ce idioată era! Normal că aveau să vină aici; de ce altceva ar ordona SS-ul revopsirea barăcilor? Şi ea, netulburată, cu creionul aproape uitat în buzunar, împreună cu orice gânduri despre ultimul act de revoltă.

Deodată se ridică în picioare, ascultând, din nou în alertă. Cheia deja se întorcea în lacăt. În următoarea clipă, SS-ul invita fetele să iasă aproape politicos, aliniindu-le între zidul lângă care aproape fuseseră împuşcate cu doar câteva luni în urmă şi toţi ofiţerii superiori SS, cu Reichsführer Himmler – amuzant, cel mai scund şi cel mai puţin impunător dintre ei – drept lider.

Le privea cu mult interes, cum probabil că îşi privea găinile pe vremea când nu era altceva decât un simplu fermier, şi nu omul care avea puterea de a hotărî soarta a milioane de oameni. Bordelurile din lagăre erau copilul lui de suflet, la urma urmei. Voia să audă cât de bine funcţionau.

Kommandant Ziereis se arăta bucuros să-i răspundă. Cu un entuziasm debordant, descrise întocmai felul în care un astfel de stimulent aproape că dubla cifrele de producţie în rândul deţinuţilor eligibili şi cât de dornici erau cei cu triunghiuri roz să viziteze bordelul. „Perversiunea" lor era cu siguranţă vindecată; Reichsführer Himmler se putea baza pe cuvântul lui Ziereis. Aveau să se întoarcă în societate pe deplin vindecaţi, şi asta numai datorită geniului lui Reichsführer Himmler.

Lore îl văzu pe fostul ei şef cum îşi dă ochii peste cap la o asemenea linguşire evidentă – sau la incapacitatea lui Himmler de a o depista – înainte ca faţa lui să-şi recapete expresia neutră.

Himmler însuşi aprobă din cap şi zâmbi, evident mulţumit de sine şi apoi, mândrindu-se că era „omul poporului", se adresă chiar femeilor.

— Găsiţi condiţiile de aici satisfăcătoare?

Sub o privire aspră din partea lui Ziereis, Lore făcu un pas înainte. Numai Kapo şi gardienii aveau dreptul să vorbească atunci când se adresa o întrebare. Deţinuţii obişnuiţi trebuiau să se considere norocoşi că erau în prezenţa „binefăcătorilor" lor sau, cel puţin, asta era ideea.

Cu toate că îl privea pe conducătorul SS, îl văzu totuşi pe Herr Gruppenführer cum îi aruncă o privire scurtă, trece mai departe, dar revine şi se uită mai atent la chipul ei, făcând ochii mari a recunoaştere. Lore simți cum se înroşeşte până la rădăcinile părului – o fostă angajată a guvernului, acum matroană de bordel, o târfă şi ea. Cât despre el, părea de-a dreptul îngrozit să o găsească aici, iar expresia lui disprețuitoare dinainte căpătă acum o notă de remuşcare şi chiar de ruşine – pentru ea, pentru el însuşi, pentru că îi făcuse o favoare care se dovedise a fi un blestem.

„E în regulă", aproape că-şi dori să spună Lore. „Sunt în viață. Asta e tot ce contează."

— *Jawohl*, Herr Reichsführer, raportă ea veselă, în schimb. N-am putea fi îngrijite mai bine.

— Există ceva ce necesită îmbunătățiri?

Încă o căutătură urâtă din partea lui Ziereis nu-i scăpă atenției lui Lore. O spintecă mai tare decât un bici de cal. „Un singur cuvânt greşit, şi eşti moartă."

— Nu, Herr Reichsführer. Totul este absolut perfect, datorită lui Kommandant Ziereis şi Schutzhaftlagerführer Bachmayer. Dânşii ne oferă tot ce ne trebuie.

— De cât timp sunteți aici? întrebă Himmler.

Lore împietri pentru o clipă. Asta era şansa ei, poate singura şansă să-şi ceară libertatea. Le auzea pe fete cum se foiesc în spatele ei, ținându-şi răsuflarea la unison, şi toți ochii o priveau cu o implorare mută.

— De puțin peste un an, Herr Reichsführer.

Himmler ridică o sprânceană şi se întoarse către Ziereis.

— Potrivit ordinelor mele, detaşarea lor trebuie să fie doar de douăsprezece luni.

Ziereis înlemni în loc, căutând frenetic o explicaţie. „Prima scăpare la inspecţie şi unde?", părea să spună expresia lui. „Într-un bordel. Dracu' să le ia pe târfele astea!"

Spre marea uşurare a lui Ziereis, secundul său, Bachmayer, interveni să-l salveze, afişând zâmbetul său binevoitor dintotdeauna.

— Eram pe punctul să le transferăm pe toate laolaltă, împreună cu infirmii. Să meargă cu toţii la acelaşi sanatoriu. Şi de acolo, după ce se vor odihni puţin, vor fi libere să plece acasă.

— Da. Ziereis se luminã deodată. La sanatoriu. Merită o vacanţă frumoasă după toată munca asiduă depusă aici.

Era cu putinţă? Lore se uita cu luare-aminte la fiecare chip bine hrănit, mulţumit de sine, căutând indicii. Planul cu sanatoriul nu-i suna deloc bine, dar nu era Himmler aici? Nu tocmai le ceruse eliberarea? Poate că trenul şi sanatoriul existau, cu adevărat. Şi erau femei germane, toate. Doar nu aveau să omoare femei germane, nu-i aşa? Tillie ar fi putut să-şi trateze, în sfârşit, dintele, biata de ea...

Şirul gândurilor ei pline de speranţă fu întrerupt deodată.

Herr Gruppenführer îşi făcu loc cu uşurinţă până în faţă, unde se opri drept lângă Himmler. Spre surprinderea ei, Lore îl văzu pe Himmler cum se dă uşor la o parte; era mai degrabă instinctul inconştient

al unui animal mai slab în prezența unuia mult mai puternic, decât o mişcare rațională.

— Vă doriți să mergeți la sanatoriu? o întrebă el direct, în timp ce privirea lui o avertiză cu o asemenea forță mută, încât Lore aproape că făcu un pas în spate.

„Nu vă urcați, sub nici o formă, în transportul acela", îi citi ea gândurile, clar şi răspicat.

Era o decizie de viață şi de moarte, care trebuia luată într-o fracțiune de secundă. Balanța se putea înclina în orice direcție. Bachmayer putea să spună adevărul, şi atunci ar fi fost eliberate în scurt timp. Poate că Herr Gruppenführer avea motivele lui pentru care nu voia ca ea să iasă vreodată de aici; acum că stătea atât de aproape, Lore vedea cu uşurință noile însemne de pe uniforma lui. Herr Obergruppenführer[15] acum; atât de aproape de Himmler ca rang, încât era aproape înfricoşător.

Şi totuşi, după ce îşi mută privirea de la Bachmayer înapoi la el, îşi încredință din nou viața în mâinile lui.

— Nu, Herr Obergruppenführer. Dacă ni se permite, am prefera să rămânem aici încă o detaşare. În vreme de război, ar fi egoist din partea noastră să ne gândim la noi înşene şi să folosim saloanele rezervate pentru soldații în recuperare la sanatoriu. Dați-le celor care le merită. Iar noi vom rămâne aici atâta timp cât e nevoie de noi. După cum spuneam, suntem îngrijite foarte bine. Ne dorim doar să contribuim la prosperitatea

---

[15] Grad paramilitar în timpul nazismului, în cadrul trupelor SS, echivalent cu cel de general.

Reichului, dacă Herr Reichsführer este amabil să ne permită acest lucru.

Himmler păru surprins, dar zâmbi oricum.

— Ei bine, dacă asta vă doriți, spuse el, ridicând din umeri către Ziereis. Presupun că putem să le lăsăm să rămână. Atâta timp cât nu sunt ținute aici împotriva voinței lor.

— Oh, nu, se grăbi Lore să-l asigure. Ținem foarte mult la acest lagăr şi la administrația sa.

Spre marea ei uşurare, Ziereis rânjea din nou. Catastrofa părea să fi fost evitată.

— Bine, bine, mormăi Himmler şi se întoarse pe călcâie, pierzându-şi deja interesul față de bordel şi locatarele sale. Atunci, pornim spre Gusen II?

Anturajul său îl urmă de îndată.

Înainte să se întoarcă, Herr Obergruppenführer încuviință uşor din cap, liniştitor, spre Lore. Ea încuviință şi îi zâmbi la rândul ei, cu îndoielile risipite.

Abia când se întoarseră la barăci, îşi dădu seama că are de dat multe explicații fetelor, care mai că nu se năpustiră asupra ei, cu lacrimi de disperare cruntă şiroindu-i-le pe față.

— Ce-ai făcut? țipă Tillie, care părea trădată de moarte. Mâine puteam să fim pe drum spre casă!

— Ai vreun aranjament cu SS-ul? sări şi Lisl într-o clipă asupra ei. Îți dau şi ție o cotă parte pentru fiecare dintre noi sau ce?

Lore se simțea de parcă tocmai ar fi încasat o palmă. Palidă, cu tot corpul tremurându-i de indignare, veni nas în nas cu fosta comunistă.

— Cum îndrăzneşti măcar să sugerezi aşa ceva? Sunt una dintre voi, ai uitat?

— Erai. Lisl refuză să cedeze. Acum eşti ditamai gardianca, ţi s-a urcat autoritatea la cap? Îţi doreşti să munceşti pentru prosperitatea Reichului, fă-o pe timpul tău. Trageţi-o cu tot lagărul, în locul nostru, dar nu îndrăzni să ne arunci sub animalele alea şi apoi să faci pe sfânta.

— Nu există nici un sanatoriu şi nici o libertate, tâmpito! Strigătul plin de furie al lui Lore reduse instantaneu la tăcere întreaga baracă. Tocmai v-am salvat viaţa tuturor, idioatelor!

Femeile păreau din nou nesigure.

— De unde ştii? rosti Emmi, încet, întrebarea care era, fără îndoială, în mintea tuturor.

— Omul ăla care m-a întrebat dacă vreau să plecăm, zise Lore, cu o expresie nostalgică pe faţă, el e motivul pentru care sunt încă în viaţă. Pe mine au vrut să mă execute pentru trădare. El i-a convins să mă trimită într-un lagăr, în schimb.

— De ce ar face asta? zise Lise, părând încă sceptică.

Lore doar ridică din umeri printre lacrimile care i se adunau în ochi. Toată ziua aceea fusese prea mult pentru ea.

— E fostul meu şef. Şi a fost întotdeauna bun cu mine.

Cumva, explicaţia aceea era de ajuns deocamdată.

Încă ştergându-şi feţele, femeile se întoarseră târşâindu-şi picioare la compartimentele lor, vorbind încet între ele.

Abia după câteva zile, când apăru Wolf şi le spuse cu o voce foarte joasă că el şi camarazii lui de muncă fuseseră însărcinaţi să descarce cadavrele din trenul de marfă – „Nici măcar nu s-au obosit să-i gazeze, nenorociţii; i-au lăsat doar câteva zile fără apă, pe căldura asta” – înţeleseră femeile ce soartă evitaseră ca prin minune. Pe tren scria, cu litere gotice: „Sanatorium Bad Kissingen”. Wolf văzuse asta cu ochii lui, pe când descărca morţii.

20

Viena, 1946

— De unde ştia fostul dumneavoastră şef de trenul morţii? întrebă judecătorul Brodbeck.

Atâtea cazuri audiate de la începutul numirii sale, însă acesta era primul de care se simţea atât de atras, în care se simţea atât de implicat personal.

Hannelore Stroman se mulţumi să-i zâmbească nostalgic.

— Dumnealui era cel care semna toate ordinele acelea, onorată instanţă. Credeam că aţi ghicit deja.

Brodbeck ghicise, doar că voia să audă de la ea.

— Şi totuşi v-a ajutat.

O umbră de melancolie acoperi ca un văl privirea lui Frau Stroman, îndreptată undeva spre trecut.

— Din sentimentalism, bănuiesc. Mă plăcea. Nu în sensul acela, zise şi făcu un gest oarecum enervat cu mâna. Era protector cu mine. A fost aşa până la sfârşit.

Lângă ea, Herr Stroman îşi dădu ochii peste cap şi pufni cu un dispreţ nedisimulat.

— Cred că infidelitatea soţiei mele a început cu mult înainte de încarcerarea ei, zise el.

Brodbeck se uită urât la el – considerându-l deja mai degrabă o pacoste decât un reclamant – şi îşi întoarse atenţia deplină asupra lui Hannelore. Spre deosebire de soţul ei, el o credea până la ultimul cuvânt. O femeie ca ea, o femeie de o asemenea integritate extraordinară, ar rămâne credincioasă celui mai jalnic specimen doar din respect faţă de jurămintele de la nuntă. Doar o schimbare de proporţii seismice a circumstanţelor ei ar împinge-o în braţele altui bărbat. Lagărul ar fi putut avea un astfel de efect asupra unei persoane, cu siguranţă, şi totuşi, trecuse mai bine de un an, potrivit spuselor ei, şi încă nu se întâmplase nimic fizic între ea şi Wolfgang...

Chiar atunci, judecătorul Brodbeck îşi dădu seama că Hannelore Stroman nu pomenise numele lui de familie. Păstra secretul de parcă ar fi fost ceva profund personal, ceva ce nu trebuia mânjit vreodată de buzele bărbatului care stătea lângă ea. Bărbatul acela care nu mai era soţul ei. Îşi pierduse toate privilegiile de a fi numit astfel cu mult înainte de a-i intenta divorţ, îi trecu chiar atunci prin minte judecătorului Brodbeck. Încerca să recapete avantajul, târând-o pentru ultima dată în mocirlă doar ca să-şi dovedească faptul că el era cel care comanda, nu ea, însă pierdea urât până şi la

capitolul ăsta. Prin intermediul mărturiei imperturbabile a lui Hannelore, judecătorul Brodbeck ajunsese să o cunoască pe femeia aceea înzestrată cu o forță atât de liniştită şi impresionantă; îl eclipsa pe soțul ei, împreună cu acuzațiile lui, reducându-l exact la ceea ce era: un laş şi un abuzator de doi bani. Judecătorul Brodbeck îşi pierduse de mult tot interesul față de versiunea lui.

— Copilul dumneavoastră, Frau Stroman, i se adresă încet, când femeia păru rătăcită din nou printre amintiri. Spuneați că el s-a născut în lagăr; aşa este?

— *Ea.* Dintr-odată, chipul lui Hannelore se transformă sub imperiul unei lumini interioare atât de pure, încât până şi sala de judecată păru mai luminoasă. Era o ea. Fiica mea.

— Dacă îmi oferiți mai multe informații, poate că vă pot ajuta s-o găsiți prin canalele mele.

— O caut de mai bine de un an, onorată instanță. Nu ajută nici faptul că nu a fost înregistrată niciodată şi că tatăl ei era german, nu austriac. Dacă nu se află în zona de ocupație sovietică, n-o să-l găsiți niciodată. Deodată, zâmbetul i se stinse. Dacă mai trăieşte măcar. Şi ea la fel.

— V-ați pierdut unii de alții după eliberare?

Judecătorul Brodbeck scria înflăcărat în carnet absolut toate detaliile care l-ar fi ajutat să-i readucă împreună pe cei trei.

— Oh, nu. Frau Stroman afişă încă un zâmbet sfâşietor. A fost mult mai complicat decât atât. Ani, fiica noastră, s-a născut în momentul cel mai nepotrivit. Trupele Aliaților se apropiau; eliberarea era doar o

chestiune de timp, dar tocmai timp nu aveam. Să naşti un copil în lagăr era o condamnare la moarte, atât pentru mamă, cât şi pentru nou-născut. Destul de mulţi oameni au fost nevoiţi să facă mari eforturi pentru a se asigura că vom supravieţui amândouă. Privi într-o parte, iar ochii îi străluceau de lacrimile care nu cădeau. În noaptea de 1 februarie 1945, tatăl ei a venit s-o ia... Atunci a fost ultima dată când i-am văzut pe amândoi.

Când auzi data, ceva se declanşă în memoria judecătorului Brodbeck. Ceva vag imposibil şi nesăbuit, despre care oamenii şuşotiseră pe la colţuri doar cu puţin mai mult de un an în urmă, în timp ce Gestapo şi alsacienii lor cercetau fiecare ungher.

— Nu cumva..., începu el.

Frau Stroman îşi înăbuşi un rânjet şi încuviinţă, cu un fel de mândrie de conspirator.

— Ba da. Cea mai îndrăzneaţă revoltă şi evadare din istoria Mauthausen. Peste cinci sute de prizonieri sovietici de război, dispăruţi într-o clipită.

— Cinci sute de prizonieri de război şi un anume domn german, cu un copil? insistă Brodbeck, mult prea entuziasmat ca să mai scrie.

De data asta, zâmbetul lui Frau Stroman înflori de-a binelea pe chipul ei.

— Eu i-am spus că o să iasă viu din lagărul acela, zise ea. E un supravieţuitor, Wolf al meu. De-asta n-am încetat niciodată să-l caut. Trebuie să fie pe undeva...

Fără doar şi poate. Exact în clipa aceea, judecătorul Brodbeck îşi jură că avea să se facă luntre şi punte ca să-l găsească.

21

Primăvara anului 1944

În fața geamului barăcii bordelului, Appellplatz. Aceiaşi deținuți aliniați pentru apel; doar că acum, la nici un an după ce trenul morții îşi revendicase victimele, cei mai mulți dintre ei arătau ca aceia care fuseseră selectați să urce în vagoane. Până şi Kapo deveneau mai slabi, iar uniformele atârnau pe ei în loc să mai stea întinse peste burțile lor pline. Nici ofițerii SS nu arătau prea bine, remarcă Lore în sinea ei, în timp ce îi privea cum ascultă fără chef numele strigate. În locul dungilor bine presate, uniformele le erau şifonate, gulerele, desfăcute, iar cizmele, acoperite cu praf de granit. Fumau în post, se sprijineau de stâlpii pe care erau montate difuzoarele.

Acum, muzica răsuna rar în complexul lagărului. Nu se mai mărşăluia în ritmul partiturilor lejere de pian ale lui Schubert, în drum spre cariere; nu mai erai strivit sub blocuri de granit pe acorduri din Wagner. Acum, difuzoarele fie amuțiseră de-a binelea, fie se tânguiau anunțând atacurile aeriene. Fireşte, numai cei din SS se adăposteau. Deținuții munceau mai departe sau se prefăceau că muncesc, în orice caz. De cele mai multe ori, Lore îi vedea cum împietresc ca nişte statui şi se uită spre cer, în timp ce pretutindeni în jurul lor, Kapo alergau şi înjurau ca nişte maniaci. Unii ridicau brațele şi făceau cu mâna bombardierelor care încă nu ajunseseră la ei. Unii doar se uitau cu jind după ele şi

nici măcar nu observau ploaia de lovituri de baston care se abătea asupra lor.

Seara, Wolf venea cu veşti din exterior. Lore nu ştia după ce tânjeşte mai mult – după prezența lui şi mângâierile furate în timp ce înregistra vizitatorii sau după acele informații din lumea la care ea nu avea acces. Uneori, odată cu veştile, îi aducea bunătăți neaşteptate, de la civilii care se ascundeau în tunelurile în care munceau ei. Fireşte, deținuții nu aveau voie să se apropie deloc de oamenii cumsecade din Sankt Georgen.

— Ce e ciudat e că pe localnici nu-i deranjează câtuşi de puțin. Râmjea în timp ce tăia un măr cu un cuțit pe care n-ar fi trebuit să-l aibă asupra lui. Ba chiar îi roagă pe ofițeri să ne dea voie să intrăm. Dar ofițerii SS sunt prea îndoctrinați ideologic. Aşa că toate doamnele acelea drăguțe – cele mai multe au copiii după ele, le ajutăm chiar să împingă cărucioarele înăuntru înainte ca SS-ul să ne ordone să ieşim iar sub cerul liber – ne aduc pe furiş mere, cartofi sau ceapă. Şi copiilor le place să ne strecoare câte ceva de mâncare. Cred că pentru ei e mai degrabă un joc decât un act de compasiune, cum se întâmplă cu mamele lor, dar eu primesc oricum ar fi. Un măr e un măr.

Şi cât de delicios era, şi mai ales când îl împărțeau şi se sărutau după aceea, gustându-i savoarea rămasă pe buzele celuilalt.

Pe măsură ce luna mai se apropia tot mai mult, iar disciplina în rândul SS-ului devenea şi mai laxă, Wolf începu să se strecoare în baracă şi noaptea. Atunci ajunse Lore să-l cunoască cu adevărat, din cap până-n

picioare, fiecare cicatrice de pe corpul lui slab – numai tendoane, muşchi şi os – ce semăna atât de mult cu corpul animalului al cărui nume îl purta şi care aproape murea de foame pe timpul iernii, vânând din când în când doar pentru a supraviețui. Atunci stăteau de vorbă până târziu în noapte, despre trecut şi viitor, despre orice, de fapt, atâta timp cât nu avea legătură cu lagărul şi viața de-acolo, şi adormeau unul în brațele celuilalt, până când acelaşi instinct de animal îl ridica pe Wolf din pat chiar înaintea zorilor şi îl trimitea în pas vioi înapoi la baraca lui, cât timp umbrele încă se lungeau pe pământ, ferindu-l de ochii iscoditori ai ofițerilor SS. Nu că s-ar mai fi obosit să folosească lanterne.

— Noile reglementări pe perioada nopții, îi explicase Wolf lui Lore, făcând cu ochiul spre reflectoarele folosite acum doar ca să scruteze cerul după avioanele inamice, când se opreau sirenele. Nici măcar nu mai au voie să fumeze afară după lăsarea întunericului. În Sankt Georgen e întuneric beznă după asfințit.

— Atunci se apropie? Aliații?

— Se zvoneşte că ar trebui să debarce curând.

— Să debarce? Aici?

— Chiar aici, Lorechen. În Europa. Undeva în nord.

— Nu m-ai minți în legătură cu aşa ceva, nu-i aşa?

— Niciodată.

— Atunci pot să le spun fetelor? Tu le-ai spune? Dacă ai fi în locul meu?

Nu ezită nici o secundă.

— Le-aş spune.

— Atunci e mai mult decât un zvon.

El zâmbise în întuneric şi o sărută în loc să răspundă.

Primele trupe ale Aliaţilor înaintau cu greu prin ape agitate şi ploaia de gloanţe germane, când Lore se şterse la gură după două săptămâni în care îşi vomitase micul-dejun inexistent, alcătuit din cafea neagră de lagăr. Împreună cu eliberatorii, un alt miracol se pogorâse asupra pământului lor blestemat, distrus de război. Cu lacrimi de bucurie curgându-i pe faţă, Lore privea spre nord, cu palma lipită de burtă. În mijlocul tuturor acelor morţi, o nouă viaţă se înfiripase în ciuda tuturor greutăţilor.

La început, neîncredere; stafia glasului lui Heinrich care îi repeta cu cruzime la ureche: „Stearpă, stearpă, stearpă". Dar pe măsură ce sânii începură să i se umfle şi greaţa nu-i mai trecea, nu mai avea cum să nege situaţia. Încântarea şi teroarea morţii prinseră a se lupta la rândul lor pe viaţă şi pe moarte în mintea chinuită a lui Lore. Medicii din lagăr le spuseseră cât mai clar posibil fetelor de la bordel, încă din prima zi aici: nimeni nu avea nevoie de puradei, la fel cum nimeni nu avea nevoie de mamele lor incapabile să facă singurul lucru care li se cerea: să folosească profilactice ca să împiedice tocmai producerea unui asemenea accident nefericit. Aveau să-i ucidă copilul, şi pe ea s-o trimită înapoi la Ravensbrück, departe de fetele ei, departe de Wolf...

Dar, în cele din urmă, hotărârea câştigă în faţa fricii. În timp ce bărbaţii eroici mureau cu sutele, Lore îşi jură că pruncul ei va trăi; ca unic act de rezistenţă în faţa naziştilor care îi era la îndemână, ca o picătură măruntă în oceanul vieţilor ce aveau nevoie disperată

să fie înlocuite, ca membru al unei noi generații care nu avea să repete nicicând greşelile părinților săi; Lore jură că va proteja copilul acesta cu propria viață.

Astfel încât copilul căruia nu-i era sortit să trăiască să devină copilul care a supraviețuit.

Din est, începură să sosească noi transporturi. Nu mai cărau sovietici – potrivit zvonurilor persistente, sovieticii erau acum în ofensivă totală şi luau prizonieri germani. În schimb, trenurile aduceau încărcătură umană, numai piele şi os şi moarte în ochii afundați în orbite. Uneori, SS-ul îi lăsa să moară în trenurile de vite, fiindcă alte trenuri trebuiau descărcate mai întâi: cele care transportau oțel. Acelea erau prioritare; cel puțin, aşa spunea Wolf.

— Întâi n-am ascultat când Hitler se lăuda cu noile lui arme minune care, pasămite, ar fi făcut Aliații praf şi pulbere, îi zise el, ronțăind gânditor dintr-o coajă de pâine pe care o adusese pe furiş de afară. Restul bucății ajunse la Lore, ca întotdeauna. Dar ce aduc aici acuma... am văzut planurile. Maistrul nostru încerca să le găsească sensul până când au trebuit să cheme pe cineva de la Luftwaffe ca să-l înlocuiască... Astea pe care o să le asamblăm curând nu sunt avioane de vânătoare obişnuite, Lore. Sunt ceva cu totul diferit.

„Ce ar putea să fie atât de diferit la un avion de vânătoare?", se gândi Lore, absentă. Acum era august şi, de când îşi descoperise micul miracol, restul lumii se retrăsese cumva şi nu mai însemna nimic. Nu îi spusese încă lui Wolf. Nu spusese nimănui, de fapt, prea speriată să nu cobească sau să nu-l piardă din

cauza malnutriției sau a deochiului; dintr-odată devenise superstițioasă. Toată energia ei era direcționată acum spre interior, ascultând cea mai slabă fluturare, protejându-se, hrănindu-se cu orice bucățică de mâncare găsea. Armele miraculoase ale lui Hitler erau ultimul lucru la care se gândea şi totuşi înălță privirea alarmată când Wolf se ridică brusc în picioare şi începu să umble încoace şi încolo, ca un animal fără astâmpăr care simțea cum se apropie un prădător de haita lui.

— N-am mai văzut niciodată aşa ceva. Netede şi mortale ca un glonț... Şi probabil că sunt la fel de rapide. Dacă ai fi văzut măcar planurile, Lore!

— Dar, Wolf, încercă ea să-i zâmbească. Sunt doar nişte avioane.

El o privi aproape cu milă, pentru ignoranța ei senină.

— Da. La fel cum Zyklon-B era doar un pesticid înainte ca SS să înceapă să-l toarne în camerele de gazare.

Lui Lore îi pieri zâmbetul. Pentru prima dată, îi simți agitația în propriul pântec.

— Mai ții minte cum arătau avioanele în Marele Război? continuă Wolf. Placaj şi hârtie cerată, cu o mitralieră montată în spate. Şi acum uită-te la Stuka, uită-te la Spitfire-ul britanic. Uită-te la Flying Fortress, care transportă nişte încărcături atât de grozave, că transformă oraşele în moloz. Se opri deodată, iar privirea pe care i-o arătă îi dădu lui Lore nişte fiori atât de puternici pe şira spinării, încât se cutremură, în ciuda după-amiezii dogoritoare de august, care mai că nu-i fierbea de vii în casă. Avioanele astea noi pe care

urmează să le construim o să le doboare înainte să-şi dea seama ce le-a lovit. Carburant turboreactor, e un fel de carburant nou. Li se spune avioane cu reacţie. Le-au testat altundeva, din câte am auzit, dar au fost probleme la motor sau cu fiabilitatea generală a avioanelor... În orice caz, se pare că acum le-au perfecţionat. Acum, totul se reduce la asamblare: fuzelajele, la noi, aripile, făcute de Kommandourile externe, şi curând vor fi gata să-şi ia zborul, Rândunicile lui Hitler.

— Ce nume straniu pentru un avion de vânătoare.

— Ştii cum sunt tipii ăştia, zise Wolf, rânjind strâmb. Îmbină întotdeauna tandreţea cu crima.

Doar că Lore nu aprecie gluma; nu în starea ei actuală.

— Crezi că pot întoarce cursul războiului în favoarea Germaniei?

— Doar avioanele astea? Wolf căzu pe gânduri. Probabil că nu. Dar pot să-l prelungească, asta e cert. Şi apoi mai e un lucru.

Mâna lui Lore căzu protector peste pântecul ei. Mai avea la dispoziţie puţin peste şase luni. Cu debarcările reuşite ale Aliaţilor, crezuse cu naivitate că acesta avea să fie sfârşitul, cât mai devreme cu putinţă. Hotărâse cu fermitate că pruncul avea să i se nască într-o Austrie nouă, o Austrie eliberată, iar acum dintr-odată erau avioane cu reacţie şi Dumnezeu ştie ce alte lucruri ascunse în tunelurile care probabil că duceau drept în iad. Nu ştia nimeni ce idei infernale aveau să iasă din adâncurile lor şi să le intre în cap cercetătorilor nebuni ai lui Hitler.

— Ce? întrebă Lore, încet.

— Se spune că dezvoltă un fel de bombă nouă în Germania. O bombă cu o încărcătură destul de puternică încât să radă un oraş întreg de pe faţa pământului.

Lore scutura din cap, cu buzele strânse într-o linie albă subţire. Nu voia să asculte; voia să-şi astupe urechile cu palmele şi să-şi îngroape capul adânc în pământ, poate chiar tot corpul, şi să hiberneze acolo până când ar fi fost sigur să iasă.

— Şi acum imaginează-ţi bomba asta fixată de fuzelajul acelui avion nou, pe care nu poate să-l intercepteze nimeni din lume. Zboară atât de repede, încât poate să ajungă până la Londra; la Moscova, dacă realimentează la jumătatea drumului. La Roma, cu siguranţă. La New York, dacă avem vapoare cu combustibil în Atlantic.

— Wolf, astea-s doar poveşti! strigă Lore deodată, cu o asemenea furie, încât îl sperie pentru o clipă. Propagandă, cum face mereu Goebbels. Numeşte retragerile „scurtări ale frontului" şi bătăile încasate de trupele noastre „înşelăciuni strategice menite să atragă inamicul în capcană". Sunt numai minciuni. Minciuni şi nimic altceva.

Lore nu-şi mai dădea seama pe cine încerca să convingă, pe ea însăşi sau pe Wolf.

— Asta am crezut şi eu la început, zise el, încet. Până când am văzut cu ochii mei avioanele acelea cu reacţie.

Toate ferestrele erau deschise şi totuşi, dintr-odată, în cameră parcă nu mai era destul aer de respirat. Lore se ridică nesigură în picioare, se duse la fereastră şi îşi

odihni coatele pe pervaz. Afară era aceeaşi lume veche închisă între zidurile văruite ale fortăreţei, o închisoare de unde nu aveai cum să scapi. Şi acum nu avea să fie nici vreo eliberare, îşi dădu seama cu un sentiment zdrobitor, care o copleşi cu o asemenea forţă, încât Lore simţi că e gata să se prăbuşească de durere.

— Wolf, zise ea, întorcându-se pe jumătate. Sunt însărcinată.

Nu îi văzu faţa; doar îl simţi cum se încordează o clipă lângă ea. Urmă tăcerea; tăcere şi sunetul aproape perceptibil al gândurilor care i se învălmăşeau prin minte lui Wolf.

— Lore..., reuşi în cele din urmă să îngaime, cu o voce care, brusc, parcă nu mai era a lui. Vorbeşti serios?

— Ca un atac de cord. Se întoarse către el, zâmbi cumva vinovat, pentru glumă, pentru vestea pe care o abătuse ca un fulger asupra lui. Îmi pare rău că nu ţi-am zis mai repede.

— Mai repede? Acum el era vizibil alarmat, privind neîncrezător la abdomenul ei plat. De cât timp ştii?

— De vreo trei luni. Poate un pic mai mult. Nu prea îţi dai seama aici.

Rosti acel lucru evident cu un alt zâmbet abia schiţat.

— De trei luni! strigă el, palid ca moartea. Lore, nu se poate... Glasul îi era încărcat de tragedie şi spaimă. Nu aici; nu aşa. E o condamnare la moarte, Lore!

Ea dădu din cap aprobator. Era perfect conştientă de asta.

— E numai vina mea, zise el. Acum îşi ducea mâna la cap – un obicei vechi de a-şi trece mâna prin păr ori de câte ori un articol nu-i ieşea cum trebuie sau vreunul

dintre jurnalişti fusese descoperit mort, îşi imagină Lore. Doar că acum nu avea ce păr să-şi smulgă, aşa că îşi lăsă mâinile să-i cadă, împreună cu capul, scuturând din el cu amărăciune îndreptată împotriva propriei persoane, a propriei stupidități. Trebuia să am mai multă grijă. Avem aici o rezervă care să ajungă o viață întreagă pentru tot lagărul ăsta – făcu un gest, cuprins de agonie, spre teancurile de cutii cu profilactice de lângă perete – şi noi...

Glasul i se stinse.

— Şi noi nu le-am folosit niciodată fiindcă sunt pentru vizitatorii bordelului şi fetele de la bordel, iar noi nu suntem nici una, nici alta, termină Lore fraza în locul lui, cu un zâmbet tandru şi nostalgic, şi îi luă fața în palme. Nu e vina ta. Nici a mea. Aşa a fost să fie, atâta tot.

El mai făcu un gest disperat, spre barăci, spre zidurile de afară, spre gardienii cu mitraliere şi camera de gazare care era la doi paşi, şi o privi de parcă ar fi fost deja moartă, de parcă ar fi fost deja între pereții aceia acoperiți cu faianță, împreună cu copilul care nu avea să vadă niciodată lumina zilei.

— Lore, există opțiuni, să ştii. Acum vorbea cu înflăcărare, mângâindu-i părul, sugerând imposibilul doar ca s-o țină în viață. Cunosc oameni. Foşti medici. Pot să ne ajute fără să-i alerteze pe doctorii lagărului.

— Şi eu cunosc oameni, zise Lore, luându-i mâinile de pe fața ei şi ducându-le mai jos, spre pântec, pentru ca Wolf să simtă şi el viața dinlăuntrul ei, pe care ea o simțea zi de zi. Puteam să întreb.

— Dar?

— Dar n-am putut. Tu crezi că poți?

Acum, palmele lui erau pe burta ei, netedă ca întotdeauna, acoperite de palmele ei. Vedea în ochii lui că da, el putea; atâta timp cât ea trăia, asta era tot ce conta...

Până când o fluturare extrem de măruntă îl întrerupse brusc şi schimbă pentru totdeauna acea privire din ochii lui în ceva fioros de protector, ceva care şi-ar sacrifica propria ființă de dragul micuțului.

— Of, Lore, zise, cu răsuflarea întretăiată, căzu în genunchi şi o sărută imediat sub buric, prin rochia mucegăită; primul sărut al unui tată pentru copilul său.

Trebui să plece imediat după aceea; cele douăzeci de minute îi expiraseră, iar ofițerul SS de serviciu era un tâmpit lamentabil, prea vigilent pentru binele lui. Dar, în noaptea aceea, Wolf se întoarse cum se întorcea mereu, cu pâine şi pui pe care le furase din cantina SS-ului, plin de hotărâre şi planuri care abia prindeau formă.

22

Toamna anului 1944

Odată cu toamna, sosiră mai multe transporturi şi, pentru prima dată, acestea aduceau femei şi copii. În mod normal, nici Lore şi nici fetele ei nu le-ar fi văzut. Doar că, pe când anul 1944 se apropia de sfârşit, nimic

nu mai era normal la Mauthausen. Aproape nimeni nu mai vizita bordelul. Până şi deţinuţii cei mai privilegiaţi erau prea înfometaţi ca să tânjească după altceva decât hrană şi mult prea epuizaţi ca să-şi irosească energia preţioasă pe un antrenament atât de inutil. Iar fetele de la bordel deveniseră acum un impediment: încă douăzeci de guri de hrănit, care nu ofereau nici o muncă la schimb.

Nu că SS-ul le-ar fi hrănit prea mult acum. De la veritabilele ospeţe de care se bucuraseră în primele luni de la sosirea în lagăr, porţiile le fuseseră reduse la o felie subţire de pâine cu rumeguş, supă cu napi şi o ceaşcă de „cafea" fierbinte, care doar le agrava diareea şi la care Lore renunţase cu totul de când aflase că e însărcinată. Şi acestea erau doar raţiile pentru gardiancă şi fetele „muncitoare". Cine nu avea vizitator în ziua respectivă nu primea deloc raţie, ceea ce, fireşte, nu însemna că rămânea flămândă, ci doar că celelalte trebuiau să pună mână de la mână ca să-şi hrănească surorile nefericite, topindu-se încet pe picioare la rândul lor.

Dar mai rău era că medicii din lagăr le studiau cu un licăr ciudat în ochi. Măcelarii probabil că îşi cântăreau în acelaşi fel din priviri animalele bolnave, calculând mintal câtă mână de lucru era necesară ca să omoare atâtea câte erau ele.

Remarcând acele priviri piezişe, Lore nu aşteptă prea mult până când se prezentă la Bachmayer însuşi şi se oferi, cu glasul ei cel mai vesel, să muncească *orice* le-ar fi dat Herr Schutzhaftlagerführer de făcut.

El trase din ţigară şi se uită la ea cu o privire acră.

— Mauthausen n-a fost construit pentru femei. Pur şi simplu nu există nimic de muncă pentru voi. Barosul cel mai uşor cântăreşte mai mult decât voi. Sau vreţi să cărați blocuri de granit în perechi? zise şi rânji la o sugestie atât de ridicolă.

Fireşte, era de râs. Cu toată bunăvoința din lume, nici două, nici patru dintre ele n-ar fi fost în stare măcar să ridice un bloc de piatră de pe pământ, cu atât mai puțin să-l care.

Dar acum Lore avea să-şi facă griji nu doar pentru douăzeci, ci pentru douăzeci şi una de vieți. Refuză să se dea bătută.

— Spălătorie, zise ea, senin. Putem să ne ocupăm de spălătorie. Asta o să-i elibereze pe deținuții bărbați pentru munca din carieră. Sau am putea lucra în bucătărie. Suntem nişte bucătărese excelente, să ştiți. Femeile, la urma urmei, au fost făcute pentru munca asta. Bucătărie, biserică şi copii, aşa cum spune şi Führerul.

Bachmayer pufni cu un dispreț abia disimulat. „Führerul spune multe zilele astea”, zicea expresia lui, înainte să fie ascunsă de fumul de țigară. Deşi nu respinse sugestia din prima.

Nici îngrozitorul SS nu apăru în pragul uşii lor, să le ducă la camera de gazare. Câteva zile, fură lăsate în plata Domnului. În ziua a treia, un Rapportführer[16] SS le scoase din baracă şi le aduse în Appellplatz.

---

[16] În lagărele naziste, responsabilul cu efectuarea apelului zilnic al deţinuţilor.

— Duceți-vă la bucătărie şi luați două cazane mari de acolo. Spuneți-le că pentru dezinfectare. Ştiu ei de care. Şi apoi mergeți la infirmerie şi aduceți canistre cu dezinfectant. Şi fuguța! Următorul transport ajunge curând, aşa că ar fi bine să vă faceți utile.

Conduse de Lore, fetele porniră iute în două direcții diferite, uşurate să primească măcar un fel de sarcină, ca să dovedească faptul că încă îşi mai puteau câştiga pâinea cea de toate zilele, oricât de subțire şi de fadă.

Lore conducea brigada cazanelor. Aproape strălucea de uşurare grație acestei prime victorii mărunte, când unul dintre deținuții de la bucătărie o măsură pe ea şi pe fete cu o privire îndoielnică şi întrebă:

— Voi? Să cărați cazanele? Au luat-o razna de-a binelea ofițerii?

Clătină din cap a dezaprobare, dar arătă cu degetul mare peste umăr, în direcția altei încăperi.

Lore înțelese sensul cuvintelor lui abia când intră acolo şi văzu cazanele – mai multe recipiente uriaşe, care tronau în mijlocul bucătăriei, în toată gloria lor de aluminiu spălăcit – şi se opri-n loc, ca paralizată.

— Trebuie să cărăm... astea? rosti Emmi, arătând spre cazanul cel mai apropiat. Marginea acestuia îi ajungea exact până la talie. Vana mea de acasă era mai mică.

— Sunt din aluminiu, zise Lore, detestându-se pentru tremurul din glas.

Nu îi era teamă să-şi pună spinarea la treabă sau că avea să facă vreo întindere musculară. Trecuse prin lucruri mai rele la Ravensbrück – corpul ei putea să reziste şi la mai mult de atât. Dar acum, aşa malnutrită cum era, slabă cum era, purta înlăuntrul ei un prunc

mititel, şi trebuia să ridice cazanul acesta nenorocit şi... şi... Printre lacrimi, şi mai degrabă din speranța de a se convinge pe ea însăşi decât pe tovarăşele ei, Lore încheie:

— Cică sunt mai uşoare.

— Mai uşoare pe naiba! Tillie se apropie de unul dintre cazane şi îi trase un picior. Ecoul pe care îl emise răsună în încăperea vastă, îmbrăcată în faianță şi care mirosea vag a coji de cartofi şi, din cine ştie ce motiv, a pământ. Uitați-vă la chestia asta! Până şi tipul ăla desemnat la bucătărie a zis că ofițerii au luat-o razna să ne pună să le cărăm. Voi vedeți măcar cât e de mare?

— Da, Tillie, văd cât e de mare! strigă Lore.

Hormonii sau groaza rece, care îi îngheța sângele în vene, la gândul vieții copilului ei – indiferent în ce ar fi constat aceasta – îi trimise un fior prin tot corpul, care obişnuise să fie atât de capabil, atât de pregătit să o ajute să treacă prin orice, şi acum iată-l – redus la lacrimi, în fața fetelor pentru care îşi jurase să fie puternică, să le conducă prin puterea exemplului, astfel încât să iasă toate de acolo în viață – o jalnică paiață a fostei Lore, pe care nici ea nu o mai recunoştea.

Nici Tillie nu o recunoscu. Dădu să vorbească, apoi înclină capul într-o parte şi în alta, în speranța că va descifra ce anume o făcuse pe Lore a lor, Lore cea de neclintit, să se lase pradă unei asemenea isterii, şi hotărî că, probabil, de vină erau nervii.

— Ai dreptate, Lore, zise ea, pe un ton liniştitor şi calm, care de obicei îi aparținea lui Lore. Sunt din

aluminiu, aşa că sunt mai uşoare. O să le cărăm fără probleme. Câte cinci fete la fiecare cazan.

— Şi o să cântăm în timp ce le cărăm, să le arătăm noi ofițerilor, zise Emmi, înghiontind-o pe Lore cu cotul, în încercarea de a o înveseli.

Doar că, în loc să-şi şteargă fața cu mâneca şi să râdă de hazul situației, aşa cum făceau de obicei, Lore se prăbuşi cu totul pe podeaua pavată cu gresie, ținând genunchii la piept şi capul pe genunchi, un ghem de nefericire şi spaimă, care refuza să audă vocea rațiunii.

— Lore, ce e?

Acum toate erau lângă ea, aşa cum şi ea fusese lângă ele de atâtea ori, cu mâini iubitoare care o mângâiau, o îmbrățişau, gata să împartă fără rezerve orice durere pe care o purta. Aşa era mereu cu ele, cu fetele de la bordel. Nu erau doar colege de baracă, ci surori de sânge sau ceva şi mai apropiat.

— Ce e? Spune-ne.

Şi Lore le spuse. Printre suspine urâte şi lacrimi întinse pe obrajii supți, îşi deschise inima în fața lor, iar secretul ei cel mai periculos şi, în acelaşi timp, cel mai drag ieşi în sfârşit la iveală.

— Însărcinată? repetă Tillie, nevenindu-i să creadă. De când?

— De când nu e treaba ta, o contră Emmi, în stilul ei tipic, direct, şi îi întinse mâinile lui Lore. Îmi pare rău, Lorechen, dar ceasul ticăie. L-ai auzit pe Herr Cizme Înalte: să ne grăbim, aşa a zis. Şi aşa o să facem. Fără tine, spuse ea cu severitate, tocmai când Lore se pregătea şi ea să zică ceva. Nu-ți face griji pentru lupuşorul tău. E ocrotit şi o să fie în siguranță câtă

vreme o are pe tuşa Emmi alături. Îți spun eu ce facem: cele cinci dintre noi care sunt mai slabe cară un cazan, cele patru mai puternice pe celălalt, şi tu doar te ții de el fără să te forțezi, de fapt. Ofițerii SS n-o să-şi dea seama de nimic, câtă vreme toate târfele ies la numărătoare. Am dreptate, fetelor?

Peste tot, zâmbete complice şi încuviințări din cap. Şi dintr-odată, ochii lui Lore se umplură din nou de lacrimi, când se ridică între ele, emoționată până în străfundul inimii.

Gemând şi încordându-se de efort, ridicară cazanul de pe podea şi reuşiră să-l care, cu degetele albite şi maxilarele încleştate, până în Appellplatz.

Acolo, Rottenführerul de serviciu îşi plesnea cu nerăbdare biciul de coapsă.

— Ce a durat atâta? mârâi el la femei, când ele coborâră recipientul imposibil de greu pe pământ. Staţi la palavre în loc să munciți, ha?

Lore era gata să răspundă în locul colegelor ei, care încă se luptau să-şi recapete suflul, când al doilea Kommando scăpă cazanul pe pietriş, ridicând în aer un norişor de praf.

Văzând acestea, Rottenführer turbă.

— Atenție cu proprietatea guvernului, afurisitelor! strigă el, năpustindu-se cu biciul pe spinările fetelor, care nu se aşteptau la asta. Pe sub gulerul scrobit al uniformei, i se umflau venele. Putori leneşe ce sunteți!

Alt şuier al biciului în aer, şi fetele nu putură decât să-şi acopere fețele şi grumazurile dezgolite, ferindu-se de atacul de care fuseseră scutite prea mult timp. Le luă pe nepregătite. Chirăiră când biciul le tăie palmele

şi spinările, ceea ce parcă îl înfuria şi mai tare pe atacatorul lor.

— Curve neîndemânatice! Nu sunteţi în stare decât să vă desfaceţi picioarele pentru jegurile astea de deţinuţi! Nici cea mai simplă treabă nu puteţi s-o faceţi, târfe leneşe ce sunteţi! Schutzhaftlagerführer Bachmayer o să audă de asta, fiţi atente ce vă zic!

Le-ar fi biciuit şi mai mult, dacă celelalte fete ale lui Lore n-ar fi apărut chiar atunci, cu găleţile lor pline cu o zeamă verde, puturoasă, distrăgându-i atenţia de la bătaie. Prin cine ştie ce miracol, reuşiră să nu verse nici măcar un strop, când o turnară în cele două cazane.

Lore le făcu un semn din cap, într-un gest de recunoştinţă mută.

Nou-veniţii erau deja mânaţi pe porţi de gardienii SS, cu alsacienii lor care se repezeau la călcâiele bieţilor înspăimântaţi şi cu bastoanele lor care nu cruţau pe nimeni. Atenţia lui Rottenführer era acum aţintită asupra lor, iar Lore şi fetele fură date uitării.

Cu un gest înţelept, se îndepărtară cât de mult se putea, pentru a rămâne totuşi la vedere în caz că mai era nevoie de ele, dar suficient de departe de Rottenführer şi biciul lui. Pe pielea lor fragedă, nevătămată până atunci, se umflau dâre roşii, fioroase. Sângele începu să iasă la suprafaţă acolo unde biciul se lipise de două sau chiar de trei ori de piele şi o crăpase. Fetele strânseră din dinţi şi tamponară cât mai discret sângele, ca să nu-l stârnească iar pe nebun.

Dar nu ar fi avut de ce să-şi mai facă griji. Acesta era complet absorbit de noul său rol, sortând nou-veniţii în vii şi morţi, cu un singur gest rapid al biciului său

capricios. Ca nişte spectre ancestrale, însetate de sânge, medicii SS se materializară la scurt timp şi preluară sarcina, toţi numai zâmbete şi bunăvoinţă şi halate albe, liniştitoare. Prizonierii deveniră puţin mai calmi, încrezându-se în prezenţa şi tonul lor blând. Acum erau civili, remarcă Lore cu o groază tot mai mare, nu mai erau deţinuţi condamnaţi. Bărbaţi în jachete de piele şi cu berete pe cap, femei cu părul ondulat, copii în pantaloni scurţi şi cizme din piele peste gleznă. Priveau cu ochi mari, înfricoşaţi în jurul lor, în timp ce ţineau braţele ridicate în aer, de parcă ar fi fost bătuţi cu mult înainte ca aceşti Kapo de la Mauthausen să ajungă la ei şi ştiau să nu se aştepte la milă din partea SS-ului.

Unii încercară să explice ceva ofiţerilor SS, într-o germană stricată, însă fură reduşi la tăcere de medicii care dădeau aprobator din cap şi le zâmbeau şi îşi deschideau braţele.

— Nu noi suntem responsabili de transporturi, oameni buni. Doar de primire. În rest, n-avem nimic de-a face. Dacă s-au produs greşeli, vor fi corectate cât de curând de administraţia de la Berlin. Deocamdată, vă rugăm să vă dezbrăcaţi şi să treceţi pe la dezinfectare. E pentru protecţia şi sănătatea voastră.

Bărbaţii şi femeile se uitară lung unii la alţii şi la membrii SS-ului, cu o groază mută. „Să ne dezbrăcăm? Aici, în aer liber? Unii în faţa altora? În faţa copiilor noştri?”, acestea erau întrebările care se citeau pe chipurile lor.

— Polonezi, murmură Emmi, frecându-şi palmele ca să şi le dezmorţească, după povara insuportabilă pe care o avusese de cărat.

— De unde ştii? întrebă Lore.

— Am avut un iubit polonez în Berlin. De la el am învăţat limba.

— Un iubit sau un client? o împunse Tillie, cu o privire neastâmpărată.

Emmi se mulţumi să ţâţâie, enervată, în direcţia ei.

— Vezi-ţi de treaba ta în loc să te ocupi de viaţa mea privată şi tacă-ţi fleanca. Încerc să-mi dau seama de unde sunt.

Lucru destul de surprinzător, Tillie o ascultă.

Între timp, printre nou-veniţi, se stârnea o mică revoltă. Femeile se rugau de ofiţerii SS, pe limba lor, bărbaţii încercau să strige mai tare decât ele, cerându-le ceva militarilor, iar în toată cacofonia aceasta, copiii zbierau cât îi ţineau bojocii, cu siguranţă înspăimântaţi mai tare de mamele lor care plângeau decât de ofiţerii SS şi subalternii lor în uniforme vărgate. „Încă nu i-au văzut", îi trecu lui Lore prin minte atunci. „Nu ştiu să se teamă de ei."

— E ceva legat de răscoala din Varşovia, zise Emmi încet, ascultând în continuare cu atenţie. Spun că au ajuns aici din greşeală. Se pare că cineva din Armata Teritorială Poloneză... Scutură din cap, pierzând constant firul explicaţiei, printre zecile de voci care încercau să se acopere una pe alta. Spun că au fost adunaţi din greşeală, doar fiindcă se aflau la Varşovia. În ghetou... Nu, răscoala a fost în ghetou, dar au adunat civilii care aveau legătură cu ea. Deşi, staţi

aşa... Fir-ar, nu pricep o boabă din ce spun când ţipă aşa unii peste alţii. Ceva legat de sovietici şi de o evacuare forţată...

Dar Lore auzise destul.

— O răscoală? şopti ea, agăţându-se de braţul lui Emmi. În Varşovia? A Armatei Teritoriale?

— Cam aşa ceva.

— Şi spun că sovieticii sunt aproape? Aproape de Varşovia?

Lore simţi că i se umflă inima în piept, plină de o speranţă reînnoită. Varşovia nu era aşa de departe. Germania avusese nevoie doar de două săptămâni ca să ajungă acolo de la graniţa Reichului. Ceea ce însemna că şi sovieticii puteau să ajungă la fel de repede, trebuiau numai să preseze, Aliaţii trebuiau să forţeze dinspre nord – şi puteau fi liberi în câteva săptămâni; putea să nască într-un spital sau chiar într-o cameră închiriată. Ea şi Wolf sigur ar fi reuşit să aranjeze ceva, odată războiul încheiat şi...

Acum, gândurile i se învălmăşeau în minte. Dintr-odată, zidurile Mauthausenului nu o mai prindeau ca într-o capcană. Şi până şi ofiţerii SS, atenţi cum Lore nu-i văzuse niciodată, fuseseră de acord să separe deocamdată bărbaţii de femei, ca să le ofere celor din urmă puţină intimitate.

— Suntem un lagăr pentru bărbaţi, vedeţi voi. Mai multe zâmbete şi braţe desfăcute împăciuitor. Nu avem facilităţile necesare ca să cazăm ambele sexe. N-am avut niciodată nevoie de ele.

După plecarea bărbaţilor la locul de adăpost temporar din cea mai apropiată baracă, femeile se calmară

întrucâtva, însă tot ezitau să-şi scoată hainele. Chiar şi aşa, medicii ştiau exact cum să le convingă.

— Suntem medici, bunele mele doamne. Ne interesează doar starea dumneavoastră de sănătate. Şi mai ales dacă s-a produs vreo greşeală, cineva va trebui să o rectifice, iar pentru asta va trebui să scriem un raport complet către funcționarii de la Berlin.

— Am stat închise în trenul ăla zile întregi, fără hrană! strigă una dintre ele, într-o germană stricată. Şi Viktoria a fost lovită cu bastonul de un ofițer SS! zise, împboldind-o pe o altă femeie să facă un pas înainte.

Medicii dădeau aprobator din cap şi zâmbeau ca nişte şerpi şi promiteau să documenteze fiecare caz de abuz de putere „din partea acelor brute din Einsatzkommando".

— Veți fi eliberate şi veți primi despăgubiri pentru tot ce e nevoie. Dar acum trebuie să vă dezbrăcați ca să vă evaluăm complet starea de sănătate şi să ne asigurăm că treceți printr-o dezinfectare totală după drumul cu acel tren.

Lore simți ceva în piept; ceva subtil şi totuşi vag greşit, ca atunci când surprinzi o notă falsă la un concert la Filarmonica din Viena. Ofițerii SS erau mult prea amabili. „Când te gândeşti... să-i urce în vagoane de vite... ce sălbăticie!" Lore tresări din nou uşor, în timp ce-i privea pe ofițeri atentă ca un uliu.

— Nu, nu, dumneavoastră nu, doamna mea.

Cu o senzație tot mai acută de nelinişte, îi văzu cum scot din rând o fată cam de vârsta ei. Însărcinată, la fel ca Lore, doar că ea avea pântecul umflat, aşa cum trebuia să fie, iar sânii îi erau plini de lapte. Ai lui Lore

erau doar dureroşi; nu aveau nimic înăuntru de oferit copilului care abia dacă părea să crească.

— Substanţele chimice din cazan sunt prea agresive pentru copilul nenăscut. Îmbrăcaţi-vă la loc şi staţi acolo.

Pentru o clipă, Lore fu cuprinsă de un sentiment de uşurare. Poate că legea referitoare la sarcină se aplica doar cât timp era nevoie de ele la bordel? Ţinându-şi răsuflarea, îl ascultă pe ofiţerul SS cum se adresează mulţimii în germană şi polonă, cerându-le şi celorlalte gravide să facă un pas în faţă. Se prezentară mai multe. Ofiţerul încuviinţă mulţumit, le notă numele pe listă şi se întoarse către Rottenführerul care, fără să fi stat măcar o clipă pe gânduri, le desfigurase pe un sfert dintre fetele lui Lore.

— Du-le la infirmerie, bine? Ca să se odihnească aşa cum trebuie după chinul îndurat. Şi trimite pe cineva după lapte şi pâine albă pentru ele.

— În pivniţă? întrebă Rottenführer, jucându-se nonşalant cu biciul.

Lui Lore i se tăie brusc respiraţia.

— În pivniţă, da.

— *Jawohl.*

Un pocnet brusc din călcâie, ca un foc de armă tras în inima lui Lore. În pivniţă nu era lapte. Era doar o cămăruţă cu faianţă albă, ţevi de-a lungul peretelui şi o uşă etanşă cu vizor.

Lângă Lore, Emmi înghiţi în sec o dată, de două ori.

— Să fiu a naibii. Acuma gazează femei civile însărcinate.

În starea ei de stupefacție, Lore simți totuşi cum o mână o trage de braț.

— Hai, stai aici, în spatele meu, se auzi ca prin ceață vocea lui Tillie, pătrunzând prin țiuitul din urechile lui Lore. Şi de acum înainte, nu-ți mai lega cordonul. N-o să ni-l mai legăm nici noi. Aşa n-o să atragem atenția.

— Încă nu se vede, şopti Lore, cu un glas străin, pe jumătate mort.

Tillie aruncă o privire critică spre pântecul ei.

— E doar o chestiune de timp, Lorechen, porumbițo. Copilul trebuie să se ducă undeva pe măsură ce creşte.

— Aliații nu ar putea să intre mai degrabă pe undeva mai prin mijlocul Reichului?

Tillie nu răspunse, dar Lore înțelese totuşi. „Şi asta e o chestiune de timp."

Parcă mişcate de aceeaşi mână nevăzută, amândouă întoarseră capul, ca să le privească pe femeile condamnate cum pornesc spre moarte, unele dintre ele ținându-se de mână.

Prin ceața lacrimilor, Lore simți cum Tillie o strânge de mână.

Cu bordelul aproape desființat oficial, Wolf se transformase, în mare măsură, într-o creatură a nopții. În ciuda rugăminților nenumărate ale lui Lore de a pune punct periculoaselor sale aventuri nocturne, el tot se mai furişa afară din baracă o dată la două nopți, şi mai ales acum, că avea două făpturi de vizitat.

— Ce mai face mămica mea preferată? Mâini aspre apăsară cu o delicatețe infinită obrajii lui Lore, încă trandafirii de frig, şi apoi, imediat după, pântecul ei

abia puțin umflat. Şi ce mai face bebeluşul meu preferat?

Noaptea aceea cea dintâi în care Lore nu se topi în îmbrățişarea lui: era încă împietrită de groază, încă simțea pe limbă gustul cenuşii celor care nu aveau să se mai întoarcă niciodată.

Mâinile lui Wolf, pe pântecul ei, se încordară la rândul lor. Nu înceta s-o uimească niciodată felul în care erau acordați atât de desăvârşit unul la emoția celuilalt; uneori, avea impresia că împart amândoi o singură inimă despicată în două.

— Ce s-a întâmplat? întrebă el deodată.

Lore scutură din cap; aproape se gândi să nu-i spună, dar apoi...

— Azi ne-am oferit voluntare să muncim, începu ea, după ce îşi umezi buzele. Ofițerul SS de serviciu ne-a făcut detaşament de dezinfecție. Pentru nou-veniți... Erau de la Varşovia, civili. Printre ei erau mai multe femei însărcinate...

Aici, Lore se opri brusc, iar cuvintele atârnau periculos pe marginea abisului de unde nu mai era cale de întoarcere.

Cum putea să explice viitorul pe care îl văzuse în ochii acelor nefericite, intrate pe uşile infirmeriei şi ajunse în pivniță, direct la camera de gazare, celui care era posibil să o privească mergând spre aceeaşi soartă peste câteva luni, dacă nu chiar săptămâni? Nu existau cuvinte pe lumea asta care să îndulcească o asemenea lovitură.

Dar Wolf era Wolf pe bună dreptate. O privi drept în ochi – bărbatul acela care ar fi făcut orice pentru ea – şi repetă pur şi simplu:

— Ce s-a întâmplat?

Supraviețuitorul. Salvatorul. Buzele lui Lore tremurau de înțelegerea copleşitoare că niciodată în viața ei nu mai iubise pe cineva atât de profund. În locul care nu oferea speranță nimănui, el era singurul far ce strălucea acolo, prin noaptea cea mai întunecată, printre umbrele morții ce lunecau pe furiş pretutindeni în jurul lor.

Datorită acelei lumini din ochii lui, Lore revărsă în sfârşit toată groaza pe care o ținuse în ea în ultimele ore; pentru că dacă exista un om care să fie în stare să facă ceva, atunci acela era el, Wolf al ei.

— Au trimis toate femeile însărcinate la gazare. Când a început totul, medicii ne-au zis că dacă rămânem vreodată însărcinate, o să ne facă avort şi gata, dar acum... le-au gazat pe toate. Femei civile, Wolf! Nici măcar deținute... Atunci noi ce şansă mai avem?

Pentru o clipă, tăcerea se aşternu grea în încăpere, în timp ce el procesa tot ce auzise. Prin atmosfera aceea densă, Lore se uită cum privirea lui Wolf se îndreaptă spre fereastră, spre Appellplatz, unde, în pietriş, paşii celor care pieriseră pentru totdeauna probabil că se vedeau încă în lumina lunii pline şi galbene. Privi cum i se încordează maxilarul, în timp ce calcula în minte; simți cum mâinile lui le strâng pe ale ei fără să observe măcar, de parcă s-ar fi agățat de ceva care aluneca deja, aluneca din strânsoarea lui şi dispărea în aceeaşi noapte indiferentă.

Şi apoi, dintr-odată, ochii lui se pironiră din nou într-ai ei, plini de concentrare profundă şi hotărâre pură.

— Am să plec acum, Lore, zise el încet. Mă duc şi nu ştiu când o să mă întorc, dar când mă întorc, o să vin cu veşti bune pentru tine. Pentru *noi.* Pentru toţi trei. Nu mă căuta şi nu întreba de mine. Doar... ai încredere în mine, bine?

Nu era nevoie să o roage. Avea încredere în el; întotdeauna avusese, de la bun început. Cu însăşi viaţa ei.

23

Primele furtuni ale iernii aduseră cu ele fiorul osândei iminente. Dinspre nord suflau vânturi de gheaţă, muşcând gâturile şi feţele expuse ale deţinuţilor. Pe sub uniforme şi în saboţii din lemn, erau îndesate ziare făcute bucăţi, pline de gloria apusă.

Pe şine, vagoane abandonate de vite, cu uşile larg deschise, din care se revărsau cadavre îngheţate, ca intestinele dintr-o burtă spintecată. Toamna, gardienii SS încă se mai sinchiseau de morţi, trimiţându-i pe deţinuţii din Sonderkommando, nefericiţii aceia de prizonieri care se ocupau de cadavre, să le strângă şi să le incinereze. Acum, se congelau şi nu mai ofensau simţurile delicate ale ofiţerilor cu mirosul dulceag al descompunerii.

Cât despre Sonderkommando, era nevoie acum de bărbaţii aceia altundeva. Mai multe tuneluri ce trebuiau săpate cu mâinile goale, sângerânde; mai mult

granit de neclintit în care să sape. Iar cadavrele nu se duceau nicăieri. Zăpada proaspătă se aşternea pe membrele lor, singurul giulgiu care le era oferit. Şi de sub el, mâini care se întindeau către cei vii, în timp ce treceau pe lângă ele, în marşurile zilnice spre detaşamentele de muncă, şi guri larg deschise, în urlete mute, pricinuite de nedreptatea întregii situaţii.

Să mori aşa, încuiat în vagonul de vite fiindcă nu era loc pentru tine în lagăr, când sfârşitul era atât de aproape.

Aproape, şi totuşi atât de imposibil de departe...

Lore se gândea la asta zi de zi, în timp ce înfruntau vânturi atât de şfichiuitoare, că îţi tăiau răsuflarea; păturile vârâte sub rochiile roase le erau singura pavăză în calea frigului, mergeau în pas de marş să muncească încă o zi la detaşamentul de spălătorie, unde leşia era atât de puternică, încât simpla ei prezenţă în aer îţi făcea ochii să lăcrimeze. Cât despre pielea de pe mâinile lor neprotejate, Lore nici nu voia să se gândească la asta. Jupuită, roşie ca focul, cu crăpături din care se scurgea sânge şi un puroi alburiu; cu încheieturile degetelor umflate şi răsucite ca nodurile copacilor bătrâni. La sfârşitul zilei, era aproape imposibil să şi le îndrepte şi, ce ghinion, ultimele urme din vaselina pe care Oskar le-o aducea pe sub mână se sfârşiseră. La fel cum se sfârşise şi Oskar. Fusese prins în timp ce făcea contrabandă cu sulfamide pentru un evreu bătrân, iar ofiţerii SS îi spânzuraseră pe amândoi, unul lângă altul, în Appellplatz. Mai bine de o săptămână, cadavrele lor se

legănaseră în bătaia vântului, înconjurate de ciori care le ciuguleau ochii stinşi, nobili.

Wilhelm, contabilul cu chip dulce, pe care Reichul era atât de hotărât să-l vindece de „perversiunea” sa, nu mai era nici el. Împuşcat în spinare în apropierea porţilor, sub pretextul unei „tentative de evadare”.

— Nu ar fi fugit niciodată, zise Lore, când trecură şi pe lângă trupul lui neînsufleţit, aruncat peste gardul din sârmă ghimpată de către ofiţeri, în semn de avertisment pentru ceilalţi. Eu îl cunoşteam.

— Toate îl cunoşteam.

Tillie, atee înverşunată, îşi făcu semnul crucii, îşi sărută degetele şi îi trimise un sărut de rămas-bun omului care ştiuse prea multe.

— E clar că se apropie sfârşitul dacă SS-ul începe să-şi împuşte contabilii.

— Nu era doar un contabil, spuse Lore, ştergându-şi o lacrimă rătăcitoare. Era martor la crimă.

— Stai să vezi când vor începe să dea foc registrelor, zise Tillie. Atunci va fi semn clar că Aliaţii sunt gata să ne bată la poartă.

În sectorul destinat spălătoriei, vapori otrăvitori şi podele alunecoase. Ca să-şi reducă presiunea pe spinarea dureroasă, Lore freca detestatele uniforme ale ofiţerilor SS stând în genunchi. La sfârşitul turei de douăsprezece ore, reuşea să se ridice doar cu ajutorul fetelor. Şi apoi, încă un marş prin furtuna de zăpadă care mugea afară, înapoi la baracă, în timp ce oasele le urlau de durere din cauza schimbării bruşte de temperatură, iar lacrimile şi răsuflarea le îngheţau pe feţele dezgolite.

Şi foamea. Foamea atotprezentă şi muşcătoare care nu putea fi domolită cu felia de pâine subțire ca hârtia la care aveau dreptul seara – aceea fiind principala masă a zilei. Pâinea nu făcea decât să transforme golul familiar, amorțit, din stomac într-o fiară devastatoare, care începea să vâneze şobolani noaptea, îi jupuia cu mâinile însângerate, cuprinse de frenezie, şi îşi înfigea colții în carnea unui rozător pe care, doar cu câteva luni în urmă, l-ar fi privit cu scârbă. Acum, un şobolan era carne. Un şobolan era o delicatesă.

—E un pic ațos, dar merge, comentase Emmi, când trecuseră prima dată grătarul macabru de la una la alta.

La început, Lore refuzase măcar să guste. Acum, pe măsură ce copilul începea să o lase şi fără ultimele forțe rămase, ba chiar şi fără păr şi dinți – doi dintre molari i se clătinau atât de tare, încât era convinsă că aveau să-i cadă foarte repede – nu-şi mai permitea să facă mofturi.

— Măcar nu-i un cadavru, comentase Tillie, cu o indiferență care îți dădea fiori şi care ar fi îngrozit pe oricine din lumea normală, exterioară.

Dar aşa era la Mauthausen. Tocătorul de oase. Lagărul de exterminare notoriu, de unde nu scăpase nimeni cu viață, iar Kommandant Ziereis se mândrea cu o astfel de realizare.

— Ofițerii SS tocmai i-au spânzurat pe doi bătrâni care au hotărât să-şi mănânce morții la cină.

— Cum şi-au dat seama? întrebă Emmi. Ofițerii, adică.

— Au văzut tăieturile de pe fesele şi coapsele cadavrelor, la apelul din dimineaţa următoare. Au zis întregii barăci că gazează pe toată lumea dacă nu recunoaşte nimeni.

— Şi bătrânii au recunoscut?

Lisl părea îndoită.

— Sigur că nu! Tillie flutură din mână, vrând, parcă, să alunge o sugestie atât de stupidă. Ceilalţi deţinuţi i-au raportat, şi aia a fost.

— Nu i-au gazat şi pe ceilalţi deţinuţi, nu? întrebă Lore, frecându-şi pântecul.

Acum era umflat, dar tot nu-şi dădea seama dacă din pricina foamei sau a copilului, care abia mişca înăuntru.

— Nu. Mai au nevoie de forţa de muncă.

*

Cu Wolf plecat şi iarna ce i se cuibărea în oase, Lore nu-şi mai dădea seama ce zi este. Toate se contopiseră într-un singur coşmar nesfârşit, din care nu se putea trezi, durerea şi foamea fiind singurele constante ale vieţii din lagăr, altfel în continuă schimbare. În faţa ochilor ei înceţoşaţi, deţinuţii veneau şi plecau, noi cadavre atârnau în ştreang şi apoi dispăreau, noi transporturi şi cărăuşi de cadavre cu căruţurile lor înfiorătoare, cadavre făcute grămadă unele peste altele, sirene care se tânguiau, răzbătând prin ţiuitul din urechile ei. Şi frecat întruna. Stând în genunchi, freca, cu degetele însângerate şi făcute carne vie, la uniformele care miroseau a whisky de import, trabucuri, apă de colonie şi carne friptă de gâscă.

— Cică Kommandant Ziereis ar avea o grădină.

Lore nu mai distingea care dintre fete vorbea. Până şi glasurile lor se amestecau laolaltă în mintea ei, care era doar ceaţă şi durere surdă.

— Cică are acolo iepuri şi găini.

— De unde ştii?

— Mi-a zis un tip de la bucătărie. Se duce acolo să aibă grijă de animale.

— Şi de tine, are grijă şi de tine?

— Din povestea asta îmi iese un cartof întreg, aşa că nu mai fi invidioasă şi tacă-ţi gura.

— Ce-i cu iepurii?

— Iepurii sunt pentru copiii lui. De amuzament.

— Lore! Crezi că poţi să-l rogi pe Wolf al tău să se furişeze acolo şi să ne fure şi nouă unul?

— Of, aş face moarte de om pentru un iepure în momentul ăsta!

Şi de pe buzele palide ale lui Lore, se auzi, gâtuit: „Nu ştiu unde e Wolf...”

*

Hotărârâ să fure singure iepurele. Lore nu ar fi fost niciodată de acord să facă ceva atât de nesăbuit şi, sincer, atât de periculos cum era să fure de la însuşi Kommandantul lor, dar în dimineaţa aceea se trezi şi se ridică în capul oaselor, iar ochii i se umplură prima dată de o groază cumplită, când îşi dădu seama că pântecul îi era absolut neclintit, nu se simţea nici cea mai slabă mişcare cunoscută. În întunericul dinaintea zorilor, îşi ridică iute rochia, îşi desfăşură straturile de ziare din jurul mijlocului şi se împunse în burtă cu

degetele, ca să o înduplece să mişte, cu lacrimile curgându-i deja, acolo unde cerneala de ziar îi mânjise pielea, implorând ce ființă superioară o fi existând să facă un miracol, nu pentru ea, ci pentru sufletelul acesta nevinovat care nu merita să devină o victimă a naziştilor. Avea să mănânce şobolani, avea să mănânce orice îi dădea Dumnezeu şi nu avea să se mai plângă niciodată de nimic, oricât de greu i-ar fi fost, doar să fie viu copilul, dă, Doamne, să fie viu copilul...

Îşi petrecu prima jumătate a zilei în chinuri, suspinând în tăcere şi refuzând să le spună fetelor ce se întâmplă – „E doar durere, serios" – şi aproape țipă de încântare când, după primele guri de supă de napi, un pisoiaş micuț şi familiar i se răsuci uşor, abia simțit, în pântec.

Îmbrățişându-l cu ambele mâini, Lore îl imploră să o ierte. Ce mamă rea era, ce mamă neatentă! În noaptea asta avea să-l hrănească mai bine; măcar atât îi făgăduia.

„Aşteaptă un pic, micuțule. O să-ți gătesc un asemenea ospăț, că nici n-o să mai vrei să ieşi din burtica mea vreodată."

Tillie tresări şi aproape că scăpă castronul pe jos, când Lore se materializă dintr-odată în fața ei.

— Mă bag la iepurele ăla, dacă te bagi şi tu.

După o clipă de tăcere uluită, Tillie rânji cu gura până la urechi.

— Ba bine că nu! Hei, Emmi, Lisl! Veniți încoace. Unde ziceați că sunt iepurii ăia?

Noaptea era lipsită de stele şi îngrozitor de rece. Până la unu dimineaţa, temperatura scăzuse şi mai tare. Toată baraca scârţâia sub chiciură, de parcă s-ar fi cutremurat şi ea, înfiorată.

Una câte una, cele patru femei se furişară pe uşă afară şi o închiseră în urma lor.

Rămaseră o vreme în picioare, ascunse în umbrele pridvorului, şi ascultară.

— În seara asta nu-s avioane, şopti Lore în întuneric. În nopţi ca asta, le îngheaţă combustibilul în rezervoare.

Wolf îi spusese acest lucru în ceea ce îi părea acum a fi o viaţă trecută, minunată, pe care o împărtăşiseră cu o eternitate în urmă.

— Atunci înseamnă că Herr Kommandant doarme buştean, aprobă Tillie.

— Însă alsacienii lui, nu, zise Emmi, muşcându-şi buza crăpată, despicând-o şi mai rău fără să-şi dea seama.

În lipsa lanternelor, firicelul de sânge de pe bărbia ei părea negru.

— Motiv pentru care avem asta, spuse Lisl, scoţând un săculeţ, cu o expresie de falsă timiditate.

— Ce e aia? întrebă Emmi, mijind ochii. Cozi de şobolan?

— Pff, făcu Lisl şi îşi dădu ochii peste cap. Spre deosebire de noi, câinii germani de rasă nu se hrănesc cu rozătoare. Asta, dragile mele prietene, este cea mai puternică mahorcă rusească de care poţi să faci rost în lagărul ăsta. Uneori e de folos să fii deţinut politic şi bolşevic roşu ca sângele.

— Şi ce-ai de gând să faci cu ea? pufni Tillie. Vrei să le oferi un fum?

— Zăpăcită mai eşti! Cu un oftat de exasperare teatrală, Lisl turnă puţină mahorcă în palmă şi începu să se frece cu ea pe faţă şi pe haine. Asta o să ne ascundă mirosul. Un truc vechi de pe vremea Marelui Război, când bunicul câinelui lui Herr Kommandant păzea prizonierii de război ruşi, care aveau nevoie disperată să fugă.

— Ia te uită, Lisl! În sfârşit, eşti şi tu bună de ceva! o tachină Tillie, întinzându-se la rândul ei după tutunul sovietic.

Chicotiră prin agitaţia care le cuprinsese, prin teroarea care le strângea maxilarele până când nici nu le mai simţeau, prin noaptea care putea, foarte bine, să le fie cea din urmă. Încovoiate de mijloc, ţâşniră de la un zid al barăcii la altul, desculţe, astfel încât pietrişul îngheţat să nu le trădeze prezenţa în faţa gardienilor din turnurile înalte de supraveghere. Nu ar fi fost însă nevoie să-şi facă griji – datorită nopţii fără lună şi a regulilor impuse după ora stingerii, era greu să-ţi vezi şi mâna în faţa ochilor, darămite o persoană în mişcare. Cât despre gardieni, Lore era profund convinsă că dormeau cu neruşinare, încălziţi de paltoane de lână şi cantităţi copioase de şnaps.

La Mauthausen, nu existaseră niciodată tentative de evadare, nici măcar în vremurile mai bune. Acum, cu lagărul care îşi răspândea sateliţii Gusen ca nişte metastaze canceroase în toate direcţiile posibile, pur şi simplu nu aveai unde să fugi. Erau mai mulţi ofiţeri SS în fiecare sat şi oraş decât localnici. Orice evadat ar fi

fost recunoscut şi prins până să apuce să spună „libertate”. Aşadar, gardienii din lagărul principal puteau să doarmă liniştiți noaptea, o circumstanță fericită, pentru care Lore şi fetele erau profund recunoscătoare.

Se aventurară dincolo de porți şi ieşiră pe drumul principal, pe care muncitorii mergeau zi de zi la detaşamentele lor. Lângă un troian de zăpadă, care putea la fel de bine să fie un morman de cadavre pe care nu se obosise nimeni să-l dea la o parte, se opriră să-şi tragă sufletul. Lore nu-şi mai simțea tălpile când îşi trase pantofii rupți în picioare şi îl legă pe stângul cu sfoară, singurul lucru care mai ținea laolaltă talpa şi botul pantofului.

— Credeți că dorm? şopti Tillie, cu ochii lucindu-i, ca ai unei pisici, în întuneric.

— Aşa sper, răspunse Lore, aruncând o privire spre conturul vilei Kommandantului, profilându-se, neagră, pe fundalul Alpilor. Cu noile reguli impuse după ora stingerii, nu poți decât să ghiceşti.

— Trebuia să întrebăm la bucătărie, mormăi Lisl. Bucătarii sigur ar fi ştiut dacă Herr Kommandant a avut planificată vreo petrecere pentru seara asta.

— Şi să ne trezim raportate de îndată ce ieşim de acolo? Lore clătină din cap. Nu, mersi. Prefer să risc de una singură.

Cu doar şase luni în urmă, Lore ar fi făcut-o fără să stea pe gânduri. Pe vremea aceea, tipii de la bucătărie erau o gaşcă prietenoasă, mai bine hrăniți decât restul populației lagărului, aşadar mai puțin înclinați să-şi vândă un coleg deținut pentru o bucată de pâine.

Acum, când proviziile erau pe terminate şi Aliaţii se apropiau, nici măcar personalul de la bucătărie nu mai era de încredere. Toată lumea bănuia pe toată lumea. Cu dulcele miraj al eliberării plutindu-le în faţa ochilor flămânzi, deţinuţii nu mai gândeau raţional. Amabilitatea, sacrificiul de sine şi cinstea se duseseră de mult pe apa sâmbetei. Numai instinctul de supravieţuire persista.

Instinctul acela îi spuse lui Lore să ţină pentru ele povestea cu iepurii.

Îşi reluară mersul în pas vioi pe drum, aplecate, gata să se culce la pământ în orice moment; o adevărată trupă de asalt în fuste. Lore aproape râse în sinea ei.

— Oh, ce poveşti o să ai să-i spui micuţului tău când o să crească. Chicotitul abia reţinut al lui Emmi o ajunse din urmă. Te şi văd cum stai pe patul lui şi-i povesteşti despre razia pe care mama lui a făcut-o în ograda lui Kommandant Ziereis într-o noapte de iarnă...

— ... gravidă şi desculţă, termină Tillie în locul ei şi pufni amuţită la rândul ei.

— Nu asta înseamnă gravidă şi desculţă[17], şuieră Lore, simţind cum e cât pe ce să izbucnească într-un râs nervos.

— Ba la Mauthausen exact asta înseamnă, replică Emmi şi râse din nou pe înfundate.

— Nu-i amuzant. Chiar deloc.

— Atunci de ce râzi?

---

[17] În original, *barefoot and pregnant*, expresie care se referă la condiţia vulnerabilă a femeii casnice şi cu mai mulţi copii.

Pentru că ce altceva era să faci când te jucai cu moartea într-un fel atât de neruşinat?

Lore se mulțumi să fluture din mână în direcția lui Emmi şi merse mai departe, aproape simțind gustul de iepure în gură, în locul aerului înghețat al iernii.

Se opriră la cotitura drumului ce ducea la grădina vilei Kommandantului. Acum era plină de umbre. Nici un deținut nu săpa fertilul pământ austriac ca să cultive trandafirii pe care nevasta Kommandantului Ziereis să-i taie cu foarfeca ei de grădină şi să-i aranjeze în vaze de cristal prin toată casa, umplând aerul cu parfumul lor catifelat, menit să ascundă adierea discretă a morții, ce ajungea la vilă dinspre lagăr. Nici un copil nu era afară, la joacă. Stăteau în paturile lor, unde le era cald şi bine, sub plăpumile umplute cu puf, în şosete călduroase de lână, tricotate de fata care nu mai era printre ele. În fața lor, un om de zăpadă de statura unuia în carne şi oase, cu un fular în jurul gâtului şi un morcov pe post de nas. Distrasă de privelişte, priveliştea unei afişări atât de ostentative a privilegiului, Lore se împiedică în întuneric de un căluț de lemn şi înjură în barbă, în timp ce încerca să-şi recapete echilibrul şi să-şi potolească inima care îi bătea frenetic.

Ceva sclipi şters în mâna lui Emmi, când o ajută pe Lore să se repună pe picioare.

— Ia te uită, zise Emmi, răsucind în mână o sabie de jucărie, cu runele SS pe mâner. Cred că e a celui mare.

Lore i-o smulse din mână şi o înfipse până în plăsele în burta omului de zăpadă.

— Ce ți-a făcut bietul de el? încercă Tillie să glumească, dar de data asta nu râse nimeni.

— Luați-l, zise Lore, smulgând fularul de la gâtul omului de zăpadă. Are cine să-l folosească în lagăr. Şi pe ăsta.

Muşcă din morcovul înghețat şi îl dădu fetelor. Dinții o dureau ceva de speriat, dar, vai, ce gust dumnezeiesc! Închise ochii pentru o clipă, ca să-l savureze.

Însărcinată, Lore nu se gândise vreodată că ar putea urî copiii, dar în clipa aceea, în timp ce ronțăielile flămânde şi gemetele de plăcere abia reținute îi inundară urechile, le detesta pe odraslele Kommandantului, cu atâta înflăcărare, încât o îngrozea.

— Bun, şuieră ea în întuneric. Ăsta a fost aperitivul. Acum, unde e felul principal promis?

În tăcere, lunecă mai departe în noapte şi sondă împrejurimile cu privirea, ca să găsească cuştile câinilor. Un pavilion acoperit cu zăpadă în dreapta; o cărare pietruită, care ducea spre un lac înghețat, sclipind mut în obscuritatea fără lună.

— Pietrele noastre, din carieră, murmură Lore cu ură, întrebându-se câți oameni muriseră ca să calce Frau Ziereis pe o alee de granit.

Acum, toate fetele tăcură. Lore simți cum propria-i ură arzătoare radiază dinspre ele în valuri.

— Nenorocitul, zise Tillie în barbă.

Lore încuviință din cap. Şi-ar fi dat brațul drept doar ca să aibă şansa să-l vadă spânzurat de porțile principale ale lagărului, dar mai întâi trebuiau să scape cu viață de acolo, şi pentru asta, trebuiau să se ocupe

de chestiuni mai presante. Răzbunarea putea oricând să aştepte. La urma urmei, nu zisese un înţelept că e mai bine s-o serveşti la rece?

— O cuşcă de câine! zise Emmi şi o apucă brusc pe Lore de braţ.

— Unde?

— Acolo, sub tufiş. Vezi?

Preţ de câteva clipe, li se tăie tuturor răsuflarea. Lore o strânse pe Emmi de mână până ce i se albiră încheieturile degetelor şi simţi aceeaşi strânsoare ca de menghină în palma ei, fiindcă toate se aşteptau, din clipă în clipă, la mârâieli grave şi lătrături. Poate că mahorca sovietică păcălise nasul câinelui, dar tropăiseră ca nişte cai în staul şi tot tutunul sovietic din lume nu putea să păcălească urechile sensibile ale unui câine.

Trecu un minut întreg, şi nici un sunet nu se auzi din cuşca înaltă de lemn.

— Crezi că e acolo? zise Emmi, cu glas abia şoptit, în urechea lui Lore.

Lore se opri şi mai ascultă puţin. Vedea lanţul care ducea în cuşcă, dar nici urmă de câine.

— Poate că doarme, şopti ea, abia mişcându-şi buzele. Sau poate l-au luat înăuntru peste noapte. E atât de frig în noaptea asta, că s-ar putea să degere de tot aici.

— Ce drăguţ din partea lor!

Ironia din vorbele lui Lisl era aproape tangibilă. Şi Lore se gândea la vagoanele de vite pline cu oameni care îngheţaseră de frig şi pe lângă care treceau în fiecare zi în drum spre lucru.

— Voi stați aici în caz că doarme câinele, zise Lore. Fetele erau gata să protesteze, dar ceva din privirea lui Lore le opri pe loc. A fost ideea mea. Ar fi o prostie să riscăm toate să fim prinse. Voi stați aici şi aşteptați. Mă duc să găsesc cuştile cu iepuri şi cotețul...

— Nu. Nu te atinge de coteț, zise Tillie. O să trezeşti găinile şi alea o să facă un tămbălău, de o să trezească toată casa, nu doar câinele. Dă-le naibii de ouă. Du-te mai degrabă după iepuri. Ăia nu zic nici pâs.

Lore îi zâmbi călduros şi îi promise să lase găinile în pace. Preț de câteva clipe scurte, se priviră una pe alta de parcă îşi luau rămas-bun pentru totdeauna.

— Dacă mă auziți că urlu „câine”, fugiți. O să fie semnalul vostru. Duceți-vă imediat înapoi la barăci şi în paturile voastre. N-ați fost niciodată aici.

— Lore...

Dar Lore dispăruse deja.

Cu maxilarul încordat, cu privirea unui soldat în misiune, coti şi se aventură printr-un labirint de cireşi, meri şi peri despuiați. Îşi amintise totul dintr-odată, tot ce fusese înaintea lagărelor, înainte ca SS-ul să o bată şi să o înfometeze şi să o violeze ca să uite, să uite de însuşi spiritul ei. Încercaseră din răsputeri să o distrugă, dar iat-o acum, vânând chiar în grădina Kommandantului, riscându-şi viața doar ca să trăiască celelalte, iar asta însemna un singur lucru: naziştii dăduseră greş.

În întuneric, ochii lui Lore străluceau plini de un triumf tăcut şi rece. În fața ei, acoperită cu straturi de pături, o cuşcă lungă şi dreptunghiulară, susținută de piloni înalți, ca să stea sus deasupra pământului. Lui

Lore începu să-i bubuie inima-n piept când ridică atentă acoperământul şi se simţi imediat încălzită de zecile de corpuri înghesuite laolaltă în micul lor regat.

Iepuri. Atât de mulţi, o masă cenuşie de blană şi miros stătut de animale.

Mişcându-se ca prin vis, Lore deschise cuşca şi îşi îngropă mâna în fojgăiala de trupuri mici. Atât de grase, atât de bine îngrijite de soţia şi copiii Kommandantului, spre deosebire de oamenii care erau înfometaţi şi mureau chiar lângă ei.

Iepuri, pe care medicii SS nu experimentau, preferând în schimb „iepuroaicele".

Iepuri, care lui Lore îi plăcuseră dintotdeauna şi pe care nici nu s-ar fi gândit măcar să-i rănească, iar acum erau scoşi din cuşcă unul câte unul, până când doi dintre ei ajunseră vârâţi în rochia ei şi încă doi în mâini.

Iepuri, singurul lucru care stătea între Lore şi moartea sigură prin înfometare.

Nu le suci ea însăşi gâturile; nu era în stare să facă rău fizic unor făpturi nevinovate, oricât de flămândă ar fi fost. În schimb, îi dădu vii fetelor ei şi le urmă înapoi în lagăr, simţindu-se brusc peste măsură de epuizată.

Lore abia îşi mai amintea cum îi gătiră şi cum îi mâncară; doar cât de bine dormi în noaptea aceea, cu burta plină pentru prima dată după ani de zile, cu copilul care se sucea şi se răsucea mulţumit în pântecul ei.

Viena, 1946

— Chiar aţi furat iepurii lui Ziereis? întrebă Brodbeck, trăgându-se uşor în spate, uluit.

Frau Stroman doar se foi modest pe scaun.

— Trebuia să mănânc, pentru bebeluş. Şi iepurii sunt mai buni decât şobolanii, mă înţelegeţi?

Heinrich Stroman arăta de-a dreptul îngrozit. Era evident că nu auzise niciodată povestea asta. Şi nu avea nici cea mai vagă idee de nenorocirile prin care trecuse soţia lui. Doar tuşe groase, ce o fi ales ea să dezvăluie.

— Am îngropat pieile sub baracă, pentru a ascunde dovezile, continuă Frau Stroman. Probabil că mai sunt şi acum acolo. Ştiţi ceva? zise ea, cu o schimbare bruscă de ton. Nu putem, oare, să scurtăm toată treaba asta? Nu contest nici o acuzaţie. Am fost infidelă. Am făcut un copil în afara căsătoriei. Recunosc toate astea. Nu ridic pretenţii la nici o proprietate sau la bunurile comune. Haideţi să terminăm odată şi o să plec.

Brodbeck lăsă capul în jos, ca să-şi ascundă zâmbetul. Aparent, Frau Stroman avea lucruri mai bune de făcut cu timpul ei decât să se lase târâtă prin tribunale de jalnicul ei soţ. Lucru surprinzător, Brodbeck îşi dădu seama chiar atunci că nici el nu voia să-şi mai irosească timpul cu acel caz, sau mai degrabă, cu acel bărbat.

— Unde veţi locui? o întrebă.

O femeie ca ea nu avea nevoie de cineva care să-i poarte de grijă. Avea să se descurce singură, fără să se

bazeze pe nimeni; cel puțin în privința asta se lămurise, dar tot trebuia să întrebe.

— Nu am de gând să rămân în Viena. Aştept să mi se aprobe permisul de călătorie în Germania.

Heinrich Stroman pufni dispreţuitor şi întoarse capul cât mai departe cu putință de stricata de nevastă-sa, de parcă până şi vederea ei i-ar fi jignit simțurile delicate.

— În ce zonă? întrebă Brodbeck, în timp ce nota ceva în carnet.

— Sovietică, desigur, răspunse Frau Stroman, zâmbind; doar era evident.

Desigur. Viena era încă sub ocupație sovietică, nu avea unde altundeva să se ducă.

— Doresc să se consemneze că nu m-ar fi deranjat să stea în apartamentul nostru până când şi-ar fi găsit un loc de închiriat, spuse Heinrich Stroman. Dar dacă doreşte să trăiască precum țiganii..., adăugă, desfăcând brațele într-un gest de neputință.

Însă nu găsi în ochii judecătorului Brodbeck compasiunea la care se aşteptase. De fapt, Brodbeck abia dacă îl privea măcar.

— N-o să mai găseşti prea mulți țigani în viață, dragule. Cei mai mulți au fost ucişi în lagărele naziste. Ți-ar fi fost de folos să treci prin listele alea împreună cu mine. Sau să vizitezi personal unul din locurile crimelor.

Era prima dată când Frau Stroman i se adresa direct soțului ei, iar în glas avea un venin atât de dulce, încât coloră în stacojiu tot chipul soțului ei.

— Am fost scutit de la a vizita în persoană vreunul din acele locuri! protestă Stroman, cu mâinile tremurându-i

dintr-odată. Eu n-am participat niciodată la nimic din toate astea. Am fost în sanatoriu. Am plămânii slabi.

— Să te bronzezi la sanatoriu pe toată durata războiului şi să bei vin fiert seara în faţa focului. Acum, cuvintele lui Frau Stroman erau pumnale ce tăiau până la os. Trebuie să fi fost frumos. Onorată instanţă, am pomenit că sanatoriul lui era la treizeci de minute de lagărul meu? Mauthausen, adică. Nu Ravensbrück. Putea să ia trenul şi să ajungă la Sankt Georgen într-o jumătate de oră.

— Să vizitez lagărul? Herr Stroman era absolut îngrozit de o asemenea sugestie. Şi chiar dacă aş fi venit... nu lăsau vizitatorii să intre.

— Wolf fugea de la Gusen ca să mă viziteze.

Stroman se mulţumi să strângă din buze, refuzând să fie comparat cu vreun deţinut. Mai ales când comparaţia nu era în favoarea lui.

— Puteai să-mi trimiţi un pachet, continuă Frau Stroman între timp. Nişte pâine, ceva. Aveam voie să primim pachete.

— Nu ştiam asta. Nu ştiam adresa.

— Ba ştiai. Acum, zâmbetul îi era ucigător de dulce. Spre amuzamentul lui Brodbeck, Herr Stroman refuza să o privească în ochi pe soţia sa. Uiţi unde am lucrat, iubire. Funcţionarii SS anunţă familia cu privire la locul de încarcerare al rudei. Şi când ruda aceea dă, în sfârşit, ortul popii, trimit familiei o cutie cu cenuşa şi bunurile personale. Cu o notă oficială din partea medicului lagărului: „Regretăm să vă informăm că Herr sau Frau Cutare a decedat ca urmare a unei insuficienţe cardiace”. Asta dacă deţinutul era arian,

fireşte. Evreii nu primeau pachete. Evreii ori erau deja morţi cu toţii, ori trimişi în lagăre. Dar nici asta nu ştiai. Şi bravo ţie. Cât de greu ar fi fost pentru nervii tăi slabi, bietul de tine!

Târşâind zgomotos scaunul pe podeaua din lemn, Frau Stroman se ridică deodată în picioare şi porni spre Brodbeck, cu paşaportul în mână.

— Ştampilaţi-l, vă rog, onorată instanţă. Chiar trebuie să plec.

— Îl ştampilez, spuse el cu blândeţe, făcându-i semn şi lui Herr Stroman să se apropie. Dar nu plecaţi încă. Am nişte chestiuni de discutat cu dumneavoastră.

— Ce chestiuni? întrebă Herr Stroman, care era deodată numai ochi şi urechi.

— Chestiuni care nu vă mai privesc, Herr Stroman. Cu un gest aspru, apăsă ştampila pe paşaportul lui şi scrijeli o semnătură dedesubt. Puteţi să vă consideraţi oficial un bărbat liber. Veţi primi prin poştă actele emise de tribunal.

Herr Stroman dădu să mai spună ceva, dar Brodbeck îi urase deja o zi bună.

În timp ce sunetul paşilor lui se stingea din sala de judecată, Brodbeck îşi împreună mâinile şi îi zâmbi lui Hannelore Stroman.

— Deci, Frau Str..., începu, dar se dezmetici la timp. Mă scuzaţi. Nu v-am întrebat dacă vreţi să reveniţi la numele de fată.

Ea flutură din mână, de parcă numele de familie ar fi fost ultima dintre problemele ei.

— Spuneaţi că vreţi să discutăm despre ceva.

— Da.

Preț de câteva clipe, Brodbeck își mușcă buza, întrebându-se dacă ar trebui să se amestece în toate astea sau dacă n-ar trebui, mai degrabă, să lase lucrurile în voia lor și să se ducă acasă la nevasta și copiii lui și la câinele lor, Rufus. Dar nu putea. Nu când femeia asta stătea în fața lui, după ce se întorsese din iad. Dacă ar fi hotărât să întoarcă privirea, nu ar fi fost în stare să trăiască cu așa ceva pe conștiință. Mult prea mulți oameni făcuseră deja asta. Nu tocmai așa și ajunseseră cu toții în încurcătura asta?

— Dacă îmi spuneți mai multe despre Herr Wolfgang și evadarea sa – detalii, date, nume, orice vă amintiți – aș putea încerca să vă ajut, folosindu-mă de canalele pe care le am la dispoziție. Ați spus că Herr Wolfgang a evadat de la Gusen? Atunci a dispărut?

Un zâmbet imposibil de frumos și tragic înflori pe chipul lui Hannelore Stroman.

— Da. Dar s-a întors. S-a întors la mine. Mereu se întoarce. De-asta tot aștept.

25

Iarna anului 1945

De ore întregi, Lore se uita în gol în timp ce zăcea în pat, dar somnul tot nu venea. Era atât de epuizată, aproape să cadă din picioare, și totuși mult prea agitată ca să doarmă și să-și refacă, măcar în parte, forțele... de care avea atâta nevoie ca să mai reziste încă o zi.

Dincolo de fereastră, vânturile îşi urlau cântecele sălbatice. Înăuntrul lui Lore, acelaşi întuneric, aceeaşi dezolare rece şi goală a unei lumi de care se săturase. Era o noapte din acelea când flacăra deschisă a unui şemineu e cea mai caldă şi coniacul are gustul cel mai bun, dar Lore îşi pierduse de mult amintirea lucrurilor care făceau ca viaţa să merite trăită.

Copilul ei? Copilul ei avea să se nască în acest purgatoriu şi să moară tot acolo, împreună cu ea. Măcar atât era evident deja. Durerea surdă din spinare era acum însoţitoarea ei constantă, la fel ca nevoia de a urina din două în două ore. Curând avea să-i vină sorocul, şi apoi?

Lore contemplase variantele în fiecare noapte din ultimele săptămâni. Chiar dacă, slăbită cum era, ar fi supravieţuit travaliului şi nu ar fi murit din pricina hemoragiei, chiar dacă ar fi intrat în travaliu noaptea şi ar fi reuşit să nască bebeluşul în puţinele ore alocate somnului, tot ar fi trebuit să meargă înapoi la spălătorie chiar în dimineaţa următoare. Şi apoi, încă o tură de douăsprezece ore în genunchi, timp în care nou-născutul ei ar fi trebuit să rămână singur în baracă. Până când s-ar fi întors Lore, ar fi degerat de frig, asta dacă nu l-ar fi descoperit mai întâi ofiţerii SS şi nu l-ar fi folosit pe post de ţintă, înainte să-i azvârle cadavrul într-unul din cărucioarele morţii, ca să se ospăteze ciorile cu el, cât timp carnea încă îi era călduţă.

În clipele ei cele mai întunecate, Lore spera să moară la naştere. Măcar nu ar fi trebuit să vadă cum nou-

născutul ei suferă de mâna bestiilor care îi transformaseră viața într-un iad.

În păr, păduchii îi mişunau fără încetare. Cu un aer absent, Lore îşi scărpină cojile de pe scalp şi îşi lăsă mâna să cadă. Până şi un efort atât de mărunt precum o mişcare fără un motiv suficient de bun îi răpea ultima fărâmă de forță. Acum era doar pântec, toate gândurile îi erau îndreptate spre conservarea vieții care oricum nu avea nici o şansă – gânduri inutile, atât de inutile, la fel cum era şi ea; o mamă inutilă, o mamă neajutorată, o mamă inaptă. Heinrich avusese dreptate până la urmă când spusese că ea era problema, că era sortită să fie stearpă, că nu era suficient de puternică, suficient de sănătoasă ca să-i facă un fiu, ce să mai vorbim de patru sau mai mulți, cum făceau alte femei, cele care purtau cu mândrie pe piept Crucea de Onoare a Mamei. Cele cu şolduri late şi sâni generoşi, umpluți cu suficient lapte cât să-i hrănească nu doar pe pruncii lor, ci şi pe nou-născuții orfani. Cele cu gropițe deasupra coatelor şi un anume aer de superioritate pe care Lore îl invidiase întotdeauna în taină, dar îl şi disprețuise în acelaşi timp. Mame cu copii îmbrăcați în uniforme de marinar sau costume tradiționale, mânjiți de înghețată pe la gură şi care râdeau, râdeau... Viena lăfăindu-se la soare... inițiale săpate în banca din lemn care nu era a lui Heinrich şi a ei...

Lore luneca, luneca nu într-un somn negru şi lipsit de vise, ci într-o stare aflată între conştiență şi ceva mult mai profund, mai tăcut, mai rece decât un puț; un loc din care, cu fiecare noapte ce trecea, era tot mai greu să se târască afară.

Dar de undeva, de deasupra, Wolf o striga pe nume. Wolf, ale cărui trăsături începeau să se înceţoşeze în amintirea ei, de parcă l-ar fi putut crede şi pe el însuşi doar rodul imaginaţiei ei, dacă n-ar fi fost copilul din pântec.

Dar dacă nici copilul nu era real?

Nici lagărul?

Dacă nici ea însăşi nu exista?

— Lore!

Acum se citea panica în glasul cunoscut, aproape uitat. De la hotarul conştienţei, pe care se legăna atât de precar, Lore se simţi scuturată, cu din ce în ce mai multă insistenţă, de o mână. Dar era pur şi simplu prea mult să-i ceri să deschidă ochii... Uitarea oferea... nu, nu fericire – acea noţiune se pierduse de mult din vocabularul deţinuţilor de la Mauthausen – ci o stare de apatie lipsită de durere, iar asta era de ajuns.

Totuşi, vocea striga şi striga, dar Lore nu voia să iasă la suprafaţă.

Dar apoi stafia lui Wolf zise ceva ce o făcu pe Lore să se oprească, poate suficient cât să nu se piardă de tot din lumea asta.

— Lore, există o ieşire. Pot să scot copilul din lagăr, când vine pe lume. Am pus la punct un plan. Atât... trezeşte-te. Te rog. Îmi pare rău că te-am lăsat să porţi singură povara asta pe care o femeie n-ar trebui niciodată s-o poarte singură. Niciodată n-aş fi... Îi mângâia părul plin de păduchi, şi Lore simţi pentru prima dată cum o furnică pielea, altfel decât din pricina mâncărimilor. Am fost la Gusen în tot acest timp. Ne încuiau în fiecare noapte într-unul din tuneluri. Altfel,

aş fi venit; aş fi fost cu tine în fiecare noapte. Lore, iubirea mea...

Cu un efort extraordinar, Lore îşi dezlipi pleoapele. O vreme, el rămase exact făptura drept care îl luase – stafia unui om pe care îl iubise şi care fusese ucis, cel mai probabil. Cu o gură prea mare pentru binele lui. Dar apoi silueta se mişcă din loc, se apropie mai mult, iar ea îi simți mirosul – sudoare şi praf de granit şi un sacou de bumbac de pe umerii altcuiva, sacou care, din cine ştie ce motiv, emana un iz slab de câine ud – şi îşi adună toate forțele ca să întindă mâna şi să-l atingă.

Nu era o stafie. Era chiar el, în carne şi oase, iar ochii îi scânteiau în întuneric, şi în ei se citea mai multă hotărâre decât oricând.

— Wolf, reuşi Lore să îngaime, printre buzele crăpate.

El le sărută chiar atunci şi acolo, cu spuzeala lor cu tot, şi îi dădu la o parte o gâză de pe fruntea înfierbântată, cu o tandrețe nesfârşită, aşa încât Lore aproape se înecă de emoția care o cuprinsese brusc, o azvârlise cum ar fi făcut un val din ocean cu o bărcuță şi o purtase înapoi pe țărmul celor vii, fiindcă el era acolo, înalt, luminos şi veşnic, ca un far care avea să o scoată din cea mai urâtă furtună.

— Atunci cum ai ajuns aici? Doar n-ai evadat, nu?

Instinctiv, toate simțurile ei erau acum în alertă, pe când se agăța de el, cu mâinile rănite, jupuite dureros. Doar ca să nu-l piardă din nou; nu aşa, nu când sfârşitul era atât de aproape...

— Nu. Scutură din cap şi îşi dezveli dinții care străluceau în întuneric, cu excepția celor scoşi cu şutul de SS pe când încă avea prea multe de spus. Nu-ți face

griji. M-am oferit voluntar la un detaşament la care nu s-ar oferi să meargă nici un om cu toate ţiglele pe casă. E într-un alt lagăr satelit. Majoritatea sovietici.

— De ce ai face aşa ceva?

Acum că Lore îşi afundase mâinile în sacoul lui, aproape se retrase de groaza oaselor, oase goale, pe care le pipăia sub stratul subţire de ziar şi uniforma rărită. Toţi muşchii formaţi de munca în cariere şi raţiile duble dispăruseră, se topiseră ca zăpada la soare. Şi chipul lui... „Şi asta", îşi dădu seama Lore, cuprinsă de teroare, când îi luă faţa în palme. Piele întinsă peste un craniu şi ochii atât de cufundaţi în orbite, încât numai lumina din ei o liniştea că e încă viu şi respiră.

De parcă i-ar fi citit gândurile, Wolf zâmbi când îi luă mâna într-a lui şi îi sărută degetele distruse, unul câte unul.

— Nici tu nu arăţi cine ştie ce, domniţă.

— Nu?

Brusc jenată, Lore îşi trecu palma peste păr; dădu să se ridice, să-şi aranjeze hainele...

— Stai, stai acolo unde eşti. Nu îndrăzni să te mişti. O să-l trezeşti pe cel mic. Wolf deja o ajuta să se întindă la loc pe salteaua umplută cu paie şi o acoperea cu pătura pe care o purta la muncă, în loc de palton, în fiecare dimineaţă, nu că ar fi fost de cine ştie ce ajutor. Ce mai *face* micuţul meu?

Acum, mâinile lui erau pe pântecul ei, înconjurându-l cu multă tandreţe.

— Dă din picioare, zise Lore şi îşi dădu seama că zâmbeşte.

— Asta e bine. Nu şi pentru tine, însă, chicoti el încet.

— Nu mă deranjează. Nici pe departe. Ştii, i-am furat iepurii lui Herr Kommandant Ziereis.

— Ce-ai făcut?

Lore încuviinţă din cap şi se ridică într-un cot. Forţa pe care credea că n-o mai are, consumată de tot cu multă vreme în urmă, îi revenea ca prin miracol. „Ăsta trebuie să fi fost efectul speranţei asupra oamenilor", se gândi ea, în treacăt, în timp ce îşi povestea fapta de vitejie de care nici ea nu înţelegea cum fusese capabilă. Ăsta era efectul iubirii asupra oamenilor. Le dădea aripi. Sau gheare, în funcţie de circumstanţe. Ale ei fuseseră aproape cu totul smulse, dar aveau să-i crească altele, dacă de aşa ceva era nevoie ca să-l salveze pe bebeluşul lor.

— Ai zis că există o ieşire...? repetă Lore, cu răsuflarea tăiată.

Acum, trează fiind, nu mai era atât de sigură că auzise bine. Dar nu avea cum să fi fost un vis. Ar fi fost un truc al sorţii prea nemilos, să se joace cu ea într-un asemenea fel.

Wolf se îndreptă de spate şi, în lumina argintie a lunii, arătă aproape cu mândrie la noile însemne de pe mânecă.

— Mühlviertel. Blocul 20. Mai bine cunoscut populaţiei locale drept baraca morţii. Eu sunt liderul blocului. N-au încredere în sovietici să-l pună pe unul de-al lor.

— Baraca morţii? repetă Lore, uitându-se lung la banderola cu litere gotice, de parcă ar fi fost ea în sine o marcă a morţii.

Nu auzise niciodată de vreo baracă a morții. Şi cum de era posibil ca aici, în lagărul numit pe bună dreptate „tocătorul de oase”, locul de unde nimeni nu scăpase vreodată cu viață, să existe ceva şi mai rău, demn de o asemenea denumire?

Wolf se aşeză pe marginea patului ei, uitându-se la fereastră. Vorbea cu vocea distantă şi imperturbabilă pe care o adoptau numai oamenii profund tulburați, atunci când trauma le ştergea orice urmă de emoție, până într-atât încât nu mai rămânea decât o versiune rece şi clinică a lor. Fiindcă dacă şi-ar fi îngăduit fie numai şi să crape uşa ce dădea spre coşmarul pe care îl trăiau, psihicul lor ar fi clacat, şi în urmă n-ar fi rămas decât nebunie.

— Baraca e izolată de restul lagărului secundar, printr-un gard dublu, din sârmă ghimpată. Nu atât cât să împiedice vreo evadare, ci cât să le amintească din nou prizonierilor de război că sunt nişte scursori de cea mai joasă speță, chiar şi printre „suboameni”; că trebuie ținuți separat de restul populației lagărului, fiindcă nu merită nici măcar să stea lângă ei la apel. Cât despre cum arată înăuntru, de fiecare dată când un ofițer SS se aventurează în văgăuna noastră, deținuții sunt puşi să spele mai întâi pe jos cu furtunul şi apoi sovieticii trebuie să se întindă pe podeaua rece ca gheața, ca să formeze un covor uman şi ofițerul să nu-şi înnoroieze cizmele în timpul inspecției. E doar una dintre distracțiile lor.

— Pe tine...

— Nu. Clătină uşor din cap. Pe mine nu m-au pus niciodată să fac asta. La urma urmei, sunt german.

Ofițerii SS încă se scarpină în cap să înțeleagă de ce m-aş oferi voluntar să trăiesc în baraca unde primesc un sfert din porția unui deținut obişnuit.

De-asta era atât de înfometat. Nu doar din pricina muncii, înțelese Lore atunci, ci de la sfertul de rație. Un sfert! Ce însemna un sfert din felia ei jalnică de pâine? Un sfert din supa şi aşa chioară, în care nu plutea nici măcar un nap?

Cuprinsă de frenezie, începu să-şi pipăie salteaua, căutând rațiile ascunse de mult, dispărute de mult, din care nu mai rămăsese nici o firimitură – doar o amintire.

— Lore, nu. Îi prinse mâinile într-a lui şi le acoperi cu palma, ca să-i oprească foiala. E în regulă. M-am gândit bine. Ne-am gândit. Eu şi noii mei camarazi. Săpau tunelul pentru avioanele cu reacție pe care urma să le asamblăm acolo şi m-am împrietenit cu câțiva dintre ei, ofițeri care vorbeau foarte bine germana. Nu că SS-ul ar fi ştiut treaba asta, zise şi pufni uşor la gândul ingeniozității sovieticilor. A fost un decret, despre care eu personal nu aveam cunoştință, să-i împuşte pe toți prizonierii de război sovietici, cu rang de ofițer. Dar dracii ăia sunt şireți. Şi-au smuls însemnele şi s-au dat drept infanterişti ordinari, cel mai jos grad, carne de tun. SS-ul i-a torturat pe destui dintre ei, dar, de vreme ce ofițerii sunt încă în viață, putem să presupunem că nici un soldat nu i-a trădat. Scutură din nou din cap, enervat pe sine. Iartă-mă, te rog, deviez. Nu te-am mai văzut de mult şi sunt atât de multe de spus...

— Şi atât de puțin timp, termină Lore în locul lui, cum făceau de fiecare dată când vorbeau.

— În orice caz, continuă Wolf, grăbit, ca întotdeauna, de minutele ce i se scurgeau ca nisipul printre degete, de strigarea inevitabilă a apelului şi de noii săi comandanţi, care nu-i prea avea la suflet pe simpatizanţii sovietici – iar asta reieşea limpede din starea lui înfricoşătoare. De îndată ce a devenit evident că Aliaţii n-o să ajungă aici prea curând, am început să mă gândesc cum să mă descurc singur, doar eu şi copilul nostru. După cum ai zis tu prea bine odată, dacă m-aş rade de tot pe cap şi aş fura nişte haine ca lumea, nu şi-ar da nimeni seama că sunt deţinut. Şi, norocul meu, eu sunt german, spre deosebire de bieţii polonezi sau spanioli care n-ar trece de primul sat. Dar apoi, într-o noapte, când am... iartă-mă pentru asta, dar am cedat în faţa lor, le-am spus în ce situaţie mă aflu şi m-am întrebat cum aş putea reuşi să ies din tunel, dacă ne ţin încuiaţi acolo... şi apoi... tot nu ştiu ce i-a apucat, dar bănuiesc că, în asemenea împrejurări, înveţi să citeşti firea omului.

Lore asculta, cu atenţia şi nervii încordaţi la maximum.

— Mi-au spus că îşi plănuiesc propria evadare. Şi că sunt binevenit să mă alătur lor, dacă i-aş ajuta să facă rost de câteva lucruri pe care nu puteau să le obţină.

— Ce lucruri?

— Lucruri care să nu trezească nici o bănuială, dar cu care ar fi în stare să doboare un gardian din turnul de observaţie cel mai apropiat de ei... de noi.

— Wolf, nu. O revoltă? Ţi-ai pierdut minţile? O să te împuşte în secunda doi.

Lore era de neclintit, dar la fel era şi el, scuturând din cap ca şi ea, la fel de hotărât şi de încăpăţânat.

— Lore, ne-am gândit bine. E un singur paznic în turnul ăla. Dacă îl doborâm destul de iute, n-o să fie în stare să alerteze pe nimeni cât timp noi o luăm la fugă.

— O luaţi la fugă? Prin gardul dublu de sârmă electrificată?

— Ţi-am zis că printre ei erau şi câţiva ofiţeri. Ce nu ţi-am zis e că printre ei se numără şi un inginer de cel mai înalt calibru. Tot ce ne trebuie e o pătură udă cu care să producem un scurtcircuit în gard şi gata, am fugit, liberi suntem, şi pornim spre sălbăticie. De fapt, în noaptea asta am pus în scenă un mic experiment. Exact aşa am ajuns aici. O să descopere mâine sârma defectă, cu siguranţă, dar o s-o considere un accident provocat de rozătoare. Am lăsat acolo un şobolan mort, ca să fie convingător. Nu a fost nevoie să doborâm nici un gardian, însă. Am fost singur, şi sunt mult prea slab ca să fiu observat. Când o să fim cinci sute, o să fie altă poveste.

— Deci o să fugiţi în pădure. În miezul iernii.

— Vom avea un avans de câteva ore, zise, cu aceeaşi însufleţire.

Tot ce putea să facă Lore era să se uite lung la el, respirând greoi, prin durerea din spinare, care o cuprinsese iar.

— Ţi-ai pierdut minţile.

Wolf o privi, iar în ochii lui ea văzu adevărul amar pe care el nu voia să-l rostească, pentru a o scuti de suferinţă. Nu exista altă opţiune. Peste tot în jurul lor domnea moartea, aşa că, în loc să se facă mic de frică,

el înălța capul, gata să o înfrunte ca de la egal la egal, şi îi zâmbi larg lui Lore.

— Dar, draga mea, cu toții suntem nebuni aici.

26

Zilele următoare se întinseră într-un purgatoriu nesfârşit şi chinuitor. De la lagărul secundar Mühlviertel soseau zvonuri despre un incendiu care fusese cât pe ce să izbucnească în celebra „baracă a morții".

— Sabotaj? îl întrebă un ofițer SS pe celălalt, în timp ce-i priveau pe deținuți cum descarcă o încărcătură de rufe murdare la detaşamentul lui Lore.

— Nu. Mai degrabă un motiv tâmpit ca aproape să arzi de viu în toiul nopții, răspunse al doilea, dând un bobârnac țigării în aşa fel încât scrumul să zboare în direcția deținuților. A căzut un lemn dintr-o sobă pe care au lăsat-o deschisă, împotriva tuturor regulamentelor. Ai zice că iernile alea cumplite i-ar fi pregătit mai bine să facă față frigului, dar se pare că prizonierii noştri sovietici sunt mult prea firavi ca să reziste până şi la cele austriece.

— Şi, deci, l-au stins?

— Sovieticii ăştia puturoşi ar fi în stare să doarmă în toiul incendiului. Nu, au avut noroc că liderul lor de bloc, un neamț, a mirosit focul şi l-a stins la timp. Şi acum a făcut o cerere să fie stingător de incendiu în permanență în baracă, ca să nu se mai întâmple şi a doua oară.

— Ziereis n-o să aprobe niciodată aşa ceva.

— Ba deja a aprobat...

Apoi ambii ofițeri SS ieşiră din spălătorie şi trântiră uşa în urma lor. Restul conversației se pierdu, dar Lore îşi înfipsese deja dinții cu poftă în bucata cea mai mare; se ospătă cu veştile care le scăpaseră ofițerilor şi care aveau să-i țină de foame mai bine decât hrana în zilele următoare.

Acum Wolf avea armele necesare, „cu care ar fi în stare să doboare un gardian", după cuvintele lui. Şi ce ingeniozitate, să folosească stingătoare pe post de bâte! Nimeni n-ar fi bănuit o idee atât de vicleană dincolo de o cerere perfect nevinovată. Şi acum, el avea să aştepte semnalul lui Lore.

Dar cum să-i trimită acel semnal?

— Nu-i aşa că eşti norocoasă să ai o prietenă comunistă? o tachinase Lisl, pe când Lore aproape se abandonă noianului de îndoieli şi nenumărate incriminări de genul „cum o să-l anunț că vine pe lume copilul?". Întâmplarea face că deținuții sovietici din Mauthausen țin legătura cu cei din Mühlviertel. Stai liniştită, mămico, îi zise ea, cu un zâmbet, lui Lore, bătând-o liniştitor pe mână. De îndată ce copilul tău dă semne că vrea să vină pe lume, dau fuga la barăcile lor şi am grijă să fugă la Gusen cât de iute îi țin picioarele.

— Şi chiar aşa o să fie, interveni Tillie, făcând cu ochiul spre Lore. Lisl are un prieten acolo. Sau chiar doi.

— Şi ce? îi replică Lisl, perfect neimpresionată. Eşti invidioasă?

Tillie se uită lung la ea, de parcă ar fi avut de înfruntat o întrebare cu totul stupidă.

— Păstrează tu toți cârnații pe care-i poți înfuleca. Eu încă aştept să fiu trimisă la o mănăstire de maici, unde o să trăiesc fericită până la adânci bătrâneți, ca o vulpe într-un coteț cu găini, ca s-o citez pe Lore, mulțumesc frumos.

Lore pufni laolaltă cu Emmi şi, într-un acces de emoție, le apucă pe fete de mâini. Încă o dată, o scoseseră la capăt, surori cu o legătură mai strânsă decât cea de sânge. Copleşită de recunoştință, le sărută dosul palmelor, care miroseau puternic a leşie, şi îşi lipi fruntea de ele; să fie acoperită de brațe iubitoare şi sărutări pline de afecțiune, care supraviețuiseră cumva anilor de moarte, tortură şi abuzuri.

La fel cum avea să supraviețuiască şi copilul ei; în clipa aceea, Lore fu convinsă de asta. În mâini ca ale lor, ca ale lui Wolf şi ale oamenilor săi curajoşi, avea să fie mai în siguranță ca nicăieri.

Ziua miji albă ca bumbacul, acoperită cu zăpadă. Scârțâia sub picioarele lui Lore, în timp ce Kommandoul lor nefericit se târâia spre detaşamentul lor, cu pături înfăşurate în jurul corpurilor pentru puțină căldură. La intrarea în baraca spălătoriei, un ofițer SS fuma.

— Ce-i acolo? zise el, împungând-o în burta abia vizibilă sub pătura încrucişată de două ori peste mijloc. Aduci ceva de contrabandă?

Lore se holbă la el cu o groază mută. În spatele ei, fetele se foiau ca o turmă de miei înfricoşați.

Doar că, în loc s-o trimită la măcelăria de sub infirmerie, casapul lătră dintr-odată un hohot de râs, speriind-o pe Lore şi mai tare.

— Glumesc, Grăsuţo. Nimeni nu aduce marfă de contrabandă când *intră* la detaşament. Doar când *iese* de aici.

Ba chiar îşi dădu ochii peste cap ca să sublinieze cât de evident era acest lucru, pe care deţinutele erau prea tâmpite ca să-l înţeleagă.

— Deşi aş zice că ai adus destulă marfă de contrabandă în ultimul timp. Ţi-ai tras-o cu deţinuţii pentru nişte pâine în plus, ha? O împunse iar în burtă. Ei bine, nu-i treaba mea. Trage-ţi-o în continuare dacă-ţi place. Îi făcu semn, generos, cu braţul să meargă mai departe şi, pe când Lore tocmai răsufla uşurată înăuntrul barăcii spălătoriei, strigă după ea: Să nu zici că Rottenführer Reinle n-a fost bun cu voi, m-auzi?

Lore se întoarse pe călcâie şi încuviinţă din cap de câteva ori, cu cel mai luminos zâmbet de care fu în stare.

El mai trase o dată din ţigară şi, terminată pe jumătate, o aruncă în direcţia lui Lore: încă un act de generozitate din partea SS-ului. Lore se grăbi să o ia de pe jos şi bălmăji nişte mulţumiri, în timp ce o stinse pe podeaua de gresie, curăţând urma imediat după aceea, cu mâneca zdrenţuită a rochiei. Jumătate de ţigară era o comoară. Jumătate de ţigară însemna o felie de pâine în plus. În entuziasmul ei amestecat cu frică, Lore abia îşi dădu seama că înăuntrul ei se rupse ceva.

Rottenführer Reinle o privi cum îşi vâră ţigara în buzunar şi apoi se îndepărtă, fără să observe, din

fericire, balta de lichid care se întindea sub genunchii lui Lore. Şi Lore se uită la ea o vreme, cuprinsă de uluire, refuzând să creadă că în sfârşit i-a venit sorocul.

— Lore, o strigă Emmi, cu o voce care parcă nu era a ei, te rog, spune-mi că ai făcut pe tine de frică.

Lore înghiți în sec şi începu să-şi desfacă pătura de pe umeri, ca să curețe balta înainte să mai intre vreun ofițer SS şi să o vadă. Dar Tillie era deja lângă ea şi o ajuta să se ridice şi să-şi țină echilibrul pe picioarele care, dintr-odată, erau slăbite şi îi tremurau.

— Gata, gata, zise ea. Ne ocupăm noi. Lisl, tu ce mai stai acolo? Ia un coş de cămăşi curate şi du-te la sovieticii tăi, vacă proastă. Hai odată!

Într-o clipă, toată lumea îşi aminti ce avea de făcut. Încuviințând scurt din cap, Lisl ieşi pe uşă, împovărată de rufe, ca să ofere credibilitate misiunii sale. Emmi o apucă pe Lore de celălalt braț, ajutând-o pe Tillie să o conducă în colțul unde era adunată toată rufăria murdară a SS-ului.

— Nu-i cel mai bun pat, dar va trebui să înduri mirosul porcilor ălora, zise Emmi, apoi o ajută pe Lore să se întindă şi o acoperi cu straturi şi straturi de izmene şi maiouri. Nimeni nu vine vreodată încoace, aşa că eşti în siguranță. Stai aici şi încearcă să nu naşti încă, bine?

Lore încercă să chicotească la auzul acelei cereri, dar nu izbuti decât un geamăt îndurerat. Nu de durere, căci deocamdată nu simțea prea multă, ci de nebunia unei asemenea situații.

— Şi dacă vin gardienii şi întreabă de mine?

— De ce să întrebe?

— Sunt conducătoarea blocului.

— De câte ori au întrebat de tine în ultimele luni? întrebă Emmi, dar Lore nu răspunse de sub muntele de haine. Exact. Nici măcar o dată. Aşa că stai aici şi nu-ți bate capul din cauza lor. Bate-ți capul cu alte lucruri mai presante.

*

Nu după mult timp, încăperea vastă se umplu de abur şi sunetele apei care plescăia, învârtindu-se în maşinile industriale, rezervate doar pentru membrii SS, şi învolburându-se în cazanele în care fetele spălau hainele deținuților uciși de curând.

De mai multe ori, Lore încercă să se dezgroape din ascunzătoarea ei. Durerea din şale şi din abdomen era încă surdă şi venea şi dispărea în valuri, iar ea ar fi preferat mai degrabă să muncească decât să se concentreze asupra ei, asupra posibilității ca micuțul să sosească mult prea devreme; atunci ce s-ar fi făcut? Dar de fiecare dată, Emmi, care stătea de pază la cea mai apropiată maşină, atentă ca un uliu, nu făcea decât să strângă şi mai multe haine deasupra lui Lore, îngropând-o şi mai adânc.

— Oh, nu, în nici un caz. Nu cât sunt eu de față. Ce-am zis să stai locului?

— Dar încă sunt bine. Sincer.

— Cu cât te mişti mai mult, cu atât mai repede o să vină copilul. Asta îți doreşti? Să naşti aici şi să-l duci în brațe până la baracă, prin fața ofițerilor, sperând că n-o să zică nimic?

Lore zâmbi vag.

— Rottenführer Reinle se pregăteşte deja de sfârşit. A avut grijă să-mi amintesc numele lui ca să fac un raport pozitiv despre comportamentul lui când or veni Aliații.

— Rottenführer Reinle e un vulpoi şiret, dar restul ori ar prefera să moară în numele cauzei, ori sunt mult prea proşti ca să ştie ce e bine pentru ei. De ei mi-e mie teamă, nu de Rottenführer Reinle. Aşa că stai locului cum am zis şi nu mă mai întrerupe din treabă cu fojgăielile tale.

Astfel, Lore rămase îngropată acolo unde era, numărând crăpăturile din tavan şi urmărind țevile care se întindeau pe perete, răsucind nasturii între degete, doar ca să-şi distragă atenția cu ceva şi să pretindă că valurile de durere nu deveneau mai puternice şi mai dese şi că broboanele de sudoare care îi apăreau pe frunte erau de la căldura din cameră şi mormanul de lenjerie sub care stătea, nu din cauza faptului că bebeluşul venea mai repede decât se aştepta.

Prânzul îl refuză cu totul, cerând în schimb doar apă şi o pauză de toaletă.

— Cum merge? întrebă Emmi, când o ajută să se ridice împreună cu Tillie.

— Mă doare spatele.

— Cred şi eu. Întreb dacă simți că vine copilul.

— Nu încă, zise, căci, cel puțin, aşa credea; nu că ar fi avut cine ştie ce experiență cu naşterile. E doar multă presiune. Crampe.

— Sunt puternice?

— Acceptabile, zise Lore, printre dinții încleştați.

Emmi dădu aprobator din cap.

— Bun. Atunci mai e timp. Aşteaptă până la marşul înapoi spre casă, bine? Şi apoi poți să naşti câți copii vrei tu.

De data asta, Lore doar gemu.

— Ce glumă proastă!

Prost avea să fie marşul spre casă. Cum avea să izbutească, dacă abia se putea duce până la toaletă, şi asta cu ajutorul fetelor?

În ciuda protestelor ei, fetele refuzară s-o lase singură până şi acolo. O ținură de brațe ca să reuşească să se lase pe vine şi îi ridicară fusta, ca să nu se ude, în situația ei delicată. Lore mormăi ceva cum că era jenant, dar Emmi o reduse din nou la tăcere, în felul ei direct, pentru care Lore, în clipa aceea, era profund recunoscătoare.

— Nu e nimic jenant la a naşte un copil sau a merge la toaletă, că tot vorbim de asta. Suntem femei. E lucrul cel mai natural din lume, aşa că potoleşte-te şi fii mândră de ce faci.

De data asta, Lore nu se putu abține să nu izbucnească în râs.

— Că fac pipi?

— Că faci pipi în mijlocul lagărului de concentrare care era să te omoare, în timp ce ții în tine un copil, doar fiindcă nu poți să-l naşti după programul tău, ci după programul de lucru al SS-ului, aiurito!

Emmi se enervase brusc: din cauza lui Lore, din cauza copilului, din cauză că era acum în rolul de moaşă, pe care nu şi-l dorise niciodată. Din cauza tuturor celor care sufereau fără nici un motiv, doar fiindcă un artist

ratat şi un fost crescător de găini s-au trezit într-o bună zi şi şi-au dorit să stăpânească lumea.

Lore îşi recunoscu propriile emoţii pe faţa prietenei sale, simţi cum mâinile lui Emmi tremură – de frică şi indignare pentru *ea*, fără îndoială – şi întoarse delicat privirea când Emmi îi dădu drumul o clipă şi se şterse pe faţă, după care îşi reveni din nou.

— Iartă-mi ieşirea asta. E din cauza nervilor. Eu am fost prostituată, ştii doar, nu obstetrician.

Lore o strânse de mână, cu toată recunoştinţa pe care o simţea pentru ea în clipa aceea.

— Nu mi-aş dori un obstetrician mai bun decât tine.

— Stai să vezi cum o începe să urle când vede capul copilului, mormăi Tillie, şi Lore ar fi râs dacă, la jumătatea unui pas, n-ar fi simţit altă contracţie strângând-o ca într-un cerc de fier.

— Tu întinde-te acolo şi respiră, Lore, bine? îi zise Emmi, aproape rugător, în timp ce ea şi Tillie o ajutau să se întoarcă sub mormanul de rufe. Mai ai doar câteva ore, porumbiţo.

Doar câteva ore, ce păreau mai lungi decât anii.

Până la sfârşitul turei, Lore era cu adevărat în agonie. Valuri de durere veneau şi plecau, lăsând-o cu răsuflarea tăiată şi apucându-se de tot ce îi venea la mână. Încă nu ţipa, dar gemea în hainele bărbaţilor detestaţi, pe care le ţinea între dinţii dureroşi.

Înainte de apelul de seară, Emmi se lăsă pe vine în faţa ei şi, cu doar un cuvânt rapid pe post de scuză, vârî mâna sub fusta lui Lore şi o pipăi între picioare.

Lore, care simțea de ceva timp cum îi creşte presiunea în pelvis, cercetă chipul prietenei sale, prin ceața durerii care-i învăluia ochii.

— Nu-mi spune că vine acum.

— Dacă mergi destul de repede, ar trebui să reuşim, veni un răspuns care suna ca o glumă, dar care, înfiorător lucru, nu era. Încă un marş, Lore, iubita. Pentru copilul tău. Crezi că reuşeşti?

Tillie era deja acolo, alături de ea ca întotdeauna, întinzând brațele, în timp ce Emmi şi Lisl o ajutau pe Lore să se ridice în picioare. Lisl nu mai dansa cum făcuse imediat după ce se întorsese, liniştind-o pe Lore că se ocupau de tot ce trebuia, că Wolfschen al ei avea să fie acolo cât ai zice peşte, că bebeluşul ei avea să vadă libertatea înaintea lor şi că dacă va fi fată, să-i dea numele de Lisl şi dacă va fi băiat, atunci... Vasili. Acum, Lisl era foarte serioasă, aranjându-le pe restul fetelor în şir pentru apel şi punând-o pe Lore drept între ea şi Tillie, chiar în spatele lui Emmi, care purta acum banderola de conducătoare de bloc a lui Lore şi se ruga ca gardienii să nu observe.

— Că s-a schimbat conducătoarea de bloc sau că nasc un copil chiar în clipa asta? mormăi Lore, respirând printre dinți, în timp ce urmăreau cum se apropie doi gardieni.

— Amândouă, răspunse Emmi, fără să-şi mişte buzele.

Îi salută aspru pe bărbați, după care le dădu raportul.

Cei doi nu observară. O muiere din lagăr era în ochii lor doar atât, o muiere din lagăr: interşanjabilă, irelevantă, uşor de înlocuit. O ascultară pe Emmi fără

chef, bătând din picioare în timp ce zăpada cădea uşor în jur, şi era limpede că tânjeau după căldura camerelor lor şi nişte sângerete ca lumea, însoţit de un pahar de şnaps. Nu după mult timp, femeile fură lăsate să plece.

— Poţi să mergi? zise Tillie, cercetând chipul lui Lore cu multă îngrijorare.

Probabil că arăta ceva de speriat, cu trăsăturile schimonosite de durerea înfiorătoare, palidă ca moartea şi aproape tânjind după ea.

— N-am de ales, nu? mârâi Lore drept răspuns, printre dinţii încleştaţi.

— Ia, hai. Ţine-te de braţul meu şi strânge cât de tare trebuie când ai nevoie.

Lore se temu că avea să-i frângă lui Tillie braţul plăpând, dacă l-ar fi apucat cu toată forţa la următoarea contracţie, dar Tillie nu accepta un refuz.

— Nu te teme că o să-mi faci rău, Lore, scumpo. După toate lucrurile prin care am trecut, corect e să împărţim şi durerea.

— Şi în plus, ce bucurie o să vină după! interveni Lisl, oferindu-i şi ea braţul lui Lore.

Lore se ţinu de el, dar doar puţin timp. La jumătatea drumului, când se încovoie în timp ce o agonie pe care n-o mai trăise niciodată îi străbătu ca o undă corpul, Lore îşi duse mâna între coapse.

— Lore, ce e?

Tillie o frecă pe Lore pe spate, cu mâna tremurândă, în timp ce restul formaţiei arunca priviri înspăimântate împrejur.

Regula universală a lagărului era că marşul nu se opreşte niciodată. Dacă cineva cădea mort la pământ, cei vii îl luau pe sus fără să rupă formaţia şi îl cărau înapoi la baracă. Dacă le-ar fi văzut careva că s-au oprit...

— Capul copilului, răspunse Lore, cu o voce care suna mai degrabă ca un mârâit, şi se îndreptă cu un efort supraomenesc, folosindu-se de umărul lui Tillie ca de o cârjă.

— Poţi...

— Mă ţin. Haideţi.

Pretutindeni în jurul lor, totul era imaculat, de un alb strălucitor, şi pentru prima dată, Lore nu simţi frigul cum îi pătrunde prin încălţările rupte. Acum îşi simţea tot corpul în flăcări, aproape ieşeau aburi din el în temperatura aceea îngheţată, era scăldată în sudoare şi o agonie pură. Lupta cu ea însăşi, în pofida sentimentului că i se zdrobeau oasele, ţinând în palmă creştetul copilului şi chinuindu-se să nu împingă, când toţi muşchii din corp îi strigau să facă exact asta; doar ca ei doi să supravieţuiască următoarelor ore; doar ca acel copil miraculos să aibă şansa să vadă lumea de dincolo de aceste ziduri nenorocite şi să respire aerul libertăţii, în loc de duhoarea morţii.

— Câteva minute şi gata, Lorechen, iubita, îi gângureau fetele, prin ţiuitul din urechi. Uite barăcile noastre. Vezi? Chiar acolo, în faţă. Emmi o să facă focul...

Spuneau şi altceva, fără îndoială ca să-i distragă atenţia, dar Lore nu se putea gândi decât cum să pună un picior în faţa celuilalt, ca să nu cadă, şi să împingă

copilul din ea, aşa cum ar fi trebuit s-o facă încă din urmă cu o oră. Dacă se sufoca acolo, blocat în canalul de naştere, unde îl ţinuse ca pe un prizonier? Dacă îl omora fără să vrea?

Lore scutură din cap şi strânse din dinţi cu atâta forţă, încât aproape îi simţi cum crapă. Nu. Nu trebuia să gândească aşa. Copilul ei era exact ca ea şi ca tatăl lui. Conceput printre cariere de granit şi la fel de puternic. Un rebel şi un supraviețuitor, aidoma lor. Cu sângele lor curgându-i prin vene, nu avea să moară atât de uşor, micul ei lupuşor.

Ajunse în baracă, de îndată ce uşa se închise în urma lor, Tillie şi Emmi o luară pe Lore pe braţe şi o duseră, în timp ce ea gemea şi urla acum din toţi rărunchii, în camera ei, unde Lisl dădu fuga să aducă apă şi un cearşaf rupt, pe care îl pregătiseră cu multă vreme în urmă, exact pentru această ocazie.

— Gata, gata, zâmbi Emmi când se aşeză între picioarele lui Lore. Acum împinge cât vrei. Aproape i-a ieşit capul. Micuţul nostru o să vină pe lume în doi timpi şi trei mişcări.

Nu fu prea departe cu estimarea. Încă o oră şi, după ce împinse o ultimă dată, Lore fu copleşită de o uşurare şi o bucurie extraordinară, când Emmi trase copilul din ea, mititel ca un pisoi şi scâncind la fel de slab, dar totuşi scâncind.

— Ia te uită cine e, ţipă Emmi, întorcând copilul cu faţa spre Lore, în timp ce Tillie pregătea un cuţit mic de bucătărie cu care să taie cordonul ombilical.

Printre lacrimile de bucurie şi o iubire de care nu se crezuse vreodată în stare, Lore scoase un suspin şi oftă copleşită de fericire.

— O fetiță...

— Întocmai! Şi la fel de drăguță ca mama ei!

Bebeluşul fu spălat şi învelit în cârpe şi se apucă să sugă lacom la sânul care nu avea prea mult lapte de oferit.

— Biata de ea, zise Lore, blestemându-se pentru propria-i neajutorare. Îi e atât de foame. Bine ai venit la Mauthausen, ce să zic.

Îi tremura buza de jos şi o muşcă, suficient de tare cât să-i dea sângele.

— N-o să-i mai fie foame prea mult timp, făgădui Emmi, cu un glas de oțel. Micuței noastre, nu. Nu. Nu cât timp suntem noi aici.

Timpul fusese întotdeauna un lux la Mauthausen, dar nimic nu o pregăti pe Lore pentru cât de puțin avea să-i pară când veni vorba de micuța Ani. Cu doar câteva ore în urmă, încă era la ea în burtă, cu doar câteva clipe în urmă, îşi odihnea căpşorul pe sânul ei, iar în secunda următoare, Wolf era deja acolo şi o lua pe Ani cu cea mai mare tandrețe, lăsând în locul ei pe pieptul lui Lore un petic cald, care se răci mult prea repede.

Wolf se materializase din întuneric, îmbrăcat elegant, în paltonul scump al vreunui sărman care se înălțase prin hornul industrial de la Mauthausen, cu o căciulă care îi acoperea capul proaspăt ras.

— Avem o fetiță, reuşise Lore să şoptească printre lacrimi de fericire şi agonie amestecate laolaltă.

Wolf sărutase dârele umede lăsate de lacrimi pe faţa cenuşie a lui Lore şi le şterse şi pe ale lui cu un gest oarecum jenat.

— I-am pus numele Ani, spusese Lore, agăţându-se de cârpele în care era înfăşată micuţa, în pofida raţiunii.

„N-o lua de lângă mine", implorau ochii ei. „Nu încă; e mult prea devreme..."

— E frumoasă, Lore. Şi e cel mai frumos şi mai potrivit nume.

Ani aproape dispăruse cu totul între pliurile paltonului lui Wolf.

—Am s-o păzesc cu preţul vieţii mele. Îţi jur, Lore.

Făcuse un pas înapoi, după aceea altul.

În pragul uşii, Emmi se foia deja de pe un picior pe altul. Timpul era absolut crucial. Trebuia să plece chiar acum, dar apoi, deodată, el nu se simţi în stare. Se întoarse pe călcâie, se lăsă în genunchi în faţa patului lui Lore şi o sărută cu atâta forţă, încât şi răsuflarea o părăsi împreună cu el, când Wolf se smulse în cele din urmă de lângă ea, privind-o cu atâta hotărâre pe Lore, astfel încât să-şi întipărească pentru totdeauna în minte toate trăsăturile ei; de asta, Lore era convinsă.

— Pe curând, iubirea mea, şopti Wolf şi ieşi în fugă, înainte să apuce să se răzgândească şi să rămână alături de ea până la moarte.

Dincolo de geamuri, stelele păreau dintr-odată stinse. În faţă se întindea o noapte foarte lungă şi pustie. Lore închise ochii în întuneric.

Viena, 1946

Judecătorul Brodbeck avu nevoie de câteva minute ca să proceseze ororile prin care trecuse femeia care stătea în fața lui. Aşa nu puteai să aduci pe lume un copil, şi totuşi ea reuşise, prin agonie şi durere, ce-i drept, dar reuşise, fiind mult prea încăpățânată ca să renunțe... Mult prea rezistentă pentru ca naziştii să-i frângă spiritul.

— I-ați dat copilei numele prietenei dumneavoastră din lagăr? Ați numit-o după Anika? întrebă el, vorbind pe un ton profund reverențios, fără să-şi dea seama măcar.

Lore se întoarse de la fereastra pe care se uitase şi îi adresă un zâmbet plin de o tandrețe nesfârşită.

— Am numit-o după toate. Anika Emilia Mathilde Liselotte Falk.

Era prima dată când rostea numele de familie al iubitului ei, de parcă în tot acest timp l-ar fi ferit de urechile soțului ei, ca să nu-i mânjească amintirea cu faptul că Herr Stroman l-ar fi ştiut sau, cu atât mai rău, l-ar fi pronunțat cu voce tare.

— Wolfgang Falk şi Anika Emilia Mathilde Liselotte Falk, repetă judecătorul Brodbeck, notând numele şi întorcând pagina spre Hannelore, ca să se asigure că le-a scris corect. Ştiți de unde era de origine?

— Din Dresda, dar asta n-o să vă ajute cine ştie ce, nu-i aşa?

Zâmbi absent şi se întoarse din nou la fereastră. Brodbeck îşi muşcă buza o vreme. Dresda zăcea în ruine după atacul notoriu cu bombe incendiare din

urmă cu doar un an, aşa că ea avea, cu siguranță, dreptate. Toate registrele trebuie să fi fost distruse; majoritatea rudelor sau prietenilor lui zăceau, probabil, îngropați sub rămăşițele oraşului, într-un morman de cenuşă şi moloz.

Dar Brodbeck nu era genul care să se dea bătut atât de uşor. Nu după lucrurile prin care trecuse femeia aceasta. Îi datora tot efortul şi mai mult decât atât; altfel, nu ar fi fost în stare să se mai privească în oglindă pentru tot restul vieții.

— Spuneți-mi atunci unde au fugit el şi amicii lui sovietici. A fugit chiar în noaptea aceea, nu-i aşa?

Hannelore încuviință din cap, fără să-şi dezlipească privirea de la după-amiaza însorită de dincolo de sticlă.

— Era atât de frig în noaptea aceea... Avea buzele înghețate când m-a sărutat, de salut şi de rămas-bun deopotrivă. Încă un zâmbet slab, încărcat de amintiri, după care se întoarse să se uite la Brodbeck. Am avut parte doar de câteva momente împreună. Emmi i-a dat nişte haine de civil pe care le adusese pe furiş de la spălătorie, mai devreme în ziua aceea. Mi-a luat-o pe Ani din brațe şi a jurat pe viața lui că fetița o să trăiască. A fost ultima dată când l-am văzut. Au evadat la scurt timp după aceea, folosind stingătoarele de incendiu ca să-l doboare pe gardianul din turnul de observație, exact aşa cum plănuiseră. Au dezactivat gardul electric cu nişte cârpe ude, aşa cum au făcut şi prima dată când a venit Wolf să mă vadă... Dar unii dintre ei nici măcar n-au ajuns dincolo de gard. Erau mult prea înfometați. Dacă le-ați fi văzut trupurile... Înghiți în sec şi clătină din cap ca să-şi revină. În

dimineața următoare, i-au adus în lagărul principal pe cei care muriseră peste noapte şi pe cei care nici măcar n-au putut să încerce să fugă, pentru că nu aveau destulă forță. I-au aliniat în Appellplatz şi ne-au pus pe toți să trecem în marş pe lângă ei, ca să vedem ce se întâmplă cu oricine se trezeşte cu idei în cap. La vederea lor... oh, îi mai văd şi acum noaptea. Dacă aveți impresia că la Mauthausen eram înfometați ca vai de noi, trebuia să-i fi văzut pe sovieticii din baraca morții. Adevărate schelete ambulante, asta erau. Le vedeai toate oasele, toate nodurile încheieturilor... gurile căscate, de parcă ar fi fost cu toții încremeniți în urlete mute.

Tăcu la rândul ei, un moment de reculegere, în cinstea celor căzuți.

— Ce a urmat probabil cunoaşteți. Celebra „vânătoare de iepuri de la Mühlviertel".

28

Februarie 1945

Cu cârpe din haine îndesate între picioare ca să oprească sângerarea, Lore stătea în Appellplatz, în timp ce Kommandant Ziereis se plimba la pas prin fața unui şir ordonat de cadavre, cu cizmele lui înalte, lustruite oglindă. În mâinile înmănuşate, biciul inevitabil. În ochii lui, sub cozorocul chipiului de uniformă, crimă cu sânge-rece.

— Prima tentativă de evadare din istoria lagărului Mauthausen, zise el, aproape surprins; dacă din cauza faptului că nu se mai întâmplase niciodată sau că se întâmplase măcar, Lore nu putea decât să ghicească. Fireşte, vor fi prinşi în scurt timp. Toată lumea din zonă a fost anunțată deja, începând cu diviziile Wehrmachtului şi terminând cu poliția obişnuită şi Volkssturm. Până şi Hitlerjugend au o zi liberă de la şcoală, ca să ne ajute să-i găsim. Iepuraşii noştri sovietici. Oricine dă peste ei a primit ordine explicite să-i omoare în bătaie pe jegoşi.

Zâmbi ca un şarpe şi întoarse biciul în palmă.

Lui Lore, aproape că-i stătu inima-n piept.

— Între timp, continuă Ziereis, pe tonul său de o înfricoşătoare nonşalanță, dacă cineva ştie ceva despre creierul din spatele acestui mic complot sovietic, sunteți invitați să vă exprimați. Veți primi o rație rezervată în mod normal doar membrilor SS şi, dacă registrul vostru de lagăr arată destul de bine şi sunt convins că ați fost reabilitați, am să semnez personal actele voastre de eliberare.

Un ordin tentant, mai ales când sfârşitul era atât de aproape. Doar că nimeni nu ieşi din rând. Lagărul îi învățase prea bine să nu aibă încredere în nimeni care poartă paltonul gri al SS-ului. Nu le promiseseră sanatoriul şi eliberarea ulterioară, în acelaşi fel mieros?

Ziereis ridică din umeri şi pocni iar din bici.

— Prea bine. Puțin îmi pasă. Numai băgați la capetele alea viclene că oricine e descoperit că a avut vreo legătură cu ajutorul dat evadaților o să aibă aceeaşi soartă ca ei.

Kommandant Ziereis se întorsese deja pe călcâie, când unul dintre cadavrele sovietice se ridică în coate, tulburându-i profund atât pe ofițerii SS, cât şi pe deținuți, până să-şi dea seama că probabil fusese doar leşinat, şi nu mort, când SS-ul îl aruncase în Appellplatz, împreună cu tovarăşii lui. Într-o germană stricată, cu o voce surprinzător de puternică pentru un om atât de fatal emaciat, rosti ultimul său blestem către Ziereis:

— O să te spânzurăm chiar de porțile astea, Kommandant Ziereis. Fii atent la mine, o să te spânzurăm ca pe un câine ce eşti...

Un glonț tras de SS în frunte îi curmă profeția înfiorătoare, însă nu înainte ca o umbră de spaimă să treacă peste ochii lui Herr Kommandant; Lore o surprinse chiar înainte ca în locul ei să se instaleze iarăşi indiferența lui glacială obişnuită.

Acum, în aer plutea încă ceva. Înainte să moară, prizonierul sovietic sădise o imagine în mintea celorlalți deținuți, mult prea delicioasă ca să nu fie savurată, mult prea tentantă ca să fie dată la o parte. Se uitau lung după Ziereis şi subalternii lui, care plecau în grabă, urmărindu-i cu un suflu nou care se aprindea încet în ochii lor flămânzi şi, preț de o clipă scurtă, până şi Lore simți o scânteie de triumf în piept, în locul fricii.

„O să vă spânzurăm, Herr Kommandant. Chiar de porțile astea."

Pentru Lore, zilele următoare căpătară textura unei realități de coşmar. În fiecare dimineață, în timpul

marşului spre muncă, scruta cadavrele proaspete, târâte în lagăr de poliție, precum şi de membrii Hitlerjugend şi Volkssturm. În fiecare seară, se ruga să nu-i descopere pe Wolf şi pe micuța Ani printre cei bătuți şi mutilați.

În a patra zi a „vânătorii de iepuri”, doi bărbați din Volkssturm, trecuți bine de şaizeci de ani, aduseră cu ei doi prizonieri. Spre marea iritare a lui Kommandant Ziereis, deținuții sovietici erau încă teferi şi nevătămați.

— S-a dat ordin să-i omorâți în bătaie pe jegoşi, zise el, cu ochii mijiți.

Cu toate acestea, membrii Armatei Poporului nu păreau impresionați.

— I-am adus înapoi doar ca să nu mai fure de la ai noştri, care sunt înfometați şi ei, răspunse unul dintre bărbați, mutând pe umăr o puşcă veche, de pe vremea lui Bismarck. Altfel, i-am fi lăsat în pace.

Ziereis se apropie de bărbat.

— Ar trebui să-ți fac raport pentru insolență şi nesupunere.

Mica trupă a lui Lore încetini pasul, în timp ce trecea pe lângă delegație. Spre marea uimire a lui Lore, civilul, în paltonul său maro ponosit, cu o banderolă în jurul bicepsului, era la fel de netulburat ca înainte.

— Faceți ce trebuie să faceți, Herr Kommandant. Vreți să mă raportați pentru nesupunere? Cum doriți. E dreptul dumneavoastră şi am să suport consecințele. Dar eu nu omor în bătaie oameni nevinovați. Dacă vreți s-o faceți cu mâinile dumneavoastră, n-aveți decât, dar pe noi nu ne amestecați.

— Nu credeam că muntenii noştri austrieci sunt atât de molâi că nu vor să-şi mânjească mâinile de sânge când situaţia o impune.

De data asta, bărbatul din Volkssturm se îndreptă de spate şi de umeri, părând, cumva, mai înalt decât Ziereis. Sau, poate, privirea din ochii săi limpezi şi sinceri îi dădea un aer de autoritate onorabilă, care n-ar fi putut fi cumpărată cu toţi banii din lume sau îmbrăcată în vreo uniformă elegantă.

— Molâi? repetă el încet. Eu am înfruntat cei patru ani ai Marelui Război, pe când dumneata încă erai în faşă, tinere. Am dormit în tranşee, m-am târât prin noroi şi printre maţele camarazilor mei sfâşiaţi. După fiecare ofensivă, le-am adunat mădularele de pe câmpul de luptă. Le-am închis ochii însângeraţi, pe feţele aproape topite de explozii. M-am ospătat cu carnea cailor căzuţi şi cu şobolani când nu mai aveam ce mânca, exact ca tovarăşul meu de aici. Te crezi aşa de curajos şi de puternic fiindcă poţi să omori în bătaie două schelete ambulante? Te invit să fii curajos şi puternic. Cât despre noi, suntem soldaţi, nu ucigaşi.

Acestea fiind spuse, se răsuci iute pe călcâie şi îl lăsă pe Ziereis cu prizonierii săi.

— Vechi ambiţii imperiale, mormăi Bachmayer, aruncându-i o privire piezişă superiorului său. Ăştia mereu trăncănesc cel mai mult.

Ziereis îi aruncă o privire urâtă, îşi desfăcu pistolul de la brâu şi aproape îl vârî în mâinile lui Bachmayer, ordonându-i:

— Împuşcă-i pe amândoi.

Lore îl privi pe Ziereis cum urcă în maşină şi pleacă.

De îndată ce farurile maşinii Kommandantului ieşiră pe porți, Bachmayer trecu pistolul în mâna unuia dintre subalternii săi.

— L-ai auzit pe Kommandant. Împuşcă-i.

Lângă Lore, Emmi pufni uşor, de scârbă.

— Nici măcar nu-s în stare să-şi facă treaba singuri, „bravii" noştri lideri SS.

— E mai rău pe măsură ce urcă în ierarhie, comentă Lore, ferindu-şi privirea de execuția ce urma să aibă loc. La biroul din Viena, circula un zvon cum că Reichsführer Himmler ar fi leşinat singura dată când a fost martor la o execuție prin împuşcare.

— Dacă toți ăştia, mahării Partidului, ar fi obligați să ucidă cu mâna lor în loc să semneze nişte acte pentru asta, zise Tillie, sunt profund convinsă că toate victimele naziştilor ar fi încă în viață, până la una.

Încă nişte zile, încă nişte trupuri frânte aduse în lagăr şi lăsate să putrezească în Appellplatz, dar nici urmă de Wolf şi Ani. Lore era îngrozită, însă, în acelaşi timp, tânjea să treacă pe lângă acele şiruri macabre doar ca să se asigure că făpturile dragi ei nu se numărau printre morți. Noaptea, plângea şi îngenunchea în fața patului şi îi mulțumea lui Dumnezeu că au mai fost cruțați o zi, că li s-a mai prelungit speranța, şi se ruga pentru sufletele celor ucişi cu sânge-rece.

— Au văzut libertatea, zise Emmi, gânditoare, în timpul încă unui marş pe lângă cel mai trist cimitir din lume. Măcar au murit cu gustul ei pe buze.

— Şi asta e mai bine? o întrebă Lore.

Emmi nu răspunse.

Până la sfârşitul lunii, aproape toţi cei cinci sute de deţinuţi fuseseră capturaţi din nou. Unii ajunseseră mai departe decât alţii, Lore vedea asta după hainele civile furate şi chipurile care începuseră să li se împlinească, nemaifiind chiar la fel de scheletice ca înainte. Cât despre Wolf, încă nu erau veşti despre el. Nici măcar un zvon în scurtele discuţii dintre ofiţerii SS pe care Lore le asculta ţinându-şi respiraţia.

La începutul lui martie, nu mai suportă situaţia. Cu capul plecat, cât mai respectuos cu putinţă, se apropie de Rottenführer Reinle, care în ziua aceea era de serviciu la supravegherea sectorului de spălătorie, şi aşteptă să o vadă, în timp ce se foia de pe un picior pe altul.

— Tu eşti, Grăsuţo? Observă în cele din urmă cum Lore se agita neliniştită şi expiră leneş un nor gri de fum de ţigară. Vrei ceva? zise, arătând spre chişţoc.

Lore scutură din cap, cu un zâmbet timid.

— Vă mulţumesc, Herr Rottenführer. N-aş vrea să deranjez. Aţi fost destul de amabil cu mine.

El flutură generos din mână, stinse ţigara neterminată pe peretele cu faianţă şi i-o dădu lui Lore, după care îşi mai aprinse una.

— Herr Rottenführer, dumneavoastră ştiţi totul.

El o privi curios, dar nu contestă o afirmaţie atât de flatantă.

— Ce s-a întâmplat cu liderul german de bloc de la Mühlviertel? îl iscodi Lore, cu blândeţe. L-au prins deja?

— Liderul german de bloc, repetă Reinle, gânditor. Liderul german de bloc o fi deja în Germania, răspunse în cele din urmă, cu un hohot de râs, şi privi în direcția nordului, spre Alpi.

Dintr-odată, lui Lore îi trecu prin minte că lui Reinle i-ar fi plăcut să facă schimb de locuri cu liderul de bloc evadat.

— Credeți că e uşor să ajungi acum în Germania? continuă Lore.

Întindea coarda, cu siguranță, dar trebuia să ştie cu orice preț.

Reinle o privi deodată bănuitor.

— De ce întrebi? Doar nu te gândeşti să fugi şi tu, eh?

Lore zâmbi, mimând stânjeneala, şi clătină din cap.

— Sigur că nu, Herr Rottenführer. Doar eram curioasă.

— Curioşii mor repede, zise el, binevoitor din nou. Întoarce-te la lucru. Şi să nu-ți vină idei, Grăsuțo. O privi cu atenție. Deşi ar trebui să-ți găsesc alt nume. Nu mai eşti grasă.

— Nu, Herr Rottenführer.

— Nu mai sunt deținuți cu care să ți-o tragi pentru pâine, ha? o tachină el şi izbucni în chicoteli, care se transformară curând în tuse.

— Nu mai e pâine, îl corectă Lore, cu acelaşi zâmbet autoironic.

Se întorsese să plece, când auzi glasul lui Reinle în urma ei, neobişnuit de melancolic de data asta.

— O să vină să vă elibereze curând, roşcato. Te deranjează că îți zic aşa?

— Sunt aici pentru trădare, dar nu sunt comunistă, începu Lore să explice, dar surprinse alt zâmbet neobişnuit de trist din partea singurului gardian SS care vorbise cu ea în toţi anii de bătăi şi umilinţe.

Bunăvoinţa lui era oportunistă, desigur, dar măcar era altceva decât suita obişnuită de insulte şi lovituri de bici.

— Nu mă refeream la convingerea ta, zise el. Ci la părul tău. E roşcat.

— Oh!

Lore îşi trecu sfioasă mâna peste batic, încercând să-şi aducă aminte când se văzuse ultima dată în oglindă. Într-adevăr, părul ei era roşcat. Aproape că uitase... Şi apoi celelalte cuvinte rostite de Reinle îi ajunseră, în sfârşit, în minte, mult prea preocupată de Wolf şi de Ani, ca să se gândească măcar la orice altceva.

— Cine o să vină, Herr Rottenführer?

— Americanii, cine altcineva?

— Atât de aproape sunt?

— Mai aproape decât mi-aş dori.

Zicând acestea, se întoarse din nou spre Alpi şi trase din ţigară, cu mai multă poftă ca oricând.

— Când o să vină, o să am grijă să le spun cât de amabil aţi fost cu noi, Herr Rottenführer.

— Aşa să faci, roşcato. Aşa să faci.

După aceea nu mai spuse nimic, şi Lore se întoarse la lucru, ascultând exploziile, mai aproape ca oricând, şi întrebându-se dacă de data asta veneau din cariere sau de la Aliaţii care se apropiau.

Viena, 1946

— Nu era prea departe cu calculele lui, zise Hannelore Stroman, pigulind gânditoare marginea sculptată a mesei. Americanii au intrat pe porțile lagărului la începutul lui mai. Pe toată durata lui martie şi aprilie, Ziereis le-a ordonat deținuților să fortifice granițele dinspre est, fiindcă se temea că sovieticii vor ajunge primii. Dar nu din pricina sovieticilor trebuia să-şi facă griji, punctă ea, cu o notă vag amenințătoare în glas. Divizia a 11-a Blindată a Armatei Statelor Unite a intrat în Mauthausen pe 3 mai, dacă nu greşesc. În momentul acela, SS-ul abandonase deja lagărul, continuă ea, după o pauză. Ne-au lăsat de capul nostru. A fost atât de ciudat, să ne trezim într-o dimineață şi să găsim deținuții... umblând aiurea, căutând de mâncare. Ştiam că americanii sunt aproape când am văzut turnurile de observație goale. Ştiți, deținuții spanioli au făcut o pancartă de întâmpinare pentru eliberatorii noştri, spuse ea şi îi zâmbi lui Brodbeck, un zâmbet emanând o căldură extraordinară. Spaniolii antifascişti salutau forțele de eliberare. Ce mai rămăsese din antifasciştii spanioli până atunci, vreau să spun.

Încă o dată, zâmbetul ei fu stins de amintirile trecutului.

— Ziereis a fugit, aşa-i? întrebă delicat Brodbeck, simțindu-se vinovat că dădea buzna în lumea ei personală şi că o zorea să vorbească, în loc să-i dea voie să-şi spună pe îndelete povestea.

— A încercat, zise Hannelore, ridicând cu indiferență din umeri. Dar n-a ajuns prea departe. Americanii l-au împuşcat în burtă şi, în loc să-l ducă la spital, într-una

dintre localitățile din jur, l-au adus înapoi la Mauthausen. În zâmbetul ei era acum o ură sângeroasă. L-au îngrijit acolo, l-au peticit şi au promis că îl vor lua cu ei după ce le răspunde la toate întrebările. Ştiți, în legătură cu superiorii săi, cine a dat ordinele de exterminare, cine era responsabil de transporturi şi aşa mai departe. Le-a spus tot, bietul prostănac. Lore îşi dezveli toți dinții într-un rânjet sălbatic. Şi tot l-au lăsat singur cu deținuții.

Brodbeck voia, deşi în acelaşi timp nu voia, să întrebe ce s-a întâmplat.

— L-am spânzurat de porți, exact aşa cum am jurat s-o facem, şi nu de gât, nu era destul de bun pentru aşa ceva, ci invers, ca pe un porc ce era. Deținuții sovietici care mai rămăseseră în lagărul nostru i-au vopsit svastici pe fundul gol. Lisl însăşi i-a desenat şi fulgerele SS pe coaste. Nu fiți aşa scârbit, domnule judecător. Ați auzit povestea mea. Ştiți foarte bine ce a făcut, dar n-ați trăit lucrurile acelea. Eu nu regret. Şi nici nu mă simt vinovată. Pentru un porc, o moarte de porc.

Brodbeck nu protestă. Nu avea nici un drept; măcar atâta lucru înțelegea şi el.

— Au rămas documente în Mauthausen? întrebă el, în schimb. Liste cu numele deținuților?

— SS-ul le-a distrus pe cele mai multe. În cele rămase nu figura nicăieri numele lui Wolf.

Deci urmărise deja pista aceea, isteață fată.

Brodbeck bătu cu pixul în carnet.

— Pot să vă întreb... de ce v-ați întors la soțul dumneavoastră după eliberare, Frau Stroman?

Hannelore îl privi de parcă întrebarea ar fi surprins-o.

— Ca să mă găsească Wolf mai uşor, la vechea mea adresă, fireşte.

— Dar nu v-a găsit.

Hannelore coborî privirea, dar Brodbeck tot îi văzu expresia familiară de încăpățânare, când vorbi din nou.

— Dacă nu m-a găsit, asta înseamnă doar că ceva l-a împiedicat s-o facă. N-a fost capturat. E în viață. Undeva... Iar eu o să-l găsesc, pe el şi pe Ani.

Când se uită din nou la el, era atâta hotărâre în privirea ei de oțel, încât Brodbeck înțelese că femeia aceasta nu avea de gând să se dea în lături de la nimic, avea să dinamiteze munții în drumul ei, să traverseze oceane dacă era nevoie, doar ca să-şi țină din nou în brațe copilul şi iubitul.

Iar el avea s-o ajute, cu toate resursele pe care le avea la dispoziție.

EPILOG

Sankt Georgen, Austria, septembrie 1946

Stabiliseră o întâlnire lângă porțile de la Mauthausen – singurul loc potrivit, unde începuse totul. Soarele era cald încă, dar aerul purta deja răcoarea toamnei, aducând cu sine un iz vag de pământ şi pietriş ud. În depărtare, uruiau maşini şi zăngăneau metale, în timp

ce sovieticii demontau ce mai rămăsese din fostele lagăre, cu titlu de reparații de război.

Porțile lagărului stăteau larg deschise. Înăuntru, lagărul era cufundat într-o nemişcare de moarte.

— De ce m-ați adus aici, Herr Brodbeck?

Hannelore Stroman caută în poşetă după țigări, vizibil tulburată.

— Pentru un interviu.

— Da, asta mi-ați spus deja, replică ea, luptându-se cu o cutie de chibrituri. Un jurnalist de la Nürnberg. Nu înțeleg ce mai vrea acum de la mine. Procesele s-au încheiat. La naiba cu aerul ăsta de munte!

Adăugă un blestem când încă un chibrit refuză să se aprindă.

Brodbeck îl luă cu delicatețe din mâinile care îi tremurau şi îi aprinse o țigară.

Spre deosebire de ea, cu nervii întinşi şi instinctele în alertă, gata de o bătălie nevăzută – nu puteai s-o învinovățeşti câtuşi de puțin, locul acesta o adusese în starea asta – Brodbeck fremăta de emoția anticipării, într-atât încât abia putea sta locului. Se uita la ceas din minut în minut şi murmura ceva despre trenul care trebuie că sosise deja.

— De acolo o să ia o trăsură cu cal. Aici încă nu există taxiuri, zise Brodbeck, cu privirea ațintită asupra orizontului.

— Nici pe vremea aceea nu erau. Doar maşini ale ofițerilor SS şi o cameră de gazare portabilă, mormăi Hannelore, cu expresia unui animal încolțit, gata s-o rupă la fugă. Nu vreau să vorbesc despre asta cu el. Nu vreau să mai vorbesc despre asta niciodată cu nimeni.

Am venit aici numai fiindcă mi-ați spus că e posibil să ştie ceva despre Wolf şi fiica noastră.

Brodbeck încuviință din cap, dar nu spuse nimic altceva, în ciuda privirilor rugătoare pe care Lore i le arunca de sub buclele înflăcărate, ciufulite în jurul feței de rafalele de vânt montan. Avea să-l ierte curând pentru chinul acesta. Curând, avea să înțeleagă totul.

— Ah! exclamă Brodbeck, când o siluetă bărbătească apăru, singură, în depărtare. Cred că acesta e omul nostru. Vine pe jos, însă... Mă întreb de ce.

Un pardesiu închis la culoare, o pălărie de fetru, o geantă de reporter pe umăr – atât distingea Brodbeck de la o asemenea depărtare. Doar că, lângă el, Hannelore se îndreptă încet, cu țigara aprinsă, uitată, la doi centimetri de gura deschisă. Jurnalistul, la rândul său, încetini şi el pasul; apoi se opri de-a binelea, încremenit, pentru o clipă, ca de o emoție puternică.

Preț de câteva momente, cei doi rămaseră cu privirile ațintite unul asupra celuilalt, până când Brodbeck văzu cum buzele lui Hannelore formează numele pe care nu îndrăznea totuşi să-l rostească cu voce tare, să creadă că poate fi adevărat.

Dar apoi Brodbeck îl auzi în cele din urmă.

— Wolf! şopti ea, apoi, mai tare: Wolf. Wolf! țipă ea, şi acum amândoi alergau unul spre celălalt, iar Brodbeck fu dintr-odată convins că până şi pământul însuşi avea să sufere o mişcare seismică de îndată ce aceşti doi oameni, care purtau în ei universuri întregi, aveau să se ciocnească.

Zâmbi părinteşte când îi privi cum se aruncă unul în braţele celuilalt. Îl cunoscuse deja pe Wolfgang Falk. Trebuise să-l aprobe pe tip înainte să-i dea voie să ajungă în braţele femeii care îi devenise ca o a doua fiică pe parcursul ultimelor luni.

O cunoscuse chiar şi pe fetiţa lor, numai bucle arămii şi zâmbete neîncetate, cu dinţişorii ei abia apăruţi. Cu tonul său sincer, Falk anunţase că Mauthausen ieşea din discuţie pentru Ani. Ani avea să rămână la hotel în Viena, cu bona, şi gata. Brodbeck încuviinţase din cap. Nu ar fi îndrăznit să sugereze altceva; nu după ce Falk îşi riscase viaţa ca s-o scoată pe fetiţă din locul acela blestemat.

Brodbeck auzise povestea evadării lui Falk – în cuvintele lui – şi se minunase de abilităţile actoriceşti ale omului. La urma urmei, trebuia să fii un actor grozav ca să te dai mai întâi drept refugiat austriac care şi-a pierdut soţia în bombardamentele Aliaţilor, apoi drept unul german, dar cu aceeaşi poveste convingătoare. Bine îmbrăcat, elocvent, clar educat, nu fusese refuzat niciodată la nici o uşă la care a bătut, cerând un loc unde să-şi odihnească puţin capul obosit şi nişte lapte pentru fetiţa nou-născută.

Brodbeck nu se putuse abţine să nu zâmbească şi să clatine din cap în timp ce Falk îi descria acele conversaţii. „Soţia lui era încă în spital când diavolii aceia fără suflet l-au bombardat. El era în grădină, fetiţa în cărucior, e singurul motiv pentru care a supravieţuit.” Cu ochii în pământ, învăluiţi de durere, cu maxilarul strâns încordat ca să-şi înăbuşe suspinele tăcute, bărbăteşti – nu exista persoană în Austria sau

Germania care să nu împărtăşească durerea unui soţ îndoliat. Nici măcar la graniţa germană nu-l întrebaseră prea multe. Văzură copilul înfăşat în pături, văzură lacrimile din ochii tatălui şi închiseră ochii că nu are acte. Aliaţii înarmaţi cu puşti îi îngrijorau mult mai mult, sigur nu bărbaţii nevinovaţi, cu sugari care le plângeau în braţe.

— V-a căutat, să ştiţi, zisese Brodbeck, în timp ce împărţeau un coniac în holul hotelului. În tot acest timp.

Falk dăduse din cap aprobator. Aşa bănuise, dar nu reuşise nici în ruptul capului să iasă din capcana în care se afla.

— După ce s-a semnat tratatul de pace, am rămas blocat în zona de ocupaţie americană. Din fostul meu birou din Dresda se alesese praful. Foştii mei colegi erau îngropaţi sub dărâmături, la fel şi familia mea, vecinii... Nu mai era nici un suflet care să-mi confirme identitatea; nici măcar ca să mă treacă pe vreo listă a Crucii Roşii. Era exclus să mă pot întoarce în Austria. Mauthausen era deja zonă sovietică. Împuşcau pe oricine încerca să treacă graniţa fără autorizaţia corespunzătoare, crezându-i spioni. Aşa că am riscat şi m-am dus la Nürnberg, unde procesele abia începeau. Spre marele meu noroc, unul din jurnaliştii de la Berlin m-a recunoscut şi a garantat pentru mine, aşa că am putut să fac rost măcar de acte provizorii. Americanii au fost buni cu mine. Mi-au promis că îmi vor face rost de acte în regulă şi chiar şi de o viză de ieşire din ţară dacă aveam să rămân pe tot parcursul proceselor. Aveau o mulţime de jurnalişti proprii, vedeţi

dumneavoastră, dar nu aveau destui nemți. Şi ştiți cum sunt americanii, imparțialitatea e fundamentală. Nemții trebuiau să audă despre crimele foştilor lor conducători de la jurnaliştii lor ca să-i creadă.

Dăduse pe gât dintr-o înghițitură ce mai rămăsese din coniac.

— Restul îl ştiți deja. Cam atunci m-ați găsit dumneavoastră. M-ați găsit şi mi-ați cerut acel interviu cu care nu voiam să am nimic de-a face până când nu ați rostit numele ei.

— În apărarea ei, nici ea n-a vrut să aibă nimic de-a face cu acel interviu, chicotise Brodbeck.

Acum, în timp ce îi privea cum se îmbrățişează prin ceața lacrimilor neaşteptate, înțelese sentimentele lui Hannelore. Nimeni nu-şi dorea să retrăiască asemenea orori, cu atât mai puțin să vorbească despre ele iar şi iar. Dar stând acolo, privindu-i cum se strâng în brațe cu o forță care învingea însăşi moartea, Brodbeck speră în sinea lui că, într-o bună zi, Falk avea să scrie despre asta. Căci ce poveste avea să fie aceea!

Călătoriră toți trei împreună până la Viena. Lore şi Wolf discutară fără oprire în tren, flămânzi unul după cuvintele celuilalt, în timp ce fiecare îşi depăna poveştile şi părți lipsă din viețile lor se înălțau din cenuşă şi prindeau treptat formă. Reținut, Brodbeck stătea pe scaunul din colț, de lângă fereastră, prefăcându-se extrem de interesat de molozul de afară, ca să nu-i jeneze pe cei doi cu prezența sa. Din când în când, de parcă abia atunci şi-ar fi amintit de existența lui, îşi cereau, ca doi oameni bine-crescuți ce erau, mii

de scuze şi îi adresau o întrebare sau două din politeţe, deşi el vedea foarte bine că nu-şi doreau decât să se întoarcă în mica lor lume proprie. În cele din urmă, Brodbeck se prefăcu aţipit, scutindu-i astfel de datoria de a-l include în conversaţie.

La Viena, Lore coborî din tren, deja albă ca o stafie.

— N-o să-şi aducă aminte de mine, tot repeta cu buze tremurânde, în timp ce fuma ţigară de la ţigară, până când vocea i se înăspri şi ochii începură să-i lăcrimeze. Nici măcar nu mă cunoaşte.

La fel ca fumul, vocea îi era plină de amărăciune. Amărăciune împotriva naziştilor, care îi răpiseră dreptul preţios al fiecărei mame de a-şi alăpta propriul copil, de a-i vedea primul zâmbet, de a-i auzi primul cuvânt.

Primul cuvânt al lui Ani fusese „tata”. Nici o surpriză. Tata era tot ce ştia Ani; tot ce avea.

— E încă atât de micuţă. O să se obişnuiască cu tine cât ai zice peşte şi apoi o să aibă toată viaţa la dispoziţie să te cunoască.

Cu o delicateţe absolută, Wolf îi luă mâna lui Lore şi i-o strânse în palmă, în timp ce urcau scara hotelului.

Brodbeck îşi ascunse un zâmbet la vederea gestului atât de necesar, de liniştire. Acela era Falk în câteva cuvinte, exact aşa cum îl descrisese Lore cu atâtea luni în urmă în sala de judecată: supravieţuitorul, salvatorul, omul care ştia mereu ce să spună şi care plătise preţul suprem pentru asta.

În faţa uşii apartamentului, Lore scoase încă o ţigară, dar apoi, cu un gest brusc, vârî pachetul la loc în poşetă.

— Am emoții.

— Nu-i cazul, zise Wolf şi bătu la uşă.

— Tata!

O voce de copil şi paşii uşori, inconfundabili, urmați de unii grăbiți, de adult.

Lore împietri cu totul când cheia se răsuci în broască. Încă stătea acolo, paralizată de o emoție puternică, în timp ce Ani se avântă către tatăl ei şi se izbi de picioarele lui, numai bucle arămii şi zâmbete largi şi un chip cu gropițe în obraji, ascuns în pliurile paltonului său.

— Ia uite-o! Numai zâmbet la rândul său, Wolf o luă pe fiica lui în brațe şi o ridică în aer. Măi, dar ai mai crescut cât am fost plecat! Cred că o să-mi scapi din mână!

— Herr Falk, fetița tocmai a mâncat şi ar trebui să doarmă...

Camerista hotelului, angajată pe post de bonă, spunea altceva, dar Falk era mult prea preocupat să pretindă că o scapă din mâini pe Ani şi s-o ridice apoi din nou în aer, ca să acorde cea mai mică atenție protestelor femeii.

Râsetele de încântare ale lui Ani la amenințările jucăuşe ale tatălui ei umplură coridorul hotelului care auzise mai cu seamă urlete şi împuşcături, într-un trecut nu atât de îndepărtat. Brodbeck se gândi că e o schimbare binevenită.

— Ani, zise Wolf, întorcând-o pe fetiță spre mama ei. Ți-am adus să cunoşti pe cineva foarte special. Ştii cine e doamna?

Cu un deget pe buzele trandafirii, zâmbitoare, Ani o privi pe Lore cu interes, dar în cele din urmă scutură din cap.

— E mama ta.

Cu ochii sticloşi de lacrimile care nu îndrăzneau să se verse, Lore se uita la fetiță fără să se mişte, aproape şi fără să respire.

— Mai ții minte când ți-am zis că o să mergem s-o căutăm? Ei bine, ce să vezi... mămica ta întreprinzătoare şi domnul acesta amabil, Herr Brodbeck, ne-au găsit primii.

Ani ascultă, cu ochii încă fixați asupra acestei femei necunoscute, cu părul de culoarea focului. Încet, începu să întindă mâna după una dintre şuvițele ei.

Fără să piardă vremea, Wolf urmă curiozitatea naturală a copilei şi o depuse pe Ani în brațele lui Lore.

Ținând-o pe fetiță ca pe un dar infinit de prețios, Lore îşi mută privirea înnebunită de la Wolf la Brodbeck şi înapoi, încă mult prea uluită ca să vorbească, mult prea înfricoşată ca să creadă că e aievea, şi nu un vis pe care îl avusese, probabil, de o mie de ori.

Între timp, Ani termină de inspectat părul lui Lore şi se răsuci în brațele ei, ca să se aşeze cu fața la tatăl ei.

— Mama? repetă ea, arătând spre Lore.

— Mama, repetă Wolf, încuviințând din cap.

Spre uimirea lui Brodbeck, la fel făcu şi fetița.

Într-o clipită, Ani răsturnă săculețul plin cu jucării, pe care camerista hotelului probabil că le strânsese cu conştiinciozitate. Într-o clipită, îi arăta lui Lore colecția ei de jucării de pluş decolorate, cu membre pârjolite, şi

soldăței de lemn care uneori nici nu mai aveau membre, jucării pe care, Brodbeck era profund convins, Falk le salvase din ruinele din Nürnberg.

Îi privi pe cei trei cum se aşază pe covor, în mijlocul camerei, aşteptă puțin, dar apoi începu să se retragă încet, chemând-o pe cameristă după el. În tăcere, închise uşa şi o plăti pe femeie.

— Poftiți. Nu mai au nevoie de dumneavoastră.

Nici de el nu mai aveau nevoie. Misiunea lui fusese îndeplinită, cazul era închis. „Poate cel mai important caz din toată cariera mea", gândi Brodbeck, în timp ce îşi trase mănuşile pe mâini, îşi puse la loc pe cap pălăria de fetru şi porni spre casă, cu pasul uşor şi inima şi mai uşoară.

Totul era bine în lume.

SCRISOARE DE LA ELLIE

Dragi cititori,

Vă mulțumesc foarte mult că ați citit *Copilul care a supraviețuit*! Dacă v-a plăcut şi vreți să rămâneți la curent cu cele mai recente titluri, înscrieți-vă la linkul următor. Adresa de e-mail nu va fi distribuită niciodată şi vă puteți dezabona oricând.

www.bookouture.com/ellie-midwood

Deşi *Copilul care a supraviețuit* este o operă de ficțiune, evenimentele istorice care stau la baza cărții s-au întâmplat cu adevărat. Primul bordel din Mauthausen a fost deschis în vara anului 1942 la ordinele lui Himmler şi a rămas în funcțiune până la eliberarea lagărului. Descrierea funcțiilor, programului, rutinei zilnice de la bordel şi nu numai se bazează pe fapte istorice adevărate. Lore şi colegele ei de baracă sunt inspirate de personaje reale şi din greutățile de neînchipuit prin care au fost nevoite să treacă. Din păcate, nu multe cărți tratează subiectul sclaviei sexuale în lagărele de concentrare naziste şi pot doar să sper că această poveste va păstra vie amintirea victimelor sale.

Puține femei au fost închise vreodată la Mauthausen (cu excepția „fetelor de la bordel") şi acelea care au fost au ajuns acolo spre finalul războiului, unele fiind însărcinate. Povestea copilului lui Lore se bazează şi ea pe poveştile incredibile ale femeilor care au reuşit nu doar să supraviețuiască infernului din „tocătorul de oase", ci şi să dea naştere copiilor lor acolo. Dacă vreți să citiți mai multe pe această temă, vă recomand cu tărie cartea *Born Survivors* de Wendy Holden, în care mărturiile supraviețuitorilor sunt descrise în detalii înfiorător de dureroase, şi totuşi pline de inspirație.

Povestea din spatele celebrei evadări a deținuților sovietici de la Mauthausen se bazează – incredibil – pe fapte istorice reale. Emaciați şi chinuiți zi de zi de gardienii SS în temuta „baracă a morții", ei chiar au plănuit o evadare care a intrat în istorie drept unul

dintre cele mai îndrăznețe acte de revoltă înfăptuite vreodată de către deținuți împotriva autorităților SS din lagărele de concentrare. Înarmați cu stingătoare de incendiu şi pături ude, au doborât gardienii din turnuri şi au provocat un scurtcircuit la gardul electric, ceea ce le-a acordat un avans suficient înainte de celebra „vânătoare de iepuri" de la Mühlviertel, o operațiune de o amploare fără precedent. Cei mai mulți fugari au fost prinşi şi aduşi înapoi în lagăr, unde şi-au întâlnit moartea iminentă şi chinuitoare, dar unii au reuşit să evite capturarea până când trupele Aliaților au ajuns în zonă.

Când am aflat prima dată de soarta lor, am fost uluită nu doar de curajul lor, ci şi de faptul că nu prea mulți oameni ştiu măcar de această evadare. Fireşte, ca autoare căreia îi place să aducă la lumină bucăți de istorie uitate, precum aceasta, am combinat toate cele trei întâmplări pe care le-am pomenit mai sus şi am creat un roman care să poată face lumină asupra lagărelor de concentrare, dintr-o nouă perspectivă.

Vă mulțumesc foarte mult că ați citit cartea şi că, astfel, păstrați vie istoria şi amintirea supraviețuitorilor!

Ellie

www.elliemidwood.com

facebook.com/EllieMidwood

instagram.com/elliemidwood

MULȚUMIRI

În primul şi în primul rând, vreau să-i mulțumesc incredibilei mele redactoare Claire Simmonds pentru că m-a ajutat să aduc la lumină povestea lui Lore. Chiar a făcut personajul lui Lore să prindă viață şi, datorită perspectivei sale neprețuite, m-a ajutat să transform prima ciornă în romanul pe care îl ții astăzi în mâini. Nu aş reuşi să fac asta fără sprijinul şi încurajările ei de neclintit.

Tuturor celor din minunata mea familie editorială de la Bookouture, pentru că au lucrat neobosiți ca aceste cărți, copiii mei, să ajungă în lume. Richard şi Peta, datorită vouă, copiii mei au fost traduşi în douăzeci (!) de limbi. Ştiu că sunt autoare, dar sincer, nu am cuvinte să exprim în totalitate recunoştința pe care o simt pentru voi.

Le mulțumesc foarte mult lui Jess şi Noelle pentru organizarea celor mai bune turnee de promovare din lume şi aranjarea celor mai interesante interviuri pentru fiecare carte nou apărută. Chiar şi pentru o introvertită ca mine, voi faceți din publicitate floare la ureche. E absolut încântător să lucrez cu voi!

Ronnie, îți mulțumesc pentru tot sprijinul şi pentru că eşti cel mai bun partener posibil! Şi pentru că reuşeşti să-i faci să tacă pe toți cei trei câini, în timp ce lucrez.

Ştiu că nu e uşor, la cât de nebuni sunt. Mă bucur nespus să împart această călătorie cu tine.

Vlada şi Ana, surorile mele de suflet, vă mulţumesc pentru toate aventurile şi cele mai bune amintiri pe care le-am creat deja şi le creăm în continuare. Nu ştiu cum de am avut norocul să vă am în viaţa mea.

Pupper, Joannie şi Camille, vă mulţumesc pentru toţi pupicii de cătel şi că nu vărsaţi cafea pe laptopul lui mami nici măcar când o luaţi razna, cum o faceţi de nenumărate ori. Veţi fi întotdeauna cele mai bune muze patrupede ale mele.

Şi, desigur, mulţumesc foarte mult, din adâncul sufletului, tuturor cititorilor mei minunaţi. N-aş putea să explic vreodată cât de mult înseamnă pentru mine nu doar că v-aţi rupt timp din programul vostru aglomerat, ci şi că aţi ales să citiţi una dintre cărţile mele, dintre milioane de alte cărţi. Pentru voi scriu. Vă mulţumesc foarte mult că îmi citiţi poveştile. Vă iubesc pe toţi.

În cele din urmă, cele mai profunde mulţumiri ale mele se îndreaptă către toţi oamenii curajoşi care continuă să-mi inspire romanele. Unii dintre voi aţi supravieţuit Holocaustului şi celui de-Al Doilea Război Mondial, alţii aţi pierit, dar incredibilul curaj, rezistenţa şi sacrificiul de sine de care aţi dat dovadă vor continua să trăiască în inimile noastre. Exemplul vostru ne va inspira pentru totdeauna să fim oameni mai buni, să luăm atitudine în numele dreptăţii, să dăm glas celor care au fost reduşi la tăcere, să-i apărăm pe cei care nu se pot apăra singuri. Cu toţii sunteţi nişte adevăraţi eroi. Vă mulţumesc.